

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İRAN MECLİS KÜTÜPHANESİ 17805 NUMARALI TÜRKÇE ŞİİR MECMUASI (43a-78b vr.) (İNCELEME-METİN) VE MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ'NE [MESTAP] GÖRE TASNİF)

SENA ERDEM

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ YILMAZ TOP

BARTIN-2023

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

İRAN MECLİS KÜTÜPHANESİ 17805 NUMARALI TÜRKÇE ŞİİR MECMUASI (43a-78b vr.) (İNCELEME-METİN VE MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ'NE [MESTAP] GÖRE TASNİF)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sena ERDEM

BARTIN-2023

KABUL VE ONAY

Sena ERDEM tarafından hazırlanan "İRAN MECLİS KÜTÜPHANESİ 17805 NUMARALI TÜRKÇE ŞİİR MECMUASI (43^a-78^bvr.) (İNCELEME-METİN-MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROEJESİ'NE [MESTAP] GÖRE TASNİF)" başlıklı bu çalışma, 31.08.2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	:	Doç. Dr. Ümran AY SAY	……
Üye	:	Doç. Dr. Kürşat Şamil ŞAHİN	……
Üye	:	Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz TOP	……

Bu tezin kabulü Lisansüstü Eğitimi Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ..…/..…/20… tarih ve 20…../…..-….. sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa Sabri GÖK
Enstitü MüdürÜ

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz TOP danışmanlığında hazırlamış olduğum "İRAN MECLİS KÜTÜPHANESİ 17805 NUMARALI TÜRKÇE ŞİİR MECMUASI (43a-78b vr.) (İNCELEME-METİN-MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ'NE [MESTAP] GÖRE TASNİF)" başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımı kabul edeceğimi beyan ederim.

31.08.2023

Sena ERDEM

ÖNSÖZ

Lisans bitirme tezi ve yüksek lisans danışmanlığımı üstlenen, gece gündüz demeden metin kontrollerinin devamlılığını sağlamadaki titizliği ve özverisiyle, motivasyonumu kaybettiğimde beni kendime getirip bu tezin tamamlanmasında çok büyük katkısı olan, yüksek lisans süremiz boyunca mezuniyetimiz için en az bizim kadar heyecanlanan ve önemseyen, kıymetli ve saygıdeğer hocam Dr. Yılmaz TOP'a, tezin konusunu oluşturan mecmua ile tanışmamıza vesile olan Doç. Dr. Ümran AY SAY hocama çok teşekkür ederim. Lisans dönemimde de bilgilerinden istifade ettiğim Eski Türk Edebiyatı alanında ilk lisans dersimi aldığım saygıdeğer hocalarım Doç. Dr. Kürşat Şamil ŞAHİN'e, Doç. Dr. Gülay KARAMAN'a ve lisans eğitimime başladığım ilk günden beri rehberlik eden, kendisini örnek aldığım hocalarımdan olan Dr. Özge ÖZBAY KARA'ya, Farsça şiirlerin çevirisindeki yardımı için kıymetli hocam Prof. Dr. Saadet KARAKÖSE'ye, uzaktan doküman sağlama konusunda kolaylık sağlayan Milli Kütüphane Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğüne ve bu yayınları ivedilikle ulaştıran kütüphane çalışanı Okan BAŞARAN beye ve jüri üyesi hocalarıma katkılarından dolayı teşekkürü borç bilirim.

Eğitim hayatımın en büyük destekçisi, maddi manevi desteğini benden hiç esirgememiş olan, uzakta da olsam yüksek lisans sürecimi de her zaman takip edip her gün muhakkak arayan, sona ulaşmayı benimle birlikte bekleyen canım babam Halil ERDEM'e, beni benden daha çok düşünen canım annem Ayşe ERDEM'e, üniversite eğitim hayatımın başladığı günden bugüne dek bana hem abilik hem kardeşlik eden erkek kardeşlerim Dursun ERDEM ve Emre ERDEM'e, maddi ve manevi desteklerini eksik etmeyen ablalarım Fatma GÜLER ve Nebahat ERDEM'e, kız kardeşim Rukiye GÖK ile Kübra ERDEM' e, zor zamanlarımda bana hem anne, hem abla, hem dost olan kıymetli büyüğüm Sultan KOYUNCU'ya sonsuz minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Sena ERDEM

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

İRAN MECLİS KÜTÜPHANESİ 17805 NUMARALI TÜRKÇE ŞİİR MECMUASI (43a-78b vr.) (İNCELEME-METİN-MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ'NE [MESTAP] GÖRE TASNİF)

Sena ERDEM

Bartın Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz TOP

Bartın- 2023, sayfa: 272

Mecmua çalışmalarının ünü ve çeşitlilik kazanması 15. yüzyıldan sonra artmıştır. Bu döneme kadar genellikle hadis konulu mecmualar görülmüştür. 15. yüzyıldan sonra farklı alanlarda –bu arada klasik Türk şiiri sahasında da- mecmuaların tertip edildiği görülmektedir. Klasik Türk edebiyatı açısından oldukça önemli olan şiir mecmualarının; yazan kişinin edebi bilgisi, zevki, şairlere olan yakınlığı ve ilgisine bağlı olarak içeriği ve hacmi değişmektedir. Şiir mecmuaları özellikle Klasik Türk edebiyatı açısından divanlardan sonra önemli bir yere sahiptir. Tezkirelerde adı geçmeyen pek çok şair ve şiirlerine bu yazmalarda karşılaşılabilmektedir. Henüz tamamı okunmamış bu hazine değerindeki yazmalar Türk edebiyatı açısından oldukça kıymetlidir.

Şiir mecmuaları üzerinde yapılan çalışmalar; metnin okunması, içeriğinin belirlenmesi ve dökümünün hazırlanması, ele alınan konuların yoğunluğuna göre tasnif edilmesi şeklindedir. MESTAP (Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi), söz konusu bu

çalışmalarda elde edilen verilerin değerlendirilmesi açısından önemli bir projedir. Bu projenin hedefi, öncelikle kayıtlı olan bütün mecmuaların sistematik olarak tasnif edilmesi, içerik bilgilerinin belirlenerek dökümünün hazırlanmasıdır. Bu çalışmada, İran Meclis Kütüphanesi 17805 numarada kayıtlı *Mecmû'â-i Eş'âr-ı Türkî* (43^{a}-78^{b} vr.)'nin çeviri yazılı metni oluşturularak mecmuadaki şiirlerin ilk ve son beyitleri, nazım şekilleri, nazım türleri ve vezinleri MESTAP kapsamında tablo hâlinde tanıtılmıştır.

Bu çalışmada ilk olarak şiir mecmuasının tanımı ve tarihsel gelişimi hakkında bilgi verilmiştir. İkinci olarak, söz konusu mecmuanın (*Mecmû'â-i Eş'âr-ı Türkî*) şekil ve içerik özellikleri tanıtılarak nazım şekli ve türlerinin tasnifi yapılmıştır ve mecmuanın, klasik Türk şiiri sahasındaki çalışmalara sağlayacağı katkılar değerlendirilmiştir. Çalışmaya konu olan mecmuanın nüsha tavsifinin ardından metin tesisine dair ilkeler belirtilmiş ve mecmuanın çeviri yazılı metni sunulmuştur. Çeviri yazılı metinde; mecmuada yer alan şiirlerin, bu şiirler üzerinde hazırlanmış yayınlardaki (makale, bildiri, kitap …) şekilleriyle karşılaştırılmasına dayalı bir çalışma da yapılmış ve dipnotta farklılıklar belirtilmiştir. Son olarak, mecmuada bulunan şiirler, Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) göre tasnif edilmiş, MESTAP tablosuna yerleştirilmiştir. Çalışmada elde edilen verilerin Klasik Türk şiiri alanında yapılacak çalışmalara kaynaklık edeceği umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk şiiri, MESTAP, musammat, şiir mecmuası.

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

IRANIAN PARLIAMENT LIBRARY NO. 17805 POETRY MAGAZINE (43a-78b vr.) (ANALYSIS-TEXT-CLASSIFICATION ACCORDING TO THE SYSTEMATIC CLASSIFICATION PROJECT OF MAGAZINES [MESTAP])

Sena ERDEM

Bartin University
Graduate School
Department of Turkish Language and Literature

Thesis Advisor: Asst. Prof. Yılmaz TOP
Bartın-2023, pp:272

The reputation and diversity of journal works increased after the 15th century. Until this period, journals on hadith were generally seen. After the 15th century, it is seen that mecmuas were organized in different fields by the way, also in the field of Classical Turkish poetry. Poetry magazines, which are very important in terms of Classical Turkish literature; its content and volume vary depending on the writer's literary knowledge, taste, closeness and interest in poets. Poetry magazines have an important place after divans, especially in terms of Classical Turkish literature. Many poets whose names are not mentioned in the tezkires and poems belonging to these poets can be encountered in these manuscripts. These treasured manuscripts, which have not yet been fully read, are very valuable in terms of Turkish literature.

Studies on poetry magazines; reading the text, determining its content and preparing its transcript, classifying the topics covered according to their intensity. MESTAP (Systematic Classification of Journals Project) is an important project in terms of evaluating the data obtained in these studies. The aim of this project is to systematically classify all registered journals, to determine their content information and to prepare a

breakdown. In this study, the first and last couplets, verse forms, verse types and meters of the poems in the mecmua were introduced in tabular form by creating the translated text of Mecmû'â-i Eş'âr-ı Türkî (43^{a}-78^{b} vr.) registered at the Iranian Parliament Library numbered 17805.

In this study, firstly, information about the definition and historical development of poetry magazine is given. Secondly, the form and content features of the mentioned journal (Mecmû'â-i Eş'âr-ı Türkî) were introduced and the verse form and types were classified, and the contributions of the journal to the studies in the field of Classical Turkish poetry were evaluated. Following the description of the copy of the journal that is the subject of the study, the principles regarding the establishment of the text were specified and the translated text of the journal was presented. In the translated text; A study based on the comparison of the poems in the journal with the forms in the publications (articles, papers, books…) prepared on these poems was also carried out and the differences were indicated in the footnote. Finally, the poems in the journal were classified according to the Systematic Classification of Journals Project (MESTAP) and placed in the MESTAP table. It is hoped that the data obtained in the study will be a source for studies in the field of Classical Turkish poetry.

Keywords: Classical Turkish poetry, MESTAP, musammat, poetry magazine.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY…….....ii
BEYANNAME…….…….iii
ÖNSÖZ……..……..…iv
ÖZET…….……..…….v
ABSTRACT…….....……...vii
İÇİNDEKİLER…….……..…….....ix
TABLOLAR DİZİNİ……...……xi
EKLER DİZİNİ…….....xii
KISALTMALAR ……...…...xiii
1. GİRİŞ ……..……...……..1
1.1. Mecmuanın Tanımı……...……..……..…...…1
1.2. Mecmuaların Tasnifi.…….....….2
1.3.Şiir Mecmualarının Önemi…….……..3
1.4.Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)...…….….4
2. İNCELEME …….……..….....6
2.1.İRAN MECLİS KÜTÜPHANESİ 17805 NUMARALI TÜRKÇE ŞİİR MECMUASI'NIN (43^{a}-78^{b}vr.) MUHTEVASI……...6
2.1.1. Nüsha Tavsifi ……..……..…6
2.1.2. Mecmuada Karşılaşılan Problemler (43^{a}-78^{b})…….……7
2.1.3. Mecmuanın İmla Özellikleri…….……..…….9
2.1.4. Mecmuadaki Şairler ve Şiirleri (43^{a}-78^{b} vr.)……...10
2.1.5. Divanlarda ve Diğer Akademik Yayımlarda (Makale, Bildiri, Tez…) Tespit Edilemeyen Şiirler ve Şairleri …...……...13
2.1.6. Mecmuadaki Şiirlerin Şekil Özellikleri (43^{a}-78^{b} vr.)….....16
2.1.7. Metin Tesisi Esasları…….……25
3. ÇEVİRİ YAZILI METİN…….…….31
3.1. İran Meclis Kütüphanesi 17805 Numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nın Ana Metninde Yer Alan Şiirler ……..……..31
3.2. İran Meclis Kütüphanesi 17805 Numaralı Türkçe Şiir

Mecmuası'nda Haşiyelerde Yer Alan Şiirler……....….....145
4. İRAN MECLİS KÜTÜPHANESİ 17805 NUMARALI TÜRKÇE ŞİİR MECMUASI'NIN (MECMÛ'Â-İ EŞ'ÂR-I TÜRKÎ) (43[a]-78[b] vr.) MESTAP'A GÖRE MUHTEVA TABLOSU.……...…168
5. SONUÇ……..…….....192
KAYNAKLAR……..195
EKLER…….…….....200
ÖZGEÇMİŞ…….…….....….272

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo No		Sayfa No
2.1:	Mecmuanın ana metninde yer alan şairler ve şiirleri (43^{a}-78^{b} vr.) ……	11
2.2:	Haşiyelerde yer alan şiirler ve şairleri (43^{a}-78^{b} vr.)…….....	12
2.3:	Divanlarda ve diğer akademik yayınlarda tespit edilemeyen şairler ve şiirlerin nazım şekli (43^{a}-78^{b} vr.)……..……...……...…..	15
2.4:	Mecmuada tahmise/tesdise konu olan şairler ve şiirler…….…….	22
2.5:	Mecmuadaki (43^{a}-78^{b} vr.) şiirlerin aruz kalıpları, bahirleri ve kullanım sıklığı……...…….……..24	
2.6:	Çeviri yazı alfabesi……..……30	
4.1:	İran Meclis Kütüphanesi 17805 numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nın (43^{a}-78^{b} vr.) MESTAP'a göre muhteva tablosu ……..…...….169	

EKLER DİZİNİ

Ek No — **Sayfa No**

EK 1. İran Meclis Kütüphanesi 17805 numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nın (43[a]-78[b] vr.) tıpkıbasımı ……200

KISALTMALAR

AD: Ahdî-i Bağdâdî Dîvânı (Bedestani, 2018).

B.: Bent

b.: Beyit

BD: Bâkî Dîvânı (Küçük, 2019).

bkz.: Bakınız

BRD: Bağdatlı Rûhî Dîvânı (Ak, 2001).

BT: Beyânî Tezkiresi (Sungurhan, 2017a).

CD: Cinânî Dîvânı (Okuyucu, 1994).

CED: Cenâbî Dîvânı (Kesik, 2018).

DAD: Dükakinzâde Ahmed Beg Dîvânı (Süzen, 1994).

DUD: Derzi-Zâde Ulvî Dîvânı (Çelik ve Kılıç, 2018).

ED: Emrî Dîvânı (Saraç, 20..).

EYL: Ahmet Serdar Erkan YL Tezi (Erkan, 2016).

FD: Fuzûlî Dîvânı (Kılınç, 2021).

FGD: Figanî ve Divançesi (Karahan, 1966).

G.: Gazel

GAD: Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı (Aksoyak, 2018).

GND: Ganizâde Nâdîrî Dîvânı (Külekçi, 1985).

GŞ: Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı (Solmaz, 2005).

h: Hâşiye

HBD: Habîbî Dîvânı (Erden, 2016).

HD: Hayretî Dîvânı (Musluoğlu, 2021).

hzl.: Hazırlayan

ID: Işkî Dîvânı (Uzun, 2011).

İDDT: İbrahim Direkli Doktora Tezi (Direkli, 2022).

KA: Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı (İsen, 2017).

KD: Kemâl Paşazâde Dîvânı (Saraç, 2021).

KFD: Kara Fazlî Dîvânı (Özkat, 2005).

KK: Kurʿan-ı Kerim (URL-1, 2023)

KND: Karamanlı Nizâmî Dîvânı (Turpcu, 2016).

KT: Kınalızâde Tezkiresi (Sungurhan, 2017b).

Ktp.: Kütüphane

LT: Latifî Tezkiresi, Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ (Canım, 2018).

m.: Mısra

M.: Muhammes

Mc.: Mecmua

MD: Medhî Dîvânı (Seyhan, 2000).

MFK: Mehmet Fatih Köksal'ın Makalesi (Köksal, 2019).

MHD: Muhibbî Dîvânı (Yavuz, 2016).

Ms.: Müseddes

NB: Nail Boysak Yüksek Lisans Tezi (Boysak, 2007).

NCD: Necâtî Dîvânı (Tarlan, 1997).

ND: Nesîmî Dîvânı (Ayan, 2014).

ÖZS: Selîkî ve Şiirleri (Zülfe, 2009).

RD: Rahmî Dîvânı (Tığlı, 2006).

SAD: Sarban Ahmed Dîvânı (Kayabaşı, 1995).

SD: Selîmî (II. Selim) Dîvânçesi (Kesik, 2012).

SDD: Sâdık Dîvânı (Sunal, 2014).

STM: Semra Tunç'un Makalesi (Tunç, 2007).

s.: Sayfa

ş.: Şiir

ŞD: Şâhî Dîvânı (Kılıç, 1999).

T.: Tahmis

TM: Tietze'in Makalesi (Tietze, 1951).

TYD: Taşlıcalı Yahyâ Bey Dîvânı (Bozyiğit, 2021).

UD: Usûlî Dîvânı (İsen, 2020).

ULD: Derzi-Zâde Ulvî Dîvânı (Çetin, 1993).

VD: Veysî Dîvânı (Toska, 1985).

vr.: Varak

ZD: Zâtî Dîvânı (Tarlan, 1967).

1. GİRİŞ

Mecmualar Klasik Türk Edebiyatında divanlar dışında oldukça önemli bir yere sahiptir. Mecmualar derlenilen dönemin edebî zevkinin panomarası niteliğindedir. Mecmualar vasıtasıyla pek çok şairin bilinmeyen, divanında bulunmayan şiirleri ortaya çıkmakta, tezkirelerde ve diğer yazılı kaynaklarda ismi dahi geçmeyen şairlere ve onların şiirlerine ulaşılmaktadır. Bu bölümde mecmuanın tanımı, mecmuaların tasnifi, Türk edebiyatında mecmuaların yeri ve önemi ile tezin konusu içinde yer alan Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

1.1. Mecmuanın Tanımı

Mecmû'a, Arapça "cem" (toplama, bir araya getirme) kökünden gelip mef'ûl bâbında müennes (dişil) bir kelimedir. "Toplanmış, bir araya getirilmiş" anlamına gelir. Kütüphanecilik literatüründe mecmûanın karşılığı "derleme"dir. Mecmûa, kelimenin geniş anlamıyla edebî terminolijide, birçok bakımdan benzerlik gösterdikleri cönk gibi âyetler, hadisler, fetvâlar, dualar, hutbeler, şiirler, ilâhiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugazlar ve muammalarla, ilaç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevâid), farklı notların, tarihî belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği eserler olarak tanımlanmaktadır (Uzun, 2003).

Mecmuaların konuları çoğunlukla gazel, kaside, mektup, tarih, musammat, tevhid, na't, mersiye türlerinden oluşmaktadır. Zamanla bu derleme defterler fıkıh, kelam, hadis, simyâ, reml, sihir gibi ilimlerin yanı sıra musiki ve hat gibi sanat dallarında da oluşturulmuştur.
Şiir mecmualarının pek çoğunda istinsah, ketebe veya ferağ kaydı bulunmaz. Bunun sebebi de derleyen kişilerin kendi edebi zevklerine göre tuttuğu defterler olmasındandır.

Mecmuaların derleniş amacı çoğunlukla edebîdir. Bunlardan gazel, kaside, musammat vb. nazım şekilleri en çok tercih edilenlerdir. Mecmua geleneği, klasik şiirde muhtelif şairlerin şiirlerini içeren, bazen de mürettibin kendi şiir hünerini kayıt altına alabilmek ve edebi zevkini yansıtmak için derledikleri defterlerdir. Yazılı kaynaklarda

divânlardan sonra gelen en mühim eserlerindendir. Mecmualar edebî bilgi yanında yazıldığı dönemin tarihine, sanat anlayışına, yaşam tarzına ve sosyal hayatına ışık tutan tarihi belge niteliğindedir. Mecmualarda edebiyat tarihi adına bizi bekleyen yeni bilgiler ve belgeler yer almaktadır.

1.2.Mecmuaların Tasnifi

Türk edebiyatında mecmualar için yapılan tasniflerden, bu tasniflendirilmelerde karşımıza çıkan şiir mecmuaları, şiir açısından bizi ilgilendiren asıl kısmı oluşturmaktadır. Şir mecmualarında, belirli bir düzen bulunmamaktadır. Tamamen derleyenin kişisel tercihine ve zevkine bağlı olarak şekillenmektedir. *Şairler değişik yüzyıllardan, farklı mezhep ve meşreplerde; şiirler değişik nazım şekillerinde, muhtelif uzunluklarda hatta Türkçe'nin yanı sıra başta Farsça ve Arapça olmak üzere farklı dillerde de olabilir* (Köksal, 2012). Herhangi bir nazım türü veya nazım şekli birliği olmadan derlenmiş manzum metinlerden de oluşan toplamalara şiir mecmuası da denilmektedir. Bu eserler, kütüphanelerde *Şiir Mecmuası* adı altında kayıtlı olabildiği gibi genellikle *Mecmû'a-i eş'âr* veya *Mecmû'atü'l-eş'âr* olarak da kayıtlı olabilmektedir. Mecmualar üzerindeki çalışmalar arttıkça sınıflandırmalarda da artış ve değişiklik görülmektedir.

Agâh Sırrı Levend *Türk Edebiyatı Tarihi* isimli eserinde mecmuaları şu şekilde sınıflandırmıştır:

1. Nazire Mecmuaları

2. Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiirler mecmuaları

3. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar

4. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar

5. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar (Levend, 2008).

Günay Kut mecmuaları şu şekilde sınıflandırmıştır: *Nazire mecmuaları, seçme şiir mecmuaları, aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar, karışık mecmualar, tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar* (Kut, 1986).

Atabey Kılıç, Mecmualar hakkında yaptığı detaylı sınıflama ile mecmuaları; *cilt ve tertip hususiyetleri, şekil, dil, muhteva, şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmualar* şeklinde beş başlık altında bir tasnife tabi tutmuştur (Kılıç, 2012). Mecmua alanındaki çalışmaların artmasıyla zamanla yeni tasnifler ve değerlendirmeler olacaktır.

1.3. Şiir Mecmualarının Önemi

Mecmular derlenilen dönemin edebi zevkin panoraması niteliğindedir. Çalışmamız özelinde şiir mecmuaları daha önce adına pek rastlanılmamış şairlerden, şiirlerden ya da herkesçe kabul görmüş şahsiyetlerin yeni şiirleri ile mevcutta var olan şiirlerinin farklı varyantlarına ulaşılmasını sağlamaktadır. Yazıldığı dönemin edebî zevki hakkında fikir veren mecmualar, derlenilen dönem göz önünde bulundurularak ele alınması gerekmektedir.

Birbirinden farklı yüzyıllarda yaşamış şairlerin, farklı nazım şekillerinde, çoğunlukla Arapça, Farsça, Türkçe dillerinde kaleme alınmış eserlerini içeren şiir mecmualarında; kaynaklarda adı geçmeyen şairlere ve şiirlerine rastlamak; bunun yanı sıra bilinen şairlerin divanlarında bulunmayan şiirleri de şiir mecmualarında karşımıza çıkabilmesi mümkündür.

Şiir mecmualarının ihtivası yalnızca şiirlerden oluşmamaktadır. Mecmuaların vikaye yapraklarında ve derkenarlarda farklı türde veya konuda şiirler olabileceği gibi, çeşitli dualar, tılsımlar, ilaç tarifleri, yemek tarifleri, bazı din büyüklerinin duaları, mecmua sahibi tarafından eklenen doğum ve ölüm tarihleri gibi bazı bilgi notları ve kayıtları da yer almaktadır. Şiir mecmuası üzerinde yapılacak çalışmada daha önce söylenildiği gibi şiir, şair, tanınmış şairlerle ilgili yeni ve çeşitli bilgilerle karşılaşılması kuvvetle muhtemeldir.

Mecmualar içeriklerine göre isimlendirilirler. İçinde nazirelerin bulunduğu Ömer bin Mezid'in *Mecmûatü'n-Nezâir'i*, Eğridirli Hacı Kemal'in *Câmiu'n Nezâir'i*, Edirneli Nazmî'nin *Mecmau'n-Nezâir'i*, Budinli Hisâlî'nin *Metâliu'n- Nezâir*'i gibi mecmualara nazire mecmuası denir. İçinde birkaç tane şairin divânları bulunan mecmualar mecmua-i devâvîn adıyla anılır. Hüseyin Ayvansarayî'nin yalnızca müstezadlar içeren *Eş'ârnâme-i Müstezâd*'ı içerğine göre adlnadırılan mecmualardır.

Şiir mecmualarında kaynaklarda adı geçmesine ve tezkire yazarları tarafından övgüyle kendisinden bahsedilmesine rağmen, tanınmayan ve şiirleri bilinmeyen şairlerin şiirlerinde de ulaşılmaktadır. Mânî'nin mecmualardan ve tezkirelerden hareketle şiirleri tespit edilmiş ve Semra Tunç tarafından *" On Altıncı Yüzyıl Divan Şairi Mânî ve Şiirleri*" isimli yazısında tanıtılmıştır (Tunç, 2007).

Mecmualarda bir şairin şiirinin nüsha farklılıklarına, birbirinden farklı nazım şekillerine, bu nazım şekillerinin farklı bend ya da kafiye türleriyle karşılaşılmakla birlikte kullanımına rastlamadığımız ya da az rastladığımız aruz kalıplarına rastlanmaktadır. Mecmualarda farklı şairlerin şiirlerine yer verilmekle beraber özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu da görülür. (Köksal, 2012).

1.4.Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)[1]

Türkiye kütüphaneleri ve Osmanlı Devleti'nin etkileşimi olduğu ülkelerin kütüphanelerinde henüz tasnifi ve üzerinde çalışma yapılmamış binlerce mecmua vardır. Bunların içerisinde henüz açığa çıkmamış edebiyat ve tarihi değeri olanlar da vardır. Bu konuda yapılmış en ciddi ve kapsamlı çalışma Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının himayelerinde Ankara'da *Osmanlı Şiirinin Hazineleri: Mecmualar ve Cönkler* başlıklı bir çalıştay düzenlenmiş ve *Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi* (MESTAP), Mehmet Fatih Köksal'ın öncülüğünde başlatılmıştır. MESTAP'ın amacı edebiyat sahasında yazılı bütün mecmuaların ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılmasıdır. Böylelikle edebiyatımızda karşımıza çıkan tüm mecmuaların bir çatı

[1] Detaylı bilgi için bk. https://mestap.com/mestap/. (Erişim Tarihi: 25.02.2023).

altında derli toplu olarak belli kurallar dahilinde irdelenmesi amaçlanmış ve bitirilmiş olan projelerin de ortak yöntemlerle ele alındığı görülmüştür. Bu çalışmaların neticesinde; bir şairin divanında yer almayan şiirleri dijital ortamda kolaylıkla ulaşılır hâle gelmiştir. Böylece alanın meraklıları yapılan çalışmalardan kolaylıkla istifade etme imkânı bulmuşlardır.

MESTAP *herhangi bir kişi veya üniversiteye has bir çalışma, proje olmayıp ülke çapında, bu alanda çalışan gönüllülerin müdahil olmasıyla el birliğiyle gerçekleştirilecek müşterek bir projedir. Projenin hedefi, öncelikli olarak şiir mecmuaları, nihaî olarak da edebiyatla ilgili -cönkler de dâhil olmak üzere- bütün mecmuaların ayrıntılı tasnif ve dökümlerinin yapılmasıdır… Proje sonunda tez çalışmalarının hülâsası demek olan tablolar bir "veri bankası"nda bir araya getirilecektir...* (Köksal, 2017).

Bu proje kapsamında bütün şiir mecmuaları veri tabanına işlenmiş olacak ve bu alanda çalışma yapan araştırmacılar ihtiyacı olan bilgilere kolaylıkla bilgisayarından bulabilecektir. İran Meclis Kütüphanesi 17805 numarada kayıtlı mecmua (43^{a}-78^{b} vr.) üzerinde yaptığımız çalışmamızın da yukarıda bahsedilen amaçlar etrafında şekillenerek klasik edebiyat sahasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

2.İNCELEME

Bu bölümde mecmuanın şekil özellikleri, içerik bilgisi, mecmua üzerinde çalışma yapılırken karşılaşılan problemler, mecmuanın imlâ özellikleri, mecmuada yer alan şairler ve şiirlerine değinilmiştir. Ayrıca bu bölüm içinde mecmuada olup divan, makale, tez gibi akademik kaynaklarda tespit edilememiş şiirler ve şairler verilmiştir. Mecmuanın çeviri yazılı metni oluşturulurken takip edilen yöntemler maddeler halinde metin tesisi esasları başlığı altında verilmiş olup sonrasında çeviri yazıda kullanılan alfabe tablo şeklinde verilmiştir.

2.1.İran Meclis Kütüphanesi 17805 Numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nın (43^{a}-78^{b} vr.) Muhtevası

2.1.1. Nüsha Tavsifi

Çalışmanın konusunu oluşturan Mecmua İran Meclis Kütüphanesi 17805 numarada kayıtlı, kitap adı bölümünde Mecmû'a-i Eş'âr-ı Türkî (43^{a}-78^{b} vr.) yazmaktadır. Mecmuanın dış ölçüleri 19x25 cm olup, 84 varaktan oluşmaktadır. Mecmuanın vr. 78^{a}-78^{b}'de sayfanın büyük çoğunluğunda okumaya engel teşkil eden kopukluk vardır. Mecmuanın varakları üzerinde iki ayrı sayfa numaralandırması yapılmıştır. Sayfa numaralarındaki farklılık mecmuada eksik sayfaların varlığını düşündürmektedir.

 [43^{a}]

Müseddeslerde ilk dört mısra yan yana, sonraki iki mısra sayfa ortasına gelecek şekilde konumlandırılmıştır. Genellikle beş bentten oluşan müseddeslerde, beş bentten fazla olanlar için şiiri o sayfada sonlandırmak için sayfa kenarını kullanarak tamamlamıştır (Ekler: vr. 43^{a}). Yine aynı şekilde 48^{a}'da olan Müseddes-i Ahmedî'de beşinci bentten sonra devam eden üç bent sayfa kenarında verilmiş, mütekerrir mısraların ilk kelimeleri yazılıp hatırlatma yapılarak yazılmıştır (Ekler: vr. 48^{a}). Yazı harekeli nesihtir, bazı başlıklar sürh mürekkeple, şiirler siyah mürekkeple yazılmıştır. Başlığı olmayan şiirler de mevcuttur. Mecmuada genellikle şiirlerin son bendinde yer alan

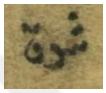
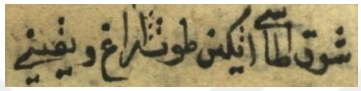
mahlasların üstü kırmızı mürekkeple çizgi çizilerek belirginleştirilmiştir. Mürettip bazı şiirlerde başlıkta mahlas verip üstünü sürh mürekkeple çizmiştir.

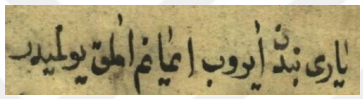
 [47^{b}]

Bazılarında ise başlığı siyah verip kenarlarına ve üstüne sürh işaretleme yapmıştır.

 [52^{a}].

Çalışmamıza konu olan Türkçe şiir mecmuasının (43^{a}- 78^{b} vr.) 51^{a}-75^{b} varak aralığındaki rakabelerde eksiklik bulunmamaktadır.

 [52^{b}] [53^{a}]

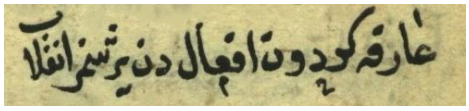
 [74^{b}] [75^{a}]

Mecmuanın derkenarlarında mürettebin hattı dışında da yazılar mevcuttur. Haşiyelerin yazı stiline bakdığımızda tahminen üç farklı el yazısı görülmektedir. Haşiyelerde genelde kaside, gazel, murabba, tahmis gibi nazım biçimleri yazılmıştır. 43^{b}-47^{b} varakları aralığında *"İnâbetnâme-i Veysî Efendi"* başlığıyla Veysî'nin İnâbetnâme'si vardır. Ancak 46^{b}'de *"Mevlânâ Nizâmî-i Fermâyed"* başlığıyla Karamanlı Nizâmî'nin gazeli bulunmaktadır. 52^{a}-56^{a} varak aralığında *"Murabba'ât-ı mûsikıyyât-ı 'aded hâ 100"* başlığıyla verilmiş**,** musiki makamında râst, râst-ı penç-gâh, penç-gâh, nikrîz, sıfâhân, evc-i ırak makamlarının olduğu murabbalar vardır. 71^{b}-72^{a}'da yer alan *"Gazel-i Sultan Bayezid bin Sultan Süleyman Tahmîs-i Pertevî*" başlığıyla beş bentlik, 72^{b}-73^{a}'da yer alan *"Gazel-i Zâtî Tahmîs-i Hisâlî"* başlıklı beş bentlik tahmisler ile 52^{a}-56^{a} varaklarındaki murabbaları mürettibin yazdığını düşünüyoruz.

2.1.2. Mecmuada Karşılaşılan Problemler (43^{a}-78^{b} vr.)

Türk edebiyatının yazılı kaynakları arasında olan ve son yıllarda önemi ve üzerinde yapılan çalışmaların arttığı mecmuaların, malzeme kalitesi ve muhafaza koşulları göz önüne alındığında bazı tahribatlara uğraması muhtemeldir. Çalışmamızın konusunu

oluşturan İran Meclis Kütüphanesi 17805 numarada kayıtlı *Mecmû'â-i Eş'âr-ı Türkî* (43[a]-78[b] vr.)'de başta ve sonda kopuk yapraklar vardır. Mürettibin bariz hatalar yapmaktan kaçınmış, mecmuanın tertibinde dikkatli davranmış olduğunu düşünüyoruz. Ancak insan eliyle oluşturulduğu için bazı yerlerde kelime ve harf hataları olabilir. Mürettip hata yaptığını fark ettiğinde bunu düzeltmeye çalışmıştır.

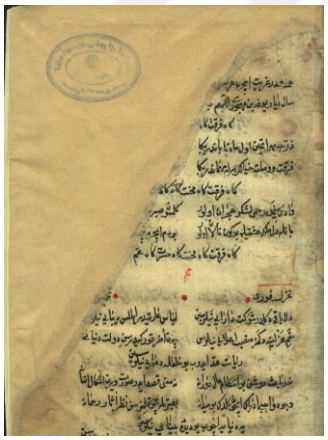
 (63[b])

ʿĀrife efʿāl-i gerdūndan yaraşmaz inḳılāp (38.ş., II. B., 3. m.)

77[a]'nın son bendinde yer alan tahmisin zemin şiiri olan Necâtî'nin gazelindeki beytin ilk mısraında ND'den bakılarak düzeltme yapılmıştır.

 (77[a])

Cānına oldı **Necātī**nüñ ḥavāle ʿışḳ-ı yār (68.ş., VII. B., 4. m.)

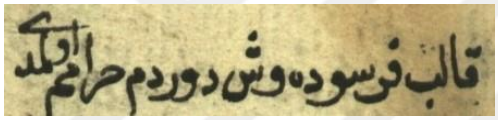
78[a]'da sayfada kopukluk olduğundan Rahmî'ye ait muhammesin II. bendinin son mısraı ve sonrasındaki bendlerde de bu sebeple okunamayan mısralar mevcuttur.

78[b]'de de aynı şekilde kopukluk olduğu için Fevrî'nin gazeline yapılan tahmis okunamadı.

2.1.3. Mecmuanın İmla Özellikleri

❖ Mürettip 47[a]'da خ yerine ح yazmıştır. Kelimenin doğru yazılışı metne eklenip, harfin yanlış yazımı dipnotta fotoğraf ile gösterilmiştir.

(47[a])

Ḳaleb-i fersūde-veş durdum ḫırāmım olmadı (9. ş., II. B., 1. m.)

❖ İmaleleri yazıyla göstermek için (ا) elif çekilmiştir.

(57[a])

Bād-ı ḫışm-ile yüregin oynadup incitdiler (24. ş., IV. B., 3. m.) (yüregin kelimesinde vezin gereği imale yapılması gerekmektedir.)

❖ Farsça terkiplerde yer yer gerekmediği halde izafet kesresinin ی ile işaretlendiği görülmektedir.

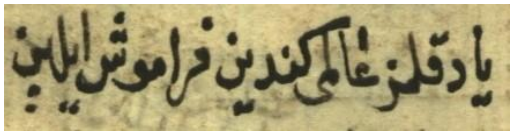

(56[a])

Ḫāk-pāyünden dirīġ itmek revā mı cān-ı ben (22. ş., VI. B., 2. m.)

❖ Bağlaç olan "ki"nin yazımında (ه) kullanması gerekirken, (ی) ile yazmıştır.

❖ Belirtme hal ekinin vezin gereği okutulmadığı durumlarla karşılaşılmaktadır.

(60[a])

Yād ḳılmaz ʿālemi kendin ferāmuş eyleyen (30. ş., V. B., 2. m.)

2.1.4. Mecmuadaki Şairler ve Şiirleri (43[a]-78[b] vr.)

Mecmuada incelenen varaklar aralığındaki şairler ve şiirleri, mecmuadaki sıralamaya göre sırasıyla varak numarası, şairin ismi, nazım şekli ve şiir numarası verilmiştir. Mecmuadaki şiirleri ana metindeki akışı bozmayack şekilde şiirin devamı olan bend ve mısralar dipnota eklenmeden devam ettirilmiştir. Derkenarlarda bulunan ve devam eden farklı şairlerin şiirleri çeviri yazılı metin bölümünden sonra haşiyede yer alan şiirler başlığıyla verildiği için buradaki tabloda da metinde izlenilen yol izlenmiştir. Mecmuada (43[a]-78[b] vr.) en çok kullanılan nazım şekilleri sırasıyla 58 muhammes, 17 müseddes, 11 murabba, 4 gazel, 4 müfred, 2 kıt'a, 1 kaside, 1 terkib-bend, ve 1 mısradır. 68[a]'da yer alan mütekerrir muhammes ''Muhammes Li-Muharririhi'' başlığıyla verilmiş olup mürettibe aittir. Ancak kim olduğu tespit edilememiştir. Tahmisler 52[a]'da *"muhammesât-ı fî hezihi mecmu'at 'âde 50 "* başlığı ile, yine aynı şekilde 52[a/h]'de *Murabba'ât-ı mûsikıyyât-ı 'adedhâ 100* başlığı ile musiki makamlarında yazılmış murabbalar verilmiştir.

Aşağıdaki tablo 2.1 ve tablo 2.2.'de, mecmuada yer alan şiirlerin varak numarası, şairler ve şiirlerin nazım şekli ile çeviri yazılı metne aktarırken tarafımızca verilen sıra numarasını içeren bilgiler verilmiştir. Tabloyu oluştururken ana metinde ve haşiyelerde yer alan şiirler için metin tesisinde izlenilen yönteme uygun olarak iki ayrı tabloda verilmiştir.

Tablo 2.1: Mecmuanın ana metninde yer alan şairler ve şiirleri (43[a]-78[b] vr.)

Vr. No	ŞAİR	NAZIM ŞEKLİ	ŞİİR NUMARASI
43[a]	Habîbî	müseddes	1
43[b]	Medhî	müseddes	2
44[a]	Haşîmî	müseddes	3
44[b]	Cinânî[2]	müseddes	4
44[b]	Sâ'î	müseddes	5
45b	Yahyâ	müseddes	6
46[a]	Su'âlî	müseddes	7
46[b]	Sipâhî	müseddes	8
47[a]	Sipâhî	müseddes	9
47[b]	Cinânî	müseddes	10
48[a]	Ahmedî	müseddes	11
48[b]	Selîkî	tesdis	12
49[a]	Hayretî	müseddes	13
49[b]	?	müseddes	14
50[a]	Tavkî	tesdis	15
50[b]	Cinânî	muhammes	16
51[a]	Fuzûlî	müseddes	17
52[a]	Mehemmed	tahmis	18
54[a]	Mânî	tahmis	19
54[b]	Usûlî	tahmis	20
55[b]	Usûlî	tahmis	21
56[a]	Günâhî	tahmis	22
56[b]	Rahmî	tahmis	23
57[a]	Fazlî (Kara)	tahmis	24
57[b]	Fuzûlî	tahmis	25
57[b]	Fuzûlî	muhammes	26
58[a]	Medhî	tahmis	27
58[a]	Fuzûlî	muhammes	28
59[a]	Mahremî	tahmis	29
59[b]	Aşkî (Işkî)	tahmis	30
60[a]	Bâkî	tahmis	31
60[b]	Ubeydî	tahmis	32
61[a]	Bâkî	tahmis	33
61[b]	Bâkî	tahmis	34
62[a]	Bâkî	tahmis	35
62[b]	Amrî	tahmis	36
63[b]	?	tahmis	37
63[b]	Aşkî	muhammes	38
64[a]	Aşkî	muhammes	39
64[b]	Kevserî	tahmis	40

[2] Mecmuada müseddes için yazılan başlıkta Kemâl Paşazâde yazmaktadır.

65[a]	Sipâhî	tahmis	41
65[a]	Sâ'î	tahmis	42
65[b]	Sâdık	tahmis	43
66[a]	Ahdî	tahmis	44
66[b]	Sipâhî	tahmis	45
67[a]	Sipâhî	tahmis	46
67[b]	Nâlî	muhammes	47
68[a]	Li-muharririhi	muhammes	48
68[b]	Âlî	tahmis	49
68[b]	Abdül Ganizâde	tahmis	50
69[a]	Zihnî	tahmis	51
69[b]	Figânî	muhammes	52
70[a]	Hayâlî	tahmis	53
70[b]	Şehzâde Mustafa	muhammes	54
71[a]	Hayretî	tahmis	55
71[b]	Fazlî (Fuzûlizâde)	muhammes	56
72[a]	Râmî	tahmis	57
72[b]	Şerîfî	tahmis	58
73[a]	Veysî	muhammes	59
73[b]	Makâlî	tahmis	60
74[a]	Emrî	tahmis	61
74[a]	Yahyâ	muhammes	62
74[b]	Hâfız	tahmis	63
75[a]	Fazlî	tahmis	64
75[b]	Emrî	tahmis	65
76[a]	Subhî	tahmis	66
76[b]	Muhibbî	tahmis	67
76[b]	Sirâcî	tahmis	68
77[a]	Kıyâsî	muhammes	69
77[b]	Rahmî	muhammes	70
78[a]	?	tahmis	71
78[b]	Mu'îdî	tahmis	72

Tablo 2.2: Haşiyelerde yer alan şiirler ve şairleri (43[a]-78[b] vr.)

Vr. No	ŞAİR	NAZIM ŞEKLİ	ŞİİR NUMARASI
43[b/h]-47[b/h]	Veysî	terkib-bend	73
46[b/h]	Nizâmî	gazel	74
49[a/h]	?	müfred	75
52[a/h]	?	murabbâ	76
52[b/h]	?	murabbâ	77
52[b/h]	?	murabbâ	78
53[a/h]	?	murabbâ	79
53[a/h]	?	murabbâ	80
53[b/h]	?	murabbâ	81
54[a/h]	?	murabbâ	82

54b/h	?	murabbâ	83
55a/h	?	murabbâ	84
55b/h	?	murabbâ	85
56a/h	Emrî	gazel	86
56b/h	?	murabbâ	87
57a/h-58b/h 67a/h-68b/h	Rûhî	kaside	88
62a/h	Emrî	gazel	89
66a/h	?	rubai	90
71b/h	Pertevî	tahmis	91
72b/h-73a/h	Hisâlî	tahmis	92
73b/h	Rûhî	gazel	93
74a/h	?	nazm/kıt'a (?)	94
74b/h	?	müfred	95
74b/h	?	matla	96
75a/h	?	müfred	97
75b/h	?	?	98
77b/h	?	nazm/kıt'a (?)	99

2.1.5. Divanlarda ve Diğer Akademik Yayımlarda (Makale, Bildiri, Tez…) Tespit Edilemeyen Şiirler ve Şairleri

Mecmuada şairi belli olan ve yayımlarda tespit edilemeyen toplamda 44 şiir/nazım (31 adet musammat; 4 muhammes, 19 tahmis, 4 tesdis, 1 müseddes ile şairi belli olmayan 1 tesdis, mürettibe ait 1 muhammes, Fevrî'nin gazeline yapılan 1 tahmis, 11 murabba, 3 müfred, 2 nazm/kıt'a, 1 matla ve 1 mısra) divanlarda ve diğer yayımlarda tespit edilememiştir. Bunların detaylı açıklamaları ve tablosu aşağıda verilmiştir.

- Hâşîmî'nin Ankâ (Şirazi Molla Hüseyin)'nın matla beytine yaptığı tesdis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Suâlî'nin Yahyâ Bey'in müseddesinin "Beni öldür vücudumdan ne nâm u ne nişân olsun" son mısraını tazmin ederek yazdığı tesdis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Sipâhî'ye ait biri; Üsküplü İshak Çelebi'nin "Bilmem nedür günâhum bakmaz yüzüme Ahmed/ Yazuk degül bana hey ümmet-i Muhammed" beytinin tazminiyle oluşturulan tesdis, diğeri Yahyâ Bey'in "Bana ol gün yüzlü Ahmed'den şefa'at yok mıdur/ Yâ şefa'at olmaya bende liyâkat yok mıdur" matlası üzerine tazmin faliyetiyle oluşturduğu 2 tesdis ile Sâ'î'nin gazeline, Lâtîfî'nin gazeline ve Fuzûlî'nin gazeline yaptığı 3 tahmis olmak üzere; Sipâhî'ye ait 5 musammat kaynaklarda tespit edilememiştir.

- Sâ'î'nin 1 müzdevic müseddesi ile Yahyâ Bey'in gazeline yaptığı 1 tahmisi kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Tavkî'nin Cenâbî'nin gazeline yaptığı yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir. Tahmise konu olan Cenâbî'nin gazeli mecmuada 7,divanda 5 beyittir. Farklılıkları ve divanda olmayan beyitler dipnotta gösterilmiştir. Ayrıca Tavkî hakkında kaynaklarda bir bilgiye rastlanmamıştır.
- Günâhî'nin Hayretî'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Amrî'nin Fuzûlî'nin gazeline yaptığı tahmis Amrî Divanı'nda yoktur.
- Mecmuada Aşkî'nin, Bâkî'nin "Görelüm âyine-i devrân ne suret gösterür" mısraının tazminiyle oluşturulmuş iki tahmisi vardır. Divanda yalnızca biri mevcuttur. Divanda olmayan tahmis 64ª'da yer alan 39 numaralı şiirdir.
- Kevserî'nin Fethî'nin gazeline yaptığı tahmisin yalnızca I. bendi Latîfî Tezkiresi'nde Kevserî başlığı altında verilmiştir (Canım, 2018:456).
- Nâlî'nin 5 bentlik "Rabbi yessir lâ tuassir Rabbi temmim bi'l-hayr" mısraıyla oluşan mütekerrir muhammesi kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Zihnî'nin Makâlî'nin gazeline yaptığı tahmisi kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Figâni'ye ait 5 bentten oluşan müzdevic muhammesi Figâni Dîvânçesi'nde ve diğer yayımlarda tespit edilememiştir.
- Hayâlî'nin Vezir İbrahim Paşa'nın gazeline yaptığı tahmis Hayâlî Bey Dîvânı'nda ve diğer yayımlarda tespit edilememiştir.
- Mecmuada "Muhammes-i Şehzâde Sultan Mustafa" başlığı ile verilen 5 bentlik Şehzâde Mustafa'nın mütekerrir muhammesi tespit edilememiştir.
- Fuzûli-zâde Fazlî'ye ait 9 bentlik mütekerrir muhammes kaynaklarda tespit edilememiştir. Mürettip mecmuada ki diğer Fazlî (Kara Fazlî) ile karışmaması için muhammesin başlığında "Fazl bin Fuzûl" yazmıştır.
- Râmî'nin Sırrî'nin gazeline yaptığı tahmis ve tahmise konu olan gazel kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Şerîfî'nin Muhibbî'nin gazeline yaptığı tahmis yayımlarda tespit edilememiştir.
- Makâlî'nin Figânî'nin gazeline yapmış olduğu tahmis tespit edilememiştir.
- Subhî'nin Ulvî'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Sirâcî'nin Necâtî'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.

- Kıyâsî'nin Ebûbekir Kânî'nin "Gördün zamâne uymadı sen uy zamâneye" mısraı üzerine yapılan tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Pertevî'nin Şâhî (Sultan Bayezid)'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Hisalî'nin Zâtî'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Şairi belli olan bu musammatlar dışında 49^{b}'de yer alan 1 müzdevic müseddes, 63^{a}'da yer alan Yahyâ Bey'in "Beni öldür vücudumdan ne nâm u ne nişân olsun" mısraı üzerine yapılan 5 beentlik tahmis, 68^{a}'da mürettibe ait "muhammes-i Li Muharririhi" başlığıyla yer alan mütekerrir muhammes, 78^{a}'da Fevrî'nin gazeline yapılan tahmisin kime ait olduğu tespit edilememiştir.
- Bunların yanı sıra mecmuada şairi belli olmayan 11 murabba, 1 müfred, 1 mısra kaynaklarda tespit edilememiştir.

  Aşağıdaki tabloda;mecmuada olan şiirlerden divanlarda ve diğer akademik yayımlarda tespit edilemeyen şiirlerin nazım şekli, şiir numarası, varak numarası ve şairlerin isimleri verilmiştir.

Tablo 2.3: Divanlarda ve diğer akademik yayınlarda tespit edilemeyen şairler ve şiirlerin nazım şekli (43^{a}-78^{b} vr.)

Vr. No	ŞAİR	NAZIM ŞEKLİ	ŞİİR NUMARASI
44^{a}	Haşîmî	tesdis	3
45^{a}	Sâ'î	müseddes	5
46^{a}	Su'âlî	tesdis	7
46^{b}	Sipâhî	tesdis	8
47^{a}	Sipâhî	tesdis	9
49^{b}	?	tesdis	14
50^{a}	Tavkî	tesdis	15
56^{a}	Günâhî	tahmis	22
62^{b}	Amrî	tahmis	36
63^{a}	?	tahmis	37
64^{a}	Aşkî	tahmis	39
64^{b}	Kevserî	tahmis	40
65^{a}	Sipâhî	tahmis	41
65^{a}	Sâ'î	tahmis	42
66^{b}	Sipâhî	tahmis	45
67^{a}	Sipâhî	tahmis	46
67^{b}	Nâlî	muhammes	47
68^{a}	Li-muharririhi	muhammes	48
69^{a}	Zihnî	tahmis	51
69^{b}	Figânî	muhammes	52

70[a]	Hayâlî	tahmis	53
70[b]	Şehzâde Mustafa	muhammes	54
71[b]	Fazlî (Fuzûlizâde)	muhammes	56
72[a]	Râmî	tahmis	57
72[b]	Şerîfî	tahmis	58
73[b]	Makâlî	tahmis	60
76[a]	Subhî	tahmis	66
76[b]	Sirâcî	tahmis	68
77[a]	Kıyâsî	muhammes	69
78[a]	?	tahmis	71
49[a/h]	?	müfred	75
52[a/h]	?	murabbâ	76
52[b/h]	?	murabbâ	77
52[b/h]	?	murabbâ	78
53[a/h]	?	murabbâ	79
53[a/h]	?	murabbâ	80
53[b/h]	?	murabbâ	81
54[a/h]	?	murabbâ	82
54[b/h]	?	murabbâ	83
55[a/h]	?	murabbâ	84
55[b/h]	?	murabbâ	85
56[b/h]	?	mısra	87
66[a/h]	?	murabba	84
71[b/h]	Pertevî	tahmis	85
72[b/h]-73[a/h]	Hisâlî	tahmis	92
74[a/h]	?	nazm/kıta (?)	94
74[b/h]	?	müfred	95
74[b/h]	?	matla	96
75[a/h]	?	müfred	97
75[b/h]	?	?	98
77[b/h]	?	nazm/kıta (?)	99

2.1.6. Mecmuadaki Şiirlerin Şekil Özellikleri (43[a]-78[b] vr.)

Mecmuada çalışma yaptığımız 43[a]-78[b] varakları aralığındaki şiirlerde 44 tahmis, 14 muhammes, 13 müseddes, 12 murabba, 3 tesdis, 3 gazel, 1 kaside, 1 terkib-bend, 3 müfred, 1 mısra, 1matla bulunmaktadır. Mecmuada yer alan nazım şekilleri şöyledir:

- **Beyit/müfred:** Mecmuada 3 adet müfred bulunmaktadır. Kimlere ait olduğu tespit edilememiştir.

  Olmayam şâhid u meysiz bir ân
  Niyetüm çok ama çıksın ramazân

❖ **Gazel:** Mecmuada yazılı gazeller derkenarda yer almaktadır. 46[a/h]'de Nizâmî'nin 9 beyit, 62[a/h]'da olmak Emrî'nin 5 beyit ve 73[b/h]'de Rûhî'nin 5 beyit olmak üzere üç adet gazel bulunmaktadır. Derkenarda bulunan gazellerin matla beyitleri örnek olarak verilmiştir:

İtmedin seyl-i fenâ 'ömr diyârını harâb
Huz min'el-'ayşi nasîben ve min'el-'ömr-i nisâb (Nizâmî) (46 [b/h]) (74. ş.)

Yatur dil-i hatt-ı şeb-gûnında zülf-i yâra yasdanmış
Ne bilsün dûn kara güninde miskîn [mâra yasdanmış] (Emrî)(62 [a/h]) (89. ş.)

Saña zâhid eger dirse şarâb-ı dil-güşâdan geç
Şarâb-ı dil-güşâdan geçme iy dil bu riyâdan geç (Rûhî) (73 [b/h]) (93. ş.)

❖ **Kaside:** Mecmuada müstakil olarak yer alan tek kaside haşiyede bulunan Rûhî'nin "f" redifli kasidesidir. Dîvânda 30 beyitten oluşan kaside, mecmuada 31 beyittir. Kasidenin ilk 18 beyiti 57[a/h] ve 58[b/h]'de, sonraki 13 beyit 67[a/h] ve 68[b/h] varaklarında yer almaktadır. Aşağıda kasidenin matla beyti verilmiştir.

Yâ min gıddete bi-merkadihi ravzatü'n-Necef
Makbûletü'l-emâkinü mecmû'atü'ş-şeref
(57 [a/h]) (88. ş.)

❖ **Murabba:** Mecmuada yer alan murabba'lar 52[a]-56[a] varaklarının haşiyelerinde bulunan farklı mûsîki makamlarının başlık olarak verildiği bentlerdir. Kime ait olduğu tespit edilememiştir. Haşiyelerde 11 adet murabba bulunmaktadır. 1adet râst makamında, 6 adet râst penç-gâh makamında, 1 adet penç-gâh makamında, 2 adet nikrîz makamında, 1 adet ısfahân makamında murabbalar yer alır. Mecmuada yer alan makamların açıklamaları bu başlık altında verilmiştir.

Râst: Sözlük anlamı doğru, düzgün anlamlarına gelir. Müzikte anlamı; Türk müziğinin en eski ve en çok kullanılan makamlarındandır. Bütün makamların anası olarak kabul edilen râst; "ümmü'l makâmât" sayılır. Mûsikîde rast beşlisi ve rast dörtlüsünün birleşmesinden meyadana

gelen, rast (sol) perdesinde karar kılan en eski ve basit makamlardan biridir. Çıkıcı bir makamdır. Râst makamının alt perdesinde olan râst-ı cedîd tahminen III. Selim tarafından terkîbedilmiş ve az kullanılmış bir mürekkep (birleşik) makamdır (Devellioğlu, 2007). Memcuada râst makamından 1 adet ($52^{a/h}$) murabba vardır.

Râst

Sabâ gurbetdeki gül yüzlü yârümden haber var mı
Anuñ hiç bû-yı zülf-i müşk-bârundan eser var mı
Ne gördüñ cûy-bâr-ı ayânesinden doğrusın söyle
Benüm gibi o servüñ pâyine yüzler sürer var mı ($52^{a/h}$) (76. ş.)

Penç-gâh: Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır. Asırlarca önce rağbetle kullanılırken, sonra itibardan düşmüştür. Makam inici-çıkıcı olarak seyreder. Mûsikîde rast ve beyâtî dizilerinden meydana gelen birleşik makamdır. Penç-gâh makamının; penç-gâh-ı asl ve penç-gâh-ı zâid olarak birleşik makamları da mecvuttur. Mecmuada 1 adet ($54^{b/h}$) penç-gâh makamında murabba vardır. Mürettip tarafından haşiyede iki ayrı penç-gâh adında başlık vermişse de şiiri yoktur (Devellioğlu, 2007).

Penç-gâh
[…] senüñ haberlerüñ almağa olsa çâremüz
Kaşkì kulağımuz kadar eyleselerdi pâremüz
[…] gibi biz alçaàa mâ'il olmazuz mâyil
Himmetimüz bülend-durur alçağadur nazâramuz ($54^{b/h}$) (83. ş.)

Râst-ı Penç-gâh: Kaynaklarda bu makama dair bir bilgi bulunamamıştır. Râst makamından olan birleşik bir makam olduğunu düşünülmektedir. Râst makamının râst-ı cedîd, râst-gerdâniye, râst-geveşt, râst-kürdî, râst-mâhûr, râst-mâye, râst-nevrûz, râst-şehnâz gibi birleşik makamları vardır. Mecmuada bu makama ait 6 adet murabba verilmiştir. Bunlardan 5 tanesi bir dörtlükten, bir tanesi iki dörtlükten oluşur.

Râst-ı penç-gâh

Handân ol iy gönül kim visâl ihtimâli var
Fürkat-i kemâle irdi kemâlün zevâli var
Allâh'ım saklasun işidenden ırag ola
Yâründen ayru düşenün ayruksı hâli var (53[a/h]) (79. ş.)

Nikrîz: Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır, eskiden nîrîz de denilirdi. Bir dötlü ve bir beşliden yapılmış olan basit görünüşlü birleşik makamlardandır. Kederli bir azamet, esrarlı bir hüzün taşıyan nikrîz, orta derecede kullanılmıştır (Devellioğlu, 2007). Nikrîz-i kebir, nikrîz-i segâh, nikrîz-i sagîr birleşik makamlarıdır. Mecmuada 2 adet nikrîz makamında murabba vardır.

Nikrîz

Beni men' eyleme zâhid yüri cânânumdan
Göz göre ayrılayım mı varayım cânımdan
Hasteyim yâr benüm derdüme dermânumdur
Hey meded ol dem ayırmañ beni yârânumdan (55[b/h]) (85. ş.)

Isfâhân: Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarındandır. Pûselik beşlisi, dügâh perdesine nakledilmiş bir râst dörtlüsü ve beyâtî makamından meydana gelmiştir. Isfahân-cedîd, ısfahân-gerdâniyye, ısfahân-geveşt, ısfahân-ırâk, ısfahân-mâye, ısfahân-nevrûz, ısfahân-selmek, ısfahân-şehnâz, ısfahân-zemzeme gibi birleşik makamları vardır (Devellioğlu, 2007). Mecmuada bu makamdan 1 tane nazm vardır.

Isfâhân

Dil reh-i gamda câna katlanmaz
Cân-ı ten nâ-tüvâna katlanmaz
Gönül eşk-i revâna katlanmaz
Gönlün müddet-i medid ister
ʿAklı koyup cünûn yolın tutdum

Yol bilen kârbâna katlanmaz

ʿÖmr ise ol zamâna katlanmaz
Ölür Emrî lebüñde yâre görüp
Bâğ-ı kûyın hevâsın añdıkca
Kimseler zahm-ı câna katlanmaz ($56^{a/h}$) (86. ş.)

Evc-i ʻırak: Eski makamlardandır. Bu makam ırak makamının inici şeklidir. Segâh dörtlüsünün ırak perdesindeki şeddi ile uşşak dörtlüsünün karışmasından mürekkep bir makamdır. Durak ırak ve birinci derecede güçlü dügâh'dır. Makam tiz perdelerde dolaştıktan sonra, inici bir şekilde ırak'da karar verir (Devellioğlu, 2007). Mecmuada bu makam için mürettip tarafından $56^{b/h}$'de bir başlık açılmış, yalnızca murabbanın ilk mısraı yazılmıştır. Vezni hezec bahrinden mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün'dür.

Evc-i ʻırak
Dimezsen iy saçı Leylâ baña bir kerre Mecnûnum ($56^{b/h}$) (87. ş.)

- **Muhammes:** Şekil itibariyle ele aldığımızda gazeller ve mısra üzerine yapılan tahmisler ve şairlerin doğrudan yazmış oldukları muhammeslerle mecmuadaki beşliler elli yedi adettir. Mecmuada herhangi bir mısra veya beyit üzerine tanzim edilmeden şairlere ait müteşekkil on adet muhammes bulunmaktadır. Bunların iki tanesi müzdevic muhammes, sekiz tanesi de mütekerrir muhammestir. Mütekerrir muhammeslerin biri mürettibe aittir, bir tanesi de Fuzûlî'nin oğlu Fazlî'ye aittir.

Mürettibe ait muhammesin ilk bendi:

İy letâfet tahtınuñ sultânı cânânum benüm
Vey melâhat kişverinüñ şâhı sultânum benüm
Tutdı afâkı meded bu âh u efgânum benüm
Nâr-ı hicrâna beni yandurma cânânum benüm
Şâh-ı hûbânum efendüm sevdügüm cânum benüm
(68^{a}) (48. ş., I. B.) (Mütekerrir muhammes)

70[b]'de yer alan Şehzade Mustafa'ya ait muhammes de bunlardan biridir.

Muhammes-i Şehzâde Sultân Mustafâ

İy saʿâdet necmi devlet mâhı mihr-i âs-mân
Subh dem peyk-i sabâ virdi selâmuñdan nişân
Baht-ile yâr ol zemîn turdukca döndükce zamân
Muttalîʿdür gayb u dâna âşkârâ vü nihân
Ârzû-yı cân u dil mihr-i mahabbetdür hemân
(70[b]) (54. ş., 1. B.) (Mütekerrir muhammes)

- **Tahmîs:** Mecmuada kırk yedi adet, farklı şairlerin gazelleri üzerine yapılmış tahmis; dört adet de Bâkî, Yahyâ Bey, Ebûbekir Kânî'nin mısraları üzerine yapılmış tahmisler vardır. Bu şekilde mecmuadaki toplam tahmis sayısı kırk yedi olmaktadır. Tahmislerin bent sayısı 5-8 arasında değişmektedir. En fazla beş bentten oluşan tahmis vardır. Altı bent ve sekiz bentten oluşan birer adet tahmis vardır. Bunlardan 52[a]'da yer alan Monla Mehemmed'in *"[Kaside][3]-i Âgehî Tahmîs-i Mehemmed"* başlıklı tahmisi ise otuz benttir ve mecmuadaki en uzun tahmistir.

- **Müseddes:** Mecmuada dokuz adet müseddes olup; bunların beş tanesi mütekerrir müseddes, 4 tanesi de müzdevic müseddestir. Başlıkta dört tanesninde *"müseddes-i Fuzûlî, müseddes-i Hayretî, müseddes-i Ahmedî"* başlığı ile verilmiş olup, bir tanesinde yalnızca *"müseddes"* başlığı yazılıdır; mahlası yoktur. Şairi ve şiiri diğer yayımlarda tespit edilememiştir.

- **Tesdîs:** Mecmuada tesdîs başlığı bulunan yalnızca iki adet tesdis bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi 48[b]'de yer alan *"Matla'ı Câ'fer Tesdîs-i Selîkî"* ve 50[a]'da yer alan *"Gazel-i Cenâbî Tesdîs-i Tavkî"* başlıklı tesdislerdir. Bunların dışında farklı şairlerin matlaları üzerine kurulu tesdis beş; Yahyâ Beyîn "Beni öldür vücûdumdan ne nâm u ne nişân olsun" nakaratlı

[3] Mecmuada "Gazel" yazmaktadır. TM kaynak alınarak düzeltilmiştir.

müseddesine nazire mahiyetinde ve mısraı üzerine tazmin ederek yazan Su'âlî'nin tesdisi bulunmaktadır.

- **Terkib-bend:** Mecmuada bir adet terkib-i bend bulunmaktadır. $43^{b/h}$-$47^{b/h}$ aralığında Veysî'nin dokuz bentten oluşan İnâbetnâme'si vardır. Veysî'nin İnâbetnâmesi devam ederken $46^{b/h}$'de Nizâmî'nin gazeli bulunmaktadır.

- **Nazm/Kıt'a:** Mecmuada 2 adet kıt'a bulunmaktadır.

Çalışmanın konusunu oluşturan musammat mecmuasında; murabba, muhammes ve müseddeslerin yanı sıra gazellere ve kasideye yapılan tahmislerle; mısra, ve matlaların tazminiyle oluşturulan tahmis ve tesdisler de vardır. Aşağıda verilen tablo 2.4'de bu tahmis ve tesdislerin hangi şairlerden, kim tarafından yapıldığı mecmuadaki yeri ve tarafımızca yapılmış olan şiir numaraları ile verilmiştir. Bu tablodan sonra mecmuadaki şiirlerde hangi veiznlerin çoğunlukta kullanıldığını göstermek amacıyla tablo 2.5'de "Mecmuadaki (43^{a}-78^{b} vr.) şiirlerin aruz kalıpları, bahirleri ve kullanım sıklığı" başlığı ile verilmiştir.

Tablo 2.4: Mecmuada tahmise/tesdise konu olan şairler ve şiirler

Tahmise/tesdise dönüştürülen gazellerin/matlaların şairleri	**Tahmise/ tesdise konu olan gazel/ matla/ kaside/ mısra**	**Tahmise/tesdise dönüştüren şairler**	**Tahmislerin/ tesdislerin metindeki numaraları**	**Mecmuadaki yer numarası**
Bursalı Halimî	Matla	Medhî	2	43^{b}
Ankâ (Şirâzi Molla Hüseyin)	Matla	Hâşîmî	3	44^{a}
Yahyâ	Mısra	Su'âlî	7	46^{a}
Üsküplü İshak Çelebi	Matla	Sipâhî	8	46^{b}
Yahyâ	Matla	Sipâhî	9	47^{a}
Câ'fer	Matla	Selîkî	12	48^{b}
Cenâbî	Gazel	Tavkî	15	50^{a}
Hayâlî	Matla	Cinânî	16	50^{b}

Âgehî	Kaside	Monla Mehemmed	18	52[a]
Fuzûlî	Gazel	Mânî	19	54[a]
Nesîmî	Gazel	Usûlî	20	54[b]
Nesîmî	Gazel	Usûlî	21	55[b]
Hayretî	Gazel	Günâhî	22	56[a]
Necâtî	Gazel	Rahmî	23	56[b]
Necâtî	Gazel	Fazlî	24	57[a]
Habîbî	Gazel	Fuzûlî	25	57[b]
Selîmî	Gazel	Medhî	27	58[a]
Selîmî	Gazel	Mahremî	29	59[a]
Muhibbî	Gazel	Aşkî	30	59[b]
Muhibbî	Gazel	Bâkî	31	60[a]
Muhibbî	Gazel	Ubeydî	32	60[b]
Selîm	Gazel	Bâkî	33	61[a]
Selîm	Gazel	Bâkî	34	61[b]
Necâtî	Gazel	Bâkî	35	62[a]
Fuzûlî	Gazel	Amrî	36	62[b]
Yahyâ	Mısra	?	37	63[a]
Bâkî	Mısra	Aşkî	38	63[b]
Bâkî	Mısra	Aşkî	39	63[b]-64[a]
Fethî	Gazel	Kevserî	40	64[b]
Sâ'î	Gazel	Sipâhî	41	65[a]
Yahyâ	Gazel	Sâ'î	42	65[a]
Emrî	Gazel	Sâdık	43	65[b]
Fuzûlî	Gazel	Ahdî	44	66[a]
Fuzûlî	Gazel	Sipâhî	45	66[b]
Latîfî	Gazel	Sipâhî	46	67[a]
Kemâl Paşazâde	Gazel	Âlî	49	68[b]
Bâkî	Gazel	Ganizâde Nâdirî	50	68[b]
Makâlî	Gazel	Zihnî	51	69[a]
Vezir İbrâhim Paşa	Gazel	Hayâlî	53	70[a]
Ahmed Paşa	Gazel	Hayretî	55	71[a]
Sırrî	Gazel	Râmî	57	72[a]
Muhibbî	Gazel	Şerîfî	58	72[b]
Figânî	Gazel	Makâlî	60	73[b]
Nişânî	Gazel	Emrî	61	74[a]
Hayretî	Gazel	Hâfız	63	74[b]

Zâtî	Gazel	Fazlî	64	75[a]
Bâkî	Gazel	Emrî	65	75[b]
Ulvî	Gazel	Subhî	66	76[a]
Yahyâ	Gazel	Muhibbî	67	76[b]
Necâtî	Gazel	Sirâcî	68	76[b]
Ebubekir Kânî	Mısra	Kıyâsî	69	77[a]
Fevrî	Gazel	?	71	78[a]
Necâtî	Gazel	Mu'îdî	72	78[b]
Şâhî	Gazel	Pertevî	91	71[b/h]
Zâtî	Gazel	Hisâlî	92	72[b/h]

Tablo 2.5: Mecmuadaki (43[a]-78[b] vr.) şiirlerin aruz kalıpları, bahirleri ve kullanım sıklığı

Remel Bahri	fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün	32
	feʿilâtün (fâʿilâtün) feʿilâtün feʿilâtün feʿilün	10
	feʿilâtün feʿilâtün feʿilün	1
Hezec Bahri	mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün	37
	mefʿûlü mefâʿîlün mefʿûlü mefâʿîlün	2
	mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿil	1
	mefʿûlü mefâʿîlün feʿilün	1
Muzârî Bahri	mefʿûlü fâʿilâtü mefâʿîlü fâʿilün	10
	mefʿûlü fâʿilâtün mefʿûlü fâʿilâtün	2
Müctes Bahri	mefâʿilün feʿilâtün mefâʿilün feʿilün	1
Mütekârib Bahri	faʿûlün faʿûlün faʿûlün faʿûl	1
Cedid Bahri	feʿilâtün mefâʿilün feʿilün	1
Recez Bahri	müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün	1
Hafif Bahri	feʿilâtün (fâʿilâtün) mefâʿilün feʿilün (faʿlün)	1
	fâʿilâtün mefâʿilün fâʿilâtün mefâʿilün	1

Mecmuada 43 şiirde remel bahri kullanılmıştır. Bu bahrin mecmuada en çok kullanılan kalıbı *fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün*'dür (32 şiir). Mecmuada 41 şiirde hezec bahri kullanılmıştır. Bu bahrin en çok kullanılan kalıbı *mefâʿîlün mefâʿîlün mefâʿîlün*

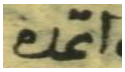
mefâʿîlün'dür (37 şiir). En az kullanılan bahirler; muzârî bahri (12 şiir), hafif bahri (2 şiir), mütekârib bahri (1 şiir), müctes bahri (1 şiir), cedid bahri (1 şiir) ve recez bahri (1 şiir)'dir.

2.1.7. Metin Tesisi Esasları

1. Mecmuada varakların numaralandırılma sırasına uyulmuştur.
2. Metin tesisinde, metin neşrinde genel kabul gören çeviriyazı alfabesi esas alınmıştır.
3. 43^{a}-78^{b} vr. aralığında olan şiirlere 1'den başlayarak numaralandırma yapılmıştır. Beyitler Latin rakamları ile bentler Romen rakamlarıyla numaralandırılmıştır.
4. Mecmuada yer alan şiirlerin bulundukları sayfa numaraları şiire verilen rakamın hemen altında, mahlasın veya şiir başlığının hemen üstünde verilmiştir.
5. Metin tamiri gereği metne eklenen kısımlar köşeli parantez "[ ]" işaretiyle gösterilirken tamamen okunmayan kısımlar "[…]" ile, metin içinde okunamayan kelimeler fotoğraf şeklinde metnin içine eklenmiştir.

   Ör: Ġāfil olma gözüñ [aç sen seni insān idegör]

   [Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör] (11.ş., VI. B.)

   Ör: Taʿalluḳ ḳaydını terk it dilā bu kevn-i (14.ş., IV. B.)

   Ör: […]

   […] esbāb-ı ʿayşi nefs-i ʿayyāşuñ

   […]

   [Bu] bezmüñ çün beḳası yoḳ ya ġavġāya virüp bāşuñ

   […] u sūz ü çeng ü nāyı n'eylersin (71. ş., IV. B.)
6. Metinden vezin ve anlam gereği çıkarılan yerler yay ayraç "()" ile gösterilmiştir. Anlamlandıramadığımız yerlerde mısra sonuna yay ayraç içinde soru işareti "(?)" kullanılmıştır.

   Ör: Oḳuram ismüñde *bismillāhi(r)raḥmānirraḥīm* (21. ş., II. B.)

   Ör: Nükte-i sırr-ı nefaḫt(en) çün ki urduñ bir demi (21. ş., V. B.)

7. Vezin, şiir başlığı veya maslasın altında verilmiş olup veznin ait olduğu bahir belirtilmiştir.

Ör: mefʿ ūlü fāʿ ilātü mefāʿ īlü fāʿ ilün (1. ş.)

Muzārīʾ - - + /- + - + / + - - + / - + -

8. Mecmuada bulunan şiirler, ulaşabildiğimiz divan ve makale, tez gibi yayımlanmış akademik çalışmalarla karşılaştırılması yapılmıştır. Görülen farklılıklar, farklılık olan kelimede dipnot açılarak gösterilmiştir. Dipnot ile gösterilen farklılıklarda önce mecmuada bulunan hali yazılmış; sonrasında (:) konularak divan veya tezlerdeki farklılık verilmiş, sonrasında eserin kısaltması eklenmiştir.

Ör: cuvānı: nigārı, HBD

9. Şairin mahlası beyitte koyu (bold) harflerle yazılmıştır.

Ör: Bu söz yaḳīn **Ḥabībī** gümānun durur senüñ

10. Mecmuada haşiyede yer alan şiirler eğer o şiirin devamı ise metnin bütünlüğünün bozulmaması için şiire devam edilerek, dipnotta varak numarası yanında "h" harfi ile üst simgede gösterilmiştir. Şiirin devamını oluşturmayan haşiyede yazılı gazel, kaside, murabba, müfred, rubai gibi nazım şekilleriyle yazılı şiirler varak numarası verilerek *Metin* bölümünün bitiminde *Haşiyelerde Yer Alan Şiirler* başlığı altında verilmiştir.

Ör:

Nergis uyandı perçemin vü dāmen cāme-i ḫᵛāb

Gül çıḳdı pīrehen yaḳasından açub niḳāb

Ol dem ki çıḳdı cübbe-i maşrıḳdan āf-tāb

Çep dutdı cāna cümle-i āfāḳı ṭutdı tāb

Bir ẕerre gördüm anda dehendür didüm didi

Bu söz yaḳīn **Ḥabībī** gümānun durur senüñ ($43^{a/h}$) (1. ş., VI. B.)

11. Mecmuada yer alan Arapça âyet ve hadis iktibasları metinde transkribe edilerek bold ve italik olarak yazılı haldedir. Bu alıntıların kaynakları dipnotlarda gösterilmiştir.

12. Vokalle biten kelimelerden sonra vokal ile başlayan bir kelime geldiğinde vezin gereği vokallerden birinin düşürülmesi gerektiği durumlarda vokalin düştüğü yer kesme işareti ile gösterilmiştir.

Ör: N’tdüm o meh-liḳāya āyā nedür ḥiḳāyet (8. ş., II. B.)

13. Geçmiş zaman hikâye eki düz vokalli şekilde yazılmıştır.

14. Geçmiş zaman rivâyet eki daima düz ve dar vokalli şekilde yazılmıştır.

15. Fiile ve isme getirilen birinci teklik şahıs ekinin vokali düz-geniş olarak yazılmıştır.

16. Partisip eki olan -dık daima yuvarlık vokalli şekilde kullanılmıştır.

17. Metin boyunca soru eki kelimelerden ayrı ve düz dar vokalle yazılmıştır.

18. Geniş zaman eki yuvarlak vokalli şekilde yazılmıştır.

19. Birinci tekil şahıs eki ve birinci çoğul şahıs iyelik ekinin yazımında metinde birlik sağalanması açısından daima yuvarlak vokalle yazılmıştır.

20. Bildirme eki yuvarlak vokalle yazılmıştır.

21. -ıp, -ip, up, -üp gerindium ekinin yazılışında metinde b ile değil p harfi kullanılmıştır.

22. -tır eki daima d'li şekliyle ve yuvarlak vokalli şekilde kullanılmıştır.

23. Genitif eki yuvarlak yazılmıştır.

24. "imek" ek-fiilinin şart, hikâye, rivâyet çekimlerinin yazımında metindeki imla göz önünde tutulmuştur. Bitişik yazılmıştır.

25. Kāil, māil vb. hemzeli kelimelerin gösterilmesinde, hemzeli yazım tercih edilmiştir. Metindeki imlası farklı ise bu dipnotta gösterilmiştir.

Ör: Niçe ey serv-i ḫırām ol sebebe ʿaḳlım zāʾil

Pāyün ṣūyına göñlüm aḳub olur māʾil

Seni aġyār kenār ide kim ola ḳāʾil (5. ş., V. B.)

26. Şeddeli kelimelerin imlasında vezne uyulmuştur.

27. Vav-ı ma'dûle “ ᵛ “ işaretiyle gösterilmiştir.

Ör: ḫᵛār, ḫᵛāb.

28. Atıf vavları daima ayrı yazılmıştır.

29. Farsça ön ekler kelimeden kısa çizgi ile ayrılarak yazılmıştır.

30. Mecmuada “gonca” kelimesinin yazımında mürettip bazen “gonça” bazen “gonçe” ve bazen de “gonce”yi kullanmıştır. Kelimenin sözlükteki yazılışı olan “gonca” tercih dilmiştir.

31. Farsçada tekrarlanan kelimeler arasına getirilen ek/edatlardan oluşan ibarelerde kelimeler arasındaki ek/edatlar kısa çizgi ile ayrılmıştır.

Ör: dem-ā-dem, ser-tā-ser, nihān-ender-nihān, ber-ā-ber…

32. Şiirlerin başında bulunan ifadeler (velehü, muhammes-i Fuzûlî…) metne dahil edilmiştir.

33. İki kelimenin kaynaşması neticesinde oluşan ünlü, düşmeli ulamayı işaret etmek için alt çizgi "_" ile işaret edilmiştir.

Ör: Göründi_eşyāda vech'ullāh ẓāhir (71^b) (56. ş., IV. B., II. m.)

34. Mürettip, Farsça terkipleri "ye" harfi ile gösterebilmektedir, böyle durumlarda yapılan terkiplerde ayrıca bir hatırlatmaya gidilmemiştir.

35. Vezinle ilgili hususiyetler;

a. Arapça, Farsça kelimelerdeki vezin gereği zihaflı (kısa) hecelerde sözlük imlasına sadık kalındı, kısaltmaya, imlâ değişikliğine gidilmemiştir.

b. Vasıta eki ve edat olan "ile" vezin gereği "ile" ya da "le" şeklinde okunmuştur. Ayrıca "ile" eki kendinden önceki kelimeye bitişik yazıldıysa "-" işaret ile ayrılmıştır, bitişik yazılmadığı durumda da ayrı yazılmıştır.
Ör: aglamag-ile, çağlamag-ile, kolaylamag-ile, alamarga-yla.

c. N'ola, n'itdim, n'em, n'ider, n'eylersin, k'ola, gibi büzülmeler, metinde kesme işaretiyle ayrılarak gösterilmiştir.

d. Vezin kusuru bulunan mısralar dipnotlarda işaret edilmiştir.

36. Arapça veya Farsça kelime ve tamlamaların yazımında Prof. Dr. İsmail Ünver'in "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" (Ünver, 1993) adlı makalesindeki tekliflerine uyulmaya çalışılmıştır.

a. Arapça terkipler, "minʾel-ʿömri, fetḥüʾl-bāb, aleʾṣ-ṣaḫri, meskenüʾl-kenzi, fiʾẓ-ẓulmeti" örneklerinde görüldüğü şekilde yazılmıştır. Lafza-i Celâl ile birleşen isimler ya da harf-i cerler ise apostrof ile yazımı tercih edildi: "Cemâlu'llâh, Fenâfi'llâh,Vechu'llâh, Sırru'llâh, Kenzu'llâh, Rûhu'llâh, li'llâh, Fazlu'llâh " vd.

b. Farsça isim ve hâl köküyle oluşturulan birleşik kelimeler genel olarak tireli yazıldı: "tarâb-nâk, dîvâne-hûy, dil-hûn, dil-rîş, kamer-veş" vd.

c. Ön ekler, edatlar ve Farsça ikili tekrarlar eklendikleri kelimeden tire ile ayrıldı: "bî-dil, ber-dâr, dil-cûy, mâ-cerâ, kâr-bân, dem-â-dem, lâ-mekân, nâ-tuvân, bî-karâr, bî-vefâ, pür-hûn" vd.

d. Arapça ve Farsça kelimelerin köklerindeki ünlüler korundu: "mahabbet, mümkin, müşkil, 'ışk" asıl okunuşları ile yazıldı.

37. 'için'ler kelime ile arasına (-) konularak kelimeye bitişik yazılmıştır.

Nihāl-i nāz-perver ḳāmet-i bālāñ-içün olsun (47[b]) (10. ş., II. B., I. m.)

38. Mecmuanın çeviri yazılı metni oluşturulurken “Oktay New Transkripsiyon” yazı tipi kullanılmıştır.

39. Metin çeviri yazıya aktarılırken Tablo 1.6’da yer alan “Çeviri Yazı Alfabesi” kullanılmıştır.

Tablo 2.6: Çeviri yazı alfabesi

ا (آ)	A, a, Ā, ā, E, e	ش	Ş, ş
ء	ʾ	ص	Ṣ, ṣ
ب	B, b, P, p	ض	Ż, ż, Ḍ, ḍ
پ	P, p	ط	Ṭ, ṭ
ت	T, t	ظ	Ẓ, ẓ
ث	S̲, s̲	ع	ʿ
ج	C, c	غ	Ġ, ġ
چ	Ç, ç	ف	F, f
ح	Ḥ, ḥ	ق	Ḳ, ḳ
خ	Ḫ, ḫ	ك	K ,k, G, g, ñ
د	D, d	ل	L, l
ذ	Z̲, z̲	م	M, m
ر	R, r	ن	N, n
ز	Z, z	و	V, v; o, ö, u, ü; ū, ō, ᵛ
ژ	J, j	ه	H, h; a, e
س	S, s	ى	Y, y; ı, i; ī

3. ÇEVİRİ YAZILI METİN

3.1. İran Meclis Kütüphanesi 17805 Numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nın Ana Metninde Yer Alan Şiirler

1.

[43ª]

Ḥabībī [4]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
Muzārīʾ - - + /- + - + / + - - + / - + -

I

Dün gördüm ol cüvānı[5] ṭarab-nāk ü ercümend
Kāfūr eliyle destelemiş ʿanberīn kemend
Baḳdum[6] şikenci ṭurrasına zār u müstemend
Bir şaḫṣ-ı nā-tüvān oturur gerdeninde bend
Kimdür bu miskīn ol ne resendür didüm didi
Zülfüm kemendi ṭutduġı[7] cānuñ durur senüñ

II[8]

Laʿl-i güher dişiyle yapışmış ṭudağına[9]
Misk[10]-i Ḫoten ulaşmış[11]ṣanki[12] yañaġına
Dürr-i Necef hevādan aṣılmış ḳulaġına
Çok dāne dāne nesne dökilmiş ayaġına

---

[4] Ḥabībī'nin bu müseddesi *Ḥabībī Dīvānı*'nda yedi benttir. (Erden, 2018:36). Bu bent Mecmua'da yoktur, HBD; II. B.

1. çekmiş cemāle fer ü dem ü ʿizz ü cāhını
ʿanberle doldurup başa gėymiş külāhını
3. ebrin yüzinden aldı ve ʿarż ėtdi māhını
gördüm yüzinde dāne -yi ḫāl-i siyāhını
5. şol müşk lāle üzre nedendür dėdüm dėdi
cānuŋda ʿaks-i dāġ-ı nihānuŋ -durur senüŋ

[5] cüvānı: nigārı HBD.
[6] baḳdum: baḫdum HBD.
[7] ṭutduġı: ṭutsaġı HBD.
[8] II. B.: III. B., HBD.
[9] tudağına: dudağına, HBD.
[10] misk: müşk, HBD.
[11] ulaşmış: hevesden, HBD.
[12] ṣanki: ulaşmış, HBD.

Hey! Hey! Bu ne ʿakīk-i Yemendür didüm didi
Gözden aḳan[13] ciġerdeki ḳanın durur senüñ

III[14]

Göz gördügince göñlüm olur hüsn-i mā'ili
Eyler delü perīligiyle[15] bir[16] nice ʿāḳili[17]
Yüzinde[18] siḥr[19] idüp[20] yine bir[21] çāh-ı Bābili
Bend itmiş anda bir niçe ṣāḥib-naẓar-ı dili
Çin söyle bu ne çāh-ı zeḳāndur didüm didi
Ey çok ḥaṭālu kendü mekānuñ durur senüñ

IV[22]

Yaşum yüridi ṣu gibi[23] ol serv ṣūyına
Göz baḳa[24] ḳaldı zülf ü ḥaṭṭ-ı rūy mūyına
Pīrāne-ser göñül aḳup aldandı[25] rūyına[26]
Alındı[27] ṭıfl-ı dil[28] ānuñ rengine mūyına[29]
Bu ne ḫuceste serv-i semendür didüm didi
Baḫt-ı saʿīd u ömr-i civānuñ durur senüñ

V[30]

Seyr[31] ide[32] çıḳdı gülşene ol serv-i gül-ʿiẕār
Elvān miyve dāmenine dökdi[33] şāḫ-sār
Bih[34] gördüm anda piste vü bādām sīb anar

---

[13] aḳan: aḫan, HBD.
[14] III. B.: V. B., HBD.
[15] periligiyle: bu şive ile, HBD.
[16] bir: -, HBD.
[17] Bu mısrada vezin aksamaktadır.
[18] yüzünde: siḥr, HBD.
[19] siḥr: eylemiş, HBD.
[20] idüp: yüzünde, HBD.
[21] bir: -, HBD.
[22] IV. B.: VI. B., HBD.
[23] gibi: kimi HBD.
[24] baḳa: baḫa, HBD.
[25] aldandı: ol ḳaddi, HBD.
[26] rūyına: cūyına, HBD.
[27] alındı: aldandı, HBD.
[28] ṭıfl-ı dil: ṭıfl tek dil, HBD.
[29] rengine mūyına: reng-i rūyuna, HBD.
[30] V. B.: IV. B., HBD.
[31] seyr: geşt, HBD.
[32] ide: ile, HBD.
[33] dökdi: tökdü HBD.
[34] bih: ben, HBD.

Bir ḳuş[35] oḳurdı ʿarıż-ı baġında zār u zār
Bu[36] ḳuş ne ḳuşdur[37] ol[38] ne çemendür didüm didi
Bāġ-ı ruḫumda[39] murġ-ı revānuñ durur senüñ

VI[40]

Nergis uyandı perçemin[41] vü [42]dāmen[43] câme-i ḫᵛāb
Gül çıḳdı[44] pīrehen yaḳasından[45] açup niḳāb
Ol dem ki çıḳdı[46] cübbe[47]-i maşrıḳdan āf-tāb[48]
Çep[49] dutdı[50] câna cümle-i āfāḳı ṭutdı tāb[51]
Bir ẕerre gördüm anda dehendür didüm didi
Bu söz yaḳīn **Ḥabībī** gümānun durur senüñ

2.
[43ᵇ]

Medhī[52]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Bu ben dil-ḫastenüñ derdin dil-efgār olmayan bilmez
Gice tā ṣubḥ olınca zār u bī-dār[53] olmayan bilmez
Ne ḳanlar yutduġum her demde ġam-ḫᵛār olmayan bilmez

---

[35] ḳuş:murġ HBD.
[36] bu: ol, HBD.
[37] ḳuşdur: ol murġ, HBD.
[38] ol: bu, HBD.
[39]ruḫumda: çemende,HBD.
[40] 43ᵃ /h – V. B.: VII. B., HBD.
[41] perçemin: ez-çemen, HBD.
[42] vü: lāle, HBD.
[43] dāmen: vü, HBD.
[44] çıḳdı: çıḫdı, HBD.
[45] yaḳasından: yaḫasından, HBD.
[46] çıḳdı: doġdu, HBD.
[47] cübbe: ḳıble, HBD.
[48] VI. B./ III. m.: VII. B./IV. m., HBD.
[49] çep: teb, HBD.
[50] dutdı: tüştü, HBD.
[51] VI. B. / IV. m.: VII. B. / III. m., HBD.
[52] Medhî Divanı'nda (MD) tespit edilmiştir (Seyhan, 2000:197).
[53]bī-dār:bīmār MD.

Ġām-ı hicrān-ı yāre yandugum[54] yār olmayan bilmez
Benüm derd-i derūnum ʿāşıḳ-ı zār olmayan bilmez[55]
Maḥabbet bir belādur kim giriftār olmayan bilmez

II

Bilinmez ʿaḳl-ile kār-ı maḥabbet özge ḥāletdür
Maḥabbet ḥāṣılı benden ṣorarsañ derd ü mihnetdür
Bunı her kim bilürse bil kim ol sāhib-kerāmetdür[56]
Bilür hālim şular kim hem-dem-i derd-i maḥabbetdür[57]
Benüm derd-i derūnum ʿāşıḳ-ı zār olmayan bilmez
Maḥabbet bir belādur kim giriftār olmayan bilmez

III

Bugün esrārına vāḳıf olanlar cümle eşyānuñ
Temāşa eyleyenler berr ü baḥrin işbu dünyānuñ
Bilenler leẕẕetin ẓulmet içinde āb-ı hayvānuñ
Buña ʿaḳlı irişmez feylesofuñ belki Loḳmān'uñ
Benüm derd-i derūnum ʿāşıḳ-ı zār olmayan bilmez
Maḥabbet bir belādır kim giriftār olmayan bilmez

IV

Bilürler ṣūret-i ḫālüm[58] görenler ṣūretā ammā
Derūnum derdini bilmez gerek aʿlā gerek ednā
Gerek Cāmasb-ı dānādur gerekse Bū ʿAlī Sīna
Benüm ẓāʿfum[59] görüp derdüm ʿilācın ḳılmasun aslā[60]
Benüm derd-i derūnum ʿāşık-ı zār olmayan bilmez
Maḥabbet bir belādur kim giriftār olmayan bilmez

V

Cefā vü cevr ider cān-ı ʿazīze muttaṣıl cānān
ʿAceb mi **Medḥī**yā olsam[61] dem-ā-dem nāle vü efġān
Maḥabbet nārınā yandı yaḳıldı sīne-i sūzān
Görüp ḫālüm baña tāʿn itmesin mi[62] zāhid-i nādān
Benüm derd-i derūnum ʿāşıḳ-ı zār olmayan bilmez

---

[54]yandugum: neydügüm, MD.
[55]Bursalı Halīmī. (Pala, İ. 2013: 391)
[56] II. B./ III. m.: II. B./IV. m., MD.
[57] II. B./ IV. m.: II. B./ III. m., MD.
[58] ḫālüm: ḥālüm, MD.
[59] ẓāʿfum: nabżum, MD.
[60] aslā: ḳatʿā, MD.
[61]olsam: ḳılsam, MD.
[62] itmesin mi: itse ṭañ mı, MD.

Maḥabbet bir belādur kim giriftār olmayan olmaz

3.

[44ª]

Hāşīmī[63]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Bilinmez şanıp itme ġayrılarla ʿahd u peymānı
Ṭuyulmaz nesne olmaz her ne deñlü olsa pinḥānī
Meşeldür gözlüye yoḳ gizlü dirler cānımıñ cānı
Kerem ḳıl göz göre itme raḳībe gizlü iḥsānı
Dime aġyāra luṭf itsem niḥānī kim ṭuyar anı[64]
Olur rāz-ı niḥānī ʿāşıḳa ilḥām-ı Rabbānī

II

Lebüñi dişleyüp kaṣd-ı işāret itme aġyāra
Acıtma cānımı gel ḥorde geçme bu dil-i zāra
Göz ucıyla beni ġamz itme ey gül her ḫas u ḫāra
Ṣatup bu bendeni gel başlama herkesle bāzāra
Dime aġyāra luṭf itsem niḥānī kim ṭuyar anı
Olur rāz-ı niḥānī ʿāşıḳa ilḥām-ı Rabbānī

III

Alup ṣatmaḳdadur ʿuşşāḳı her dem ḥāṣılı kāruñ
Ḳo gitsün var raḳīb-ile yine maḫfīce bāzārun
Şehādet eyler iken ṭurmayup evżaʿ u eṭvāruñ
Ḥabībim fāide itmez senüñ yoḳ yire inkārun
Dime aġyāra luṭf itsem niḥānī kim ṭuyar anı
Olur rāz-ı niḥānī ʿāşıḳa ilḥām-ı Rabbānī

IV

Ola ṣanma ṣaḳın ʿuşşāḳı senden ey perī ġāfil
Ṭuyulmaz añlayup olma raḳīb-i dīve gel māʿil
Eġerçi dürlü dürlü perde aşmaḳ ṣoñra hep ḳābil
Velīkin ʿāşıḳız olmaz bize kevn ü mekān ḥʿāil

---

[63] Bu müseddes *Hāşīmī Dīvānı*'nda tespit edilememiştir (Karaca, 1995).
[64] Şirazi Hüseyin Molla'nın bir gazelinin matla beyti (Top, 2013: 254).

Dime aġyāra luṭf itsem niḥānī kim ṭuyar anı
Olur rāz-ı niḥānī ʿāşıḳa ilḥām-ı Rabbānī

V

Eliñ yüze ṭuṭup açmazdan aġyāra vefā itme
El altından ele luṭf u bize cevr ü cefā itme
Bu yüzden **Hāşimī**-i zāra sulṭānım ezā itme
Ṭuyulmaz şanma meyliñ ġayra yañlışdur ḫaṭā itme
Dime aġyāra luṭf itsem niḥānī kim ṭuyar anı
Olur rāz-ı niḥānī ʿāşıḳa ilḥām-ı Rabbānī

4.

[44[b]]

(Kemāl Paşazāde)[65]
[Müseddes-i Cinānī]

feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūl
Mütekārib + - - / + - - / + - - / + -

I

Şehā her ġarībe cefādan şaḳın
Aḳıtma sirişkin gedādan şaḳın
Kerem eyle kaḥr-ı ḫudādan şaḳın
Meded zaḫm-ı seḥm-i ḳażādan şaḳın
Şaḳın nāle-i mübtelādan şaḳın
Yigitsin görünmez belādan şaḳın

II[66]

ʿAdū saña terk-i vefā it[67] dimiş
Keydür luṭfı cevr ü cefā it[68] dimiş
Benümçün ḳapuñdan cüdā it[69] dimiş
Giriftār-ı dām-ı belā it[70] dimiş
Şaḳın nāle-i mübtelādan şaḳın

---

[65] Bu müseddes *Cinānī Dīvanı*'nda tespit edilmiştir. Mürettibin başlıkta yanlışlıkla Kemāl Paşazāde yazmış olduğunu düşünmekteyiz. Bkz. Okuyucu, 1994: 369. *Kemāl Paşazāde Dīvānı*'nda yoktur (Saraç, 2021).
[66] II. B.: V. B., CD.
[67] it: ḳıl, CD.
[68] it: ḳıl, CD.
[69] it: ḳıl, CD.
[70] it: ḳıl, CD.

Yigitsin görünmez belādan ṣaḳın

III[71]

Beni hicrüñ[72] öldürdi cānum meded
Yazuḳ düşdi[73] boynıña[74] ḳanum meded
Esirge beni nev-cüvānum meded
Meded tāze serv-i revānum meded
Ṣaḳın nāle-i mübtelādan ṣaḳın
Yigitsin görünmez belādan ṣaḳın

IV[75]

Niçün seyl-i eşküm revān[76] eyledüñ
Ḳamu gizlü rāzum ʿayān[77] eyledüñ
Beni ʿāleme dāstān eyledüñ
Şeb ü rūzgārum[78] fiġān eyledüñ
Ṣaḳın nāle-i mübtelādan ṣaḳın
Yigitsin görünmez belādan ṣaḳın

V[79]

Dükenmez mi cānā bu cevr ü cefā
Tenüm bī-mecāl oldı ḳaddüm dü-tā
Ḥaẕer ḳıl esirger ġarīb[i] Ḫudā
Geçer ʿarş-ı aʿlā[y]ı tīr-i duʿā
Ṣaḳın nāle-i mübtelādan ṣaḳın
Yigitsin görünmez belādan ṣaḳın

5.

[45ª]

Sāʿī

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün (faʿlün)
Remel - + - - / + + - - / + + - - / + + - (+ -)

---

[71] III. B.: II. B., CD.
[72] hicrüñ: cevrüñ, CD.
[73] düşdi: boynuna, CD.
[74] boynına: düşdi, CD.
[75] IV. B: IV. B., CD.
[76] revān: ʿayān, CD.
[77] ʿayān: beyān, CD.
[78] rūzgārum: rūz kārum, CD.
[79] V. B.: III. B., CD.

I

Ey benim mülk-i melāḥatda şeḫ-i ḫubānum
V'ey benim burc u saʿādetde meh-i tābānum
Şevḳ-i mihrüñ-ile āfāḳı ṭūtar efġānum
Derd -i hicrüñi ölince çekeyim sulṭānum
Cānı teslim ideyim sen leb-i ruḥ-efzāya
Bilmeyem nice gelüp gitdügümi dünyāya

II

Ezel ey mihr baña eyler-idüñ ʿarż-ı cemāl
Nūr-ı şevḳuñ ile ser-geşte idüm zerre misāl
Ḫāk idüp şimdi reh-i ġuṣṣada ḳılduñ pā-māl
Ḳalmadı ẕerre ḳadar bu ten-i lāġarda mecāl
Bād-ı ʿāşkuñla efendi düşe ṭūra yürürem
Żaʿfdan rişte-i cismüm ile cānum sürürem

III

Bu günāh ile beni dūr iden yanuñdan
Nāmumı ḥak idesen defter-i divānuñdan
Añlanan luṭf u ʿaṭādır güzelim şānuñdan
Nā-ümīd eyleme gel bendeni iḥsānuñdan
Görmez iseñ seg-i kūyuñ ile yeksān beni
Öldürür pādişehüm ġayret-i aḳrān beni

IV

Künc-i mihnetde yine itmeġe defʿi elem
Ḫūn-ı dilden çekerin kāse-i serle ṭolu cām
Mest-i ʿaşḳam baña ʿarż itme şarāb-ı gülfām
Dil-i sevdā-zede anınla da olmaz ārām
Derdüme ölmeden özge bulımaz mı çāre
Gözüme ḳarşu lebüñ emdüresin aġyāra

V

Niçe ey serv-i ḫırām ol sebebe ʿaḳlum zāʾil
Pāyi[nu]ñ ṣūyına göñlüm aḳup olur māʾil
Seni aġyār kenār ide kim ola ḳāʾil
Açup aġlaya **Sāʿī** gibi bir deryā-dil
Güher-i maʿrifeti irmeye gūş-ı cāna
ʿArż-ı ḥāl itmeye sulṭānına dervişāne

6.

[45^{b}]

Yaḥyā[80]

50[81]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Niçe bir mā-cerāmuz dūstāna dāstān olsun
Niçe bir nār-ı ʿışḳum dūd-ı āhumdan ʿayān olsun
Mekānum ʿayn-ı ʿālemde nihān-ender-nihān olsun
Kilāb-ı kūyuña cism-i żaʿīfüm armaġan olsun
Ne kūyuñ āh-ile ṭolsun ne ḳapuñda fiġān olsun
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

II

İki dest-i duʿā gibi baña seng-i mezār itme
Mezārum nā-pedīd it ʿayn-ı ʿuşşāḳa ġubār itme
Ölüm bir hᵛāb-ı rāḥatdur cihāna[82] iʿtibār itme
Enīnümden emīn ol adum añılduḳca ʿār itme
Ne deñlü zaḥmet ise iḫtiyār-ile[83] firār itme
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

III

Viṣāl-i dil-rübāsından firāḳ-ı dil-güşā[84] yegdür
Celālinden cemālin gör vefāsından cefā yegdür
Muḥaṣṣal sālik-i rāh-ı ʿadem oldum Ḫudā yegdür
Yoġ olmadın[85] var olmaz ölmedin ölmek baña yegdür
Bu der-bend-i fenāda[86] ṣaḥn-ı sahrā-yı beḳā yegdür
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

---

[80] Bozyiğit, (2021:325).

[81] Mc.'de bazı şiirlerin başlığında mahlastan sonra mürettip tarafından verilmiş bu şekilde numaralandırma vardır.

[82] cihāna: ḥayāta TYD.

[83] ile: eyle, TYD.

[84] dil-güşā: dil-rübā,TYD.

[85] olmadın: olmayan, TYD.

[86] fenāda: fenādan, TYD.

IV

Seni rencīde-ḫāṭır eyler imiş nāle vü zārı
Niyāz ehlin helāk eyle gider yolundaġı ḫᵛārı[87]
Yumulmayınca ten gözi açılmaz yār didārı
Ṣevābın ḳaṣd idüp ḳurtar belālardan bu bī-mārı
Eyā ḥüsn elinüñ ṣāḥib-ḳırānı ḥışm-ile bārī
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

V

Maḥabbet ehline yārüñ cefāsı imtiḥānıdur
Ölümlü ʿāşıḳa cevr oḳları devlet nişānıdur
Baña **Yaḥyā** gibi ölmek ḥayāt-ı cāvidānīdür
Beḳā bilme felek āyīnesini cümle fānīdür
Begüm ḫayr işi teʾḫīr itme bi'llāhi zamānıdur
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

7.

[46ª]

Naẓīre-i Suʿālī

51[88]

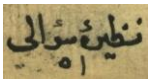
mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

I

Niçe bir sīnede derd-i ġam-ı ʿışḳum nihān olsun
Niçe bir fāş olup esrār-ı nihānım ʿāyān olsun
Niçe bir firḳatüñle gözlerümden ḳan revān olsun
Niçe bir vādi-i ġamda işüm āh u fiġān olsun
Niçe bir ʿāleme aḥvāl-i ʿışḳum dāstān olsun
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

---

87 Mc.'de bu şekilde yazılıdır.

88 Mc.'de bazı şiirlerin başlığında mahlastan sonra mürettip tarafından verilmiş bu şekilde numaralandırma vardır.

II

Dür-i dendānuñ ey meh-rū senüñ dürr-i ʿadenden yeg
Ṣaçuñ sünbül yüzüñ gül ḳāmetüñ serv-i semenden yeg
Cihān bāġında çün olmayasın ġonca dehenden yeg
Muḥaṣṣal görmedim iy verd-i rāʿnā hiç senden yeg
Eger kim bir belā-keş ʿāşıḳuñ var-ısa benden yeg
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

III

Serīr-i mülk-i ḥüsnüñ şāhısın iy şāh-ı ḫūbānım
Ḳuluñ ḳurbānuñ olmaġ-iledür ḳapuñda ʿunvānım
Dem-ā-dem ḳanlar aġlar ḥasretüñle çeşm-i giryānım
Revān olsun benüm rūh-ı revānum yoluña cānım
Mürüvvet kanısın iḥsān idüp luṭf eyle sulṭānım
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

IV

Giriftār-ı kemend-i kākül-i dil-dār olupdur dil
Ḥarīḳ-i āteş-i cevr ü cefāya yār olupdur dil
Elüm irmez viṣāl-i dilbere nā-çār olupdur dil
Begüm āyīne gibi ʿāşıḳ-ı didār olupdur dil
Enīs-i nāle vü feryād ü āh u zār olupdur dil
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

V

İdersin ʿāşıḳa cevri idüp aġyārla ʿālem
Revān eyler **Suʿālī** gözlerinden nem yerine dem
Geçipdür iy kemān-ebrū anuñ cānına tīr-i ġam
Dem-ā-dem ḫāṭırına cānib-i Ḥaḳdan olup merhem
Oḳur bu mısrāʿ feryād u efġān eyleyüp her dem
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

8.

[46^{b}]

Sipāhī

mefʾūlü fāʿilātün mefʿūlü fāʿilātün
Muzāriʿ - - + / - + - - / - - + / - + - -

I

Aġyār-ı bed-liḳāya ṭaḳıldı ol sehī ḳadd
Ben sāye-veş fetādan miskīni eyledi radd
Ḳaddüm ḫam itdi ġam-ile āḫir o ḳāş-ı ser-med
Dürr eyledü naẓardan idüp cefā-yı bī-ḥadd
Bilmem nedür günāhum baḳmaz yüzüme Aḥmed[89]
Yazuḳ degül mi baña hey ümmet-i Muḥammed

II

ʿArż-ı cemāl idince ol āf-tāb-ı ṭalʿat
Mihr-i ʿiẕārı ile virdi dile ḥarāret
N'tdüm o meh-liḳāya āyā nedür ḥiḳāyet
Gözden bıraḳdı şimdi uçdı o şevḳ ü ḥālet
Bilmem nedür günāhum baḳmaz yüzüme Aḥmed
Yazuḳ degül mi baña hey ümmet-i Muḥammed

III

Evvel idüp vefā ser ʿarż-ı maḥabbet itdi
Semt-i cefāya gitdi ṣoñra ʿadāvet itdi
Bizden kesildi vardı ellerle ülfet itdi
Bilsem o çeşm-i āfet n'em gördi nefret itdi
Bilmem nedür günāhum baḳmaz yüzüme Aḥmed
Yazuḳ degül mi baña hey ümmet-i Muḥammed

IV

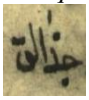
Kendinden oldı evvel ol şūḫuñ āş-nālıḳ
Dil dökdi göñlüm aldu gösterdi dil-rubālıḳ
Düşmeẕken ol perīye çāḳ böyle bī-vefālıḳ
Yüz ṭutdı cevre cāna kār eyledi cüdālıḳ[90]
Bilmem nedür günāhum baḳmaz yüzüme Aḥmed
Yazuḳ degül mi baña hey ümmet-i Muḥammed

V

ʿIşḳına düşdi göñlüm şol dem ki ʿāşıḳ oldı
Seyl-i sirişk o demde ḳana bulanıḳ oldı
Mānend-i lāle baġrum her ḳūşe yanıḳ oldı
İki gözüm **Sipāhī** ʿayn-ı şaḳāyıḳ oldı
Bilmem nedür günāhum baḳmaz yüzüme Aḥmed
Yazuḳ degül mi baña hey ümmet-i Muḥammed

---

[89] *Üsküplü İshāk Çelebi Dīvanı,* g.24/1, Çavuşoğlu, M. (Şentürk, 2016:185).

[90] Mc.'de ẕ ile yazılıdır.

9.

[47ª]

Sipāhī

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

Zāhidā mevtā-yı ehl-i ʿışḳa raḥmet yoḳ mıdur
Cennet-i kūyında yāruñ istirāhat yoḳ mıdur
Dūzah-ı fürḳat yaḳar mı nūr-ı vuslāt yoḳ mıdur
Hey zavallı şems-i envār-ı hidāyet yoḳ mıdur
Baña ol gün yüzli Aḥmedden şefāʿat yoḳ mıdur[91]
Yā şefāʿat olmaġa bende liyāḳat yoḳ mıdur

II

Ḳaleb-i fersūde-veş durdum ḫırāmım[92] olmadı
Durmadı ol serv-kadd ʿahdına rāmım olmadı
Bir nefes ḥaşr olmadım ʿālemde kāmım olmadı
Başuma ḳopdı ḳıyāmetler ḳıyāmum olmadı
Baña ol gün yüzlü Aḥmedden şefāʿat yoḳ mıdur
Yā şefāʿat olmaġa bende liyāḳat yoḳ mıdur

III

Yanayın hāk-isteri kül ide dirhem āteşi
Çeşm-i pür-nem susayup sönmezse sīnem āteşi
Dūzah-ı fürḳatden āsāndur cehennem āteşi
Hey meded yandurdı cismüm cümleten ġam āteşi
Baña ol gün yüzlü Aḥmedden şefāʿat yoḳ mıdur
Yā şefāʿat olmaġa bende liyāḳat yoḳ mıdur

IV

Ol büte cān virdügümden kāfir oldı dir misin
Ben günah-kāra ʿazāb olsa ġamum sen yir misin
Ẓāhir ü bātın zebānīlerle sūfī bir misin

---

[91] Yaḥyā Bey'in matlaʿı üzerine tazmin faaliyeti ile oluşturulmuştur (Bozyiğit, 2021:482).

[92] Mc.'de bu şekilde yazılıdır.

Taʿn idersen ehl-i ʿışḳa bilmezem kāfir misin
Baña ol gün yüzlü Aḥmedden şefāʿat yoḳ mıdur
Yā şefāʿat olmaġa bende liyāḳat yoḳ mıdur

V

Kā'be ṣandum ol bütüñ kūyını idündüm penāh
Döndürüp mihrābdan yüz kaşın itdüm secde-gāh
Sehv-ile ḳıldum ḳabul itmez mi dirsin ol ilāh
Sen ḳır[ıl]ma iy **Sipāhī** eyleme yoḳ yire āh
Baña ol gün yüzlü Aḥmedden şefāʿat yoḳ mıdur
Yā şefāʿat olmaġa bende liyāḳat yoḳ mıdur

10.

[47^{b}]

Cinānī[93]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

I

N'ola ġarḳ-āb iderse kāʾinātı çeşm-i giryānum
Yaḳarsa ṭāḳ-ı çarḫı sūz-ı āh-ı āteş efşānum
Sezā-vār-ı mürüvvet beste-i ġamdur dil ü cānum
Maḳarrum ḳalmamışdur cürmümi inkāra dermānum
Günāhum bī-nihāyetdür ṣayılmaz cürm ü ʿışyānum
Meded[94] ʿafvuñla ḫandān it beni[95] devletlü sulṭānum

II

Nihāl-i nāz-perver ḳāmet-i bālāñ-içün olsun
Gül-i bāġ-ı leṭāfet ʿārıż-ı zībāñ-içün olsun
Benāgūşuñdaki[96] ol[97] ḫāl-i[98] ʿanber-sāñ-içün olsun
Edā-yı rūḥ-baḫşuñ lāʿl-i gevher-zāñ-içün olsun
Günāhum bī-nihāyetdür ṣayılmaz cürm ü ʿışyānum
Meded[99] ʿafvuñla ḫandān it beni[100] devletlü sulṭānum

---

[93]Bu müseddes, *Cinānī Dīvānı*'nda tespit edilmiştir (Okuyucu, 1994:276), başlık CD'de *Tesdīs-i Cinānī Efendi ser-bende eş Āẕerī Efendi* şeklindedir.
[94] meded: beni, CD.
[95] beni: meded, CD.
[96] benāgūşuñdaki: müselsel, CD.
[97] ol: kākülüñle, CD.
[98] ḫal-i: ḫaṭṭ-ı, CD.
[99] meded: beni, CD.
[100] beni: meded, CD.

III

Firākuñla göñül āvāredür sensüz ḳarārum yoḳ
Ġamuñla kūşe[101]-i ġurbetde ḳaldum ġam-güsārum yoḳ
Varup ʿarż[102] eylemekdür saña fikrüm ġayrı kārum yoḳ
Ḥicābumdan velīkin iʿtirāza[103] iḳtidārum yoḳ
Günāhum bī-nihāyetdür ṣayılmaz cürm ü ʿiṣyānum
Meded[104] ʿafvuñla ḫandān it beni[105] devletlü sulṭānum

IV

Beden kim senden ayru ḳālıb-ı efsurde olmışdur
Ġam-ı hicrān-ile gitmiş ḥayātı mürde olmışdur
Meded ḳıl ġonca-veş dil-teng olup pejmürde olmışdur
Efendüm[106] gerçi benden ḫāṭıruñ āzūrde olmışdur
Günāhum bī-nihāyetdür ṣayılmaz cürm ü ʿiṣyānum
Meded ʿafvuñla ḫandān it beni devletlü sulṭānum

V

Ḫudā kim ḥüsn-i bī-hem-tā-ile miṣlüñ ʿadīm itdi
Bi'ḥamdi'llāh kim[107] ol ẕāt ü[108] ṣıfātı hem[109] kerīm itdi
Cinānī işigüñde gerçi-kim cürm-i ʿaẓīm itdi
Ne itdiyse recā-yı ʿafv idüp çoḳ dürlü[110] bīm itdi
Günāhum bī-nihāyetdür[111] ṣayılmaz cürm ü ʿiṣyānum
Meded ʿafvuñla ḫandān it beni devletlü sulṭānum

11.

[48ª]

---

[101] kūşe: ġūşe, CD.
[102] ʿarż: ʿöẕr, CD.
[103] iʿtirāza: iʿtiẕāra, CD.
[104] meded: beni, CD.
[105] beni: meded, CD.
[106] efendüm: efendi, CD.
[107] kim: ki, CD.
[108] ẕāt ü: ẕāt-ı, CD.
[109] ṣıfātı hem: ḫaṭā-baḫşuñ, CD.
[110] çoḳ dürlü: bī-ḫavf u, CD.
[111] bī-nihāyetdür: ḥadden efzūndur, CD.

Müseddes-i Aḥmedī[112]

feʿilātün (fāʿilātün) / feʿilātün / feʿilātün / feʿilün
Remel - + - - / + + - - / + + - - / + + -

I

ʿĀrif ol mürşide ir[113] ẕātuñı insān[114] idegör[115]
Baş ḳoyup eşigine cānuñı ḳurbān idegör
Ḳaṭresin baḥre ulaş[116] kendüñi ʿummān idegör
Ḳul iken[117] özüñi[118] var[119] ʿāleme sulṭān idegör
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

II

Şekl-i insān görinüp[120] maʿnīde ḥayvān yüriyen[121]
Ṣūretā[122] cānlı gibi sīreti[123] bī-cān yüriyen[124]
Baş açuḳ yalıñ ayaḳ çıplaḳ u[125] ʿuryān yüriyen[126]
Bilmeyüp kendüsini[127] vālih ü[128] ḥayrān yüriyen
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

---

[112] Bu müseddes Süzen, 1994:387 (DAD), Erkan, 2016:141-143 (EYL), ve Kayabaşı, 1995: 347-349 (SAD)'da tespit edilmiştir. Ahmedī'nin bu müseddesi tespit edilen kaynaklarda IX benttir. Mecmuada olmayan dīvānda ve diğer kaynaklarda olan VII. bend:

Enbiyā gitdi izin izleyü dergāha ulaş
Evliyā ḫayline ser-çeşme olan şāha ulaş
Men ʿaref sırrını duy ʿārif-i bi'llāha ulaş
Nefsüñi añla muḥaḳḳaḳ daḫı Allāha ulaş
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

[113] ir: var, DAD.
[114] insān: irfān, DAD.
[115] idegör: anda gör, SAD.
[116] ulaş: iriş, EYL.|| ulaş, SAD. || iriş, DAD.
[117] ḳul iken: ḳul iken, EYL.|| ḳullıgın, SAD.
[118] özüñi: var, EYL. || var, DAD.
[119] var: özüñi, EYL. || özüñi, DAD.
[120] görinüp: görinür, DAD.
[121] yüriyen: yürüme, EYL.|| kürüyen, SAD.
[122] ṣūretā: ṣūret., DAD.
[123] sīreti: sīretde, EYL.
[124] yüriyen: yürüme, EYL.
[125] çıplaḳ u: çalaḳ-ı, SAD.
[126] yüriyen: yürüme, EYL.
[127] kendüsini: kendi özüñ, EYL.|| kendisi ey, SAD.
[128] valih ü: vallahi, SAD.

III

Hey[129] ʿabeş yirlere[130] ʿömrüñi[131] şaḳın[132] itme telef[133]
Rabbüñe eyle ʿibādet bu durur fiʾl-i[134]selef
Ādemī[135] ol ki[136] disünler saña bu[137] ḫayr-ı ḫalef
Nefsüñi[138] terk idegör[139] tā bulasın[140] ʿizz ü[141] şeref
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

IV

Aldadı[142] ḫırṣ ü hevā nefsüñi[143] ġarrālıġı ḳo
Uṣlan a hey[144] delü[145] dīvāne bu rüsvālıġı ḳo
Ehl-i ḥāl ol gel e[146] şimden-gerü şeydālıġı ko
ʿAḳluñı başuña dir[147] fikr ide[148] aʿmālıġı ḳo
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

V

Ḥamd u şükr eyle Ḫudāya virilen niʿmete baḳ
Seni tekrīm[149] idüben eyledügi ʿizzete baḳ
Ol ḥakīmüñ[150] kerem-i[151] luṭfını gör ḥikmete[152] baḳ

---

[129] hey: bu, EYL.
[130] yirlere: yolda, EYL.
[131] ʿömrüñi: ṣaḳın, EYL.
[132] saḳın: kendüzüñi, EYL.
[133] hey abeş yirlere ʿömrüñi ṣaḳın itme telef: ṣaḳınup ʿömrüñi sen itme ʿabeş yire telef, DAD.
[134] fʿil-i: ḳavl-i, EYL.
[135] ādemī: ādem, EYL.
[136] ki: tā, EYL.
[137] saña bu: senada, SAD.
[138] nefsüñi: ġafleti, EYL.|| ġafleti, SAD.|| ġafleti, DAD.
[139] idegör: ide gör, EYL: || ide, SAD.
[140] tā bulasın: tā bulasın, EYL.|| ruḫuñ bula tā, SAD.|| rūḥun bula tā ki, DAD.
[141] izz ü: -, DAD.
[142] aldadı: aldadur, EYL. || aldadur, DAD.
[143] nefsüñi: nefsüne, EYL.
[144] hey: ey, EYL. || mı, DAD.
[145] delü: dil-i, EYL. || dil-i, DAD.
[146] gel e: yüri, EYL. || daḫı, DAD.
[147] dir: al, DAD.
[148] ide: idüp, EYL.|| idüp, SAD. || fikreyle, DAD.
[149] tekrīm: tekrīm, EYL.|| tanrım, SAD.
[150] ḫakīmüñ: kerīmüñ, EYL.|| ḫekīmüñ, SAD.
[151] kerem-i: kerem ü, EYL.|| kerem ü, SAD.
[152] ḫikmete: ʿizzete, EYL.

ʿĀrif[153]-iseñ berü gel saña olan[154] devlete baḳ
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

VI[155]

Sen seni ṣanma tehī ʿālem-i kübrāsın sen
Dünyede[156] eşref olan maẓhar-ı esmāsın sen
Maʿnīde ādem-iseñ ʿarş-ı muʿallāsın sen
Yirde gökde ne ki var cümleden aʿlāsın sen
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

VII[157]

Ḫālıḳuñ maʿrifetin ḥāṣıl iden buldı kemāl
Odur insān-ı mükemmel aña yoḳ ḳīl-ile[158] ḳāl
Benligi terk idegör tā[159] olasın nīk-i[160] ḫıṣāl
Yoḳ-durur[161] ṣoñ[162] ucı bir ẕerre şehā ʿözre[163] mecāl
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

VIII[164]

Ahmedī[165] ġafleti[166] ḳo[167] kendüñe ʿālī naẓar it
Mürşīd-i kāmile var[168] kendüñe[169] bir gerçek er[170] it
Vāṣıl-ı maʿrifet it[171] olıgör[172] bir hüner[173] it

---

[153] ʿārif: ʿāḳil, EYL. || ʿāḳıl, SAD. || ʿāḳıl, DAD.
[154] olan: olan, EYL.|| gelen, SAD. || gelen, DAD.
[155] vr. 48a/h
[156] dünyede: dünyāda, EYL.|| dinde, SAD.
[157] VII. B.: VIII. B., EYL.|| VIII. B., SAD.
[158] ḳıyl-ile: ḳıyl u, EYL.|| ḳıylile, SAD.
[159] ta: kim, DAD.
[160] nīk-i: nīk-i, EYL.|| biñ, SAD. || ḫūb, DAD.
[161] yoḳ-durur: yoḳdurur, EYL.|| yoḳdur, SAD.
[162] ṣoñ: ṣoñ, EYL.|| sen, SAD. || ṣoñucı, DAD.
[163] ʿözre: ʿözre, EYL. || ġayre, SAD.
[164] VIII. B.: IX. B., EYL. || IX. B., SAD.
[165] Aḥmedī: Aḥmedā, DAD.
[166] ġafleti: ġayriyi, EYL.|| ġayri, SAD. || ġayrı, DAD.
[167] ḳo: ḳoyup, DAD.
[168] var: ir, EYL.|| ir, SAD.
[169] kendüñe: nāmuñı, EYL.|| namuñı, SAD. || namuñı, DAD.
[170] er: er, EYL.|| ad, SAD.
[171] maʿrifet it: maʿrifetu'llāh, EYL.|| maʿrifetüllah, SAD. || maʿrifetullāh, DAD.
[172] olıgör: ola gör, EYL.|| ola gör, SAD.
[173] bir hüner: bir hüner, EYL.|| perhiz, SAD.

Ḥasb-i ḥālüñi hemān bir söz-ile muḫtaṣar it
Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör
Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör

12.
[48ᵇ]

Matlaʿ-ı Caʿfer Tesdīs-i Selīkī[174]

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I
Żaʿf-ı hicr[175]-i yār-ile kalmadı tende kuvvetüm
Bār-ı miḥnet çekmeden iki büküldi ḳāmetüm
Yār bī-pervā-durur derdā ki bilmez ḥāletüm[176]
Gerçi yoḳ-durur bir nefes nuṭḳa mecāl ü tāḳatüm
Söylemek ḳaṣd itdügümce yāre derd ü ḥasretüm
Aġlamaḳ ṭutar beni güftāra ḳalmaz ḳudretüm

II
Her gice fikr eylerem kim ṣubḥa irersem eger
Ṣubḥ-dem ʿālemlere ṣalduḳda ol ḫūrşīd fer
Ḥālümi ʿarż idem aña ḳūyına idüb güzer
Līk varub ʿarż-ı ḥāl içün aña idüb[177] naẓar
Söylemek ḳaṣd itdügümce yāre derd ü ḥasretüm
Aġlamaḳ ṭutar beni güftāra ḳalmaz ḳudretüm

III
Bir ṭabībe ḥālümi ʿarż eyledüm ben mübtelā
Nabżuma el urdı baḳdı yüzüme didi baña
Derd-i ʿaşḳ ancaḳ saña dil-dārdan olur devā
Ben didüm dermān yoġ-imiş kim ḳaçan varub aña
Söylemek ḳaṣd itdügümce yāre derd ü ḥasretüm
Aġlamaḳ ṭutar beni güftāra ḳalmaz ḳudretüm

---

[174] Selīkī'nin bu tesdisi, Zülfe, 2009:188 (ÖZS)'de tespit edilmiştir.
[175] hicr: ʿışḳ, ÖZS.
[176] derdā ki bilmez: bilmez dirīgā, ÖZS.
[177] aña idüb: edüp aña , ÖZS.

IV

Ol perī-peyker ḳaçan kim ḳarşudan olsa ʿayān
Ṭaġılur ʿaḳlum benüm bī-hūş olurum bir zamān
ʿAklumı cemʿ eylerüm kim söyleyem ḥālüm revān
Līkī ḳaldum şöyle ḥayrān kim nice idem beyān
Söylemek ḳaṣd itdügümce yāre derd ü ḥasretüm
Aġlamaḳ ṭutar beni güftāra ḳalmaz ḳudretüm

V

Ḥālümi bilmez benüm pes nʾeylesün baña ḥabīb
Bilmeyince ḫastenüñ derdin ʿilāc itmez ṭabīb
Yoġ-imiş dermān ezelden derd-imiş baña naṣīb
Nice ʿarż idem aña ḥālüm **Selīkī** ben ġarīb
Söylemek ḳaṣd itdügümce yāre derd ü ḥasretüm
Aġlamaḳ ṭutar beni güftāra ḳalmaz ḳudretüm

13.
[49ª]

Müseddes-i Ḥayretī[178]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

Olmadum devrüñde bir dem şād elüñden iy felek
Olmadı vīrāne dil ābād elüñden iy felek
Oldı ṣabrum ḫırmeni ber-bād elüñden iy felek
Ẓulm idüp[179] dād eylemezsin dād elüñden iy felek
Bārī öldür olayın āzād elüñden iy felek
Āh elüñden iy felek feryād elüñden iy felek

II

Dem mi var kim ġonçe-veş baġrum ṭolu ḳan olmaya
Gül gibi yā dāmenüm pür-ḫār-ı hicrān olmaya

---

[178]Bu müseddes, *Hayretî Dîvânı (Tenkitli Metin- Dil İçi Çeviri)*'nda tespit edilmiştir (Musluoğlu, 2021:144).
[179] idüp: ėder, HD.

Lāle-veş cānumda dāġ-ı nār-ı hicrān olmaya
Ḫāṭırum sünbül gibi yā-ḫud perīşān olmaya
Yā zamān olur mı gülşen baña zindān olmaya
Āh elüñden iy felek feryād elüñden iy felek

III

Virmedüñ furṣat çü yār-ile idem ʿıyş-ı müdām
Nūş idem bezm-i viṣālinde şarāb-ı lāle-fām
Ben de iller gibi ʿālemde alam fiʾl-cümle kām[180]
Ġayrı meclisden gerekmez ṣunmasunlar bana cām[181]
Hem baña devrüñde ʿıyş itmek ḥarām oldı ḥarām[182]
Dād elüñden iy felek feryād elüñden iy felek[183]

IV

Başuma dār-ı cihānı ṭār iden sensin benüm[184]
Gözüme bu çarḫı teng ü tār iden sensin benüm[185]
Meskenüm gül-zār-iken pür-ḫār iden sensin benüm
Cānumı ḫoş-ḥāl-iken bī-mār iden sensin benüm
Göñlümi her nesneden bī-zār iden sensin benüm
Dād elüñden iy felek feryād elüñden iy felek

V

Bozılup iy zāl ḳātı tīz günde çenberüñ
Göreyim kim ṭob ola meydān-ı miḥnetde serüñ[186]
Ṭutılup māhuñ zevāle ire mihr-i enverüñ[187]
Yirlere ola ber-ā-ber **Ḥayretī** gibi yirüñ
Kim yirin ḫāk eyledüñ ol bir avuç ḫākisterüñ
Dād elüñden iy felek feryād elüñden iy felek

14.
[49ᵇ]
Müseddes

---

[180] ʿālemde: ʿālemden, HD.
[181] meclisden: meclisde, HD.
[182] hem: kim,HD.
[183] dād: āh, HD.
[184] ṭār: dār, HD.
[185] çarḫı: çetri,HD.
[186] göreyim: göreyin, HD.
[187] ṭutılub: dutılup, HD.

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Bulup gel gevher-i ʿışḳı dilā dürr-i ʿAdenden geç
Viṣāl-i būy-ı cānān it yüri müşk-i Ḫotenden geç
Cemālu'llāhı gör ʿālemde cānā ġayrısından geç
Fenāfi'llāh olup vaḥdet meyin iç cām-ı Cemden geç
Beḳābi'llāh olam dirseñ göñül ḳayd-ı bedenden geç
Ebed ʿışḳıyla var olmaḳ dilerseñ cümlesinden geç

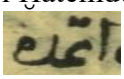
II

Ṣorarsañ kesb-i ʿirfānı eger ʿālemde iy sā'il
Bu kesret ʿāleminde vaḥdeti gel iste ol ʿāḳil
Taṣavvur fikr iderseñ dünyede ḳalduñ ebed ġāfil
Yüri var bahr-ı ʿışḳa ṭal ṣaḳın hiç gözleme sāhil
Dilā meydān-ı ʿışḳ içre eger olduñsa ehl-i dil
Tekebbürlük hevāsın terk idüp māʿile-menden geç

III

Ḳabūl it pend-i pīrānı göñül ṣaḳın ʿinād itme
Uyup nefsüñ hevāsına gice gündüz fesād itme
Çalış ʿilm-i ledün kesb it özüñe ceḥl-i ād itme
Ṣaḳın fevt itme vaḳti kendüñe ẓulm-ile dād itme
Dile alma bu fānī dünyenüñ ʿayşın murād itme
Beḳāsı çünki yoḳdır cānuñı vir sen de benden geç

IV

Sözüm budır saña iy ʿāşık-ı ṣādıḳ bu ʿālemde
Kerāmetler velāyetler ḳodı Ḥaḳḳ ibn-i Ādemde
Bu dehr-i fānīde ḥalḳuñ kimi şād kimi mātemde
Gelenler gitmede yoḳdır beḳā bu devr-i Ḫātemde
Taʿalluḳ ḳaydunı terk it dilā bu kevn-i
Liḳā'-yı ẕātı isterseñ ya bundan geç ya andan geç

V

Göñül ġurbet yiter şimden-gerü gel viṣāl-i cānān ol
Ṣarāb-ı ʿışḳı nūş eyle ebed hem mest-i sekrān ol
Ciḥānda ġuṣṣa vü ġamdan ḫalāṣ ol şād u ḫandān ol
Sülūk eyle yüri taḥsīl-i ʿirfān eyle insān ol
Nuḳūş-ı ʿālemi ʿaynuña alma merd-i merdān ol
Mücerred ol mücerred iy göñül bu ḳaḥpe zenden geç

15.
[50ª]

Ġazel-i Cenābī[188] Tesdīs-i Tavkī

faʿilātün faʿilātün faʿilātün faʿilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

Yüzine ḫurşid-i ʿālem-tāb beñzer beñzemez
ʿAnberīn ḫālüne müşk-tāb beñzer beñzemez
Leblerüne gonçe-i seyr-āb beñzer beñzemez
Kūşe-i ebrūsına mihrāb beñzer beñzemez
La'l-i nāb-ı dilbere ʿunnāb beñzer beñzemez
Eşküm içre dīdeme ġarḳ-āb beñzer beñzemez

II

Ka'beye ḳılmam ber-ā-ber āstān-ı kūyuñı[189]
Cennet-i aʿlāya virmem gülsitān-ı kūyıñı
Vaṣf ider mi çarḫ üzre dāstān-ı kūyıñı[190]
Murġ-ı cān ister hevā eyleye canān kūyıñı
Kūşe-i[191] çeşm-ile baña būstān -ı kūyıñı
Ṣulamaġa zār-ile dolāb[192] beñzer beñzemez

III

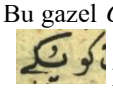
Nāz-ile her dem suʿāl eyler teb sīmīn-berüm
Tā giriftār-ı firāḳ-ı zülf-i müşkīn-peykerüm
Nicedür aḥvālüñ iy dīvāne-hūy ebterüm
Ya ola ḥāl-i dilim zülfiñden ayru dilberüm
Ebrazlıġıñ yādına ḳan aġladıḳça gözlerüm[193]
Yollar üzre eşkime seyl-āb beñzer beñzemez

IV

Ey yüzi gül zülfi sünbül gözleri bādām-ter

---

[188] Bu gazel *Cenābī Dīvānı*'nda (CED) 5 beyittir (Kesik, 2018:98).

[189] kūyuñı kelimesinde "u" harfi "و" ile gösterilmiş diğer mısralarda gösterilmeden devam edilmiştir.

[190] Bu mısrada vezin aksamaktadır.

[191] kūşe-i: kūze-i, CED.

[192] dolāb: tolāb, CED.

[193] III. b.: -, CED.

Ḫāl-i Hindüñ laʿldür ṭurmaz ṣatar dāʾim şeker
Vay ne efşānuña yoḳdır sen gibi bir fitne-ger
Ḫaṭṭ-ı dil-cūyuñ mıdur yā fitne-i devr-i ḳamer
Mūr-ı ḫaṭṭuñ cemʿ olup şehd-i lebüñden ẕevḳ ider[194]
Ol leb-i cān-baḫşuña cüllāb beñzer beñzemez

V

Ey ki ṣormañ ḥālüni murġ-ı şikeste bālinüñ
Pāyesi aʿlā düşidür gün gibi iḳbālinüñ
Bendesidür şāhlar baht-ı humāyūn-fālinüñ
Ṭāliʿī ferḫundedür peyveste ḫaṭṭ u ḫālinüñ
Vaṣfı rūşen gün gibi cānā ḳamer-veş alınuñ[195]
Tā reşide[196] çihreñe meh-tāb beñzer beñzemez[197]

VI[198]

Bir gedā iderüm ki istiġfār iderdüm rifʿate
Başum aġardı cihānda tāc u taḥt u ġarrata
Derd-i daġ-ı hicr-ile şād idi göñlüm miḥnete
Pādişāhum āsitānuñda irişdüm devlete
Pister-i[199] ḫār u ḫās-ı kūyıñda vardum rāḥata[200]
Aña[201] temsīl istedüm sincāb beñzer benzemez

VII

Ol ki var ḥüsn-i melāḥat-kişverinüñ begleri
Aña olmışdur müsellem mülk-i nāz-ı dilberi
Bir ḳabā-zīr-keş ḳulıdur āfitāb-ı ḫāveri
Ol ki oldı **Ṭavḳī** mehcūr anuñ ḫāk-i deri
Nūr-ı Aḥmed'dür cebīni aña nisbet ruḫları[202]
İy **Cenābī** ḫaṭṭına Aṣḥāb beñzer beñzemez[203]

16.
[50ᵇ]

---

[194] IV. b.: -, CED.
[195] alınuñ: alnınuñ, CED.|| V. b.: IV.b., CED.
[196] ta reşīde: tār-ı şebdür, CED.
[197] V.b.: IV. b., CED.
[198] [50ᵃ/h]
[199] pister-i: bister-i, CED.
[200] VI. b: III. b., CED.
[201] aña: ana, CED.
[202] VII. b.: V. b., CED.
[203] VII. b.: V. b., CED.

Cinānī[204]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Civānā[205] ʿışḳ-ı pāküñ niçe bir dilde zamān[206] olsun
Demidür ʿāleme ṣıdḳ-ı derūnum dāstān olsun
Bilinsün müddeʿīnüñ cümle aḥvāli ʿayān olsun
Benüm de imtiyāzum ḫalḳ içinde bī-gümān olsun
Gerek dervīş-i dil-rīş vü gerek şāh-ı cihān olsun
Saña ʿāşık olan[207] evvel benümle imtiḥān olsun

II

Kimi ṭālib geçer vaṣla kimisi sāde pehlūya
Ġarażsuz kimse meyl itmez ṣaḳın sen serv-i dil-cūya
Ḳanāʿat eylemez il ḫaṭṭ u ḫāl ü çeşm ü ebrūya
Sözüm ṭut iʿtimād itme varup aġyār-ı bed-ḫūya[208]
Gerek dervīş-i dil-rīş vü gerek şāh-ı cihān olsun
Saña ʿāşık olan[209] evvel benümle imtiḥān olsun

III

Seni sevdüm diyü kim beẕl iderse yoluña mālın
Reh-i ʿışḳuñda ṣādıḳ ẓann idüp gūş itme aḳvālin
Zemāne ḫalḳınuñ çoḳdır bilürsin mekr ile ālin
Eger bilmek dilerseñ herkesüñ[210] keyfiyyet-i ḥālin
Gerek dervīş-i dil-rīş vü gerek şāh-ı cihān olsun
Saña ʿāşık olan[211] evvel benümle imtiḥān olsun

IV

Şu kim eyler ḫabībüm vaṣluñ içün saña ibrāmı
Ḥaẕer ḳıl anı ʿāşıḳ ṣanma ḫayr olmaz ser-encāmı
Ṣaḳın ṣayd itmesünler sen hümā içün ḳurup dāmı
Dil-i şūrīde gibi puḫte ṣanma gördügüñ ḫāmı

---

[204] Bu muhammes *Cinānī Dīvānı*'nda (CD) tespit edilmiştir (Okuyucu, 1994:289). Divanda başlık *"Tesdīs-i Cinānī Efendi ser-bend-i īn ez-ān Ḫayāli'st raḥimehumu'llāhi Taʿālā"* şeklindedir.
[205] civānā: nigārā, CD.
[206] zamān: nihan, CD.
[207] olan: geçen, CD.
[208] bed-ḫūya: bed-gūya,CD.
[209] olan: geçen, CD.
[210] herkesüñ: anlaruñ, CD.
[211] olan: geçen, CD.

Gerek derv̄iş-i dil-r̄iş vü gerek şāh-ı cihān olsun
Saña ʿāşık olan[212] evvel benümle imtiḥān olsun

V

Aḳup dil-cūy-ı gülşen gibi sen serv-i dil-ārāya
Ṣafā-yı ḳalb-ile ḳāniʿ durur ancaḳ temāşāya
Girüp meydān-ı ʿışḳa başlayup ṣıdḳ[213]-ile daʿvāya
Direm b̄i-baña[214] olup her ʿāşıḳ-ı miskin ü şeydāya
Gerek derv̄iş-i dil-r̄iş vü gerek şāh-ı cihān olsun
Saña ʿāşık olan[215] evvel benümle imtiḥān olsun

VI

Ḳapuñda pād-şāhum ḳullaruñ çoḳ gerçi kim ʿāşıḳ
Cinān̄iyem ḳanı bir baña beñzer ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ
Benüm aḳrān içinde ḥamdüli'llāh ʿışḳ-ile fāik
Melāmet tekyesinde p̄ir-i ʿışḳ oldum disem lāyıḳ
Gerek derv̄iş-i dil-r̄iş vü gerek şāh-ı cihān olsun
Saña ʿāşık olan[216] evvel benümle imtiḥān olsun"

17.
[51ª-51ᵇ]

Müseddes-i Fużūl̄i[217]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
Müctes + - + - / + + - - / + - + - / + + -

I

Menem ki ḳāfile-sālār-ı kār-bān[218]-ı ġamem
Müsāfir-i reh-i ṣaḥrā-yı miḥnet ü elemem
Ḥaḳ̄ir baḳma baña[219] kimseden saġınma kemem
Faḳ̄ir-i pād-şeh āsā gedā ey muḥteşem[em]
Sirişk-i taḫt-ı revān pes baña vü āh ʿalem

[212] olan: geçen, CD.
[213] ṣıdḳ: cān, CD.
[214] b̄i-bāña: b̄i-bāk, CD.
[215] olan: geçen, CD.
[216] olan: geçen, CD.
[217] Müseddes *Fużūl̄i Dīvānı*'nda (FD) vardır (Kılınç, 2021: 687).
[218] kār-bān: kārvān, FD.
[219] baḳma baña: baḫma maña, FD.

Cefā vü cevr mülāzım belā vü derd ġaşem

II

Ne milk ü māl baña çarḫ virse memnūnem
Ne milk ü mālden āvāre ḳılsa maḥzūnem
Egerçi müflis [ü] pest ü muḥaḳḳar-ı dūnem
Dem-ā-dem eyle ġayāl eylerem ki Ḳārūnem
Göñülde naḳd-i vefā genci lī̇k pinhānī̇
Gözim ḫizāne-i laʿl ü güher velī̇ fānī̇

III

Ḥayāt ṣarf idüben derd ḳılmışam ḥāṣıl
Sirişk-i al u ruḫ-ı zerd ḳılmışam ḥāṣıl
Żamī̇r gözgüsine gerd ḳılmışam ḥāṣıl
Ṭabīʿat-ı seg-i şeb-gerd ḳılmışam ḥāṣıl
İşüm ḳara gice tā ṣubḥ nāle vü feryād
Ne virseler aña şākir ne diseler aña şād

IV

Sirişk-rī̇z gül-endāmlar hevāsı ile
Şikeste-ḥāl siyeh zülfler cefāsı[220] ile
Zamāne içre ġam-ı ʿışḳ mā-cerāsı ile
Hemī̇şe maṣlaḥatum özgeler rıżāsı [ile]
Ne devr-i gerdiş-i devrān[221] menüm murādum ile
Ne ġayet-i emelüm ḥüsn-i iʿtiḳādum ile

V

Ḥasūd ṣūret-i aḥvālüme naẓar ḳılmaz
Cefā ḳılur men-i bī̇-çāreye ḥaẕer ḳılmaz
Ṣanur ki nāle vü zārum aña eṣer ḳılmaz
Anı mürūr ile ʿālemde der-be-der ḳılmaz
Zamāne içre mücerrebdür intiḳām-ı zamān
Hemī̇şe yaḫşıya yaḫşı virür yamāna yamān

VI

Ḫoşem ki ḫāme-yi taḳdī̇r-i ī̇zed-i müteʿāl
Vücūd levḥine taṣvī̇r idende ṣūret-i ḥāl
Raḳam ḳılan eger idbārdur eger iḳbāl
Olur taġayyür aña ġayrdan bir emr-i muḥāl
Saʿādet-i ezelī̇ ḳābil-i zevāl olmaz

---

[220] cefāsı: hevāsı, FD.
[221] devrān: gerdūn, FD.

Güneş yir üstüne hem düşse pāy-māl [olmaz]

VII

ʿAzīz-i Ḥaḳ ḥased-i düşmen ile olmaz ḫ̲ʷār
Ḫ̲asūd ḥīlesi iḳbāli eylemez idbār
Egerçi gül-büne gāh[ī] ḫ̲azānda āfet vār
Tedārik eyler aña ʿāḳıbet nesīm-i bahār
Ġaraż ki her ki ezelden olursa devlet-mend
Muḥāldür yite āṣ̲ār-ı devletüne gezend

VIII

Egerçi bir niçe gün āf-tāb-ı[222] ʿālem-i dūn
Cihānda eyledi iḳbāl-i rāyetimi nigūn
Zamāne ṣūret-i aḥvālüm itdi dīger-gūn
Vefā ḫ̲aṭına ḳalem çekdi çarḫ̲-ı būḳalemūn
Bugün zamāne ol aḥvālden peşīmāndur
Egerçi kāfir idi ḥāliyā müselmāndur

IX

Fużūlī eyledügüñ ʿahdüñe vefā ḳılġıl
Yiter şikāyet idüp şerḥ-i mā-cerā ḳılġıl
Vücūduñı hedef-i nāvek-i belā ḳılġıl
Ḳamu cefālara ṣabr eyleyüp duʿā ḳılġıl
Kim ola dūst rıżāsı hemīn saña ḥāsıl
Rıżā-yı dūstdur aṣl-ı temettuʿiy ġāfil

18.
[52ª-54ª]

″muḫammesāt-ı fī hezihi mecmuʿat ʿāde 50 ″

″[Kaside][223]-i Āgehī Taḫmīs-i Meḥemmed″[224]

---

[222] āf-tāb: iḳtizā, FD.

[223] Mecmuada Ġazel yazmaktadır. TM kaynak alınarak düzeltilmiştir.

[224] Bu tahmis Tietze'in *XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili Āgehī Kasidesi ve Tahmisleri* (TM) adlı makalesinde otuz bir bentten oluşmaktadır (Tietze, 2010:113-138). Bazı bentlerin mecmuadaki sıralanışı farklıdır. Mecmuada yer almayan on beşinci benti burada vermeyi uygun gördük. 15. Bent:

Zifoz-ile geliyür dört yañadan bād-i belā
Emr-i taḳdīr-ile çeksem elem-i derd nola

fāʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
Remel - + - - / + + - - / + + - - / + + -

I

Bahr-i ʿışḳ içre dilā ḳıble yeli gibi esen
Fülk-i dil mevc-i belādan alımaz oldı dümen
Dūstum düşmene uyup poca gitme[225] benden
Çekdürüp firḳatañı bizden ırāġ olduñ sen
Baḥr-ı fürḳatde niçe furtunalar çekdüm ben

II

ʿĀlemi ġarḳ ider aḳıtma sirişküm nehrin
Niçe bir nūş ideyüm derd-i firāḳuñ zehrin
Ṣaluban fülk-i dile bād-ı muḫālif ḳahrın
Sen yıḳarsın bu yaḳalarda göñüller şehrin
Dil ü cān mülkini yaġma idici sensin sen

III

Ey güzeller reʾīsi sen ne yirüñ[226] ādemisin
Yemm-i ʿışḳuñ hep esīr itdi berüñ ādemisin[227]
Ḳaṭana[228] derdi yiter ṣalma cefālar kömisün
Bād-ı ʿışḳuñ alavand eyledi ṣabrum gemisin
İlevend oldı göñül ṭıflı senüñ derdüñden

IV[229]

Bir benüm gibi daḫı var mı bu yaşda ḳurıda
Baḥr u berde sīm-ber dilber-içün cān eride
Palamar ṭutmadı baştarda sürer lengerīde
Baḥr-ı ʿışḳ içre yürürsem n'ola yelken-i ṭorıda
Bir ḫarāmī baḳıcı yāre esīr oldum ben

V[230]

Andrye Ṭorya ilinden mi gelürsin eyā (?)

Çünki hātifden erişdi ḳulaġa böyle sadā
Rūzgāruñ ḳarşıḳ oldı, hazer eyle, dilā
Üstine aldurasın tira mola mayna seren

[225] poca gitme: bocalatma, TM.
[226] yirüñ: elüñ, TM.
[227] itdi berüñ ādemisin: esīr eyledügi ada mısın?, TM.
[228] ḳaṭana: furtuna, TM.
[229] IV. B: V. B., TM.
[230] V. B.: IV. B., TM.

Bize İspanya luġātin hecelet aḥyānā
Ḳırmızı ḳaṭfe yelek gey melek ol ey raʿnā
Barbariçsāñ[231] siyeh aṭlasdan olaldan cānā
Gemici neftilerin ʿāşıḳ-ı zār itdüñ sen

VI [232]

Ṣanma her baḥri-i üftāde irişür *Ḫıżr'a*
El uran dāmen-i feryāda irişür *Ḫıżr'a*
Ḫaṭuñ ol muʿciz-i Mūsāda irişür *Ḫıżr'a*
Seyr iden yüzüñi deryāda irişür Ḫıżr'a
Ḳadre uġrar seni bir kerre Ḳadırġada gören

VII

Bu zamān ḫūbları alarġa yürür yārāna[233]
Forsa yüzden göriverler ḳoculur nādāna[234]
Ah-ile ḳanlu yaşum dönse n'ola[235] ṭūfāna
Yār aġyar-ile deryāya çıḳar seyrāna
Ehl-i dil-i ʿāşıḳ olan volta urur geñ yaḳadan

VIII[236]

Āşinā-yı yemm-i ʿışḳ oldum idüp terk-i ḳabā
Ki bu ʿummān-ı tecerrüdde n'ider dil tabʿınā[237]
Bu muḥiṭ içre fenādur ḥarem-i cism-i fenā[238]
Cānda ṣuġurya-durur derd ü belā renc ü ʿanā[239]
İstifa oldı göñül manḳaları mihnetden

IX[240]

Bahr-i fürḳatde[241] şerīʿat bir emīn keşṭī-dür
Āḳil ol[242] çıḳma içinden ki metīn keşṭī-dür
Ḳulzum-i ġamda tenüm ṣanki hemīn keşṭī-dür
Dūd-ı āhum direk oldı vü zemīn keşṭī-dür

---

[231] barbariçsāñ: barbariçañ, TM.
[232] VI-a: Dil-ki ḫatt-ı ruḫ-ı zībada erişür Ḫıżr'a , VI-b: Sanki Mūsā-durur irşāda erişür Ḫıżr'a , VI-c: Nagehan düşse bir uftade erişür Ḫıżr'a, TM.
[233] yürür yārāna: degül nādānā, TM.
[234] göriverler ḳocular nādāna: pojalar ḥayli zevī l-ʿirfāna, TM.
[235] dönse n'ola: döner ise,TM.
[236] VIII. B: IX. B., TM.
[237]ki bu ʿummān-ı tecerrüdde nider dil tabʿınā: Ki o bīgāne güzel yādına çāk oldı yaḳa, TM.
[238] bu muḥiṭ içre fenādur ḥarem-i cism-i fenā: Salta manca ètdi velī derd ü …, TM.
[239] Bu mısrada "ṣuġurya" kelimesinde vezin aksamaktadır.
[240] IX. B.: VIII. B., TM.
[241] fürḳatde: vahdetde, TM.
[242] āḳil ol: saḳın ol, TM.

Bir yeñi yelken olup-dur aña gerdūn-ı köhen

X

Rūzgāruñ baña çoḳ furtunasın ṣaldı[243] hevā
Az ḳalup-dur yimege ten ḳayıġın baḥr-i fenā
Pīrümüñ himmet eli Ḫıżr irişe Allah baña[244]
Geldi çatdı dil ü cān zevraḳına derd [245] ü belā
Bizi çignetmege bu fülk-i felek ṭutdı dümen

XI

Ḳorḳulı mersā-durur yatma ṣulan yüri dilā[246]
Ḳıyılar dögdi seḥer al demüri tente fora
Kerteden engine ṣaldı[247] yolumuzı pusula
Rūzgār oldı muḫālif başuma üşdi belā
Başladı geldi ḳarıntı yine başdan ḳıçdan

XII

Paçarizde ḳoma abli[y]i ḳazi[y]i ḳurtar
Boş ḳoma ʿunṣur-ı çār-miḫuña ṭoldur yir yir
İstiḳāmet dümenin al ele merdlik göster
Baḥr-i ʿışḳa düşeli oldı muḫālif çenber
Ḳorḳum oldur ki gele bād-ı belā yapraḳdan

XIII[248]

Bu Cezāyirde levendāne iderseñ aḳını
Nefs-i şūmuñ kederinden[249] ṣaḳını gör ṣaḳını
Şevḳ aṭāsı etegin ṭut[250] ḳo ıraġ u yaḳını
ʿIşḳ deryāsına ṣalduñsa göñül zevraḳını
Bulımazsın bu ḳıyılarda[251] dilā sen [m]esken

XIV[252]

Baḥr-i ʿışḳ içre bu dil ḳalyetasıdur seyyāḥ
Yolumuz ḳıble hevāsı-yla[253] açupdur Fettāḥ

---

[243] ṣaldı: çaldı, TM.
[244] Allah bañā: yoḫsa dilā, TM.
[245] derd: bād, TM.
[246] dilā: yola, TM.
[247] ṣaldı: aldı, TM.
[248] XIII. B.: XIV. B., TM.
[249] kederinden: ki elinden, TM. .
[250] aṭāsı etegin ṭut: adasında ḍurı-ḍur,TM.
[251] ḳıyılarda: yaḳalarda, TM.
[252] XIV. B.: XIII. B., TM.
[253] hevāsı-yla: yeli ile, TM.

Güherin ṣaç o muḥīṭ-i keremüñ iy meddāḥ
Eger olduñsa maḥabbet deñizinde mellāḥ
Pusula ṣevḳı[254] gerek ḫarṭi ġam ü derd ü miḥen

XV[255]

Mevsim-i baḥr[256] dilā ger saña yār olmaz ise
Oltaya gelmeyüp ol māhī ṣikār olmaz ise
Volta ur bir niçe gün çāre ne kār olmaz ise
Ḫūblar ursa[257] ḳaçup saña kenār olmaz ise
Olma anlardan alarġa bir iki gün ḳatlan

XVI[258]

Aḳdeñiz mevci gelür cūş-ıla çaġlamaġ-ile
Ehl-i derdüñ[259] gözi ḳarardı ḳan aġlamaġ-ile
Fülk-i dil menzil alur dehri ḳolaylamaġ-ile
Rūzgāruñ iyü[260] olmaz-ise avlamaġ-ile
Yüri deryā üzerinde bir iki gün oyalan

XVII

ʿĀṣıḳuñ himmeti aʿlā vü bülend iy zāhid
ʿIṣḳ körfüzleri ṭoldı ilevend iy zāhid
Gelse yapraḳdan olursın alavand iy zāhid
Baḥr-i ʿışḳ içre olan ʿāṣıḳa pend iy zāhid
Ḳaradan ālet oñarmaḳ gibidür geñ yaḳadan

XVIII[261]

İy reʾīs-i ʿuḳāla ḳalyonı ḳullan sende [262]
Ḳanḳal it ṭūl-ı emel gönderinisin[263] sende
Palamar al ḳıyıdan iskele[y]i[264] çek bende
İy göñül nice yatursın bu limān-ı tende
Himmetüñ lengerin al mevsimidür aç yelken

---

[254] şevḳı: şevḳ, TM.
[255] XV. B.: XVI. B., TM.
[256] baḥr: baḥt, TM.
[257] ursa: forsa, TM.
[258] XVI. B.: XXI. B., TM.
[259] ehl-i derdüñ: ehl-i ʿışḳuñ, TM.
[260] İyü: pupa, TM.
[261] XVIII. B.: XIX. B., TM.
[262] ʿuḳāla ḳalyonı ḳullan sende: lenger-i ʿaḳlı ḳoma bu meskende, TM.
[263] gönderinisin: gündeşini sen, TM.
[264] iskele[y]i: üsküfeyi, TM.

XIX[265]

Yem-i vaḥdetde maḳar eylemege ʿazm eyle
Ḳaṭreñi[266] dürr-i güher eylemege ʿazm eyle
Baḥr-i maʿnāya güzer eglemege ʿazm eyle
Ḳulzum-ı ʿışḳa sefer eglemege ʿazm eyle
Rūzgār evlā[267] yüri tenta fora aç[268] yelken

XX

Pupa-dur ehl-i dilüñ gitdügi ṭoġrı[269] yolı gör
Puṣula yaʿnī̇ göñül ḳıble-nümāsın bulı-gör
Ursa varma pocala furtunadan ḳurtulı[270]-gör
Ḳorṣan ol ḥāṣılı dünyādan alarġa olı-gör
Bu ḫayırsuz aṭada ṭurma hemān ışa seren[271]

XXI[272]

Bize çatmaġa hevā furṣatı[273] gözler zanca
Külāhum mevc-i belā aldı meded it[274] ḳanca
Ḳoruġı ṣabr-ıla helvā ide-gör sen[275] anca
İtmek isterseñ eger baġ-ı cinānda manca
ʿAmel vü zühd ḳumanyasını vāfir yüklen

XXII[276]

Çata-gör yoḳluġa bu varlıġı cehd it[277] yab yāb
Heyʾet-i ʿāriyetüñ firḳatasın eyle ḫarāb
Furtuna ḳopdı deñiz yüzini ḳapladı sehāb
Ursa varsañ çıḳamazsıñ poca gitseñ girdāb
Nice ḳullansañ atar ḳaraya bu keştiy-i ten

XXIII[278]

---

[265] XIX. B.: XXIV. B., TM.
[266] Ḳaṭreñi: ḳaṭran, TM.
[267] evlā: oldı, TM.
[268] aç: sök, TM.
[269] ṭoġrı: ḍoġrı, TM.
[270] Ursa varma pocala furtunadan ḳurtulı: Orsa varsan bu fenā çenberini ḳorḳıla, TM.
[271] aṭada ṭurma hemān ışa seren: aḍada ḍurma dila iso seren, TM.
[272] XXI. B.: XXV. B., TM.
[273] furṣatı: ḳorṣanı, TM.
[274] Külāhum mevc-i belā aldı meded it: kilimüm mevc-i belā aldı, meded hey, TM.
[275] sen: gel, TM.
[276] XXII. B.: XXVI. B., TM.
[277] bu varlıġı cehd it : yaḳ varlıġı ey dil, TM.
[278] XXIII. B.: XVIII. B, TM.

Üç ayaḳluda muʿaẕẕeb[279] yā serende ber-dār
Yā pilaşkerme kenārında kürekde ber-dār[280]
Ṣandalıñ kömisi ol çıḳma içinden zinhār[281]
Götür irġalya[y]ı olma paçariz ey aġyar
Yari ben baḥr kenārında kenār eyler-iken

XXIV[282]

Ne yerüñdür senüñ iy dil ḳayıġı baḥr-ı fenā[283]
Bu ṭonanma[y]ı ʿademde dileme[284] yaḫşı baḳa
Ḥased u ḥıḳd u ġażab ġaflet-ile[285] buġż u riyā
Ey dirīġa bizi ġafil-le zebūn itdi hevā
Geldi çatdı demür üstinde yaturken düşmen

XXV[286]

Eski derdüm yeñilendi idi bu ḳalyonda
Cān miyānı ger bizi[287] gūşe ḳılurdı anda
İşbu beş günli ʿömr neyleye dehr-i dūnda
Olmadın lenger-i ten baḥr-ı fenāya fonda
Pupa ālāt-ile cān ḳalyetasını ḳullan

XXVI[288]

Furṣatuñ mevsimidür aġır olup[289] eyle ḳarār
Ṭola[290] ḳuvvet ḳomenasın baba-i ṣabra ne var
Nevbetüñ foġlasını beş güne dek eyle şümār
Himmetüñ göncügin elden ṣalıvirme zinhār
Keşti-yi ṣabruñı ṣaḳla alavand olmaḳdan

XXVII[291]

Gitdi ṣabrum dümeni[292] ḳalmadı ṭāḳat bende
Ṣaġ esen señ gele iy bād-ı muvāfıḳ sen de
Paçariz olma bize muddeʿ iyā ineñde

---

[279] Üç ayaḳluda muʿaẕẕeb: ḳandiliçada nigūn ol, TM.
[280] ber-dār: der-kār, TM.
[281] Ṣandalıñ kömisi ol çıḳma içinden zinhar: Yüri, çek çifte kürek, tek beni görme zinhar, TM.
[282] XXIV. B.: XXVIII. B., TM.
[283] iy dil ḳayıġı baḥr-ı fenā: ey fülk-i dil, ʿummān-ı belā, TM.
[284] ṭonanma[y]ı ʿademde dileme: ḍonanmasına dīn düşmeninüñ, TM.
[285] ġaflet-ile : ġībet-ile, TM.
[286] XXV. B: XXVII. B., TM.
[287] ger bizi: kemer-i, TM.
[288] XXVI. B: XXII. B., TM.
[289] aġır olup: hay aġır ol, TM.
[290] Ṭola: ḍola, TM.
[291] XXVII. B.: XXIII. B., TM.
[292] dümeni: dumanı, a.g.e.

Alamarġa-yla yüri yoġ-ısa yel yelkende
Çünki ʿāşıḳ olımazsın hele bāri yelten

XXVIII[293]

Āh kim fülk-i dili[294] baḥr-i fenā bir gün yir
Bu heves yelkenini bād-ı muḫālif[295] yırtar
Pīr olduḳça göñül cānına cānān ister
Yā ilāhi bizi girdāb-ı belādan[296] ḳurtar
Bize yol vir varalum bir limana erken

XXIX[297]

İy **Mehemmed** yem-i hicrānda mı yoḫsa yürüdüñ
Fürḳatüñ firḳatasın fürḳat-ile ṭoldurduñ[298]
Ḳum-ı ġamda[299] ḳomayup derd-i seri arturduñ
Olsa deryā ḳumı miḳdārı ḳayurmaz derdüñ
Sāʿati var geçer iy **Āgehī** ṣabr it ḳatlan

XXX

Bu dür-i naẓmı hemān ehl-i baṣīret añlar
Bunı ol gevher-i pür-kān-ı şerīʿat[300] añlar
Bu erenler yolın erbāb-ı ṭarīḳat añlar
Kelimātüm dür-i deryā-yı ḥaḳīḳat añlar
Baḥr-i maʿnāda şināverlik iden ehl-i süḫān

19.
[54ª]

Ġazel-i Fużūlī Taḫmīs-i Mānī[301]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

---

[293] XXVIII. B.: XXIX. B., TM.
[294] dili: teni, TM.
[295] muḫālif: havādis, TM.
[296] belādan: havādan, TM..
[297] XXIX. B.: XXXI. B., TM.
[298] Fürḳatüñ firḳatasın fürḳat-ile ṭoldurduñ: firḳatüñ furtunasın firḳataya buldurun, TM.
[299] ḳum-ı ġamda: pūs-ı ġamda, TM.
[300] gevher-i pür-kān-ı şerīʿat: gevher-i kān ahl-i ferāset, TM.
[301] Bu tahmis Tunç, 2007:21'de (STM) tespit edilmiştir.

I

ʿAceb ol şāh-ı ẓālim ʿāşıḳuñ ḫūnına ḳanmaz mı
Bu deñlü nāle bir gün aña teʾs̱īr ide ṣanmaz mıı
Ḳıyāmet yoḳ mıdur ṣanur[302] yaḫud ḥaşra inanmaz mı
Beni cāndan uṣandurdı cefādan yār uṣanmaz mı
Felekler yandı āhumdan murādım şemʿi yanmaz mı

II

Dem-ā-dem ol şeh-i ḫūbān[303] emīr-i ʿasker-i cānān[304]
İder[305] ġayrıları ḫandān beni biñ cevr-ile giryān[306]
Naṣībi illerüñ[307] iḥsān benüm endūh-ı bī-payān[308]
Ḳamu bīmārına cānān devā-yı derd ider iḥsān
Niçün ḳılmaz baña dermān beni bīmār ṣanmaz mı

III[309]

Firāḳ-ı ʿārıż gül-bū ider[310] cān bülbülin ṣayru
Gözümden dūrdur[311] uyḫu fiġānumla[312] cihān memlū
Ruḫuñ gördükde iy meh-rū sirişküm ṣaçılur her sū
Gül-i ruḫsāruña ḳarşu gözümden ḳanlu aḳar ṣu
Ḥabībüm faṣl-ı güldür bu aḳar[313] ṣular bulanmaz mı

IV[314]

İdelden dilde ġam[315] mesken ḫużūrum gitdi ʿālemden
Görinür çeşmüme gülşen belā-yı ʿaşḳ-ile külḫen
Niçe yıllar[316] o sīmīn-ten ḫaber almadı rāzımdan[317]
Ġamum pinhān ṭutardum ben didiler yāre ḳıl rūşen
Disem[318] ol bī-vefā bilmen inanur mı inanmaz mı

---

[302] ṣanur: āyā STM.
[303] şeh-i: meh-i, STM.
[304] cānān: ḫūbān, STM.
[305] ider: idüp, STM.
[306] giryān: nālān, STM.
[307] illerüñ: illere, STM.
[308] vr. 54[b]
[309] III. B.: IV. B., STM.
[310] İder: ḳılur, STM.
[311] dur: durur,STM.
[312] fiġānumla: fiġānumdan, STM.
[313] aḳar: aḳan, STM.
[314] IV. B.: V. B., STM.
[315] dilde ġam: dil ġamuñ, STM.
[316] yıllar: demdür, STM.
[317] almadı rāzımdan: ṣormadı ḫālümden, STM.
[318] disem: ʿaceb, STM.|| disem: FD.

V[319]

Ruḫuñ seyr eyleyen ʿāḳil olur ser-mest-i lā-yaʿḳıl
Degüldür sevmemek ḳābil māḥabbet itmemek müşkil
Ne deñlü olsa āhen-dil[320] żarūrī meyl ider ḫāṣıl
Degüldüm ben saña māʾil sen itdüñ ʿaḳlumı zāʾil
Baña ṭaʿn eyleyen ġāfil seni görse[321] utanmaz mı

VI[322]

Ṭuyıldı rāz-ı pinhānum dükenmez āh u sūzānum[323]
Yıḳıldı ḳalb-i vīrānum ferāġat üzre cānānum
Aḳar eşk-i firāvānum çıḳar eflāke efġānum[324]
Şeb-i fürḳat[325] yanar cānum döker ḳan çeşm-i giryānum
Uyadur ḫalḳı efġānum ḳara baḫtum uyanmaz mı[326]

VII

Kulun **Mānī** şeker-ḫādur lebüñ vaṣfında gūyādur
Ġarīb-i deşt-peymādur gedā-yı bī-ser ü pādur
İşi seyr ü temāşādur ser-i kūyıñda ġavġādur
Fużūlī rind ü şeydādur hemīşe ḫalḳa rüsvādur
Ṣoruñ kim bu ne sevdādur bu sevdādan uṣanmaz mı

20.
[54[b]-55[a]][327]

---

[319] V. B.: VI. B., STM.
[320] āhen-dil: sengin-dil, STM.
[321] görse: görgeç, STM. || görgeç, FD.
[322] VI. B.: III. B., STM.
[323] sūzānum: efġānum, STM.
[324] efġānum: sūzānum, STM.
[325] fürḳat: firḳat, STM. || hicrān FD.
[326] uyadur: uyarur STM. || ḳara baḫtum: daḫı ol yār STM, || uyadur ḫalḳı efġānum ḳara baḫtum uyanmaz mı F.D.
[327] Bu tahmīs *Uṣūlī Dīvānı*'nda 9 benttir (İsen, 2020:135). Dīvāndaki VII ve VIII numaralı bentler mecmuada yoktur. Mecmuada olmayan bentler:

VII

Ẕikr-i illallāh ile virdüñse cāna revnāḳı
Nefs ẓulmātın ḳoyup bulduñsa nūr-ı muṭlaḳı
Seyr idüp miʿrāc-ı rūḥānīde gördüñse Ḥaḳı
Levḥ-i iḫlāṣ eyledüñse göñlüni ey muttaḳī
Kürsī-i raḥmāna aġduñ anda ʿarşullāhı gör

Ġazel-i Nesīmī[328] Taḫmīs-i Uṣūlī [329]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

Gir gönül mülkine seyr eyle ulu dergāhı gör
Şeş cihāta pertevin ṣalmış durur ol māhı [gör]
Ẕerre-i nā-çīzden ḫurşīde varan rāhı[330] gör
Her neye kim baḳduñ ise[331] anda sen Allāhı gör
Ḳancaru[332] kim ʿazm ḳılsañ ***şemme Vechu'llāhı***[333] gör

II

Naḳş-ı tendür cān cemālinüñ niḳābı refʿ ḳıl
Mihr-i ʿālem-tāb-ı vechinden seḥābı refʿ ḳıl
Çeşm-i dilden ġafleti terk eyle ḫᵛābı refʿ [ḳıl]
Bu ikilik perdesinden geç ḥicābı refʿ ḳıl
Gel bu birlik revzeninden baḳ[334] bu ***Sırru'llāhı*** gör

III[335]

Ġam degül eṭfāl senginden dili dīvāne ḳıl
Vaḥdetüñ şemʿine cān at kendüñi pervāne [ḳıl]
ʿIşḳ cāmından dili lā-yaʿḳıl [u] mestāne [ḳıl]
Geç enāniyyet sözinden ẕātuñı[336] vīrāne ḳıl
Nicesi[337] tīzcek bulursın[338] *küntü* ***Kenzu'llāhı*** gör

IV[339]

VIII
Ehl-i taḥḳīḳe iriş Ḥaḳḳı muḥaḳḳaḳ görmege
Ḥālet-i Manṣūra baḳ rāz-ı ene'l-Ḥaḳ görmege
Ṣayḳal it mirʿāt-i ḳalbi sırr-ı muġlaḳ görmege
Münkir-i rüʿyet degülseñ ṣūret-i Ḥaḳ görmege
Baḳduġuñca her naẓarda ʿayn-ı ẕātullāhı gör

[328] ND: Ayan, 2014:304.
[329] UD: İsen, 2020:135.
[330] rāhı: āhı, UD.
[331] baḳduñ ise: baḫar iseñ, ND.
[332] Ḳancaru: ḫançaru, ND.
[333] Baḳara Sūresi, 115. āyet, KK.
[334] baḳ: baḫ, ND.
[335] III. B.: IV. B., UD.
[336] ẕātıñı:göñlüñi, UD. || göñlüñi, ND.
[337] nicesi: nice şey, UD. || kim neçe, ND.
[338] bulursın: bulursan, ND.
[339]IV. B.: V. B., UD.

Rāżı ol ***naḥnü ḳasemnā***da[340] yazılan ḳısmuña
Yoḳluḳ erḳāmını çek ʿālemde ism ü resmüñe
Tā tecellī eyleye ism-i[341] müsemmā ismüñe
Ölmeden nefsi öldürürseñ necāt ola cismüñe
Ölmedin[342] nefs(i)[343] öldürürseñ nice[344] ṭola[345] cismüñe[346]
Nefḫa-i Rūḥu'l-Ḳudüsden maḥż-ı ***Rūḥu'llāhı*** gör

V[347]

Vācib-i[348] biʾẕ-ẕāt ṭolmış kāʾinātuñ[349] ʿaynına
Bu meẓāhirden ẓuhūr iden ṣıfātuñ ʿaynına
Bir naẓar ḳıl evvelā vaṣfuñda ẕatuñ ʿaynına
Cān göziyle baḳduñ[350] ise kāʾinātuñ ʿaynına
Andan artuḳ[351] nesne var mı ***ḥasbeten li'llāhı*** gör

VI[352]

Ṣūret-i Ḥaḳḳı ṭavāf itmek dilerseñ rū-be-rū
Ṣūrete baḳup girü ḳalma ḳadem bas ilerü
Ẓāhiri ḳo ʿālem-i maʿnīye gel gir içerü
Ḥacc-ı ekber ḳılmaḳ[353] isterseñ gel iy zāhid berü
Müʾminüñ[354] ḳalbi içinde sen bu ***Beytu'llāhı*** gör

VII[355]

İy **Uṣūlī** *sırr-ı*[356] *mā evḥā[y]ı* bilmez her leʾīm
Hem[357] kelāmu'llāh sözin[358] añlamaz div ü racīm
Hoş buyurmışdur sipeh-sālār-ı rāh-ı müstaḳīm
ʿİlm-i ḥikmetden bilürseñ gel [berü gel iy] ḥakīm

---

[340] Zuḫruf Sūresi, 32. āyet, KK.
[341] ism: sırr, UD.
[342] ölmedin: ölmeden, ND.
[343] nefsi: nefs, UD. || nefs, ND.
[344] nice: cismüñe, ND.
[345] ṭola: ṭolar, UD. || olur, ND.
[346] cismüñe: necāt, ND.
[347] V. B.: VI. B., UD.
[348] vācib-i: vācibün, UD.
[349] kāʾinātuñ: mümkinātuñ, UD.
[350] baḳduñ: baḥduñ, ND.
[351] artuḳ: özge, ND.
[352] VI. B.: III. B., UD.
[353] ḳılmaḳ: ḳılmaġ, ND.
[354] müʾminüñ: ʿāşıḳuñ, ND.
[355] VII. B.: IX. B., UD.
[356] sırr: remz, UD.
[357] hem: kim, UD.
[358] sözin: sırrın, UD.

Sen **Nesīmī** manṭıḳından diñle ***Fażlu'llāhı*** gör

21.
[55^{b}]

Ġazel-i Nesīmī[359] Taḫmīs-i Uṣūlī[360]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

Yā ilāhī vādi-i ʿışyānda ḳaldum bī-meded
ʿAbd-i ʿāṣiyem ṣuçum bī-ḥadd ü cürmüm bī-ʿāded
Şimdi *şey' li'llāha* geldüm itme[361] ben dervīşi red
Fażluña bel baġladum yā vāḥid u ferd u eḥad
Cümlenüñ maʿbūdı sensin[362] dāʿimā ḥayy u ebed

II

Ḥamdu li'llāh buldı nām-ı aʿẓamı ḳalb-i selīm
Sālike[363] rāh-ı ʿıyān oldı *Ṣırāṭ-ı Müstaḳīm*
Baʿd-ez-īn kār idemez vesvās-ı şeyṭāni'r-racīm
Oḳuram[364] ismüñde *bismillāhi(r)raḥmānirraḥīm*
İy ṣıfātuñdur ṣıfatuñ *ḳul hüvallāhü eḥad*[365]

III

Çār ismüñden bu şeş[366] ḳubbeñe[367] bulmazsa sübūt
Pāyidār olmaz bināsı hem-çü beyt'ül[368] ʿankebūt
Mecd-i[369] żātuñdan[370] irişür cisme ḳuvvet cāna ḳūt
Evvel ü āḫir hüve'l-ḥayyü'l-leżīsin[371] lā-yemūt

---

[359] Gazel *Nesîmî Divanı*'nda (ND) tespit edilmiştir (Ayan, 2014:227).
[360] Tahmis Usulî Divanı'nda (UD) tespit edilmiştir (İsen, 2020:133).
[361] itme: ḳılma, UD.
[362] sensin: bensen, ND.
[363] salike: sālik-i, UD.
[364] oḳuram: oḫıram, ND.
[365] İhlas Sūresi, 1. āyet, KK.
[366] şeş: şeş-sū, UD.
[367] ḳubbeñe: ḳubbe, UD.
[368] beyt'ül: beyt-i, UD.
[369] mecd-i: feyż-i, UD.
[370] żātuñdan: cūduñdan, UD.
[371] hüve'l-ḥayyü'l-leżīsin: hüve'l-ḥayyü'l-leżī sen, UD.

Ẓāhir ü bāṭın hüveʾl-bāḳīsin[372] *Allahüʾṣ-ṣamed*[373]

IV

İy ḥarīm-i dergehüñ ḫāʿif göñüller meʾmeni
Kibriyāñ öñinde kimdür kim ḳıla **māʾu meni**
Vech-i[374] pāküñdür[375]münezzeh ẕāt-ı pāküñdür ġanī
*Lem yelid*sin sen[376] oḳurlar[377] iy *ve lem yūled*[378] seni
Lem yekün ẕāt u ṣıfātuñdur *lehü küfven eḥad*

V

Nükte-i sırr-ı nefaḫtend(en)[379] çün ki[380] urduñ bir demi
Noḳṭa-i vāḥidde derc itdüñ sevād-ı aʿẓamı
Yaʿni ḳılduñ nüsḫa-i kübrā vücūd-ı ādemi
Kāf-ile nūndan yaratduñ on sekiz biñ[381] ʿālemi[382]
Ḳudretüñle[383] erbaʿīn günde temām oldı cesed

VI

ʿĀlem-i vaḥdetde keṯret daḫı ṭutmadın[384] maḳar
Birbirinden[385] münderic ṣankim nevāz[386] içre şecer
Ẓāhir olmamış idi cinn ü[387] melek daḫı[388] beşer
Ol zamān kim lutf-ile bir gevhere ḳılduñ naẓar[389]
Ẓāhir ol gevherden oldı cümle eşyā lā-ʿaded[390]

VII

İy **Uṣūlī** ẕātı[391] dāʾim Ḥaḳdan özge nesne yoḳ

---

[372] hüveʾl-bāḳīsin: hüveʾl-bāḳī sen, UD.
[373] Allahüʾṣ-ṣamed: ve lem yūled seni, ND.
[374] vech-i: vaṣf-ı, UD.
[375] pāküñdür: ẕātuñdur, UD.
[376] Lem yelidsin sen: Lem yelid sensen, ND.
[377] oḳurlar: oḫıram, ND.
[378] ve lem yūled: Allahüʾṣ-ṣamed, ND.
[379] nefaḫtenden: nefaḫtudan, UD.
[380] çün ki: çün, UD.
[381] biñ: miñ, ND.
[382] V. b.: VI. b., ND.
[383] ḳudretüñle: ḳudretüñden, ND.
[384] ṭutmadın: tutmışdur, UD.
[385] birbirinden: birbirinde, UD.
[386] nevāz: nevāt, UD.
[387] cinn ü: ḫulḳ-ı, UD.
[388] daḫı: ḥüsn-i, UD.
[389] VI. b.: V. b., ND.
[390] lā-ʿaded: bī-ʿaded, ND.
[391] ẕātı: sırr-ı, UD.

Dillere ẕikre[392] mülāyim Ḥaḳdan özge nesne yoḳ
Ẓāhir u bāṭında ḳāʾim Ḥaḳdan özge nesne yoḳ
Seyyidüñ göñlinde dāʾim Ḥaḳdan[393] özge nesne yoḳ[394]
Hem dilinde bu[395] faḳīrüñ[396] her dem eydür[397] yā eḥad

22
[56ª]

Ġazel-i Ḥayretī[398] Taḫmīs-i Günāhī[399]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I
Laf urup bülbül gibi germiyyet-i daʿvāyı ḳo
Yan maḥabbet şemʿine pervāne-veş pervāyı ḳo
Çārsū-yı ʿaşḳa gel her sūdı yoḳ sevdāyı ḳo
Vaḥdet isterseñ cihānda gel hūy-ile[400] hāyı ḳo
Keşret-i dünyādan el çek iy göñül ġavġāyı ḳo

II
Gerçi eylersin riyażet cennet-i ʿalā içün
Diş bilersin kūşe-i ḫalvetde ter-ḥalvā içün
Mest iseñ ṣūfī şarāb-ı kevṯer-i ferdā içün
Gözüñ aç olma gözi aç ġam yime dünyā içün
Gāv-ı ten-perver gibi endīşe-i merʿāyı ḳo

III
Salṭanat oyunını oyna serīr-i server ol
ʿAr ṭablın yire çal başuña başḳa mehter ol
Rıḥlet eylersin gerek Behmen gerek İskender ol
Pāye-i ʿālī dilerseñ ḫāk-i pāy-ı dilber ol[401]

---

[392] ẕikre: ẕikr-i, UD.
[393] **Seyyid**üñ göñlinde dāʾim Ḥaḳdan: Bu Nesīmī ḫaṭırında senden, ND.
[394] yoḳ: yoḫ, ND.
[395] bu: ol, ND.
[396] hem dilinde bu faḳīrüñ: ol faḳīrüñ hem dilinde,UD.
[397] eydür: aydur, ND.
[398] Gazel, *Hayretī Dīvānı*'nda (HD) tespit edilmiştir (Musluoğlu: 2021:45).
[399] Günâhî'ye ait bu tahmis akademik kaynaklarda tespit edilememiştir.
[400] cihānda gel hūy-ile: ferāġat eyle hūy u, HD.
[401] III. b.: IV. b., HD.

Ḳalduñ ayaḳlarda fikr-i manṣıb-ı aʿlāyı ḳo

IV

Şems-i zerrin-le ṭoludur dünyenüñ büt-ḫānesi
ʿĀşıḳuñ gencīnesidür göñlüñ virānesi
Cān cemālüñ şemʿinüñ pervānesidür ya nesi
Didüm oldı dil ṣaçuñ zencīrinüñ dīvānesi[402]
Luṭf-ile[403] güldi didi al bunı da baġlayı ḳo

V

Dil ider ṣāf yazar ol māh-ṭalʿat-ı naḳşına
Kim görür göz göre ol naḳḳāş-ı ḳudret naḳşına
Āferīn bu nüktede ol ṭabʿiat naḳşına
Māʿnī-i rengine baḳ aldanma ṣūret naḳşına[404]
Vech-i zībāya naẓar ḳıl câme-i dībāyı ḳo

VI

Bir belā-keş derd-mendem n'eyleyem dermānı ben
Olmışam kūy-ı fenānuñ zār-ı ser-gerdānı ben
Ḫāk-pāyünden dirīġ itmek revā mı cān-ı ben
Dīr-imişsin yarın öldürsem gerekdür ānı ben[405]
Gel bugün öldür yolında[406] öldügüm ferdāyı ḳo

VII

Sersem iden serv-i bālā-yı bülendüñdür senüñ
Pāy-der-gil mübtelā zülf-i kemendüñdür senüñ
Hem **Günāhī** bir faḳīr ü müstemendüñdür senüñ
Ḥayretī bī-çāre de bir derd-mendüñdür senüñ
Ḳıl naẓar aḥvāline luṭf eyle istiġnāyı ḳo

---

[402] IV. b.: 6. b., HD.
[403] luṭf-ile: nāz-ile, HD.
[404] V. b.: 3. b., HD.
[405] VI. b.: 5. b., HD.
[406] yolında: öñinde, HD.

23
[56ᵇ]

Ġazel-i Necātī[407] Taḫmīs-i Raḥmī[408]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

Seyr-i[409] gül-zār irdi bülbül oldı gūyā bir yaña
Ṣalınup[410] raʿnālanup her serv-i bālā bir yaña
Ehl-i diller ḳıldılar gülgeşt-i ṣaḥrā bir yaña
Ḫalḳ-ı ʿālem bir yaña[411] bī-çāre[412] tenhā[413] bir yaña
Cennet[414]-i kūyıñ ḳomazam[415] olsa dünyā bir yaña

II

Gülşene ʿarż eyleyelden[416] dil-rübā[417] dīdāruñı

---

[407] Necātī Dīvānı'nda (NCD) bu gazel 9 beyittir. Taḫmīste olmayan beyitler koyu renkle gösterilmiştir (Tarlan, 1997: 147). Gazel:

1. Ḫalḳ-ı ʿālem bir yaña oldı bu şeydā bir yaña
   Cennet-i kūyūñ ḳomazam olsa dünyā bir yaña
2. **İrmesün dirseñ cemāl-i ber-kemāle bir zevāl**
   Gün gibi ey şāh-ı ʿālem gitme tenhā bir yaña
3. Bulımadılar arayup şīve-i reftāruñı
   Gitdi Ṭūbā bir yaña serv-i dil-ārā bir yaña
4. **Devlet-i ʿışḳuñda senden artuḳ olur leşkerüm**
   Bir yaña ṭursa żaʿīf olan tüvānā bir yaña
5. ʿIşḳa mānīʿ olımaz nāsiḥ kelām-ı hūş-mend
   Kimsene ḳarşu durımaz aḳsa deryā bir yaña
6. Māl-ı dünyā-ile şerḥ eyler tecerrüd ḥālini
   Yirde Ḳārūn bir yaña gökde Mesīḥā bir yaña
7. **Söz ile ben ḫasteye biñ kez müdāvā eyledüñ**
   İtmedüñ ey ʿĪsī-i şekker-leb ammā bir yaña
8. **Gamzeñ üstündür lebüñden söz yoḳ ammā ḫastaña**
   İki raḥmetten birisin eyle cānā bir yaña
9. Cānına oldı **Necātī**nüñ ḥavāle ʿışḳ-ı yār
   İy ecel sen de gelüp itme teḳaża bir yaña

[408] Tahmis *Bursalı Rahmi Çelebi ve Divanı*'nda (RD) tespit edilmiştir,Tığlı, F. (2006:108).
[409] Seyr: vakt, RD.
[410] ṣalınup: salınur, RD.
[411] yaña: yaña oldı, NCD.
[412] bī-çāre: bu, NCD.
[413] tenhā: şeydā,
[414] cennet: cennet, NCD. || gülşen, RD.
[415] ḳomazam: ḳomazam, NCD. || ḳomazan, RD.
[416] eyleyelden: ideliden, RD.
[417] dil-rübā: dil-berā, RD. Beyitte mısranın anlamı gereği dil-rüba oturmuyor.

Lāle ḫacletden ḳızardı göricek ruḫsāruñı
Ġonçalar dem-beste ḳaldı işidüp güftāruñı
Bulımadılar arayup şīve-i reftāruñı[418]
Gitdi Ṭūbā bir yaña serv-i dil-ārā bir yaña

III

Boynıma zencīr-i zülfin ideli ol yār bend
Ḥalḳa ḥalḳa dūd-ı āhum çarḫa şalmışdur kemend
Fāide itmez ne lāzım bu dil-i şeydāya[419] pend[420]
ʿIşḳa mānīʿ olımaz zāhid kelām-ı hūş-mend[421]
Kimse[422] ḳarşu[423] ṭurımaz[424] ger[425] aḳsa deryā bir yaña

IV

Ehl-i dünyānuñ dilā gūş itme ḳīl ü ḳālini
Gel ḳalender ol bulup[426] bir Rūm ili abdālını
Kār u bārı terk idüp bürin melāmet şālını
Māl-ı[427] dünyā-ile[428] şerḥ[429] eyler tecerrüd ḥālini[430]
Yirde Ḳārūn bir yaña gökde Mesīḥā bir yaña

V

Āh-ı **Raḥmī**den n'ola gerdūn olursa bī-ḳarār
Gerd-i mihnet eyledi[431] mirʾat-ı ḳalbüm[432] pür-ġubār[433]
ʿĀrıżından ẓāhir olaldan bu ḫaṭṭ-ı müşg-bār[434]
Cānına oldı **Necātī**nüñ ḥavāle ʿışḳ-ı yār[435]
İy ecel sen de gelüp itme teḳāżā bir yaña

---

[418] II. b.: III. b., NCD.
[419] bu dil-i şeydāya: ʿāşıḳ-ı şeydāya, RD.
[420] pend: bend, RD.
[421] III. b.: V. b. , NCD.
[422] kimse: kimsene, NCD. || kimse, RD.
[423] ḳarşu: ḳarşu, NCD. || mānīʿ, RD.
[424] ṭurımaz: durımaz, NCD. || olmaz, RD.
[425] ger: -, NCD. || ger, RD.
[426] bulup: bilüp, RD.
[427] māl-ı: māl-ı, NCD. || ehl-i, RD.
[428] ile: ile, NCD. || böyle, RD.
[429] şerḥ: şerḥ, NCD. || ʿarż, RD.
[430] IV. b: VI. b., NCD.
[431] eyledi: ḳıldı, RD.
[432] ḳalbüm: ḳalbin, RD.
[433] eyledi: ḳıldı çün; ḳalbim: ḳalbin, RD.
[434] ʿĀrıżından ẓāhir olaldan bu ḫaṭṭ-ı müşg-bār: Niçe bir bu derd ile ben iñleyen zār u nizār, RD.
[435] ʿışḳ-ı yār: çeşm-i yār, NCD.

24
[57ª]

Ġazel-i Necātī[436] Taḫmīs-i Fażlī[437]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Cām-ı meyden mest olanlar kendüyi Cem ṣandılar
Cür'asın tīġ-ı ecel zaḫmına merhem ṣandılar
Bezm-i ġamda sākī-i devrānı maḥrem ṣandılar
Bir dem iken devlet-i dünyāyı bir dem ṣandılar
Bu fenā gül-zārınuñ ʿıyşını ʿālem ṣandılar

II

Āb-ı ḥayvān-ile ḳılmışlar ezel taḫmīrüñi
Eyledüñ lāʿlüñ gibi cānum içinde birüñi[438]
Çünki naḳşuñda senüñ bulmadılar tezvīrüñi
Ehl-i diller gördiler[439] *āyīnede taṣvīrüñi*[440]
Baġrına başmış yatur[441] ʿİsā'[y]ı Meryem ṣandılar

III

Çözdi sünbüller benimçün ṭurra-i ṭarrārını
Dökdi bülbüller gözinden eşk-i gevher-bārını
Nāḫun-ile pāre pāre itdi gül-ruḫsārını
Şol ḳadar zārīlıḳ[442] itdüm kim cihān gül-zārını [443]

---

[436] Necātī Beg'in tahmisi yapılan bu gazeli Necātī Beg Dīvānı'nda 7 beyittir (Tarlan, 1997: 191). Divanda bulunan 4. ve 5. beyitlerin tahmisinin yapılmadığını veya yapılmışsa da mecmuaya mürettip tarafından mı alınmadığını bilmiyoruz. Divanda olup mecmuada olmayan beyitler divandaki sıra numarası ile verilmiştir:

NCD,4. b.: Çāk çāk itdi ḳara zülfünle Kaʿbe cübbesin
Jendeler geymişdür İbrāhīm Edhem ṣandılar
NCD, 5. b.:İncelikde bilüñe mānendi yoḳdur didiler
Yoġ olalar ki_ol hilāl ebrūlaruñ kem ṣandılar

[437] Tahmis *Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dīvānı*'nda (KFD) tespit edilmiştir (Özkat, 2005:256).

[438] birüñi: yirüñi, KFD.

[439] gördiler: göricek, NCD.

[440] II. b.: III. b., NCD.

[441] başmış yatur: başmışdürür, NCD.

[442] zārīlıḳ: zārīliġ, KFD. || zārīlıḳ: zārīliġ, NCD.

[443] gül-zārını: bünyādını, NCD. || III. b. : II. b., NCD.

Ḫān-ḳāh-ı şīven [ü] eyvān-ı mātem ṣandılar

IV[444]

Dest-i ḳahr-ile yaḳalar[445] çekdiler çāk itdiler
Ḳurı yire yaşını[446] bī-çārenüñ aḳıtdılar
Bād-ı ḫışm-ile yüregin oynadup incitdiler
Yire sürdiler yüzin yaşum[447] gibi acıtdılar[448]
Bilmezem[449] deryā-yı ʿUmmān'ı benüm nem ṣandılar

V[450]

Bu fenā bezmin felek **Faẓlī**'ye ḳılmışdur maḳām
Kāse-i sırden içürdi ṭolular andan müdām
Şimdi ḳahr-ile felekden almaġ-içün intiḳām
Ṣundılar bir cürʿa kim biñ yıl yaşar içen tamām
Ol[451] perī-rūlar **Necātī** bizi ādem ṣandılar

25
[57ᵇ]

Ġazel-i Ḥabībī Taḫmīs-i Fużūlī[452]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Tā cünūn raḫtın giyüp ṭutdum[453] fenā milkin vaṭan
Ehl-i tecrīdem ḳabūl itmem[454] ḳabā vü pīrehen
Her ḳabā vü pīrehen geysem miṣāl-i ġonce ben[455]
Ger senüñ-çün ḳılmasam çāk iy büt-i nāzük beden

---

[444] Tahmīsi yapılmış olan bu beyt NCD'de 6. beyttir.
[445] yaḳalar: yaḳasın, KFD.
[446] yaşını: başını, KFD.
[447] yaşum: başum, KFD.
[448] Yire sürdiler yüzin yaşum gibi acıtdılar: Yüzine kefler urub yire sürüb acıtdılar, NCD.
[449] bilmezem: bilmezen, NCD.
[450] Tahmisi yapılmış olan bu beyit NCD'de 7. beyttir.
[451] ol: bu, NCD.
[452] Tahmis *Fuzûlî Dîvânı*'nda (FD) tespit edilmiştir (Kılınç, 2021: 694).
[453] ṭutdum: dutdum, FD.
[454] itmem: etmen, FD.
[455] ben: men, FD.

Gūrum olsun ol ḳabā egnümde pī̇rāhen kefen

II

Gerçi sevdā-yı ser-i zülfüñdenem zār ü ẕelī̇l
Geçmem[456] ol sevdādan olduḳça baña [457] ʿömr-i ṭavī̇l
Ṣanma terk idem[458] bu sevdāyı[459] ger olsam hem ḳatī̇l[460]
Çıḳmaya[461] sevdā-yı zülfüñ başdan iy meh ay u ıl[462]
Üstüḫ^{v}ān-ı kellem içre ṭutsa[463] ʿaḳrebler vaṭan

III

Ġālib oldı ṣubḥ-dem şevḳ-ı gül-i rūyuñ baña[464]
Seyr-i bāġ itdüm[465] ki vire būy-ı gül[466] teskī̇n aña
Gül görüp yāduñla dürr-i eşk ṣaçdum her yaña
Düşdi şebnem bāġa gir tā gül niṣār itsün[467] saña
Sebzenüñ her bergine bir dür ki ṭapşurmış çemen

IV

Dir idüm iy gül[468] getürme hī̇ç derd ehline şek
Tā seni hem ṣalmaya[469] bir derde devrān-ı felek
Almaduñ pend imdi ʿāşıḳsın[470] işüñ āh eylemek
İy göñül ʿışḳ ehline bir dem[471] gülerdüñ şemʿ tek
Men dimez miydüm ki ferdā[472] aġlayasıdur gülen

V

Ḫ^{v}āh sincāb eylesün ferşin **Fużūlī̇** ḫ^{v}āh kül
Hecr-ile[473] muṭlaḳ yuḳu görmez u[474] eglenmez göñül

---

[456] geçmem: geçmen, FD.
[457] baña: maña, FD.
[458] idem: edem, FD.
[459] sevdāyı: sevdānı, FD.
[460] hem: men, FD.
[461] çıḳmaya: çıḫmaya || FD.
[462] ay u ıl: ger yüz yıl, FD.
[463] ṭutsa: dutsa, FD.
[464] baña: maña, FD.
[465] itdüm: etdüm, FD.
[466] vire būy-ı gül: būy-ı gül vire, FD.
[467] itsün: etsün, FD.
[468] dir: der || gül: dil, FD.
[469] ṣalmaya : ṣalmasun, FD.
[470] ʿāşıḳsın: ʿāşıḳsan, FD.
[471] bir dem, FD. || her dem, HBD.
[472] ferdā: ṭañla, FD. || ferdā: bir gün, HBD.
[473] hecr-ile: hecr ara, FD.
[474] u: göz, FD.

Yārsuz ʿışḳ ehlinüñ diñlenmegi mümkin degül
Nice diñlensün **Ḥabībī** [475]sensüz iy endām-ı gül
Kim[476] batar cismine tende her tüy[477] olmış bir diken[478]

26
[57ᵇ-58ᵃ]

Muḥammes-i Fużūlī Baġdādī[479]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Vāy yüz biñ vāy kim dil-dārdan ayrılmışam
Fitne-çeşm-i sāhir-i ḫūn-ḫᵛārdan ayrılmışam
Bülbül-i şūrīdeem gül-zārdan ayrılmışam
Kimse bilmez kim ne nisbet yārdan ayrılmışam
Bir ḳad[i] şimşād u gül-ruḫsārdan ayrılmışam

II

Ḳadd*i* ṭūba laʿli firdevsüñ şarāb-ı Kevṯeri
Ḫulḳı u[480] ḫūyı melek[481] sīretde emṯāl[i] perī[482]
Burc-ı eflāküñ saʿādetlü şereflü aḫteri
Ḥüsn-ārā ḫūblar mecmūʿasınuñ serveri[483]
Bir ḳad[i] şimşād u gül-ruḫsārdan ayrılmışam

III[484]

Āşiyān-ı[485] şevḳden cānum tenüm[486] alūdedür

---

[475] Ḥabībī: Ḥabībī, FD. || Ḥabīb-ī-n, HBD.
[476] kim: çün, HBD.
[477] tüy: tüg, FD. || tük, HBD.
[478] diken: tiken, FD. || tiken, HBD.
[479] Bu muhammes *Fuzûlî Dîvânı*'nda (FD) tespit edilmiştir (Kılınç, 2021:698).
[480] Ḫulḳı u: ḫulḳ u, FD.
[481] melek: çün melek, FD.
[482] emṯāl- peri: emṯāli peri, FD.
[483] ḫūblar mecmūʿasınuñ serveri: mecmūʿı ḫūblaruñ ser-ā-ser serveri, FD.
[484] III. B.: V.B., FD.
[485] āşiyān: iştiyāḳ, FD.
[486] cānum tenüm: cān u dilüm, FD.

Şām-ı ġam ferzāne-yi baḫtum benüm[487] āsūdedür[488]
Aġlamaḳdan çeşm ü cism-i nātüvānum[489] ṣudadur[490]
Ṣanma iy hem-dem ki feryādum benüm[491] bī-hūdedür
Bir ḳad[i] şimşād u gül-ruḫsārdan ayrılmışam

IV

Düşmişem ġam-ḫāne-yi hicrāne zār u derd-nāk
Nāḫun-ı ḥasret-ile[492] idüb girībānumı çāk
Günde yüz kez tīġ-i hecr-ile[493] oluram ben[494] helāk
Gerdiş-i devvār cevrinden men-i dil-ḫaste nāk[495]
Bir ḳad[i] şimşād u gül-ruḫsārdan ayrılmışam

V[496]

Dūstlar ben[497] nāle vü feryād ḳılsam ʿayb imen[498]
Çarḫ-ı bed-mihrüñ elinden dād ḳılsam ʿayb [imen]
Ġam diyārında[499] dil-ārā yād[500] ḳılsam ʿayb imen[501]
Bu binā birle cihānda ad ḳılsam ʿayb imen[502]
Bir ḳad[i] şimşād u gül-ruḫsārdan ayrılmışam

VI

Vaṣl umup cevr ü cefāsını çekerken cān henüz
Cism-i ġamnākümde var-iken ġam-ı hicrān henüz[503]
Mihr umup şevḳında yanarken dil-i sūzān [henüz][504]
Yitmedin pāyāne āh u nāle vü efġān [henüz]
Bir ḳad[i] şimşād u gül-ruḫsārdan ayrılmışam

VII

---

[487] benüm: menüm, FD.
[488] āsūdedür: uyḳudadur, FD.
[489] nātüvānum: derdnāküm, FD.
[490] ṣudadur: susadur, FD.
[491] benüm: menüm, FD.
[492] ile: bilen, FD.
[493] tīġ-i hecr-ile: hecr tīġıylan, FD.
[494] ben: men, FD.
[495] nāk: ḫāk, FD.
[496] V. B. : III. B., FD.
[497] ben: men, FD.
[498] imen: imes, FD.
[499] diyārında: diyārın, FD.
[500] yād: ābad, FD.
[501] imen: imes, FD.
[502] imen: imes, FD.
[503] VI. B./ 2.m: VI.B/ 3.m, FD.
[504] VI. B./ 3.m: VI. B./ 2.m, FD.

Milk-i vaṣlı dil-berüñ göñlümde maʿmūr olmadın
ʿIşḳ cāmından dil ü cān mest ü maḫmūr olmadın
Derd-i bī-dermān-ı hecrinden daḫı[505] dūr olmadın
Hem **Fużūlī** ʿışḳ u ʿāşıḳlıġı meşhūr olmadın
Bir ḳad[i] şimşād u gül-ruḫsārdan ayrılmışam

27
[58ª]

Ġazel-i Sulṭān Selīm Şāh[506] Taḫmīs-i Medḥī[507]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I
ʿİẕāruñ şemʿinün biz ʿāşıḳ-ı giryānıyuz cānā
Ṣaçuñ sevdāsınuñ mecnūn-ı ser-gerdānıyuz cānā
Ṭarīḳ-i ʿışḳ-ı pāküñ bī-ser ü sāmānıyuz cānā[508]
Maḥabbet şāhınuñ bir bende-i fermānıyuz cānā
Gedā-yı kūy-ı ʿışḳuz ʿālemüñ sulṭānıyuz cānā

II
Maḥallüñ yādına gözden n'ola eşki revān itsem
Sirişk-i lāle-reng-ile yolını gül-sitān itsem
Bu yüzden mā-cerāmı ṭañ mıdur saña ʿayān [itsem]
Ruḫuñ āñup n'ola yolıñda[509] feryād u fiġān itsem[510]
Cinān[511] gül-ẕārınuñ biz bülbül-i nālānıyuz cānā

III
Biḫamdillāh ḫalāṣ olduḳ ciḥānda ġuṣṣa vü ġamdan
Götürdük ayāġı bir dem çeküldük bezm-i ʿālemden
Anuñ keyfiyyetin bilmezdi kimse nesl-i ādemden

---

[505] daḫı: tenüm, FD.
[506] Tahmise konu olan gazel; *Selīmī (II.Selīm) Dīvançesi*'nde (SD) tespit edilmiştir (Kesik, 2012:38).
[507] Tahmis, *Medhi Divanı*'nda (MD) tespit edilmiştir (Seyhan, 2000:243).
[508] vr. 58ᵇ
[509] yolıñda: kūyuñda, SD.
[510] itsem: itsek, SD.
[511] cinān: fenā, SD.

ʿAdemden gelmedin[512] bezm-i vücūda bāde ol demden
Lebüñ esrārınuñ biz vālih ü ḥayrānıyuz cānā

IV

Bize ṣun sāḳiyā ʿışḳuñ meyin kim biz cem-i ʿışḳuz
Biz ey rūḥ-ı muṣavver tā ezelden hem-dem-i ʿışḳuz
Bizi bī-gāne ẓann itme ṣaḳın biz maḥrem-i ʿışḳuz
Niçe demdür muḳīm-i vādī-i derd ü ġam-ı ʿışḳuz
Ser-i kūy-ı fenānuñ[513] ṣanma kim mihmānıyuz cānā

V

Bizi zāhid muḳayyeddür ṣanur cām-ı müdām-ile
Degül perverde cismüm Ḥaḳ bilür nān-ı ḥarām-ile
N'ola **Medḥī** gibi meşhūr olursam nīk-nām-ile
Selīmī-veş lebüñ vaṣfın idüb şīrīn-kelām- [ile]
Zamānuñ himmetüñle Ḫusrev-i devrānıyuz cānā

28
[58[b]-59[a]]

Muḥammes-i Fużūlī Baġdādī[514]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Ten bozıldı eşk-i çeşm-i ḫūn-feşānumdan benüm[515]
Yandı[516] cān gönlümdeki sūz-ı nihānumdan benüm[517]
Tā eṣer var cism ü cān-ı nātüvānumdan benüm
Ġam kem itmez göz ü gönlüm cism ü cānumdan benüm
Bu başumdan ṣavılup ol gitse yanumdan benüm[518]

II

[512] gelmedin: gelmeden, SD.
[513] fenānuñ: vefānuñ, SD.
[514] Muhammes *Fuzûlî Dîvânı*'nda (FD) tespit edilmiştir (Kılınç, 2021:696).
[515] benüm: menüm, FD.
[516] yandı: köydi, FD.
[517] benüm: menüm, FD.
[518] benüm: öenüm, FD.

Meyl-i vaṣl egmiş ḳadümni çeng-i bezm-i tār[519] tek
Reglerüm ṣızlar el ursam çeng üzre tār tek
Çeng ü[520] ney mümkin mi[521] ide zārlıḳ ben[522] zār tek
Pes[523] ki memlūyam hevā-yı ʿışḳa mūsīḳār tek
Biñ fiġān her dem çıḳar[524] her üstüḫ̱ānumdan benüm[525]

III

ʿĀlemi ṭutdı[526] sirişküm ḳanı ṭutmazsın[527] ḫaber
Ṣaldı yaşum raḫ̱neler odlara[528] ḳılmazsın naẓar
Ḳan yaşumdan sarı kim ṭutmış[529] yoluñ ḳıl bir güẕer
Meyl ḳıl benden[530] yaña menden bu istiġnā yiter
Ḳanlu isem dāḫ̱ı gel geç şimdi ḳanumdan benüm[531]

IV

Göz evi tek oldı eşkümden çoḳ[532] evler ġarḳ-āb
Öz evi teg ḳıldı çoḳ[533] ev merdüm-i çeşmüm ḫ̱arāb
ʿĀlemi seyl-āba virdüm iy cemāl-i āfitāb
Görinür merdüm gözine seyl-ile[534] ḳopmış ḥabāb
Ṣuya her ev kim gider eşk-i revānumdan benüm[535]

V

İy ḫ̱ayālüñ ḫ̱alveti naḳd-i revānum maḫ̱zeni
Gözyaşı olur revān her geh ḫ̱ayāl itsem seni
Luṭf umup senden ser-i kūyuñda ṭutdum[536] meskeni
Gel gözüm nūrı **Fużūlī** tek çoḳ[537] aġlatma beni[538]

---

[519] tār: zār, FD.
[520] çeng ü: çeng, FD.
[521] mi: kim, FD.
[522] ben: men, FD.
[523] Pes: bes, FD.
[524] çıḳar: çıḥar, FD.
[525] benüm: menüm, FD.
[526] ṭutdı: dutdı, FD.
[527] ṭutmazsan: dutmazsan, FD.
[528] odlara: yollara, FD.
[529] ṭutmış:ndutmış, FD.
[530] benden: menden, FD.
[531] benüm: menüm, FD.
[532] çoḳ: çoḫ̱, FD.
[533] çoḳ: çoḫ̱, FD.
[534] ile: ilen, FD.
[535] benüm: menüm, FD.
[536] ṭutdum: dutdum, FD.
[537] çoḳ: çoḫ̱, FD.
[538] beni: meni, FD.

İncimez mi ḫāṭıruñ āh u fiġānumdan benüm"[539]

29
[59ª]

Ġazel-i Sulṭān Selīm Şāh[540] Taḫmīs-i Maḥremī[541]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

İy güzellik[542] bāġı[543] içre tāze serv-i ser-bülend
Görmedi ḳaddüñ gibi bir naḫl-i gül hiç[544] naḫl-bend
Zülfünüñ her bir ḳılında baġlıdur yüz müstemend
Tā muʿanber kākülüñ ḫurşīde ṣalmışdur kemend
Baġlamışdur boynumı zencīr-i zülfüñ bend bend

II

Ṭūṭiye taʿlīm-i nāz eyler lebüñ güftārda
Ögredür ṭāvūsa cilve ḳāmetüñ reftārda
Çāk-sīne sūḫte diller lāleler[545] kühsārda
Ḳadd-i dil-cū-yı[546] nihālin gördi çün gül-zārda
Bir[547] ayaġ üzre[548] ṭurup[549] taʿẓīm ider[550] serv-i bülend

III

İşigüñde baş u cān[551] virmek diler cānā göñül
Vaṣlıñuñ gül-zārına irmek[552] diler cānā göñül

---

[539] benüm: menüm, FD.
[540] Mehmet Fatih Köksal, *"Yavuz Sultan Selîm'in Türkçe Şiirleri"* isimli makalesinde bu gazeli *"Yavuz'a aidiyeti şüpheli şiirler"* arasında değerlendirdiğini belirtmiştir. (Köksal, 2019:278).
[541] Bu tahmis Nail Boysak'ın yüksek lisans tezinde (NB) yer almaktadır (Boysak, 2007:160).
[542] güzellik: güzelüñ, NB.
[543] baġı: baġrı, NB.
[544] hiç: hem, NB.
[545] diller laleler: -, NB.
[546] cū-yı: cūyun, NB. || cū-yı: cūyun, MFK.
[547] bir: -, NB. || bir: -, MFK.
[548] üzre: üstine, NB. || üzre: üstine, MFK.
[549] ṭurup: ṭurdı, NB. || ṭurup: ṭurdı, MFK.
[550] ider: idüp, MFK.
[551] baş u cān: cān u baş, NB.
[552] irmek: girmek, NB.

Leblerüñ şeftālusun[553] dirmek diler cānā göñül
ʿAnber-efşān[554] zülfüñe irmek[555] diler cānā göñül
Allāh Allāh ne uzun sevdāya düşmüş derd-mend

IV

Baġrını ḫūn ideli fürḳat[556] dil-i āvārenüñ[557]
Her birinde[558] bir ḳızıl ırmaḳ[559] revāndur[560] yārenüñ[561]
Añlamazsın çünki derdin ʿāşıḳ-ı bī-çāre[nüñ]
Zāhidā[562] menʿ eyleme ʿışḳından[563] ol meh-pārenüñ
Şöyle ṭolmışdur göñül kim ḳalmamışdur cāy-i pend[564]

V

Maḥremī ṣad ḫançer-i hicrān-ile ol sīm-ten
Ḳaṭʿ iderse başuñı ḳaṭʿa yüzüñ döndürme sen
İşit imdi ne dimişdür ol şeh-i mülk-i suḫan[565]
İy Selīmī ḫaṭṭ sevdāsundan ānuñ baş çeken
Pārelensün tīġ-i mihnetle ḳalem-veş bend bend

30
[59ᵇ-60ᵃ]

Ġazel-i Sulṭān Süleymān Taḫmīs-i ʿIşḳī[566]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

[553] şeftālusun: şeftālusuñ, NB.
[554] ʿanber-efşan: ʿanber- efşānunñ, NB.
[555] zülfüne irmek: -, NB.
[556] fürḳat: fürḳat-i, NB.
[557] dil-i āvārenüñ: dil-avārenüñ, NB.
[558] birinde: birinden, NB.
[559] ırmaḳ: ırmaġ, NB.
[560] revāndur: olupdur, NB.
[561] yārenüñ: pārenüñ, NB.
[562] zāhidā: nāṣiḥā, NB.
[563] ʿaşḳından: mihrinden, NB.
[564] cay-i pend: cay-pesend, NB.
[565] İşit imdi ne dimişdür ol şeh-i mülk-i suḫan: Anuñıçün kim ne dir gör ḫusrev-i mülk-i süḫan, NB.
[566] Bu tahmis *Aşkî Dîvânı*'nda (ID) tespit edilmiştir (Uzun, 2011:242).

I

Ülfet-i ʿışḳ eyleyen ünsiyyet-i cān istemez
İḫtilāt-ı ḫalḳ u teklīfāt-ı insān istemez
Terk ider cümle cihān mülkini ʿunvān istemez
İhtiyār-ı fakr iden dergāh u eyvān istemez
Zād-ı ġamdan özge hergiz kendüye nān istemez

II

Eyleyenler gūşe-i fakr u fenā-yı iḫtiyār
Tac-ı ḫurşid [ü] felek taḫtından eylerler ḳarār
Māsivādur ʿayna almazlar bu fānī kār u bār
Şol ki istiġna serīrine oturdı şāh-vār
Ser-ta-ser olmaġa heft iḳlīme sulṭān istemez

III

Dāġlarla lāle-zārı sīnem olmuş bāġ u rāġ
Cūy-bār-ı eşkim ol bāġ içre aḳar çāġ çāġ
N'ola gül-zār-ı cihān seyrinden eylersem ferāġ
Sīnesine her ki kesdi naʿl ü yaḳdı tāze dāġ
Eylemez bāġa naẓar seyr-i gülistān istemez

IV

Ḳılsalar kūyıñda cānā cism-i efgārum dünīm
İşigüñden bir ḳadem gitmem yabana Ḥaḳḳ-ı ʿalīm
Çün buyurmış Ḥażret-i Sultān Süleymān bin Selīm[567]
Ol ki ʿışḳ ehlidür olur kūy-ı dilberde muḳīm
Eyleyüp dīvānelik ṭaġ u beyābān istemez

V

ʿIşḳī yā cām-ı ezeldür cānı bī-hūş eyleyen
Yād ḳılmaz ʿālemi kendin ferāmūş eyleyen
Ḳatreye ṣaymaz muḥīt-i ʿışḳ-ıla cūş eyleyen
İy Muḥibbī yār elinden bir ḳadeḥ nūş eyleyen
Ḫıżr elinden ger olursa āb-ı ḥayvān istemez

[567] vr. 60[a]

31
[60ª]

Ġazel-i Sulṭān Süleymān[568] Taḫmīs-i Bāḳī[569]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Cāme-i ṣıḥḥat Ḫudā'dan ḫalḳa bir ḫilʿat gibi
Bir libās-ı fāḫir olmaz cisme ol kisvet gibi
Var-iken baḫt u saʿādet ḳuvvet ü ḳudret gibi
Ḫalḳ içinde muʿteber bir nesne yoḳ devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi

II

Ehl-i vaḥdet kāʿinātuñ ʿākil [ü] dānāsıdur
Merd-i fāriġ ʿālemüñ mümtāz ü müsteṣnāsıdur
Gör ne dir ol kim sözi güyā Mesīḥ enfāsıdur
Salṭanat didükleri ancaḳ cihān ġavġasıdur
Olmaya baḫt u saʿādet dünyede vaḥdet gibi

III[570]

ʿĀlemi gözden geçürseñ eyleseñ biñ yıl raṣad
Devr içinde ṭurmasañ görsen hezārān nīk ü bed
Her ṭarafdan gelse[571] dünyā malı aḳsa[572] bī-ʿaded[573]
Olsa deryā[574] ḳumlarınca[575] ʿömrüñe ḥadd ü ʿaded
Gelmeye bu şīşe-i dehr[576] içre bir sāʿat gibi

IV[577]

Ṭāʿat-i Ḥaḳ mūnis-i bezm-i beḳādur ʿāḳıbet

---

[568] Muhibbî'ye ait gazel *Muhibbî Dîvânı*'nda (MHD) yer almaktadır (Yavuz, K. ve Yavuz, O. , 2016: 1676/ C.2).
[569]Bu tahmis *Bâkî Dîvânı*'nda (BD) (Küçük, S., 2019:90) ve *Muhibbî Dîvânı*'nda (MHD) tespit edilmiştir (Yavuz, K. ve Yavuz, O. , 2016: 82/ C.1).
[570] III.B: IV. B., BD. || III. B.: IV. B., MHD.
[571] gelse: aḳsa, BD. || gelse: aḳsa, MHD.
[572] aḳsa: gelse, BD.|| aḳsa: gelse, MHD.
[573] bī-ʿaded: lā-yuʿad, BD.|| bī-ʿaded: lā-yuʿad, MHD.
[574] deryā: ḳumlar, BD. || deryā: ḳumlar, MHD.
[575] ḳumlarınca: ṣaġışınca, BD. || ḳumlarınca: ṣaġışınca, MHD.
[576] dehr: çarḫ, BD. || dehre: çarḫ, MHD.
[577] IV. B.: III. B. || IV. B.: III. B., MHD.

Ṣıḥḥat-i cān u cihān[578] senden cüdādur ʿāḳıbet
Bād-ı ṣarṣardır fenā ʿālem hebādur ʿāḳıbet
Ḳo bu ʿayş u ʿişreti çünkim fenādur ʿāḳıbet
Yār-i bāḳī ister iseñ olmaya ṭāʿat gibi

V

Menzil-i āsāyiş-i ʿuḳbāya isterseñ vuṣūl
Ḥubb-i dünyādan ferāġat gibi olmaz ṭoġrı yol
Şād-mān erbāb-ı ʿuzletdür hemān **Bāḳī** melūl[579]
Ger ḥużūr itmek dilerseñ iy **Muḥibbī** fāriġ ol
Olmaya vaḥdet maḳāmı gūşe-i ʿuzlet gibi

32
[60ᵇ]

Ġazel-i Sulṭān Süleymān Taḫmīs-i ʿUbeydī[580]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Her[581] dem elden ḳomayup bir rūḫ-ı gül-nār etegin
Ṭutagör āb-ı revān gibi çemen-zār etegin
Ṭutma zāhid gibi zühdüñ hele zinhār etegin
Pend gūş itme dilā alma ele ʿār etegin
Ḳo ne dirlerse disünler ṭutagör yār etegin

II[582]

İtmege gülşen-i ʿālemde dilā ʿayş u ṭarāb
Bulmadum bir gül-i bī-ḫārı idüp saʿy [ü] ṭaleb
Ben çeküp derd-i hezār u ġam u endūh [u] taʿab
Müddeʿī dāmen-i dildāra irişse ne ʿaceb

[578] cihān: beden, BD. || cihān: beden, MHD.
[579] vr. 60ᵇ
[580] Bu tahmis *Muhibbî Dîvânı*'nda (MHD) tespit edilmiştir (Yavuz, K. ve Yavuz, O. , 2016: 85/ C.1).
[581] her: bir, MHD.
[582] II. B.: III. B., MHD.

Ḳanda kim[583] açıla [584]gül[585] ṭutar[586] anuñ ḫār etegin

III[587]

Ġam-ı ebrūsı ile ḳaddüñ eger olsa hilāl
Ṭāḳatüñ ṭāḳ oluban ża‘f seni itse ḫayāl
‘Arż-ı ḥāl eylemege ḳalmasa güftāra mecāl
Ḫ‘ābda yāri görüp furṣat ile būsesin al
Uyanup ḫışma gelürse ḳoma inkār etegin

IV[588]

Rāh-ı ‘ışḳında civānuñ[589] şu ḳadar çekdüm elem
Ḳalmadı görmedügüm ġuṣṣa vü endūh u sitem
Ḳana ġarḳ olsa gözüm yaşı ‘aceb mi her dem
Baña her laḥża gelür derd ü belā mihnet[590] ü ġam
Müşkil işdür kişi kim ṭuta sitemkār etegin

V

İy **‘Ubeydī** dil-i pür-ġamda ṣafā ḳalmadı hīç
Çekmedügüm bu cihān içre belā ḳalmadı hīç
Ol perī itmedügi cevr ü cefā ḳalmadı hīç
İy **Muḥibbī** benī-ādemde vefā ḳalmadı hīç
Sen de[591] Mecnūn-ṣıfat ṭut yüri ṭaġlar etegin

33
[61ª]

Ġazel-i Sulṭān Selīm Taḫmīs-i Bāḳī[592]

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

---

[583] kim: bir, MHD.
[584] açıla: gül, MHD.
[585] gül: açıla, MHD.
[586] ṭutar: ṭuta, MHD.
[587] III. B.: IV. B., MHD.
[588] IV. B.: II. B., MHD.
[589] civānuñ: nigāruñ, MHD.
[590] mihnet: ġuṣṣa, MHD.
[591] sen de: sen daḫı, MHD.
[592] Bu tahmis *Bâkî Dîvânı*'nda *Taḫmīs-i ġazel-i Sulṭān Selīm Ḫān* başlığıyla yer almaktadır (Küçük, 2019:92).

I

İy cemālüñ pertev-i envār-ı ṣubḥ-ı lem-yezel
Ber-ter olsa menzīlüñ ḫūrşīd-i enverden maḥal
Sende göstermiş kemāl-i ṣunʾın Üstād[593]-ı ezel
Ḳudretin iẓhār idüb Ḥak Ḥażreti ʿazze ve cel
Cümle ḫūbān içre sen cānānı ḳılmış bī-bedel

II

İşigün üftādesi kem-ter gedā mihr-i münīr
Pençe-i ḫūrşīd-i ʿalem-tāba ḥüsnüñ dest-gīr
Her gedā-yı āsitānuñ bir şeh-i ṣāhib-serīr
Mıṣr-ı dilde şāh olur yüzüñ görüp olan esīr
Ḥüsni iy Yūsufʾdan aḥsen iy güzellerden güzel

III

ʿĀşıḳā yād-ı lebüñ cām-ı şarāb-ı dil-güşā
Cāna ol laʿl-i muṣaffādur mey-i bezm-i ṣafā
Rūḥ-baḫş olmış Mesīhā-veş o laʿl-i cān-fezā
Laʿl-i mey-gūnūñ görüp cān virmeyen kimdür şehā
Pes meger ādem degül ʿaḳlında yā[594] vardur[595] ḫalel

IV

Ḥalḳa-i zülf-i siyāhuñ iy ṣaçı misk[596]-i Ḫoten
Nāʿl-i şeb-dīz -i ḫaṭuñdur dirler erbāb-ı suḫan
Kimdür ol ruḫsāre-i gül-gūn-ile senden geçen
Ḥüsnüñi bir dem gören iy ḫusrev-i şīrīn-dehen
ʿAşḳuña Ferhād olup yoluña[597] cān virse maḥal

V

Ḳaddüñe ḫilʿat biçelden ḥüsn[i] ḫayyāt-ı ḳażā
Gün gibi yaḳduñ cihānı iy meh-i zerrīn ḳabā
Çāk idüpdür gerçi kim ṣabrum girībānın cefā
Dāmenüñ cevr-ile elden ḳoya ṣanma dil-rübā[598]
Ol olacaḳ iş degül yaḳam ṭutınca tā ecel

---

[593] "üstad" kelimesi mürettip tarafından mecmuaya bu şekilde yazılmıştır.
[594] yā: vardur, BD.
[595] vardur: yā, BD.
[596] misk: müşg, BD.
[597] yoluña: yolunda, BD.
[598] rübā: berā, BD.

VI

Gözdeki ḫūn-ābe-i ālüm görüp raḥm itmedüñ
Yollar üzre cism-i pā-mālüm görüp raḥm itmedüñ
Bu perīşān olmış aḥvālüm görüp raḥm itmedüñ
Derd-mend-i ʿaşḳuñam ḥālüm görüp raḥm itmedüñ
Yol olur dilden dile ḫod vārdur[599] dirler[600] meṣel

VII

Bāḳīyā ḳūy-ı ḫarābātı nişīmen ḳılduġum
Bezm-i ʿışḳı şemʿi āhumla müzeyyen ḳılduġum
Ser-nüviştüm ḥālidür āfāḳa rūşen ḳılduġum[601]
İy **Selīm** ebrū diyüp çeşm üzre mesken ḳılduġum
Alnuma ʿışḳ-ile yazılan yazulardur ezel

34
[61ᵇ]

Ġazel-i Sulṭān Selīm Taḫmīs-i Bāḳī[602]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
Muzāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

I

Geşt ü güẕār[603]-ı bāġ ne ḫoşdur nigār-ile
Bir nev-resīde ġonçe-dehen gülʿiẕar-ile
Çün tāzelendi gül-şen-i ʿālem baḥār-ile
Ḫoşdur çemende seyr idelüm tāze yār-ile
Tā düşmenüñ yüregi yana tāze yarıla

II

Erḳān-ı ʿışḳa ẕerk u riyādan ḫalel virüp
Zühd adın añma ṭabʿa n'idersin kesel virüp

---

[599] ḫod-vārdur: dirlerdi, BD.
[600] dirler: dirlerdi, BD.
[601] VII. B./ 3. m.: vr. 61[a/h]
[602] Tahmis *Bâkî Dîvânı*'nda *Taḫmīs-i ġazel-i Sulṭān Selīm Ḫān* başlığıyla yer almaktadır (Küçük, 2019:94).
[603]

Bāġ-ı bihişt çünki bulınmaz[604] bedel virüp
Naḳd-i cinān degül mi bu kim devlet el virüp
Vaṣl-ı ḥabībe furṣat ola nev-bahār-ile

III

Terk eyle zühdi meẕheb-i rindān-ı ʿışḳa gir
Naḳd-i revānı bir büt-i zibā-cemāle vir
Bir ḳaç piyāle bāde çeküp deyr-i bāġa ir
Bülbül kitābın almış ele pendi bu ki dir
Ḫōşdur piyāle bir ṣanem-i gül-ʿiẕār-ile

IV

Ḫāṭır ḫarāb u ʿaḳl müşevveş sen irmeseñ
Gül-ẕār-ı cennet olmaya dil-keş sen irmeseñ
Güller çemende görinür āteş sen irmeseñ
İy nev-bahār-ı ḥüsn Ḫıżır-veş sen irmeseñ
Gül-şen gözüme dūẕaḫ olur intiẕār-ile

V

Olsun hezār-ı zār u dil-figār çākerüñ
Ḳılsun fiġān ü nāleler üftādelerüñ[605]
Dellāl-i ḥüsni bülbül[606]-i çemendür gül-i terüñ
İncinme āh-ı ʿāşıḳa cānā ki güllerüñ
Artar cemāl-i revnaḳı āh u zār[607]-ile

VI

Virmiş ʿiẕār-ı yāra ṣafā ḫaṭṭ-ı dil-güşā
Yazmış ruḫında sure-i *ve'ş-şems-i ve'ḍ-ḍuḥā*
Bulmış cemāli āyīnesi māh-veş cilā
Mirʾāt-ı ḥüsne ṣanma keder irişse dilā
Nūr āyeti yazılsa ḫaṭ-ı müşg-bār-ile

VII

Seyl-āb gibi ṣaldı belā leşgeri aḳın
Tīr-i ḳażāya oldı ber-ā-ber ıraḳ u yaḳın
Seng-i fenāya çaldı hevā ṣabr zevraḳın[608]
Ṭaʿn itme emr-i Ḫaḳḳa yüri müddeʿī ṣaḳın
Aḥvāl-i ʿaşk çünki degül iḫtiyār-[ile]

---

[604] bulınmaz: alınmaz, BD.
[605] üftādelerüñ: üftāde-i derüñ, BD.
[606] bülbül: mürġ, BD.
[607] zār: hezār, BD.
[608] vr. 61[b/h] ,VII. B./ 3. m.-VIII. B.

VIII

Gül gibi şiʿr-i **Bāḳīye** bir dem ḳulaġuñ [ur]
Derd-i derūnı bülbül-i şūrīde-ḥāle ṣor
Gel bir kenāra meclis-i mihr ü vefāyı gör[609]
Ṣun laʿl-i cān-fezāyı **Selīme** şehā ki olur
Yārüñ ṣafā-yı vuṣlatı būs u kenār-ile

35
[62ª]

Ġazel-i Necātī Taḫmīs-i Bāḳī[610]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

I

Rāyet-i fitne çeküb ol ḳad-i dil-cū begler
Uşdılar başına[611] her şūh-ı cefā-ḫū begler
Bir yire geldi nice ġamzesi cādū begler
Bir alay oldı perī şīveli āhū begler
Gözi āhūlaruñ alayına yā Hū begler

II

Ḳaynadup nār-ı maḥabbet-ile bu ḫūn-ı cigeri
Gözlerümden aḳıdur kendü görinmez o perī
Ṣanmañuz nevʿ-i beşerden gele bu şīveleri
Bir perī içün aḳar iki gözüm çeşmeleri
Ṣaḳınuñ bilmiş oluñ ḳanludur[612] ol ṣu begler

III[613]

Pāk-rū tāze-civāndur baña cānumdan eʿazz
Gelmedi yanuma zen ḳısmı meger duḫter-i rez
Baḳmadum aṭlas-ı dībāsına çarḫuñ[614] bir kez

---

[609] gör: ḳur, BD.
[610] Tahmis *Bâkî Dîvanı*'nda (BD) tespit edilmiştir (Küçük, 2019:98).
[611] başına: yanına, BD.
[612] ḳanludur: ılıdur, BD.
[613] III. B.: IV. B., BD.
[614] çarḫun: dehrüñ, BD.

Raḫt u baḫtum götüri oda ursañ dutmez[615]
Bir iki gün beni bu dünyede maḥbūb egler

IV[616]

Cān yidürseñ eger ol ḫusrev-i şīrīn-dehene
Ġālib olsañ reh-i ʿışḳında bu gün Kūh-kene
Ne ḳadar naḳd-i revānuñda niṣār olsa yine
Bī-vefālıḳlar ider yolına cānlar virene
ʿAcebā böyle mi olur dünyede hep bu begler

V

Boynıña ḥīle kemendin biri baġlar nā-gāh
Çıḳarur ṭoġru yoluñdan biri eyler güm-rāh
Bu belāya bulımaz çāre ne dervīş ü ne şāh
Kimseye uymasun ulaşmasun Allāh Allāh[617]
Zülf-i bī-dīn-ile ol ġamze-i cādū begler

VI

Bākīya gel olalum Kaʿbe-i dil yolına peyk
Diyelüm semʿa nidā iricek āḫir Lebbeyk
Girelüm rāh-ı Ḫudāya diyüp e'ş-şaʿyü ileyk
Ne **Necātī** ne güzeller ne selāmün ne ʿaleyk
Fāriġuz eylemezüz kimseye ṭapu begler

36
[62ᵇ]

Ġazel-i Fużūlī Taḫmīs-i ʿAmrī

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Taʿalluḳ riştesi şol ṭurra-i ṭarrār yitmez mi
O bütler ḳayd-bendi bileñe zünnār yitmez mi
Ya deyr-i dilde ṣūret baġlıyan dīdār yitmez mi

---

[615] III. b.: V. b., NCBD
[616] IV. B.: III. B., BD.
[617] V.b.: III. b., NCBD.

Göñül yitdi ecel seyr-i[618] rūḫ-ı dil-dār yitmez mi
Aġardı mūy-ı ser sevdā-yı zülf-i yār yitmez mi

II

Giribānuñ dilā ḳurtarmaduñ dest-i felāketden
Diriġa almaduñ kāmuñ cihānda ʿ ıyş u ʿ işretden
Ne ḥasıl arzū-yı vuṣlat-ı ʿ ışḳ-ı maḥabbetden
Getürdi[619] başuñı gerdūn ayaġa bār-ı miḥnetden
Ḫayāl-i ḥalḳa-i gīsū-yı ʿ anber-bār yitmez mi

III

Çekildi ehl-i ʿ işret ḳaldı ḫāli iy göñül ṣoḥbet
Gözüñ aç ḳıl tedārik eyle hūş-yār olmaġa himmet
Çalındı kūs-i rıḥlet baġla maḥmil eyleme ġaflet
Saña geldi[620] ecel peymānesin nūş itmege nevbet
Hevā-yı çeşm-i mest ü ġamze-i ḫūn-ḫ[v]ār yitmez mi

IV

Feżā-i lā-mekāna ḳıl teveccüh ten otaġından
Ne ḳılduñ mezrāʿ -ı dünyāda ḥāṣıl ʿ ömr ü çaġından
Ne var elde müheyyā aḫiret yat u yaraġından
Yiter oldı ḳulaġa bang-ı rıḥlet dehr bāġından
Ne ṭurursın[621] temāşā-yı ruḫ-ı[622] gül-zār[623] yitmez mi

V

Perīşān eyle başdan ḳo hevā-yı meyl-i didār it
Metaʿ -ı devlet-i dünyāyı ṣat bir özge bāzār it
Bu varlıḳ ʿ ālemin terk eyle yoḳluḳ istegin kār [it]
Yiter cemʿ eyle bār-ı maʿ ṣıyet taġyir-i eṭvār it
Ḫayā ḳıl yoḳ mıdur inṣāfuñ ol ki[624] var yitmez mi

VI

Senüñ bu dār-ı miḥnet künc-i ġaflet oldı seyrānuñ
Çekildi kūşe kūşe bāġ u rāġa cümle yārānuñ
Ne yitdüñ ḫavf-ile efsürde-ten yoḳ mı durur cānuñ
Hidāyet menziline yitdiler saʿ y-ile aḳrānuñ

---

[618] seyr-i: ẕevḳ-ı, FD.
[619] getürdi: yitürdi, FD.
[620] geldi: yitdi, FD.
[621] ṭurursın: durmışsan, FD.
[622] ruḫ-ı: gül-i, FD.
[623] gül-zār: ruḫsār, FD.
[624] ki: kim, FD.

Dalālet içre sen ḳalduñ saña ol ʿār yitmez mi

VII

Egerçi iḳtinā-yı nefs seyr-i rūḥa ḥāʾildür
Maḳām-ı ʿışḳa ʿAmrī vāṣıl olmaḳ cānā ḳābildür
Sülūk ehl-i maḥabbet içredür el-ḳıṣṣa dāḫildür[625]
Fużūlī dime yitmek menzīl-i maḳṣūda müşkildür
Ṭutan[626] dāmān-ı şerʿ - i Aḥmed-i Muḫtār yitmez mi

37[627]
[63ª]
[?]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Ġam-ı ʿışḳuñla ḳoy bu dil zaʿīf ü nā-tüvān olsun
Vücūdum varlığı ʿālemde yoḳ olsun nihān olsun
İşüm feryād u zār-ıla aşum āh u fiġān olsun
Bugün ʿuşşāḳ içinde cümle dünyāya ʿayān olsun
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

II

Efendim sevdügüm bil senden ayru rāḥatum yoḳdur
Yanuñca sāye-veş ṣalınmaġa hem ṭāḳatüm yoḳdur
Benüm senden daḫı ġayrıya hergiz minnetüm yoḳdur
Ten ü cānumdan özge virmege hīç ḳudretüm yoḳdur
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

III

Saña ʿuşşāḳa çünkim iḳtiża oldı cefā itmek
Dil alup evvelinde ṣoñra cevr-ile ezā itmek
Şehā ben bendeñe olmaz ise senden vefā itmek

---

[625] vr. 63ª

[626] ṭutan: dutan, FD.

[627] Bu muhammesin Yahyâ Bey'in muhammesine nazire olarak yazıldığını düşünmekteyiz, muhammesteki mütekerrir mısra *"Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun"* Yahyâ Bey'e aittir (Bozyiğit, 2021: 325).

Baña bundan ziyāde yoḳdur ẕevḳ ü ṣafā itmek
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

IV

Kim olam ben ki sen sulṭānum-ile eyleyem ṣoḥbet
Cemālüñ görmek-içün çekmişem biñ derd-ile miḥnet
Benüm ʿizzetlü sulṭānum ḳulıña yoḳdır rifʿat
Yiter ʿuşşāḳ içinde raġbet ü devlet daḫı ʿizzet
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

V

Seni görince sevdüm tā ezel rifʿatlü sulṭānum
Fedā olsun yolıñda ḫānmānum hem daḫı cānum
Bugün luṭf eyleyüp ḳurtar ḥelāl olsun saña ḳanum
Günāhum sevdigümden ġayrı ger var-ısa canānum
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

38[628]
[63ᵇ]

ʿIşḳī

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

---

[628] Bu muhammes Üsküdarlı Aşkî Divanı Tenkitli Metin, Nesre Çeviri ve 16. yy. Osmanlı Hayatının Divandaki Yansımaları'nda (Aşkî Divanı) (ID) tespit edilmiştir (Uzun, 2011:248). Muhammesin mütekerrir mısraları Bâkî"nin *"Görelüm āyīne-i devrān ne sūret gösterür"* mısraı üzerine kurulmuştur. *Bâkî Dîvânı'nda* (BD) tespit edilmiştir (Küçük, 2019: 95). Muhammes ID.'de VII benttir. Mecmūʿada olmayan bentler:

V

Āsitān-ı yārda irişmiş iken rifʿate
Rūzigār aldı elüm ṣaldı diyār-ı ġurbete
Çarḫ-ı ġaddār eyledi vaṣlı mübeddel fürḳate
Sāde ḳıldum gönlümüñ levḥini bir meh-ṣūrete
Görelim āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür

VI

Şāh-ı ʿışḳuñ taḫt-gāh-ı cānda ḳıldum yirini
Pāy-i ʿḳla zülf-i yārüñ baġladum zencīrini
Cümleten mülk-i vücūduñ eyledüm tedbīrni
Dilde naḳş itdüm hele ben bir ṣanem taṣvīrini
Görelim āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür

I

Gāh mirʿāt-ı felek rūy-i saʿādet gösterür
Gāh döner reng-i[629] nuḥūsetle felāket gösterür
Her[630] nefesde ʿāşıḳa biñ dürlü ḥālet gösterür
Evme iy dil ṣabr ḳıl evmek melāmet gösterür
Görelüm āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür

II

İy göñül dünyā-y-çün yoḳ yire çekme ıżṭırāb
Niçe şehlerden girü ḳalmış serādur bu ḫarāb
ʿĀrife efʿāl-i gerdūndan yaraşmaz inḳılāb
Şāhid-i maḳṣūda çek ṣabr u taḥammülden niḳāb
Görelüm āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür

III

Ḫāke ṣaldılar[631] niçe server[632] ser-ile efseri
Dīve aldurdı Süleymān-ı Nebī engüşteri
N'eyledi devr-i felek āyīne-i İskenderi
Sāḳiyā devr eylesün bādeyle pür ḳıl sāġarı
Görelüm āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür

IV

İçme zehr-ālūdedür[633] cām-ı sipihrüñ şerbeti
Ādem öldürmek durur cellād-ı çarḫuñ ʿādeti
Ṣan ḫayāl-i ḫᵛābdur mülk-i cihānuñ devleti
İḫtiyār it gel ferāġat[634] birle künc-i ʿuzleti
Görelüm āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür

V[635]

Bī-nişān olur ṣalan baḥr-i fenāya ẕātını
Ser virendür daʿvī-i ʿışḳıñ ḳılan iṩbātını
Mest-i ʿışḳ ol unudup cān u cihān leẕẕātını
ʿIşḳiyā pāk ü mücellā ḳıl göñül mirʾātını
Görelüm āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür

---

[629] reng-i: jeng-i, ID.
[630] her: bir, ID.
[631] ṣaldılar: ṣaldı, ID.
[632] server: serverler, ID.
[633] ālūdedür: ālūddur, ID.
[634] ferāġat: ḳanāʿat, ID.
[635] V. B.: VII. B. , ID.

39
[63^{b}-64^{a}]

Velehū [ʿIşḳī][636]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Gāh felek ḫalḳ-ı cihāna ḫoş ʿadālet gösterür
Gāh olur derd ü belā-ile felāket gösterür
Günde yüz ṭōna girir biñ dürlü ḥālet [gösterür]
Dād u feryād itme iy dil ṣabr u ṭāḳat gösterür
Görelüm āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür

II[637]

Merd-i ʿāḳilseñ fenāda rind ḫōş-ḥāl ol yüri
Vādī-i miḥnetde yanup yaḳılup ḳāl ol yüri
Bir nemet-pūş-ı mücerred ʿārif abdāl ol yüri
Geç ferāġat kūşesine fārigʾül-bār ol yüri
Görelüm āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür

III

Cennete döndi bezendi yine bāġ u būstān
ʿIyş u nūş it gice gündüz ṭurma fānidür cihān
Furṣatı fevt itme zinhār ġāfil olma iy cüvān
ʿĀlem eyle ġonçe-leblerle demidür gel hemān
Görelüm āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür

IV

Devr-i güldir ḫāżır olsunlar dīñüz rindāneye
Cān virirlerse yiridür gözleri mestāneye
Varalum cemʿ olalum yārānla meyhāneye
Bir zamān baş ḳoşalum el ṣunalum peymāneye
Görelüm āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür

V

---

[636] Bâkî"nin *"Görelüm âyîne-i devrân ne sûret gösterür"* mısraının tazmîniyle oluşturulmuştur (Küçük, 2019:95). Bu muhammes Üsküdarlı Aşkî Divanı Tenkitli Metin, Nesre Çeviri ve 16. yy. Osmanlı Hayatının Divandaki Yansımaları'nda (Aşkî Divanı) (ID) yoktur (Uzun, 2011).
[637] vr. 64^{a}

Ne ʿaceb manṣuba geçdi bize devr-i rüzgār
Bir ḳul oġlına esīr itdi bizi bī-iḫtiyār
Ol güzeller şāhına taḥsīn hezār olsun hezār
Ḥüsn mirʾatine iy dil nāḳil ol sen yüri vār
Görelüm āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür

VI

Gel berüseyyāḥ-ı ʿālem olalum biz iy püser
Kār-bān-ı ʿışḳa uyup ḳılalım ʿazm-i sefer
Rubʿ-i meskūnı temāşā eyleyelüm bir naẓār
Gūşe gūşe seyr idelüm kāinātı ser-tā-ser
Görelüm āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür

VII

Ḳatı dehrüñ zehrini nūş idene ṣad āferīn
Yalıñuz birin degül iñler bile rū-yı zemīn
ʿIşḳīya dāduñ felekden almaġ-içün gel hemīn
Gūşe-i meyḫānede ol bir zamān gūşe-nişīn
Görelüm āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür

40
[64b]

Ġazel-i Fetḥī Taḫmīs-i Kevşerī[638]

mefʿūlü mefāʿīlün mefʿūlü mefāʿīlün
Hezec - - +/ + - - - / - - + / + - - -

I

Bildüñ mi bu ʿālemde cānā neye ʿışḳ olsun
ʿUşşāḳa vefā eyler cānāneye ʿışḳ olsun
Āteş gibi gül bitdi kāşāneye ʿışḳ olsun
Eyyām-ı baḥār irdi meyḫāneye ʿışḳ olsun
Gül gibi güler yüzlü peymāneye ʿışḳ olsun

II

İrmek dileseñ ʿāşıḳ vaṣl-ı rūḫ-ı cānāna

[638] Tahmisin Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ, Latifi Tezkiresi'nde (LT) yalnızca I. bendi tespit edilmiştir. *"Neşr: Ve Mevlānā Fetḥīnüñ daḫī bu ġazelin taḫmis itmişdür"* başlığıyla verilmiştir (Canım, 2018: 456).

Pervāne gibi ḳalma cehd eyle dil ü cāna
Ṣādıḳ aña dirler kim ḳādir ola bir kāna
ʿĀşıḳ aña dirler kim ʿışḳ āteşine yāna
Yanmaḳda benüm rūḥum pervāneye ʿışḳ olsun

III

Erkān-ı ṭarīḳatde fāʾiḳ çoḳ olur līkin
Fiʿlinde gerek ḥikmet ḥāẕık çoḳ olur līkin
Burhān gerek ẓāhir ṣādıḳ çoḳ olur līkin
Gül-zār-ı maḥabbetde ʿāşıḳ çoḳ olur līkin
Bülbül gibi āşüfte divāneye ʿışḳ olsun

IV

Çün servi gibi sāḳī ṣalındı bu meclisde
Göñlüme didüm sende ḳal imdi bu meclisde
Ḳalmadı göñül mülki alındı bu meclisde
Ālāt-ı ṭarab külli çalındı bu meclisde
Her saza ḳulaḳ ṭutdum ammā neye ʿışḳ olsun

V

Bu gül-şen-i zībāya seyrān iderek geldüm
Fürḳat odına cānum büryān iderek geldüm
Derd-i dilüme şāhum dermān iderek geldüm
Ṣaḥrā-yı maḥabbetde efġān iderek geldüm
Şenlikde ḳomazlarsa vīrāneye ʿışḳ olsun

VI

Bu **Kevşerī**ye her ne dirseñ yiridür Fetḥī
Çoḳ bendelerüñ gerçi olda biridür Fetḥī
Ḫayr-ile dirülenler ölmez diridür Fetḥī
Hep Kaʿbe-i büt-ḫāne vaḥdet yiridür **Fetḥī**
Her yirde huẕūr-ile her ḫāneye ʿışḳ olsun

41
[65ª]

Ġazel-i Sāʿī Taḫmīs-i Sipāhī

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿilü fāʿilün
Muzārī - -+ / - + - + / + - - + / - + -

I

Bülbül gibi cihānı ṭutar zārımuz bizim

Gülmez açılmaz ol gül-i bī-ḫārımuz bizim
Ṭās-ı felekde oynamadın dārımuz bizim
ʿUşşāḳa ʿarż-ı mihr ideli yārimüz bizim
Naḳş-ı murād göstereli zārımuz bizim

II

Dökdi sirişk dide-i gevher-niṣārını
Levḥ-i derūnda yūdı naḳş-ı nigārını
Gözden bıraḳdı seyr-i ḫaṭ-ı müşk-bārını
Ġaflet-le żāyiʿ eyledi ser cümle vārını
Ḥaḳḳā ki çeşm-i baḫt-ı siyehkārımuz bizim

III

Ol dem ki egledüñ seferi dār-ı ġurbete
Döndüñ elemde Yūsuf Mıṣr-ı melāḥate
İḫvān-ı ḥasedle ṣaldı bizi çāh-ı zillete
Düşseñ ne ġam ḳaża-ile zindān-ı miḥnete
Bir gün ola ʿazīz ola diẕārımız bizim

IV

İtdüñ muʿāmele niçe zībā cüvān ile
Yüz sürdüñ āstānelerine zamān-ile
Zer gibi ḫālisüz(?) mihek-i imtiḥān-ile
İksīr-i ʿışḳ ṭalibiyüz naḳd-i cān ile
Yoḳdur efendi ḳalb-ile bāzārımuz bizim

V

Biz kim esir-i miḥnet-i ʿışḳ-ı ilāhiyüz
Erbāb-ı faẓl u maġrifetüñ ḫāk-i rāhıyüz
Maʿzūl u nā-murād bir ednā **Sipāhī**yüz
Sāʿī memālik-i süḫanuñ pādişāhıyuz
Ṣaldı cihāna velvele eşʿārımuz bizim

42
[65ᵃ-65ᵇ]
Ġazel-i Yaḥyā[639] Taḫmīs-i Sāʿī[640]

---

[639] Yahyâ Bey'de ait gazel *Taşlıcalı Yahyâ Bey Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin- Nesre Çeviri-Sözlük)*'de (TYD) tespit edilmiştir (Bozyiğit, 2021: 606).
[640] Sāʿī'nin bu tahmisi akademik kaynaklarda tespit edilememiştir.

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Çekildi ol gül-i bāġ-ı leṭāfet şehr-i gül-şenden
Ṭolındı ol saʿādet āfitābı çeşm-i rūşenden
Cihānı eyledüm āzürde-dil feryād u şīvenden
Uçurdum murġ-ı cānı āşiyān-ı ʿālem-i tenden
Ḫalāṣ oldum ġam-ı hicrān-ile ġavġā-yı düşmenden

II

Bir iki cām-ile dün mest olup defʿ-i melāl itdüm
Düşüp ayaġına furṣat-ile yāre ʿarż-ı ḥāl itdüm
Ten-i zār-ı nizarum miḥnet-ile pāmāl itdüm
Ben ol serv-i revāna āḫiret ḥaḳḳın ḥalāl itdüm
Ḳıyametde daḫı rencīde-ḫāṭır olmayam[641] andan[642]

III

Ḳanı ol dem ki ḳılsañ nūş cām-ı bāde-i ḥamrā
Giribān çāk olup nāz-ile olsa bülbül-i güyā
Olup mestāne ḫʷāb-nāza varsañ gül gibi tenhā
Uyurken öpmek olurdı seni iy ġonçe-leb ammā
Elüm varmaz benüm bir gül ḳoparmaġa bu gülşenden

IV

Seni iy şāh-ı ḫūbān mülk-i dilde eyledüm vālī
Aḳıtdum ṣu gibi rāh-ı vefāda ḳalb-i meyyālī
Demidür dīde[y]i pür-ḫūn iderse ruḫlarıñ alı
Cüvānā[643] naḳş-ı taṣvīrüñ gözümden olmadı ḫāli
Ḫayālüñ gitmedi bir laḥẓa bu cāy-ı muʿayyenden

V

Alınsa āh-ı ʿāşıḳdan n'ola ol dil-ber-i raʿnā
Hevādan olsa pejmürde ʿacep mi ġonçe-i zibā
Seni āzurde-dil eyler dimişler **Sāʿī** -i şeydā
Bulınmaz bu[644] fenā[645] dünyāda bir gül yüzlü iy **Yaḥyā**

---

[641] olmayam: olmasun, TYD.
[642] andan: benden, TYD.
[643] cüvānā: nigārā, TYD.
[644] bu: bī, TYD.
[645] fenā: vefā, TYD.

Sen andan rāżī[646] ü şākir[647] olasın ol daḫı senden

43
[65ᵇ-66ᵃ]

Ġazel-i Emrī[648] Taḫmīs-i Ṣādıḳ[649]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Yed-i muʿciz-nümā ki ḫalḳ idince Ḳādir-i muṭlaḳ
Sipihr ü nāme vü levḥ ü şebistāne[650] virür revnaḳ
Ṭutuşmaz pençe-i fünunda senüñle kimseler el-Ḥaḳḳ
Hilāl ü ḫāme vü ṭōmār u şemʿ[651] ü ġonçe [vü] zanbaḳ
Nice bir ola pençeñle düz olmaz elde beş barmaḳ

II

Kef-i sīmīn-i yārı sāġar-ı Cemşīd'e beñzetdüm
Ucında nāḫun-ı ġarrāların nāhīde[652] beñzetdüm
Ser-i nā-ḫunlardan şekl-i hilāl-i ʿīde beñzetdüm
Ben anuñ pençesini pençe-i ḫūrşīde beñzetdüm[653]
Niçün[654] el[655] diye[656] bir aya muḳārin[657] beş hilāl ancaḳ

III[658]

Elüñ bir verd-i sūrīdür leṭāfet ḥaddine[659] yitmiş
Kenārında benānuñ gūyiya beş ġonçedür bitmiş
Ezel üstādı vażʿ itdükde anı diñle gör n'itmiş
Birisinde iki dördinde üçer ḳıtʿa derc itmiş[660]

---

[646] rāżī: şākir, TYD.
[647] şākir: rāżī, TYD.
[648] Emrî'nin gazeli *Emrî Dîvânı*'nda tespit edilmiştir (Saraç, 20..: 145).
[649] Tahmis *Sâdık Dîvânı (İnceleme- Metin)*'de (SDD) tespit edilmiştir, *Ġazel-i Saḫḥaru'ş-Şiʿr-i Emrī Çelebī Raḥmetullāh Taḫmīs-i Üstādü'ş-şiʿr-i Ṣādıḳ Sellemehullāh* başlığı ile yer almaktadır (Sunal, 2014: 597).
[650] şebistāne: şeb ü baġa, SDD.
[651] şeme: şems, SDD.
[652] nāhīde: nāḫīde, SDD.
[653] II. b.: III.b., ED.
[654] niçün: görüp, ED.
[655] el: dil, ED.
[656] diye: didi, ED.
[657] muḳārin: muḳābil, ED.
[658] III.B: IV. B. ,SDD.
[659] ḥaddine: ḫaddine, SDD.
[660] III. b.: V. b., ED.

Benānuñ māh-ı nev vaṣfında beş ṭomār idüp el-ḫāḳḳ

IV[661]

Benān-ı sīmī ṭaḳar gerdenine sāġaruñ ṭavḳı
Ṭolar nūr-ı ṣafā-baḫş-ile bezmüñ taḫt-ile fevḳı[662]
Ṭutar ʿaks-i fürūġ-ı māh-ı ḥüsn[663] ʿālem-i ẕevḳi[664]
Fürūġ-ı nārsız rūşen iderler meclis-i şevḳi[665]
Ben anuñ pençesiñ beş şemʿ-i ḳudretdür disem elyaḳ

V[666]

Ruḫuñ bir lāledür rengi fürūġ-ı māhdan[667] almış
Femüñ bir ġonçedür şāḫ-ı gül-i sīr-ābdan ḳalmış
Görenler gülşen-i Firdevs-i ḥüsnüñ ḥayrete ṭalmış
Ne Ṭūbā serv olur ḳaddüñ ki sīmīn şāhlar ṣalmış[668]
Bitürmiş her birinde bir gül ü beş ġonçe-i zanbaḳ

VI[669]

Başında[670] ol şeh-i Mūsī-veşüñ müşgīn ʿalem gördüm
İki sāʿidlerinde pertev-i şemʿ-i ḳadem gördüm
Ruḫ-ı beyżāsı[671] üzre[672] cā-be-cā müşgin[673] raḳam gördüm
Elinde bir gümüş levḥ-ile beş sīmīn ḳalem gördüm[674]
Didüm bu levḥe yaz göñlüm didi bilmem göñül yazmaḳ

VII

Ne dem kim *len-terānī*[675]den dem ursa lāʿl-i şīrīnüñ
Ḳoyar Mūsī-ṣıfat raḳṣa dili āvāz-ı rengīnüñ
Ne ejderdür ʿaṣā-yı zülfī **Ṣādıḳ** ol büt-i Çīnüñ
Ne mihr olur yed-i beyżāsı olmış her şuʿāʿınuñ

---

[661] IV. B.: V. B. ,SDD.
[662] IV. B/ 2. m. : V. B./ 3.m., SDD.
[663] ḥüsn: ḥüsni, SDD. Bu kelimede vezin aksamaktadır, Divandaki yazılış doğru olduğu halde metne bağlı kalmak adına düzeltme yapılmamıştır.
[664] IV. B. / 3. m.: V. B./ 2. m., SDD.
[665] IV. b.: VI. b., ED.
[666] V. B. : VI. B., SDD.
[667] māhdan: māhirin, SDD.
[668] V. b.: II. b., ED.
[669] VI. B. : III. B., SDD.
[670] başında: şebinde, SDD.
[671] beyżāsı: beyżālarında, SDD.
[672] üzre: -, SDD.
[673] müşgin: ḳavs-i, SDD.
[674] VI. b.: IV. b., ED.
[675] Aʿrāf Sūresi/143.

Ucı bir māh-ı bedr **Emrī** aña beş māh-ı nev mülḥaḳ

44
[66ª-66ᵇ]

Ġazel-i Fużūlī[676] Taḫmīs-i ʿAḥdī[677]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Şehā ḫūnī gözüñde ḳaṣd-ı cān-içün şecāʿat var
Leb-i lāʿlüñde ḳanım içmege[678] remz u işāret var
Efendi[679] gözlerüm segrir[680] ḫayra beşāret var
Yoluñda cān virem[681] gibi[682] derūnumda ʿalāmet var[683]
Şehīd-i tīġ-i ʿışḳ olmaġa göñlümde şehādet var[684]

II

Olaldan iltizāmum derd-i ʿışḳuñ kenz-i medfūnı
Edā mümkin degül ḫarc itdi[685] eşküm māl-ı Ḳārunı
Yiter çāh-ı zenaḫdānuñda ḥabs eyle bu medyūnı
Beni[686] gel öldürüp ḳurtar belādan çünki iy ḫūnī
Ne sende merḥamet şefḳat ne bende[687] ṣabra[688] ṭāḳat var[689]

III

Murāduñ cān ise cānā ḳulıñda yoḳ durur ībā
Keserseñ bāşumı tīġuñla yüz döndürmezem ḳaṭʿā
Ne deñlü ḥayf iderseñ ġayra ḥālüm aġlamam cānā[690]

---

[676] Gazel, *Fuzûlî Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)*'de (FD) tespit edilmiştir(Kılınç, 2021: 799).
[677] Tahmis, *XVI. Yüzyıl Şairi Ahdî-i Bağdâdî Dîvânı*'nda (AD) tespit edilmiştir (Bedestani, 2018:47).
[678] içmege: dökmege, AD.
[679] efendi: efendim, AD.
[680] segrir: segrür, AD.
[681] virem: viren, FD.
[682] gibi: kimi, FD.
[683] var: bar, FD.
[684] var: bar, FD.
[685] itdi: itse, AD.
[686] beni: meni, FD.
[687] bende: mende, FD.
[688] ṣabra: ṣabr u, FD.
[689] var: bar, FD.
[690] cānā: ḥaşā, AD.

Efendüm pād-şāhumsın[691] kime varup idem şekvā[692]
Baña[693] çoḳ[694] cevr ü ẓulm itdüñ saña senden şikāyet var[695]

IV

Virelden cān meşāmına senüñ sevdā-yı zülfüñ bū
Çeküp dil şām-ı fürḳatde niçe yıllār ġam u ḳayġu
Çü ṭoġdı ṣubḥ-veş mihr-i cemālüñ şemʿine[696] ḳarşu
Döküldi[697] gözlerüm yaşı naẓar ḳılmaduñ iy meh-rū
Düşüpdür[698] ılduzum beñzer[699] sitāremde nuḥūset var

V

İçerseñ cürʿāsın **ʿAḥdī** cihāna pād-şāh eyler
Cemʿ ü Keyḫüsrev olsañ birbirine mübtelā eyler
Dimiş ol kim cihānı mihr-i naẓmı pür-żiyā eyler
Gedā-yı ʿāleme[700] sulṭān u[701] sultānı gedā eyler
Şarāb-ı ʿışḳ-ı dil-berde **Fużūlī** özge ḥālet var"[702]

45
[66[b]-67[a]]

Ġazel-i Fużūlī[703] Taḫmīs-i Sipāhī[704]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Ṣūfi geçgiz sarḫōşem ṣorma baña ʿuḳbā nedür
Kim ḳatı lā-yāʿḳılam bilmem ġam-ı ferdā nedür

---

[691] pad-şāhumsın: pādişāhum, AD.
[692] III. b.: IV. b., FD.
[693] baña: maña, FD.
[694] çoḳ: çoḫ, FD.
[695] var: bar, FD.
[696] şemʿine: çeşmüme, AD.
[697] döküldi: töküldi, FD.
[698] düşüpdür: düşübdür, FD.
[699] beñzer: düşkün, FD.
[700] ʿāleme: ʿālemi, FD.
[701] sulṭān u: sulṭān, AD.
[702] var: bar, FD.
[703] Fuzûlî'ninTahmîsi yapılan bu gazeli için bkz.: Leylā vü Mecnūn (Ayan, 2016:312).
[704] Sipâhî'ye ait bu tahmis akademik kaynaklarda tespit edilememiştir.

Añlaman öz kendü ḥālümden ḫaber ḥālā nedür
Eyle ser-mestem ki idrāk itmezüm dünyā nedür
Men kimüm sāḳī olan kimdür mey [ü] ṣahbā nedür

II

Kendüme ne cāy-ı ārāyiş ne ārām isterem
Bir açuḳ meşreb hevā ehli dil-ārām isterüm
Ġam deminde mül lebinden cām-ı gül-fām isterem
Gerçi cānāndan dil-i şeydā içün kām isterem
Ṣorsa cānān bilmezem kām-ı dil-i şeydā nedür

III

Raḫt-ı ṣabrum virsün dirseñ yile ol zülf ü ḫāl
Kes nesīm-i sünbülin cāndan eyā āşüfte-ḥāl
Fikr-i pehlū-ile mihr-i ṣıdḳa ir görme zevāl
Vaṣldan çün ʿāşıḳı müstaġni eyler bir viṣāl
ʿĀşıḳa māʿşuḳdan her dem bu istiġnā nedür

IV

Āşınā-yı baḥr-i ʿirfān olsa ger bir ehl-i dil
Ol şināver yüze gülmez ẕevḳe ṭāldī şöyle bil
Gör nedür ol dürr-i deryā-yı māʿrif añlaġıl
Ḥikmet-i dünyā vü mā fīhā bilen ʿārif degül
ʿĀrif oldur bilmeye dünyā vü mā fīhā nedür

V

Başuma üşdi **Sipāhī** dün gice dünya ġamı
İr gürüp gūş ḫurūs-ı ʿarşa bāngı nālemi
Ḳuşḳulanmış çıḳmaz āvāzı ṭutılmışdur demi
Āh u feryādıñ **Fużūlī** incidipdür ʿālemi
Ger belā-yı ʿışḳ-ile ḫōşnūd iseñ ġavġā nedür

46
[67ᵃ-67ᵇ]

Ġazel-i Lāṭīfī Taḫmīs-i Sipāhī

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Münevver ḳıldı eflāki yüzüñ iy meh żiyālıḳdan

Yaraşur sidre ḳaddüñe dem ursa müntehālıḳdan
Ferāġāt eyledi ṣandum seni ben bī-vefālıḳdan
Gözüm yaşını baḥr itdüm firāḳuñla cüdālıḳdan
Senüñle ḳānı a ẓālim ṣu sızmazdı arālıḳdan

II

Niyāz itmek düşer dāʿim gül-i raʿnāya bülbülden
Niyāz itdükce nāz itmek gerekdür bülbüle gülden
Beni sen ṣu gibi iy serv aḳıtduñ cān ile dilden
Çevürdüñ yüzüñi āḫir alınca göñlümi benden
Ġaraż bu mıydı iy dilber bezm-ile āşinālıḳdan

III

Dem-ā-dem dest-i hicrüñle cüvānā çāk olup yaḳa
Revā mı āteş-i hicrüñ beni çaḳ odlara yaḳa
Teraḥḥum ḳılmayasın sen gözümden ḳanlu yaş aḳa
Oluban ḥüsnüñe ġarra iken cevr itme ʿuşşāḳa
Ġurūr-ile niçe şehler düşüpdür pād-şālıḳdan

IV

Cihān içre saña beñzer ḳanı bir dil-ber-i raʿnā
Ḫaṭ-ı reyḥān-ı ʿanber-mū yüzi gül ḳāmeti bālā
Ḳamer-ṣūret güneş-ṭalʿat perī-peyker melek-sīmā
Bügun mülk-i melāḥatde bulınmaz ḥüsnüne hem-tā
Virilmişdür saña şāhum hem güzellik ṣunʿ-ı ḫālīḳden

V

Sipāhī gonçeler içre göresin vird-i ḫandānı
Göñül virdi n'ola bülbül gibi eylerse efġānı
Gözümüñ yaşı ḳān oldı demidür ḳılsañ iḥsānı
Lāṭīfī yolıña cānā virüpdür ṣıdḳ-ile cānı
Eger raḥm eyleyüp geçseñ ki sen bu bī-vefālıḳdan

47
[67b]
Muḫammes-i Nālī

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Niçe bir ḳalb ola fikr-i mā-sivādan münkesir
Niçe bir olsun bu derd ü ġuṣṣa cānā munḫaṣır
Ġayra çeşmüm ḳılmasun her dem nażar ikide bir
Ḳaṣdum oldur kim idem ʿışḳa derūn-ı dilde yir
Rabbi yessir lā tuassir Rabbi temmim bi'l-ḫayr

II

Ḳalbümi nefsim-i ḥabāb āsā idüpdür pür-hevā
ʿAḳlumı başumdan perīşān itdi cümle mā-sivā
Çeşmüm ise gösterür her laḫẓada biñ mā-cerā
Bu belālardan ḫalāṣum ister oldum dāimā
Rabbi yessir lā tuassir Rabbi temmim bi'l-ḫayr

III

İy diriga ḳıldum āvān-ı cüvānide ġurūr
Bu fenā dārında añladum ola yaʿni ḥużūr
ʿIyş u ʿişret-ile geçindüm niçe eyyām u şuhūr
Şimdi bildim ʿāḳıbet lazım durur andan nüfūr
Rabbi yessir lā tuassir Rabbi temmim bi'l-ḫayr

IV

Çārsū-yı dehre geldüm bilmedüm bāzārumı
Şuġl-ı dünyāya perīşān eyledüm efkārumı
Naḳd-i ʿömrüm ṣarf idüp aldurdum elden vārumı
Arayup bulmaḳ durur şimdi murādum yārumı
Rabbi yessir lā tuassir Rabbi temmim bi'l-ḫayr

V

Cāhilāne niçe bir ola māʾlik-i māl u cāh[705]
İşleyüp her dem günāhı ḳılmayasın bir gün āh
Rūz u şeb efkār-ı fāsidle ola ḥālüñ tebāh
Nālīyā şimdengirü ḥaḳdan yaña eyle nigāh
Rabbi yessir lā tuassir Rabbi temmim bi'l-ḫayr

48
[68ª]
Muhammes-i Li-Muḥarririhi

[705] Bu mısrada vezin aksamaktadır.

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

İy leṭāfet taḫtınuñ sulṭānı cānānum benüm
Vey melāḥat kişverinüñ şāhı sulṭānum benüm
Ṭutdı afāḳı meded bu āh u efġānum benüm
Nār-ı hicrāna beni yandurma cānānum benüm
Şāh-ı ḫūbānum efendüm sevdügüm cānum benüm

II

İy yaluñ yüzlü beni cevr-i firā[vā]nuñ senüñ
Sinemi mecrūḥ idüp şemşīr-i hicrānuñ senüñ
İy hilāl-ebrū görelden tīr-i müjgānuñ [senüñ]
Olmışam iy ḳaşı ya[y] yoluñda ḳurbānuñ senüñ
Şāh-ı ḫūbānum efendüm sevdügüm cānum benüm

III

İy melek-ḥüsnüñ kitabından sebaḳ-ḫʷān olayım
Feth idüp ḥüsnüñ ṭılısmın vaṣla sulṭān olayım
Genc-i ʿışḳı ṣaḳlayup sīnemde vīrān olayım
Niçe bir derd ü firāḳuñ ile giryān olayım
Şāh-ı ḫūbānum efendüm sevdügüm cānum benüm

IV

Ḫāṭır-ı nā-şadumı lüṭfuñ-ile şād eyleseñ
Bu yıḳıḳ göñlümi maʿmūr idüp ābād eyleseñ
Adum añsañ bende-i fermān-berüñ yād eyleseñ
Ḳurtarup derd ü belā vü ġamdan azād eyleseñ
Şāh-ı ḫūbānum efendüm sevdügüm cānum benüm

V

Göz görelden gün yüzüñ[706] eşküm yemi cūş eyledi
Yād-ı zevḳ-i vaṣl-ı pā-būsıñ dili ḫōş eyledi
Lāʿl-i rengīnüñ ḫayāli bizi medhūş [eyledi]
Var u yoġın ʿışḳ-ile bu dil ferāmuş [eyledi]
Şāh-ı ḫūbānum efendüm sevdügüm cānum benüm

[706] Mecmuada "yüzüñe" şeklinde yazılıdır ancak vezin gereği "yüzüñ" yazıldı.

49
[68ᵇ]

Ġazel-i Kemal Paşazāde Taḫmīs-i ʿĀlī[707]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Süzilsün çeşm-i mestüñ devlet-i bī-dārı görsünler
Bozılsun bend-i zülfüñ bendeler dīdārı görsünler
Çözilsün dügmeler[708] mirʾāt-ı pür envārı görsünler
Çıḳar pirāhenüñ ta ḳudret-i Settārı görsünler
Meded ruḥ-ı muṣavver niçe olur(mış) bārı görsünler

II

Lebüñden būse almaḳ mürde cān bulmaḳ ḳadar vardur
Ṣaçuñ ḳoḳmaḳ ḥayāt-ı cāvidān bulmaḳ ḳadar vardur
Miyānuñ ḳoçmacıḳ genc-i nihān bulmaḳ ḳadar vardur
Viṣālüñ cāna almaḳ rāygān bulmaḳ ḳadar vardur
Ne var bir himmet it şeydālar ol āṣārı görsünler

III

Ruḫuñ[709] zülf[710] içre[711] gösterdüñ ḳıyāmetden nişānsın sen
Günüñ Maġribde ṭoġmış[712] fitne-i āḫir-zamānsın sen[713]
Ser-ā-pā dehri virān eyleyen genc-i nihānsın sen[714]
Ne māhiyyetsin āyā yā neden nā-mihr-bānsın sen
Müneccimler ḳosunlar ġayrı sen mekkārı görsünler

IV

---

[707] Tahmis, *Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı*'nda (GAD) tespit edilmiştir (Aksoyak, 2018:382).
[708] dügmeler: tügmeler, GAD.
[709] Ruḫuñ: ḳad-i, GAD.
[710] zülf: bālānı, GAD.
[711] içre: - , GAD.
[712] ṭoġmış: doġmış, GAD.
[713] III. B./ 2.m.: III. B. /3.m, GAD.
[714] III. B./ 3.m.: III. B./ 2.m. , GAD.

Meger[715] bir kāse[716] içre[717] müşg-i[718] terdür ḥırz içün cānı
Yā-ḫod mülk-i melāḥat şāhınuñ tūġ-ı perişānı
Ḳonupdur başuña yā-ḫod humā-yı taḥt-ı sultānı
İnanmaz görmeyen çāḳ başdan iy şūḫ-ı ḫubān[719] anı
ʿAraḳ-çīnüñ çıḳar ol ṭurra-i ṭarrarı görsünler

V

O meh-r[ū] baḥt-ı ʿĀlī gibi ġaddār olmaḳ istermiş
Kerem semtinden el çekmiş sitem-kār olmaḳ istermiş[720]
Ḳırup ʿāşıḳların cellād-ı ḫun-ḫʷār olmaḳ [istermiş][721]
Muḥaṣṣal ẓulme meyl itmiş cefā-kār olmaḳ istermiş
Yitişsünler meded üftādeler yalvarı görsünler

50
[68ᵇ-69ᵃ]

Ġazel-i Bāḳī[722] Taḫmīs-i ʿAbd'ül Ġanizāde[723] [Nādīrī]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Şehā ʿarż-ı cemāl it ḳudret-i settārı görsünler
Żıyā vir ʿāleme ol rū-yı pür-envārı görsünler
Ḫıram-ı[724]nāz-ile gül-zāra gel didārı görsünler
Açıl baġuñ gül [ü] nesrīni ol ruḫsārı görsünler
Ṣalın serv [ü] ṣanevber şīve-i reftārı görsünler

II

[715] meğer: dilā: GAD.
[716] kāse: kāse-i, GAD.
[717] içre: -, GAD.
[718] müşg-i: pür-misk-i, GAD.
[719] ḫubān: cihān, GAD.
[720] V. B./2.m: V. B./ 3.m, GAD.
[721] V. B. /3. m.: V. B./ 2. m., GAD.
[722] Gazel, *Bâkî Dîvânı*'nda (BD) tespit edilmiştir (Küçük, 2019:134).
[723] Tahmis, *Gani-Zâde Nâdirî (Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserler: Dîvânı ve Şeh-Nâmesi'nin Tenkitli Metni)*'nde (GND) tespit edilmiştir. *Taḫmīs-i Nādirī Ġazel-i Bāḳī* başlığıyla yer almaktadır (Külekci, 1985:222).
[724] Ḫıram-ı: ḫırām it, GND.

Yanup derd-i maḥabbet āteşinden rūz u şeb göñlüm
Devāsın bulmadı hergiz çeker dāim taʿb göñlüm
Olupdur dergehüñde ḥāṣılı pür-tāb u teb göñlüm
Ḳapuñda ḥāsıl itdi bu devāsuz derdi hep göñlüm
Ne derde mübtelā oldı dil-i bī-mārı görsünler

III

Gülistān-ı maḥabbet oldı çün kim cism-i bī-cānum
Nihāl-āsā fetīl-i dāġı dikdi anda cānānum
Yanup nār-ı fetīle gül gül oldı cism-i sūzānum
Açıldı dāġlar sīnemde çāk itdüm girībānum
Maḥabbet gül-şeninde açılan gül-nārı görsünler

IV[725]

Beni hicrāna ṣaldı dil-rubālar cevr idüp vāfir
Ṣarardum sāza döndüm ṣabra bir dem olmayup ḳādir
Cihānı ṭutdı efġānum velī rahm itmez ol kāfir
Ten-i zārumda sīnem[726] üstühᵛānı ṣayılur bir bir
Beni seyr itmeyen aḥbāp mūsīḳārı görsünler

V

Miṣāl-i **Nādirī** iy dil ser-ā-ser gezdüm āfāḳı
Temāşā eyledüm aḥvāl-i maʿşūḳān u ʿuşşāḳı
Cefakār olsa da dil-ber esirger yine müştāḳı
Güzeller mihribān olmaz dimek yañlışdur iy **Bāḳī**
Olur vaʾllāhi biʾllāhi hemān yalvarı görsünler

51
[69ᵃ-69ᵇ]

[725] IV. B.: GND
N'ola derd-i derūnum anlamazsa zāhid-i münker
Baña Mecnūn u Ferhād oldı ancaḳ ʿışḳda hem-ser
Ṣarardum sāza döndüm nāle-i dil-sūz idüp vāfir
Ten-i zārumda pehlūm üstühᵛānı ṣayılur bir bir
Beni seyr itmeyen aḥbāb mūsīḳārı görsünler

[726] sīnem: pehlūm, BD.

Ġazel-i Maḳālī[727] Taḫmīs-i Zihnī

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
Muzariʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

I

Ḳaṣr-ı vücūd-ı ādemī kim cān açar ḳapar
Bir tāb-cāndur ki anı mihmān açar ḳapar[728]
Ṣanduḳ-ı ʿömri ḫāzen-ı devrān açar ḳapar
Dil-ḫānesin ġam-ı ruḫ-ı cānān açar ḳapar
Ḫalvet[729]- sarā-yı ḫāṣını sulṭān açar ḳapar

II

Dürler ki dürc-i lāʿlüne derc itdi rūzgār
ʿÖmr sezā-yı binā-guş-ı şehriyār
Ṣarrāf-ı cevheri gibi iy şūḫ-ı şīve-kār
Seyr itdürür iki dizi lüʾlüʾ-i şāh-vār
Laʿl-i lebüñ ki ḥoḳḳa-i mercān açar ḳapar

III

Ṣalunduġınca üstüme ol yār-ı cān-şikār
Minḳār-ı ġamla sīne-i ṣad-çāk olur figār
Şu pençe-i belāda göñül n'ola olsa zār
Şeh-perlerin[730] nāz-ile şāhīn-i zülf-i yār
Dil[731] murġınuñ şikārına her ān açar ḳapar

IV

Cennet-serā-yı kūyıña vardum çü ben gedā
Gördüm raḳīb elinde ṭutar mār-veş aʿsā
Lāyıḳ mı dāḫil-i ḥarem olmak ona sezā
Derbānuñ olmış ey ṣanem aġyār-ı bed-liḳā[732]
Ḥayfā ki bāb-ı cenneti şeyṭān açar ḳapar

V

---

[727] Tahmisi yapılan Makâlî'nin bu gazeli *Gülşen-i Şuʿarā*'da 6 beyttir (Solmaz, 2005:535). Mecmuada olmayan beyit GŞ'de IV. b.. Beyt:

Ben ʿandelibin ol yüzi gül görse nāz ile
Destinde bir kitāb-ı Gülistān açar ḳapar (Solmaz, 2005:535).

[728] Bu mısrada vezin aksamaktadır.

[729] ḫalvet: ḥalvet, GŞ.

[730] şeh-perlerin: şeh-perlerini, GŞ.

[731] dil: can, GŞ.

[732] IV. b: V. b.: GŞ.

Zihnī revāc vireli sen naẓm-ı fāḫire
Kesri cevāhir-ile ziyān irdi tācire
C*ā*n virür oldı cevheriy*ā*n şiʿr-i şāʿire
Naẓmuñ **Maḳālī** ḳomadı raġbet cevāhire[733]
Ṣarraf-ı dehr bir ḳurı dükkān açar ḳapar[734]

52
[69^{b}]

Muḫammes-i Fiġānī[735]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

I
O ḳadd [ü] ḳāmet-i bālāya o serv-i çemene
Verd-i ruḫsāra o gül-nāra o berg-i semene
Raḥmet-i ḥaḳḳ sezā ʿāşıḳ olup c*ā*n virene
Naẓār-ı pāk-ile her kim baḳa vech-i ḥasene
Yazılur nāme-i ʿamaline yüz biñ ḥasene

II
Dūstum genc ü cemalüñ açılaldan yüzüme
Gelmedüm gitdüm o demden daḫı kendü özüme
Ḫaṭṭ ı ḫālüñ ḥaḳḳı inan güzelüm bu sözüme
Ḥüsn-i Yūsuf daḫı olırsa görinmez gözüme
Vireli göñlümi sen ḫulḳī Ḥüseyn ü Ḥasene

III
Ser-i kūyında saña tā ki vaṭan oldı anuñ
Dil ü can gerdenine zülfi resen oldı anuñ
Münkir-i vechi ne şek ʿabdiveşen oldı anuñ
İsm-ile ḫulkī Ḥüseyn ü çü Ḥasan oldı anuñ
Nice cān virmeyeyüm cān-ı cihānum ḥasene

IV
Terk-i tecrīd olalum ʿālemi bir bir gezelüm
Pīre teslīm olalum milk-i fenādan bezelüm (?)

---

[733] V. b. : VI. b.: GŞ.
[734] Solmaz, *Gülşen-i Şuʿarā*'nın beş nüshasında (Bayezid Devlet Ktp. Ns., Berlin Ns., Fatih Millet Ktp. Ns., Viyana Ns., Süleymaniye Ktp. Ns.) *bu beyitten itibaren on bir beyit* olduğunu ifade eder (Solmaz, S., 2005:535).
[735] Bu muhammes, Figanî ve Divançesi'nde yoktur (Karahan, 1966).

Ẓāhir ü bāṭınımuzı maʿrifet-ile düzelüm
Sen raḳībüñ sözine ṣaḳın inanma güzelüm
Çü bilürsin kiʿadū ḳıydı Ḥüseyn ü Ḥasene

V

Tīr-i müjgānuñ-ile cān u göñül çāk durur
Fürḳatünden dün ü gün vālih ü ġam-nāk-durur
Ḫayr sevmek güzeli ṭayyib-i idrāk-durur
İy **Fiġānī** naẓaruñ çünki senüñ pāk-durur
Ḥasenat isteriseñ ṭoyma cemāl-i ḥasene

53
[70ª]

Ġazel-i Vezīr İbrahim Paşa Taḫmis-i Ḫayāli

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Gözlerümden itmeyüp eksük firāḳundan yemmi
Gāh milk-i şādī[y]i gezdüm gehi[736] kūh-ı ġamı
Bu ḥaremde niçe biñ āşiyanuñ oldum mahremi
Ser-tā-ser geşt eyledüm gerçi cüvānā ʿālemi
Bulmadum sencileyin bir dil-beri bir hem-demi

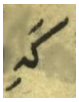
II

Her kişi mihr [ü] vefā içün sever sīmīn-berin
Anuñçün ʿaşḳına düşüp çeker derd-i serin
Līk ben mihr ü vefādan cevrüni yek isterin
Ḳaşlaruñ yāyın ḳurup atsañ baña cevr oḳların
Kāfirem ger döndürem tīr-i müjenden sīnemi

III

Gül-şen-i ġam oldı sīnem nāle bülbüldür baña
Her elifdür servī-dūd-ı āhdur sünbül baña

---

[736] Mecmuada bu şekilde yazılıdır.

ʿAks-i ḫālüñ gözde şu içre ḳaranfüldür [bana]
Sīnem üzre dāġ-ı ʿaşḳuñ ḳırmızı güldür bana
Her seher yaġdursa çeşmüm tan mı anıñ şebnemi

IV

Tīġ-i hicrān urdı baġruma heżāran yāreler
Merhem-ile vaṣl-ı dilber eylemezse çāreler
Kūh-ı miḥnetde baṣup baġruma seng-i ḫāreler
Giyeyüm ser-ta-ḳadem dāġ-ı siyehden ḳaralar
Ölmedin kendüm içün cānā ṭutayum mātemi

V

Nār-ı ʿışḳuñda yaḳup gönlümde mihrüñ lemʿasın
Ṣaldı āfaḳa **Ḫayālī** berḳ-ı āhı lemʿasın
Her nefes ʿöẕr itmeseñ añup raḳībüñ ḫudʿasın
Ṣunsañ **İbrāhim** ey gül-i çihre laʿlün cürʿasın
Dünyede ṣaġ olduġınca añmaya cām-ı Cemi

54
[70b]

Muḫammes-i Şehzāde Sulṭān Muṣṭafā

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

İy saʿādet necmi devlet māhı mihr-i ās-mān
Ṣubh dem peyk-i ṣabā virdi selāmuñdan nişān
Baḫt-ile yār ol zemīn ṭurduḳca döndükce zamān
Muṭṭalīʿdür ġayb u dāna āşkārā vü nihān
Ārzū-yı cān u dil mihr-i maḥabbetdür hemān

II

Ṣubḥ-veş ṣādıḳlaruz gün gibi rūşendür delīl
ʿAhdümüzde ḳıl ḳadar yoḳdır maḳāl ḳāl ü kīl
Tāzedür peymanımuz mānend-i gül-zār-ı Ḫalīl
Ġıll ü ġışdan ḳalbimüz ṣāfi ẕülāl selsebil
Arzū-yı cān u dil mihr-i maḥabbetdür hemān

III

Sūz-ı dilden eyledüñ inşā maḥabbet ḫāmesün
Gizlemiş gerçi ezel naḳḳāşı ḳudret ḫāmesün
Āyet-i *naṣrun min ʾallāh*[737] eyledüñ sernāmesün
Ḫavfımuz yoḳ cāna geydürdüñ maḥabbet cāmesün
Arzū-yı cān u dil mihr-i maḥabbetdür hemān

IV

Tīr-i aʿdāʾya siperdür sinemüz rūz-ı meṣāf
Ṣıdḳımuz gün gibi Rūşen bilmeziz lāf u güẕāf
Ḳalbimüz oḳ gibi ṭoġrudur ḳılıc-manend ṣāf
Ḳavlimüz ḥaḳdur ṣadāḳat rāhında ṣıġmaz güẕāf
Arzū-yı cān u dil mihr-i maḥabbetdür hemān

V

Ḳaplasa rūy-ı zemīni düşmen-i ẓulmet-şiʿār
Pertev-i nūr-ı hidāyet ānı eyler tārumār
Ḳonmasun āyīne-i ḳalbe kudūretle ġubār
Kimse bilmez **Muṣṭafā** yārın nʾolur encām-ı kār
Arzū-yı cān u dil mihr-i maḥabbetdür hemān

55
[71ª]

Ġazel-i Aḥmed Paşa Taḫmīs-i Ḥayretī[738]

mefʿūlü mefāʿīlün mefʿūlü mefāʿīlün
Hezec - - + / + - - - / - - + / + - - -

I

Yārüñ ruḫ u zülfinde[739] bil küfr[740] ile[741] īmānı
Vechine naẓar ḳıl baḳ gör āyet-i Ḳurʾānı
Dil ḫānesini pāk it gör anda o sulṭānı
Ey ṭālib olan ʿārif seyr itmege cānānı

[737] Ṣaff Suresi/13. ayet, KK.
[738] Tahmis *Hayretî Dîvânı*'nda (HD) tespit edilmiştir. Başlık HD.'de *Ġazel-i Aḥmed Paşa Taḫmīs-i Ḥayretī: Ġazel-i Aḥmed Taḫmiş-i Ḥayretī* şeklindedir (Musluoğlu, 2021:148).
[739] zülfinde: zülfiñden, HD.
[740] küfr: küfri, HD.
[741] ile: vü, HD.

Dikḳatle naẓar[742] eyle[743] her gördügüñ insānı

II

Ol peyker-i cānānı kim[744] ṣūret-i raḥmāndur
Vechinde olan ḫaṭlar hep āyet-i Ḳurʾāndur
Ol müʾmin mirʾātı[745] Ḥaḳḳdan saña burhāndur
Āyīne-i sübḥānı çün ṣūret-i insāndur[746]
Bu āyīneye gel baḳ gör ṣūret-i raḥmānı

III

Ṣādıḳlar[747] imiş yāruñ ʿāşıḳları[748] ṣādıḳlar[749]
Cān gözin āçup[750] yāruñ[751] envārına lāyıḳlar
Ger görse ʿaceb midür cānānı uyanıḳlar
Ṣūretde görinmez cān dirlerse münāfıḳlar
Sen cāna naẓar ḳılsun görmek dileyen cānı[752]

IV

Çün *aḥsen-i taḳvīme*[753] nā-ḥaḳ der imiş münkir
Gerçeklere[754] ṭāʿn eyler kūr u ker imiş münkir
İnṣāf idelüm[755] biʾllāh[756] özge ḫar imiş [münkir][757]
Maḥbūb temāşāsın menʿ eyler imiş münkir[758]
Kūr gözlerinüñ nūrı yoḳdur göremez[759] anı

V

Zühdinde riyā olsa gelmez bu yola zāhid
Ṣanma bu ʿamellerle firdevsi[760] bula zāhid

---

[742] naẓar: temāşā, HD.
[743] eyle: ḳıl, HD.
[744] kim: çün, HD.
[745] Ol müʾmin mirʾātı: el-müʾminü mirʾātün, HD.
[746] Āyīne-i sübḥānı çün ṣūret-i insāndur: çün āyīne-i cānān ol sūret-i raḥmāndur, HD.
[747] ṣādıḳlar: ʿāşıḳlar, HD.
[748] ʿāşıḳları: ṣādıḳları, HD.
[749] ṣādıḳlar: ʿāşıḳlar, HD.
[750] āçup: açan, HD.
[751] yāruñ: ḥaḳḳuñ, HD.
[752] cānı: ānı, HD.
[753] Tîn Suresi/4. ayet, KK.
[754] gerçeklere: ʿāşıḳlara, HD.
[755] idelüm: ide, HD.
[756] biʾllāh: biʾllāhi, HD.
[757] IV. B./ 3. m.: IV. B./4. m., HD.
[758] IV. B. / 4. m.: IV. B. /3. m., HD.
[759] göremez: görimez, HD.
[760] firdevsi: firdevs,HD.

Dīdār şühūdundan[761] bī-behre ola zāhid
Sen ḥüsn-i dil-ārādan göz yumsa n'ola zāhid
Ḫuffāş gözi görmez ḫurşīd-i dıraḫşānı

VI

Çün[762] mūy miyānuñdan cānā bir eşer ṭuysam
Yā[763]-ʿayn-ı ʿināyetle ben[764] mūra naẓar ṭuysam
İy dilber-i rūḥāni cān sırrın eger ṭuysam
Ben ḫātem-i laʿlüñden bir ẕerre ḥaber ṭuysam
Bir ḥabbeye almazdum ṣad milk-i Süleymānı

VII

İy **Ḥayretī** yüzüñ sür ḫāk-i der-i cānāna
Emr oldı sücūd etmeñ[765] ol ṣūret-i raḥmāna
Rāz-ı dil-i pür-derdi insāna di insāna
Esrār sözin **Aḥmed** keşf eyleme nā-dāna
Ḥayvāna maḥal görme bu[766] çeşme-i ḥayvānı

56
[71ᵇ]

Fażl bin Fużūl[767]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīl
Hezec + - - - / + - - - / + - -

I

Cihān iki durur şāh-ı cihān bir
Yedi ṭamu sekiz bāġ-ı cinān bir
Yedi ḳat yir ṭoḳuz ḳat ās-mān bir
Gelen birdür giden birdür ḳalan bir
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

II

[761] şuhūdundan: ṣafāsından, HD.
[762] çün: şol, HD.
[763] yā: bā, HD.
[764] ben: bu, HD.
[765] etmeñ: eyle, HD.
[766] bu: sen, HD.
[767] Fuzûlî'nin oğlu Fazlî'ye ait bu muhammes akademik kaynaklarda tespit edilememiştir.

Teḳāzā-yı żuhur itdi çü esmā
Meẓāhir oldılar esmāya eşyā
Bu deñlü keşret andan oldı peydā
Meẓāhir gerçi bī-ḥadd ẓāhir ammā
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

III

Bulundı naġme-perdāz-ı ḥaḳīḳat
Açıldı perde-i rāz-ı ḥaḳīḳat
Cihānı ṭutdı āvāz-ı haḳīḳat
Bunı bil vāḳıf-ı rāz-ı haḳīḳat
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

IV

Degülseñ vaḥdete iy ṣūfi münkir
Göründi_eşyāda vech'ullāh ẓāhir
Açuḳ ṭut gūş-ı cānı cehr u ger sır
Ḳamu eşyādan işit kim bunı dir
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

V

Her ayaya tecelli itdi ḥażret
Bulup her birisi bir dürlü ṣūret
Ẓuhūra geldi andan bunca keşret
Ḥaḳīḳat keşret oldı ʿayn-ı vaḥdet
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

VI

Ḳarışdı āb-ı sāf u cürʿa-yı mey
Birikdi bir yire oldı birer şey[ʾ]
Rebāb u berbaṭ u çeng u def u ney
Terāne-ile bunı dirler pey-ā-pey
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

VII

Eger ḥamd eylesen maḥmūd birdür
Ve ger secde_eylesen mescūd birdür
Ve ger but-ḫānedür maʿbūd birdür
Cihānda ḥāṣılı maḳṣūd birdür
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

VIII

Zemīn ü ās-mān oldı mübeddel
Bürūz itdi Ḫudā-yı ʿazz ve cel

Ḥaḳīḳat āhir oldı ʿayn evvel
Şu kim iki görür aḥveldür aḥvel
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

IX

Ḳavuşdı birbiriyle cism-ile cān
Birikdi bir arada küfr ʿimān
Bir oldı **Faẓliy**ā kāfir müselmān
Gümān refʿ oldı ẓāhir oldı īḳān
Hemān birdür hemān birdür hemān bir

57
[72ª]

Ġazel-i Sırrī Taḫmīs-i Rāmī[768]

feʿilātün (fāʿilātün) mefāʿilün feʿilün (faʿlün)
Hafīf + + - - (- + - -) / + - + - / + + - (+ -)

I

Rāstdur ḳāmetüñde bālālıḳ
ʿĀrıżuñda temām temāşālıḳ
Dil-rübālıḳ güzellik aʿlālıḳ
Sende ḥaddden ziyāde raʿnālıḳ
Baña yüz ṭutmasun mı şeydālıḳ

II

Beli yarüñ arada oldı nihān
Ki_anı kuçmaġa ḳolca yoḳ imkān
ʿĀrıżı şanki verd-i baġ-ı cinān
Ḳadd ḳıyāmet ziyāde ince miyān
Ḥāṣılı ortalıḳ temāşālıḳ

III

Tīġuñ-ile tenüm yaraladuñ
Ḫūblar dāmenin paraladuñ
ʿAşḳ-ı ḥüsnāları ḳaraladuñ
Ḥüsn-ile ʿālemi ārāladuñ
Nedür āfet bu ʿālem-ārālıḳ

---

[768] Râmî'ye ait bu tahmis ve tahmise konu olan gazel akademik kaynaklarda tespit edilememiştir.

IV

Mū ḳılıdur tenüm o gīsūlar
Dem-be-dem ḳan ider o bed-ḫūlar
Güneşe ṭaʿn ider o meh-rūlar
Gūşe eyler hilāle ebrūlar
ʿArż ider māha yaʿnī ġarrālıḳ

V

Saña merg-i ecel çeke çün tīġ
Āf-tāb-ı ḥayātuña ire mīġ
Ölicek **Rāmī** dime ḥayf u dirīġ
Ölmez oġul durur kelām-ı bāliġ
Sırrīyā ancaḳ ola bābālıḳ

58
[72ᵇ]

Ġazel-i Sulṭān Süleymān[769] Taḫmīs-i Şerīfī

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Ḫān-ḳāh-ı dehre meyl itme dilā ḫanlıḳ budur
İʿtibār itme cihāna kim cihān-bānlıḳ budur
Devlet-i dünyāya maġrur olma ḫaḳanlıḳ budur
Hāy u hūdan fāriġ ol ʿālemde sulṭānlıḳ budur
Pendini gūş eylegil mūruñ Süleymānlıḳ budur

II

Mā-sivānuñ naḳşını mirʾat-ı ḳalbüñden silüp
Kāʾināta iʿtibārı ʿayn-ı ʿibretle ḳılup
Her gedā-yı bī-nevāya ḫor baḳma yañılup
Her kime ḳılsañ naẓar sen anı senden yig bilüp
Görme kendü kendüzüñ zīrā ki şeyṭānlıḳ [budur]

III

[769] Tahmise konu olan bu gazel, *Muhibbî Dîvânı*'nda (MHD) G/947 başlığıyla yer almaktadır (Yavuz, K. ve Yavuz, O., 2016: 560/ C. 1).

Ger dilerseñ kim ḳona ʿālemde devlet bāşuña
Fer vire nūr-ı hidāyet çeşm-i gevher-pāşuña
Nīk-ḫāʾh ol bu cihānda işüñe yoldaşuña
Her ne kim saña sanursañ[770] anı[771] ṣan[772] kardaşuña
Fi'l-ḥaḳīḳa sözümi gūş it müselmānlık budur

IV

Her kişi iy dil-hevā-yı nefse gerçi bendedür
Ārzu-yı nefse uyan ʿāḳıbet şer-mendedür
Gün gibi nūr-ı ḫudā her ẕerrede tā bendedür
ʿĀḳil iseñ istedügüñ iste yine sendedür
Ġayrı yirden[773] ister iseñ bil ki nādānlık budur

V

Gel ʿalāʾiḳdan mücerred ol **Şerīfī** cān-ṣıfat
Şāhid maʿnī-i tecelli eyleye cānān-ṣıfat
Virdüñ olsun dem-be-dem bu söz şeh-i devrān-[ṣıfat]
Nefs ḥaẓẓın iy **Muḥibbī** virmegil ḥayvān-ṣıfat
Żabṭ-ı nefs it ʿārif ol ʿālemde insānlık [budur]

59
[73ª]

Veysī[774]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

Ḫānmānı terk idüp bu cism-i virānum gibi
Çeşme-i cāndan yuyup al çeşm-i giryānum gibi
Terk-i cemiyyet idüp ʿaḳl-ı perīşānum gibi
Başum alup ḳanda varam āh u efġānum gibi
Bir efendüm vār-iken ʿālemde sulṭānum gibi

---

[770] sanursañ: sanursın, MHD.
[771] anı: sen, MHD.
[772] ṣan: anı, MHD.
[773] yirden: yirde, MHD.
[774] Veysî'ye ait bu muhammes Veysî Dîvânı'nda (VD) tespit edilmiştir (Toska, 1985:183).

II

Pāre pāre eylemişken[775] sīnemi tīġ-ı elem
Cānıma kār eylemişken zaḫm-ı şemşīr-i sitem
Şöyle bil kim dīnüm[776] imānum ḥāk-çün[777] iy ṣanem
Cümle ʿālem dilber olsa ġayrıya meyl eylemem
Bir efendüm vār-iken ʿālemde sulṭānum gibi

III

Saña şāhā[778] olalı bir ʿāşıḳ-ı rüsvāyī ben
Ḳul idelden āstānuñda dil-i şeydāyı ben
Bir gedāyam ḫāke ṣaymam milket-i Dārāyı ben
N'eylerem māl ü menāl ü manṣıb [u] dünyāyı ben
Bir efendüm vār-iken ʿālemde sulṭānum gibi

IV

Cāna kār itmek degül peykān-ı dil-dūz-ı belā
Şerḥālar kesmek degül tīġ-ı dil-āzār-ı cefā
Başuma ḳaṣd itse de şemşīr-i cellād-ı ḳażā
Hiç olur mı pādişāh-ı dehre bāş egmek şehā
Bir efendüm vār-iken ʿālemde sulṭānum gibi

V

Veysī-i bī-çāreyem oldum ġamuñla pā-māl[779]
Ḫāṭırum maḥzūn u baġrum ḫūn u cismüm[780] bī-mecāl
Böyle iken pādişāhum ḥāl-i ḳalb[üm] pür-melāl
Eylemem ölsem de ben gerdūn-ı dūna ʿarż-ı ḥāl
Bir efendüm vār-iken ʿālemde sulṭānum gibi

60
[73ᵇ]

Ġazel-i Figānī[781] Taḫmīs-i Maḳālī

---

[775] eylemişken: itmiş iken, VD.
[776] dīnüm: dīn ü, VD.
[777] ḥaḳ-çün: ḥaḳıyçün, VD.
[778] şāhā: şāhid, VD.
[779] pā-māl: pāy-māl, VD.
[780] cismüm: çeşmüm, VD.
[781] Tahmise konu olan gazel *Kanunî Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figanî ve Divançesi*'nde (FGD) tespit edilmiştir (Karahan, 1966:40).

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Şikāyet rūzgārumdan ki bir dem olmadı ḫoşnūd
Fiġān baḫt-ı siyāhumdan kim ḳılmaz ṭālim mesʾūd talihim
Yumıldı ġonca-i baḫtum elümde cām-ı ġam fersūd
Bahāristān[782]-ı ʿālemde açılmazsa gül-i maḳṣūd
Ne ġam iy bülbül-i cān çünki[783] gül-zār-ı ʿadem mevcūd

II

Zemīn-i dilde eşcār-ı maḥabbet tā ki ṣaldı bīḫ
Ḳażādan başuma her berg ü bārı oldı bir tevbīḫ
Siyāset-gāh-ı ʿaşḳuñda senüñ iy gözleri mirrīḥ
Urupdur[784] başuma cellād-ı ġamzeñ niçe kızmış mīḫ
Gözümden uçları çıḳdı degül müjgān-ı ḫūn-ālūd

III

Seni bu ḥüsn-ile kim görse āh-ı derd-nāk eyler
Giribānın çeküp gül gibi ol dem çāk çāk eyler
Beni sünbül ṣaçuñ sevdāları āḫir helāk eyler
Ruḫunda ḫāl-i yek-tāñ-ile[785] baḥṣ-i iştirāk eyler
ʿAceb mi ehl-i Hind oda yaḳarsa kāfir oldı ʿūd

IV

Belā bezminde nār-ı ġam yaḳup baġrum kebāb itdi
Aḳıtdı ḳanlu yaşım ʿaks-i laʿlüñle şarāb itdi
Ne ẓālimdür ġam-ı ʿışḳuñ beni yıḳdı ḫarāb itdi
Ḳomadı yir yaşum rūy-ı zemīni ġarḳ-āb itdi
Anunçün dūd-ı āhum oldı[786] yir yir[787] göklere memdūd

V

Maḳālī lāʿl-i dilber vār-iken yāḳūt-ı aḥmerden
Yudum al çeşme-i āb-ı ḥayāt-ı cāvidānden
Ne_olur cām-ı Cem ü Cemşīd ü mirʾāt-ı Sikenderden

---

[782] bahāristān: bu ḫāristān, FGD.
[783] çünki: işte, FGD.
[784] urupdur: ḳaḳupdur, FGD.
[785] yek-tān-ile: yek-tāneyle, FGD.
[786] oldı: yir yir, FGD.
[787] yir yir: oldı, FGD.

Tecellīyi ṣafā-yı ṣayḳal it[788] mirʾāt-ı ḫāverden
O māhuñ ʿaḳs-i ḥüsnidür **Fiġānī** *mā-hüve'l-maḳṣūd*

61

[74ª]

Ġazel-i Nişānī[789] Taḫmīs-i Emrī[790]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Görindi luṭf-ı rūy-ı yār mirʾāt-ı semenlerde
Ẓuhūr itdi ḫırām-ı ḳadd-i dilber nārvenlerde
Oturma merdüm-i çeşmüm gibi beytü'l-ḫazenlerde
Bahār irdi ṣafā kesb idicek demdür çemenlerde
Ḫuṣūsā böyle yanuñca ola sīmīn bedenlerde

II

Ġam u ġuṣṣa dilā cān-ı ʿazīze gerçi düşmendür
Eger cenk itmek isterseñ siper gül tīġ-sūsendür
Ḥabāb miġfer ü mey pehlevān-ı merdüm-efkendür
Zebūn olma ne zendür[791] ġam şarāp iç devr-i gül-şendür
Ḳavī himmet gerekdür bu cihān içre erenlerde

III

Ḳaçan vaṣl olsa bir dilbere[792] dir dir ditremek ḫūyı

---

[788] ṣayḳal it: ṣayḳal-i, FGD.
[789] Nişânî'ye ait bu gazel akademik kaynaklarda tespit edilememiştir.
[790] Tahmîs Emrî Dîvânı'nda (ED) tespit edilmiştir. ED.'de VI benttir. ED. T: IV. B.:
Ġamuñdan bād-ı āhumdan ḥarāba vardı ḳasr-ı ten
Ġam-ābād-ı firāk ise degüldür kūşe-i meʾmen
Cemālüñsüz pür āteşten görinür çeşme-i gülşen
Siyeh kākülerinden ġayrı yoḳdur gönlüme mesken
Ne müşkildür kişi cānā garīb olmak vatanlarda (Saraç, 20..)
[791] zendür: zen-i, ED.
[792] dibere: maḥbūba, ED.

Girer ortaya[793] ḳocdırmaz ḳabāya sīm-pehlūyı
Ḳucaḳlayup[794] yatur her gice bir sīmīn[795] semen-būyı
Ṣarılur her gül-endāma çeker pehlūya meh-rūyı
Ne ḥāletler nezāketler ḳomış ḥaḳ pīrehenlerde

IV[796]

Helāk olmış-durur el uzadanlar mār-ı zülfine
Niçe Manṣūr aṣılmışdur sebebsiz dār-ı zülfine
Miyān-beste niçe zühd ehli var zünnār-ı zülfine
Ḳayırma iy gönül bend olduñ-ise tār-ı zülfine
Ṣınık diller hezāran baġludur her bir şikenlerde

V[797]

Çü **Emrī** ol meh-i nā-mihribān bī-ʿahd dilberdür
Viṣālin vaʿde eylerse yine hicrān muḳarrerdür
Anuñçün dir bu beyti ol ki Ḫusrev aña çākerdür
Firāḳuñla **Nişānī** ḫastenüñ ḥāli mükedderdür
Viṣālüñ vaʿde itmişdüñ be hey ẓālim[798] geçenlerde

62
[74a]

Yaḥyā Fermāyed[799]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
Muzāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

I

Yā Rabb[800] ḥasret-ile benüm alma cānumı
Bir daḫı göreyin ol meh-i nā-mihrübānumı
Ol āftāb-ı ʿālemi şūh-ı cihānumı[801]

---

[793] ortaya: araya, ED.
[794] ḳucaklayup: kohulayup, ED.
[795] sīmīn: cism-i, ED.
[796] IV. B.: V. B., ED.
[797] V. B.: VI. B., ED.
[798] ẓālim: ʿālim, ED.
[799] Yahyâ Bey'e ait bu muhammes *Taşlıcalı Yahyâ Bey Divanı (İnceleme- Tenkitli Metin- Nesre Çeviri- Sözlük)*'de (TYD) tespit edilmiştir (Bozyiğit, 2021:330).
[800] Rabb: rabbi, ED.
[801] I. B./ III. m.: Ol āftāb-ı ʿālemi şūh-ı cihānumı: cānānumı cefā ḳılıcı nev-cüvānumı, TYD.

Şāhin baḳışlu yārümi rūḥ-ı revānumı
Sulṭānumı efendümi şāh-ı cihānumı

II

Dāʾim taṣavvurum bu idi āşnā ola
Gün yüzinüñ teveccühi benden yaña ola
ʿIşḳ-ı nihānı[802] derd-i derūna devā ola
Kim dirdi ki çaḳ bu ḳadar bī-vefā ola
Sulṭānumı efendümi şāh-ı cihānumı

III

Varsam serāyına nite-kim nāle vü efġān[803]
Bir ḥāl olur ki söylenmez ḥālümi zebān
Tedbīrümüñ birin idemez cān-ı nā-tüvān
ʿAḳlum şaşar dilüm ṭutılur göricek hemān
Sulṭānumı efendümi şāh-ı cihānumı

IV

Seyrāna çıḳsa gün gibi zerrīn ḳabā ile
Ḳapusı ḳullarıyla niçe mübtelā ile
ʿĀlem ṭolar duʿā[804] vü ṣadā-yı[805] ṣenā ile
Ḳurbān olur yolında güzeller[806] ālāy ile
Sulṭānumı efendümi şāh-ı cihānumı

V

Ben nice medḥ idem ki cemālini el bilür
Gün gibi bī-naẓīr bilür bī-bedel bilür
Bu ʿizzete bu devlete ġāyet maḥal bilür
Yaḥyā ʿale'l-ḫuṣūṣ ziyāde güzel bilür
Sulṭānumı efendümi şāh-ı cihānumı

63
[74ᵇ]

---

[802] nihānı: nihāna, TYD.
[803] efġān: fiġān, TYD.
[804] duʿā: ṣadā, TYD.
[805] ṣadā-yı: duʿā, TYD.
[806] güzeller: görenler, TYD.

Ġazel-i Ḥayretī Taḫmīs-i Ḥāfiẓ[807]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - + / - + -

I

İy ṣabā būy-ı gül ü reyḥānum almaḳ yol mıdur
Yā nesīm-i zülf-i[808] müşk-efşānum almaḳ yol mıdur
El ṣunup laʿl-i[809] leb-i ḫandānum almaḳ yol mıdur
Meclis içre būse-i cānānum almaḳ yol mıdur
Öldürüp ben nā-tüvānı cānum almaḳ yol mıdur

II

Her seher feryād ider derd-ile miskīn ʿandelīb
Vaṣl-ı gülden beñzer ol bī-çāreye degmez naṣīb
Yüz çevirdi baḳmadı bizden[810] yaña gitdi ḥabīb
Ḳomaduñ şeyṭānlıḳ[811] itdüñ[812] sen iy bed-ḫūy[813] raḳīb
Yārı benden ayırup īmānum almaḳ yol mıdur

III

Ḫiẕmete[814] bel baġlayup yeldüñ yüpürdüñ iy ṣabā
Āsitān-ı dil-beri sildüñ süpürdüñ iy ṣabā
N'eyledüñse eyledüñ esdüñ ṣavurduñ iy ṣabā
Ḫāk-i pāyün[815] göz göre urduñ götürdüñ iy ṣabā
Tūtiyā[816]-yı dīde-i giryānum almaḳ yol mıdur

IV

Cānuma ḳavs-ı māḥabbetden çün irdi tīr-i ʿışḳ
Bu vücūdum milkini[817] feth eyledi şimşīr-i ʿışḳ
ʿĀşıḳ-ı bī-çāreye[818] ölmek durur tedbīr-i ʿışḳ
Tekye-i miḥnetde alduñ cānumı iy pīr-i ʿışḳ

---

[807] Ḥāfiẓ'ın Ḥayretī'nin gazeline yaptığı tahmis Direkli, 2022:673'de (İDDT), *Ġazel-i Ḥayretī Taḫmīs-i Ḥāfiẓ Paşa* başlığıyla yer almaktadır.
[808] zülf-i: -, İDDT
[809] laʿl-i: nuḳl-ı, İDDT
[810] bizden: benden, İDDT
[811] şeyṭānlıḳ: şeyṭānlıġı, İDDT
[812] itdüñ: gitdüñ, İDDT
[813] ḫūy: ḫū, İDDT
[814] ḫiẕmete: ḫidmete, İDDT
[815] ḫāk-pāyün: ḫāk-i rāhın, HD.
[816] tūtiyā: ṭūtiyā, İDDT
[817] milkini: şehrini, İDDT.
[818] bī-çāreye:

Tecerrüd[819] abdālam benüm ḳurbānum almaḳ yol mıdur

V

Çekmeyince niçe dem ʿāşıḳ belā[820] vü ḥasreti
Geçmeyince cānına dehrüñ[821] cefā[822] vü şiddeti
Ḥāfıẓ il virmez saña[823] yārüñ ṣafā vü vuṣlatı
İy kilāb-ı kūy-ı dil-ber n'itdi[824] size[825] **Ḥayretī**
Çaġrışup her biriñüz dāmānum almaḳ yol mıdur

64
[75ª]

Ġazel-i Ẕātī Taḫmīs-i Faẓlī[826]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

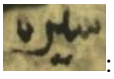
I

Ḳanadum altına ʿanḳā gibi biñ kūh-sār aldum
İçinde pençe-i ḳahr-ile kebg-i dil-figār aldum
Maḥabbet ḳāfınuñ[827] gerçi şikārın bī-şümār aldum
ʿAdū-yı zāġ elinden bir teẕerv-i şīve-kār aldum
Daḫı ben şāh-bāz-ı ʿışḳ olaldan bir şikār aldum

II

Diyār-ı miḥneti Ferhād u Mecnūn yoḳ yire gezdi
Berāt-ı milk-i ʿışḳı kātib-i ḳudret baña yazdı
Meh-i nev sikke-i ḫūrşīde nāmum tīġ-ile ḳazdı
Yine burc-ı bedenden cān sevincinden çıḳayazdı

---

[819] tecerrüd: tecrīd, İDDT. Bu mısranın başında vezin aksamaktadır.
[820] belā: cefā, İDDT.
[821] dehrüñ: hicrüñ, İDDT.
[822] cefā: belā, İDDT.
[823] saña: aña, İDDT.
[824] n'itdi: size, İDDT.
[825] : size, HD. || size: nitdi, İDDT.
[826] Tahmis, Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)'de (KFD) tespit edilmiştir (Özkat, 2005:258).
[827] ḳāfınuñ: fāḳınuñ, KFD.

Cüvānuñ[828] göñline girdüm demürden bir hiṣār aldum

III

Dil ü cān ile yārüñ bār-ı ʿışḳına[829] boyun virdüm[830]
Bugün meydān-ı miḥnetde ʿadūnuñ ḳahrına ṭurdum
O yüzi ḫūnı[831] ḫūn-rīzüñ cefāsın gerçi çoḳ gördüm
Ṣarup pehlūye tīġ-ı[832] zaḫmını şöyle ṣafā sürdüm
Ṣanasın yanuma bir serv-ḳāmet gül-ʿiẕār aldum

IV

Ten-i pür-ḫūna[833] döndi[834] ṣanmañuz dūd-ı siyāhumla
Ṭonandı bār-gāh-ı[835] derd ü[836] miḥnet bād-ı āhumla[837]
Serīr-i ʿışḳa[838] çıḳdum[839] şemʿ-veş oddan[840] külāhumla
ʿAdūya ḳarşu vardum sinemi gerdüm silāḥumla[841]
Bugün bir[842] pādşāh[843]-ı milk-i ʿışḳam bir diyār aldum

V

Olup **Faẓlī** gibi ser-geştesi bir māh ruḫsāruñ
Varup dellāl-ı dil-bāzār-ı kūyına o dil-dāruñ
Hezārān cehd-ile iḳrārını[844] aldum o ʿayyāruñ
Nuḳūd-ı ṣabrumı[845] virdüm metāʿ-ı vaṣlına[846] yārüñ
Görenler **Ẕātīyā** cānlar virür bir yādigār aldum

---

[828] cüvānuñ: nigāruñ, KFD.
[829] ʿışḳına: ʿışḳında, KFD.
[830] virdüm: urdum, KFD.
[831] ḫūnı: ḫūb-ı, KFD.
[832] tīġ-ı: tīġuñ, KFD.
[833] ḫūna: ḫūn-ı, KFD.
[834] döndi: ṭutdum, KFD.
[835] bār-gāh: lāle-zār, KFD.
[836] ü: - ,KFD.
[837] bād-ı āhumla: bār-gahumla, KFD.
[838] ʿışḳa: ṣadra, KFD.
[839] çıḳdum: geçdüm, KFD.
[840] od: Mecmuāda bu şekilde yazılıdır.
[841] ʿAdūya ḳarşu vardum sinemi gerdüm silāḥumla: Melāmet milkini açdum ser-ā-ser tīġ-ı āhumla, KFD.
[842] bir: ben, KFD.
[843] pādşāh: şāh-bāz, KFD.
[844] iḳrarını: iḳrārın, KFD
[845] ṣabrumı: ṣabr u dil, KFD.
[846] vaṣlına: derdine, KFD.

65
[75ᵇ]

Ġazel-i Bāḳī Taḫmīs-i Emrī[847]

mefʿūlü fāʿilātün mefʿūlü fāʿilātün
Muzāriʿ - - + / - + - - / - - + / - + - -

I

İy zülfi tāze sünbül v'ey ḳāmeti ṣanevber
İy ḫaṭṭı[848] lāle vü gül v'ey aġzı ġonçe-i ter
Bāġ-ı cihānda[849] yoḳdur sen gül-ʿizāra beñzer
İy ṣaçları şeb-i Ḳadr v'ey yüzi māh-ı enver
Dil ṭıflı her gün aġlar ʿīd-ı viṣālün ister

II

Tīġ-ı firāḳuñ-ile bu sīne pāre pāre
Sen serv-ḳadd cüvānum[850] çün gelmedi kenāre
Gözüm yaşı ʿaceb mi beñzerse ḫūn-bāre[851]
Bir kerre görmek-ile dil virdüm ōl yāre[852]
Bir kerre[853] daḫı görsem[854] cān virmegüm muḳarrer

III

Cevr-i[855] ḫaṭṭuñla[856] iy meh sīnemde her dem āteş
Zülfüñle[857] bend olaldan göñlüm[858] ḳatı[859] müşevveş
Bu ḥüsn-i bī-naẓīrüñ olaldan[860] ellere[861] naḳş
Cān virmek içün itmiş lāʿl-i lebüñi cān-baḫş

---

[847] Tahmis, Emrî Dîvânı'nda (ED) tespit edilmiştir (Saraç, 20..).
[848] ḫaṭṭı: haddi, ED.
[849] cihānda: cinānda, ED.
[850] cüvānum: nigārum, ED.
[851] ḫūn-bāre: cūy-bare, ED.
[852] yāre:nigāre, ED., ayrıca bu mısrada vezin aksamaktadır.
[853] kerre: kez, ED.
[854] görsem: görürsem, ED.
[855] cevr-i: mihr-i, ED.
[856] ḫaṭṭuñla: ruhunla, ED.
[857] Zülfüñle bend olaldan göñül ḳatı müşevveş : Zülfüñe bend olaldan oldı göñül müşevveş, ED.
[858] göñlüm: oldı, ED.
[859] ḳatı: göñül, ED.
[860] olaldan: evvelden, ED.
[861] ellere: eyleyen, ED.

Cān[862] almaġ-içün atmış[863] müjgānlaruñı ḫançer

IV

Derd ü firāḳuñ-ile ḳaldum ġam u elemde
Ḥayfā[864] muḥāl olupdur gülmek baña o[865] demde
Yazmaḳda[866] ḳanlar aġlar derd-i dilüm ḳalemde
Lāyıḳ mıdur ḳalam ben her dem ẓalām-ı ġamda
Ola cemālüñ iy meh günden daḫı münevver

V

Çoḳdan görinmez oldı gün yüzi yār-ı cānuñ
Eflāke irsem[867] **Emrī**[868] ṭañ mı[869] senüñ fiġānuñ
Terk eyleyüp bu cismi elden bıraḳdı cānuñ[870]
Şol deñlü meyli vardur **Bāḳī** lebine cānuñ[871]
Gūyā ki teşne-diller āb-ı ẕülāl[872] özler[873]

66
[76ª]

Ġazel-i ʿUlvī[874] **Taḫmīs-i Ṣubḥī**[875]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Cüvānā ʿarıż-ı mehtābıña şems ü ḳamer ʿāşıḳ
Nice şems ü ḳamer dünyā olupdur ser-be-ser ʿāşıḳ

---

[862] cān: cānumı, ED.
[863] atmış: - , ED.
[864] ḫayfa: safā, ED.
[865] o: bu, ED.
[866] yazmaḳda: yazduḳda, ED.
[867] irsem: irse, ED.
[868] Emrī: tañ mı, ED.
[869] ṭañ mı: Emrī, ED.
[870] Terk eyleyüp bu cismi elden bıraḳdı cānuñ: Terk eyleyüp be-külli sevdāların cihānuñ, ED.
[871] cānun: k'anuñ, ED.
[872] ẕülāl: zülāli, ED.
[873] özler: ister, ED.
[874] Tahmise konu olan gazel Derzi-Zâde Ulvî/ Dîvân'ı (ULD) (Çelik ve Kılıç, 2018:541-542) ve Derzî-Zâde Ulvî (Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkitli Metni)'nde (DUD) (Çetin, 1993:365) tespit edilmiştir.
[875] Subhî'ye ait bu tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.

Cemal-i bā-kemālüñ ḫalḳ-ı dünyāyı ider ʿāşıḳ
Ḳabā[876] vü[877] ḳaddüñe ʿar ʿar-ı ruḫuña verd-i ter ʿāşıḳ
Ölümlü çeşmüñe nergis lebüñe ġoncalar ʿāşıḳ

II

Ḥarāmī gözlerüñ tīġ-ı müjeñla cānımı aldı
Göñüller milkini yaġma vü tālān eyledi geldi
Görüp ruḫsāruñı şems ü ḳamer ḫayrān olup ḳaldı
Zemīn ü āsmāna ṣīt-i[878] ḥüsnüñ[879] ġulġule ṣaldı
Ḥabībüm saña olmışdur melek ʿāşıḳ beşer ʿāşıḳ

III

Cefā fennini tekmīl eylemiş üstād-ı kāmilsin
Ne deñlü ḫāṭıruñ sengīn ise maʿḳule ḳaʾilsin
Ne ġam-ı çeşmüñ eger ḫūn-rīz ise sen luṭfa māʾilsin
Melāḥat kişverinde iy perī bir şāh-ı ʿādilsin
Cefā görmez senüñ devrüñde bir kimse meger ʿāşıḳ

IV

Ḳomaz ʿāşıḳda gerçi ḳuvvet [ü] tāb-ı beden hicrüñ
Ḳayırmaz ġayra vaṣluñ baña olsun cümleten hicrüñ
Belāyı ögrenüp meʾnūs olur dāʾim çeken [hicrüñ]
Devāsuz derd iken ʿışḳuñ oransuz cevr iken hicrüñ
O derde mübtelā olup o cevre ṣabr ider ʿāşıḳ

V

Hevā-yı ʿışḳ-ı pāküñle olup ser-geşte-i ʿālem
Ṣararmış her yiri bār-ı belā ki çekmede muhkem
Gezerler **Ṣubḥī**-i şeydā-ṣıfat āzurde-i pür-ġam
Ṭolanurlar[880] ser-i kūyūn[881] dil-i **ʿUlvī** gibi her dem
Ḫad-i[882] ruḫ-sāruña cānā[883] güneş ʿāşıḳ ḳamer ʿāşıḳ

67

[876] ḳabā: üftāde, ULD., DUD.
[877] vü: -, ULD., DUD.
[878] ṣīt-i: ṣayt, ULD.
[879] ḥüsnüñ: ḥüsniñe, ULD.
[880] ṭolanurlar: ser-i kūyūñ, ULD., DUD.
[881] ser-i kūyūñ: ṭolanurlar, ULD., DUD.
[882] ḫad-i: ḫaṭṭ-ı, ULD. || ḫaṭ-ı, DUD.
[883] cānā: olmış, ULD., DUD.

[76ᵇ]

Ġazel-i Yaḫyā Taḫmīs-i Sulṭān [Süleymān][884]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Bi'ḥamdi'llāh ne bir fikrüm ne bir bāṭıl ḫayālüm var
Ne bir zerrāḳ sālūsum ne fikr[885] ü mekr u ālüm [var]
Saʿādet ehliyem Ḥaḳ'dan menüm[886] ferḫunde ḥālüm [var]
Ġanīdür ʿışḳ[887]-ile göñlüm ne māl ü ne menālüm var
Ne vaṣl-ı yāra ḫandānam ne hicrāndan melālüm var

II

Ḥaḳīḳat sırrını ehl-i mükāşifden açar cānum
Hevā-yı yār-ile pervāz urup dāʾim uçar cānum
Dem-ā-dem Ḫıżr elinden çün ḥayāt ābın içer cānum
Ne ṣaġ olmaḳ murādumdur ne ölmekden ḳaçar cānum
Cihānda ḫaste-i ʿışḳ olalı bir ḫoşça ḥālüm var

III

Ḫudā ḫalḳ itmedin nūr-ı Muḥammed'den bu[888] emlāki[889]
Ser-ā-ser[890] çarḫa merkez[891] ḳurmadın[892] bu[893] kürre-i ḫāki[894]
Baña esrārı gösterdi saña tesbīḥ ü misvāki
Ben ol ḥayrān-ı ʿışḳam kim yitürdim ʿaḳl u idrāki
Ne ʿālemden ḫaberdāram ne kendümden ḫayālüm var

IV

---

[884] Bu tahmis *Muhibbî Dîvânı Bütün Şiirleri (İnceleme-Tenkitli Metin)*'de (MHD) tespit edilmiştir (Yavuz, K. ve Yavuz, O., 2016:1746/ C.2).
[885] fikr: zerḳ: MHD.
[886] menüm: benüm, MHD.
[887] yar: ʿışḳ, MHD.
[888] bu: nüh, MHD.
[889] emlāki: eflāki, MHD.
[890] ser-ā-ser: medār-ı, MHD.
[891] merkez: hergiz, MHD.
[892] ḳurmadın: ḳalmadın, MHD.
[893] bu: bir, MHD.
[894] -: āfāḳı, MHD.

Ḫarābāt ehliyem ben gāh mest ü[895] gāh[896] ḳan[897] (?) ḥayrān
ʿAlāyıḳdan tecerrüd[898] eyledüm[899] dil mülkini seyrān
Ḫayāl-i yār-ile kulḫan baña gülşen-durur[900] iy[901] cān[902]
Ne seyr-i[903] ṣohbet-i[904] cānān[905] ne meyl-i[906] Külbe-i[907] Aḥzān[908]
Ne ṭaʿn-ı zāhid-i nādān ne ceng ü ne cidālüm var

V

Perīşān olmadın dil defterinüñ köhne evrāḳı
Kesilüp[909] ḫalḳ-ı ʿālemden gel iy dil[910] iste Ḫallāḳ'ı
Ser-ā-ser mülküñ olmış ṭut **Muḥibbī** cümle āfāḳı
Cihān fānidür iy **Yaḥyā** *Hüve'l-Ḥayyu Hüve'l-Bāḳī*
Degişmem aṭlas-ı çarḫa benüm bir köhne şālum var

68
[76ᵇ]

Ġazel-i Necātī[911] Taḫmīs-i Sirācī

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

I

Başum alup gideyin ʿışḳuñla cānā bir yaña
Niçeler divāneñ oldı bende şeydā bir yaña

---

[895] mest: ser-mest, MHD.
[896] gāh: gehī, MHD.
[897] ḳan: -, MHD.
[898] tecerrüd: mücerred, MHD.
[899] eyledüm: eyleyem, MHD.
[900] durur: gelür, MHD.
[901] iy: her, MHD.
[902] can: ān, MHD.
[903] seyr-i: meyl-i, MHD.
[904] ṣoḥbet-i: kulbe-i, MHD.
[905] cānān: aḥzān, MHD.
[906] meyl-i: seyr-i, MHD.
[907] kulbe-i: ṣoḥbet-i, MHD.
[908] aḥzān: yārān, MHD.
[909] kesiliüp: kesil bu, MHD.
[910] dil: cān, MHD.
[911] Sirâcî'nin bu tahmisi akademik kaynaklarda tespit edilememiştir. Tahmisi yapılan bu gazel NCD'de 9 beyttir. Gazelin tamamını için bkz. Ş.23 [56ᵇ].

ʿIşḳuñı kimseye virmem olsa dünyā bir yaña
Ḫalḳ-ı ʿālem bir yaña bī-çāre[912] tenhā[913] bir yaña
Cennet -i kūyıñ ḳomazam olsa dünyā bir yaña

II

Cān ḳulaġıyla işiden lafż-ı gevher-bāruñı
Derdlere dermān didiler hem şükr-i güftāruñı
Ḫalḳa keşf itmem ölürsem dil-rübā esrāruñı
Bulımadılar arayup şīve-i reftāruñı[914]
Gitdi Ṭūbā bir yaña serv-i dil-ārā bir yaña

III

Boynuma sevdā-yı zülfüñ ṣalalı cānā kemend
Zülfünüñ her tārı oldı gerdenüme bend bend
Nātüvān oldum reh-i ʿışḳ içre zār u müstmend
ʿIşḳa mānīʿ olımaz zāhid[915] kelām-ı hūş-mend
Kimse[916] ḳarşu ṭurımaz[917] ger[918] aḳsa deryā bir yaña

IV

Mürşid-i ʿışḳdur ezel bezminde şāhum rehberüm
Daġ-ı ʿışḳ olmış durur sīnemde zīn ü ziverüm
Anunçün yolıña mebẕūldür cān u serüm
Devlet-i ʿışḳuñda cānā[919] derd ü[920] ġamdur[921] leşkerüm
Bir yaña ṭursa żaʿīf olan tüvānā bir yaña

V

Tārik-i dünyā olup geydüm ḳanāʿat şālını
Ḫabbeye almam virürlerse cihān emvālini
Hīçe ṣayman ʿālemüñ bu devlet ü iḳbālini
Māl-i dünyā-ile şerḥ eyler tecerrüd ḥālini [922]
Yirde Ḳārūn bir yaña gökde Mesīḥā bir yaña

VI

---

[912] bī-çāre: oldı, NCD.
[913] tenhā: bu şeydā, NCD.
[914] II. b.: III. b., NCD.
[915] zāhid: nāṣiḥ, NCD.
[916] kimse: kimsene, NCD.
[917] ṭurımaz: durımaz, NCD.
[918] ger: -, NCD.
[919] cānā: senden, NCD.
[920] derd ü: artuḳ, NCD.
[921] ġamdur: olur, NCD.
[922] V. b.: VI. b., NCD.

Ḳonalı mirʾāt-i dil üzre şehā gerd-i melāl
Nātüvān cismüm ġam [u] derdüñle olmışdur hilāl
Vādī-i ġurbetde ḳaldum dil-rübā şūrīde-ḥāl
İrmesün dirseñ cemāl-i pür[923]-kemāle bir zevāl[924]
Gün gibi iy şāh-ı ʿālem gitme tenhā bir yaña

VII

Ḥasretā derdā dirīġā ḳalmışam zār u nizār
Yile virdi tevbe vü zühd ü ṣalāḥ-ile ḳarār
İy **Sirācī** dūd-ı āhuñ olalıdan pür-şerār
Cānına oldı **Necātī**nüñ ḥavāle ʿışḳ-ı[925] yār [926]
İy ecel sen de gelüp itme teḳāżā bir yaña

69
[77ª]

Ḳıyāsī Fermāyed

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
Muzāri - -+ / - + - + / + - - + / - + -

I

İy ādemoġlı hecr-ile geldüñ bu ḫāneye
Uyma viṣāl-i yāri görüp yok fesāneye
Tīr-i murāduñ irmedi çünkim nişāneye
Meyl itme sen de ḫırmen-i ʿālemde dāneye
Gördüñ zamāne uymadı sen uy zamāneye[927]

II

Ḳaddüñ büküldi miḥnet ü derd ü belā gibi
Her kim görürse oḫ diye ol bī-vefā gibi
Ḥükm itse saña ḫalḳ-ı cihān pādişāh gibi
Artur duʿā vü meskeneti bir gedā gibi
Gördüñ zamāne uymadı sen uy zamāneye

III

Çünkim duʿā vü devletüñ olmādı müstecāb

---

[923] pür: ber, NCD.
[924] VI. b.: II. b., NCD.
[925] ʿışḳ-ı: çeşm-i, NCD.
[926] VII. b.: IX. b., NCD.
[927] Ebūbekir Kānī'ye ait mısraın tazminiyle oluşturulmuştur (Erdoğan, 2000: 479).

El çek cihānda bir kişiye itme intisāb
İy dil naṣīḥat ister-isen benden el-cevāb
Terk it diyār-ı rāḥatı çek rūz u şeb-ʿ aẕāb
Gördüñ zamāne uymadı sen uy zamāneye

IV

Gülmek müyesser olmaz ise eyleyüp fiġān
Terk it diyār-ı aṣlıñı bir yirde ol niḥān
Gördüñ ki saña ṣabr-ile yüz ṭutmadı cihān
Nūş eyle cāmı firḳat-ile ġam gibi hemān
Gördüñ zamāne uymadı sen uy zamāneye

V

Bir şeb **Ḳıyāsī** eyler-idüm çarḫa bed-duʿ ā
Dirdüm yıḳılsa ṭurmasa bu çarḫ-ı bī-vefā
Gökden irişdi gūşıma ol gice bir ṣadā
Remz-ile dirdi baña gedā-yı (?) ṣāḥib-i belā
Gördüñ zamāne uymadı sen uy zamāneye

70
[77[b]]

Raḥmī[928]

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

I

Bir yaña derd ü firāḳ[929] vü bir yaña zehr ü elem
Bir yaña cevr ü cefā vü bir yaña hecr ü elem[930]
Ḳıldılar tārāc-ile dil mülkini şehr-i[931] ʿ adem
Ḫāne-i dilde ider ṣabr[932]-ile daʿ vā-i ḳadem
Gāh fürḳat gāh miḥnet[933] gāh ḥasret[934] gāh ġam

II

[928] Bu muhammes *Bursalı Rahmî Çelebi ve Dîvânı*'nda (RD) tespit edilmiştir (Tığlı, 2006:117).
[929] firāḳ: belā, RD.
[930] elem: sitem, RD.
[931] şehr-i: rāh-ı, RD.
[932] ṣabr: cebr, RD.
[933] miḥnet: ḥasret, RD.
[934] ḥasret: miḥnet, RD.

Ṣūretüñ naḳşın görüp çıḳmaz göñül büt-ḫāneden
Cām-ı laʿlüñ yādına dil gitmedi mey-ḫāneden
Mest-i ʿışḳ olduñ[935] göñül ol gözleri[936] mestāneden[937]
Eksük olmaz āh kim her dem dil-i vīrāneden[938]
[Gāh fürḳat gāh miḥnet gāh ḥasret gāh ġam][939]

III

Hem-demdür ġurbet içre her [nefes āhum benüm]
[Devletüñde ṣanma tenhā bundaki şāhum benüm]
Ṣal diyār-ı yoġa[940] ben mehcūrı Allāhum benüm
[Kim ṭarīḳ-i ʿışḳ içinde oldı hem-rāhum benüm]
Gāh fürḳat gāh miḥnet [gāh ḥasret gāh ġam]

IV

Zerrece mihr itmeyen ol māh-ı tābāndur baña
[Kim feżā-yı dehr anuñ cevr ile zindāndur baña]
Fürḳat ü vuṣlat ḫayālüñ birle mihmāndur[941] baña
[Her gice tā ṣubḥa dek ġurbetde mihmāndur baña]
Gāh fürḳat gāh miḥnet gāh ḥasr[et gāh ġam]

V

Vādī-i sīnemde **Raḥmī** leşker-i hicrān olur
Gelmesün ṣabrum [ṣaḳın dil ḫānesi virān olur] (?)
Cān-ile[942] dil mülki ʿışḳ-ile[943] bugün[944] nālān[945] olur
Bir dem içre niçe [ger çekem dil taḫtına sultān olur]
Gāh fürḳat gāh miḥnet gāh ḥasret gāh ġam

71
[78ª]

---

[935] olduñ: olup, RD.
[936] gözleri: nergis-i, RD.
[937] II. B./ III. m.: II. B./ IV. m., RD.
[938] II. B./ IV. m.: II. B./ III. m., RD.
[939] Mecmuada 78ª'da sayfa yırtık olduğu için 2. bentten itibaren eksik olan yerler *Rahmî Divânı*'ndan tamamlanmış ve ''[]'' ile gösterilmiştir.
[940] diyār-ı yoġa: ʿadem mülkine, RD.
[941] mihmāndur: yeksāndur, RD.
[942] can-ile: cān ü, RD.
[943] ʿışḳ-ile: tenümden, RD.
[944] bugün: ʿāḳıbet, RD.
[945] nālān: tālān, RD.

Ġazel-i Fevrī Taḫmīs-i […][946]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I

Dilā bāḳī degüldür şevket-dārāyı n'eylersin
Libās-ı ʿāriyetdür aṭlas-ı dībāyı [n'eylersin]
Ġamı ʿazline degmez manṣıb-ı ālāyı n'eylersin
Çün āḫir ḳor gidersin devlet-i dünyāyı [n'eylersin]
Riyāset ʿadd idüp bu ḫalḳ-ile daʿvāyı n'eylersin

II

Nedür bāʿiṣ düşen bu intiẓām-ı ḥāl-i devrāna
Ne maʿnī ḳaṣd ider ṣūret viren eşkāl-i insāna
Vücūd-ı vācib-i idrāk içün geldüñ bu meydāna
Baṣīret-ile çü ḳılmazsın naẓar āṣār-ı Raḥmāna
Ya dünyāya açup bu dīde-i bīnāyı n'eylersin

III

Giyüp faḫır libāsı ḫalḳa ʿarż-ı devlet eylersin
Gedā-yı ḫırḳa-pūşā faḳr ucundan töḥmet eylersin
Fenāsın bilmeyüp dünyāya ṣarf-ı himmet eylersin
Gedā-veş çünki āḫir bir kefenle rıḥlet eylersin
[…] eylersin

IV

[…]
[…] esbāb-ı ʿayşi nefs-i ʿayyāşuñ
[…]
[Bu] bezmüñ çün beḳası yoḳ ya ġavġāya virüp bāşuñ
[…] u sūz ü çeng ü nāyı n'eylersin

V

[…]
Bahār-ı maʿsiyetden ġarḳ olıpdur cümleten ḳālep
[...]
Yumazsa āb-ı Raḥmet ehl-i cürmüñ cürmüni yā Rab
[…] ü bī-pāyān olan deryāyı n'eylersin

VI

[946] Sayfada yırtılmalar olduğu için tahmisi tertip eden şairin mahlası başlıkta ve mahlasın yazılı olduğu mısrada okunamamıştır. Okunamayan kısımlar […] ile gösterilmiştir.

[…]yaz mı ḥaẓret-i ʿizzet
Demidür aġla ḥālüñ ġafil olma geçmesün fırṣat
[…]ilen eyleyüp rıḥlet
Musīʾ ü muḥsine taʿyīn olınca dūzah u cennet
ʿAceb ol demde **Fevrī** sen dil-i şeydāyı n'eylersin

72
[78^{b}]

[Ġazel-i Necatī] Taḫmīs-i [Muʿīdī][947]

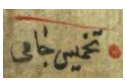
mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I
[Lebüñ ʿak]siyle yāşumı görenler dir ki ḳandur bu
Ne ḳan olsun ki hecrüñden helāk oldum nişāndur [bu]
[Cihandan el yuyan] ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu
Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu
Yāḫud cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu

II
Getürdiler ṭabibi kim bile derdüm ḳıla dermān
Bu müşkil ʿuḳdemi dermān-ile ḥall eyleye āsān
Görüp anı virān düşdüm yire bī-ʿaḳl u ser-gerdān
Benüm ḥālāt-ı vecdümden ḳalup āşüfte vü ḥayrān
El urdı nabżuma didi ġam-ı ʿışḳ-ı fülāndur bu

III
Ne vār olduñ ise dilber ḳayurmaz bildügüñ itme

---

947 Bu tahmisin mahlasında mecmuada Câmî yazmaktadır. Zemin şiiri oluşturan gazeli araştırdığımızda Necâtî'nin gazeline ulaştık. Bu tahmis ilk olarak İbrahim Direkli'nin *Musammat Mecmuaları ve Gencîne-i Eş'âr (Milli Ktp. YZ. A1641) İsimli Musammat Mecmuası (Metin-İnceleme)* DT'de *Ġazel-i Necātī Taḫmīs-i Muʿīdī* başlığıyla (Direkli, 2022: 785), sonrasında da Gülçin Tanrıbuyurdu'nun *Mu'îdî Dîvân (Metin-Çeviri)* DT'de (MUD) *Taştīr-i Muʿīdī Be-Ġazel-i Necātī* (Tanrıbuyurdu, 2012: 430) başlığıyla tespit edilmiştir. Bu iki kaynaktan yola çıkarak bu tahmise Muʿīdī mahlasını eklenmiştir. Tahmisin, sayfa kopukluğundan dolayı eksik olan mısra ve kelimeler [] içinde MUD'dan eklenmiştir.

Beni zülf-i siyahuñsız perīşān-ḥāl idüp gitme
Bir gün sāyende āsūde yaturken anı incitme
Güzeller pādşāhısın yaraşmaz böyle żulm itme
Benüm ʿömrüm benüm cānum cihāndur bu cihāndur bu

[IV]

[ʿAbīr-i Kaʿbe-i kūyuñ baña ʿıṭr-ı kefen eylen]
[Bürehne ʿāşıḳ-ı zārem kefenden pīrehen eylen]
[Şehīd oldum benüm naʿşum nihāl-i Sidre'den eylen]
[Mezārum ṭopraġın himmet ḳılup müşg-i Ḫoten eylen]
[Kim anda ḥūr u rıḍvāna be-ġāyet armaġandur bu]

[V]

[Necātī dōstdan canın dirīġ eyler dimiş düşmen]
[Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā-teaddümden]
[Muʿīdī ḥāliş ü muḫlīş ḳuluñdur ḫod bilürsin sen]
[Bu sözler ġayrı vāḳiʿdür inanma iy yüzi gülşen]
[Yolında öldüğüm vallāhi billāhi yalandur bu]

3.2. İran Meclis Kütüphanesi 17805 Numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nda Haşiyelerde Yer Alan Şiirler

73
[43$^{b/h}$]

İnābet-nāme-i Veysī Efendi[948]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel - + - - / + + - - / + + - - / + + -

I

Yeter iy dil heves-i zülf-i siyeh-kār yeter
Yeter iy cān-ı belā-dīde bu efkār yeter

Ceyb-i endīşeye çek başuñı fikr it ḥālüñ
Ḫalk-ile eyledügüñ bī-hūde güftār yeter

Rişte-i fikr[e] dür-i eşk-i nedāmet naẓm it

[948] Veysî'ye ait bu terkib-bend *Veysî Divânı (Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği)*'nde (VD) tespit edilmiştir (Toska, 1985:163).

Ārzū-yı dil içün didügüñ eşʿār yeter

Murġ-ı ʿanḳā-per-i ʿazmüñ yetür ol yirlere kim
Şāh-bāz-ı naẓar-ı minnet[949]-i ebrār yeter

Der-i Mevlāya yüzüñ sür yeter itdüñ kendüñ
Bende-i ḫalḳa be-gūş-ı der-i eşrār yeter

Yeter oldı bu hevā vü hevesi terk idelüm[950]
Yönelüp Ḥaḳḳa reh-i ṣıdḳ-ı ṣafāya[951] gidelüm

II

Evvelā ʿazm idelüm bār-geh-i iclāle[952]
Ravẓa-i şāh-ı rusül merḳad-i ṣaḥb ü āle

Ol şehüñ ġāşiye-veş ber-dūş olalum maḥmiline
Yüz sürüp ḫāk-i reh-i nāḳa-i zer ḫalḫāle

Yollaruñ ḫār-ı muġaylānına yüzler sürelüm
Lāle-veş ġarḳ idelüm çehremüzi ḫun āle

Eşk-i ḥasret ṣaçalum reh-güẕer-i ḥüccāce
Şūre-zārında Ḥicāzuñ yine sünbül lāle

Sünbüli āteş-i dilden ṣaçılan dūd-ı kebūd[953]
Lālesi ḫūn-ı cigerden dökilen pergāle

Gel senüñle varalum yüz sürelüm dergāha
Yaʿnī dergāh-ı muʿallā-yı Resūlʾullāh'a

III

Ravżası ḫākine fersūde ḳılup pīşānī
Lāle-gūn eyleyelüm dīde-i ḫūn-efşānı

Diyelüm aña eyā ümmetinüñ ġam-ḫᵛārı

---

[949] minnet: himmet VD.

[950] vr. 44[a/h]

[951] ṣafāya: sedāda VD.

[952] M.'de bu şekilde yazılıdır.

[953] vr. 44[b/h]

Ḫasteler çāresi bī-çārelerüñ dermānı

[Enbiyā mefḫārı] Ḫallāḳ-ı cihān mahbūbı
İki ʿālem güneşi iki cihān sulṭānı

Feyż-i luṭf u keremüñden bizi maḥrūm itme
Raḥmet-i ʿālem iken devletinüñ ʿunvānı

Yüz sürerken o ṣafā-gāha bülend eyvāna
Būs iderken o ḳadem cāy-ı Ḫalīlüʾş-şānı[954]

Ḳaldırup dest-i duʿā ḳıblegeh-i aʿlāya[955]
Yalvaralum bizi yoḳdan getüren Mevlāya

IV[956]

Diyelüm iy bizi yoḳdan getirüp var iden
Cevher-i ʿaḳl-ile ṭıfl-ı dili hüşyār iden

Tāc-ı īmān u iṭāʿatla ser-efrāz ḳılup
Dīn-i İslām'a kemer-beste-i aḥrār iden

Ḳalbimüz ġonce-i ser-beste-i taṣdīḳ idüp
Dilümüz bülbül-i destān-zen-i iḳrār iden

Kimimüz devlet-ile şāh-ı cihān-dār ḳılup
Kimimüz künc-i ḳanāʿatla sebük-bār iden

Ey bizi maḥż-ı kemāl-i kerem ü luṭfından
Dār-ı dünyāda bu elṭāfa sezā-vār iden

Ṣoñra lāyıḳ mı bizi ḫaste-i hicrān itmek[957]
Mübtelā-yı maraż-ı āteş-i[958] sūẕān itmek

V

[Geçdi] ʿömrüm heves-i zülf-i muʿanberde benüm
Kaldı ʿaḳlum girih-i kākül-i dil-berde benüm

---

[954] Ḫalīlüʾş-şānı: celīlüʾş-şānı VD.
[955] vr. 45[a/h]
[956] Ḳalbimüz ġonce-i ser-beste-i taḥḳiḳ idüb: Bu mısra XIX. beyitten sonra yazılıdır, mecmuada mürettip tarafından üstü çizilmiştir.
[957] vr. 45[b/h]
[958] maraż-ı āteş: elem-i āteş VD., Mc.'de vezin burada aksamaktadır

Tīġine ḫançerine māʾil olup dil-dāruñ
Çekdigüm derd ü belā söylene dillerde benüm

Şāh-bāz-ı naẓarum niçeye dek beste ḳala
Dām-ı dil-gīr ü ḫaṭ-ı yār-ı semen-berde benüm

Seyyiʾātum yazan ol kātib-i aʿmāl-nüvīs
Vay eger itdigümi hep yaza defterde [benüm]

Ṣaḳalum aḳ yüzüm ḳara sözüm ʿayn-ı ḫaṭā
Baña aġlañ baña kim ʿarṣa-i maḥşerde benüm

[Ne yüzüm var naẓar-ı ḥażret-i] Ḥaḳḳ'a varıcaḳ
[Ne sözüm var varıcak ḥażrete yalvaracak]

VI[959]

Ṣadme-i ḳahr-ile bir gün yıḳılur ṭāḳ-be-ṭāḳ
Bu bir efrāşte-i eyvān-ı zer-endūde [revāḳ][960]

Vaḳtidür āhuñı tīr ü ḳadüñi eyle kemān
Sefer-i āḫirete saña gerekmez mi yaraḳ

Āh kim fısḳ-ile geçdi gicemüz gündüzümüz
Ne ʿibādāt-ı teheccüd ne salāt-ı işrāḳ

İtdügüm cürme benüm yer-ile gök şāhiddür
Baña[961] yerden göge dekdür ġaża[ba] istihḳāḳ

Virme dāmānımı dest-i ḫuşemāya yā Rab
Varıcak ḫażretüne başı ḳaba yalın ayaḳ

Virmek olursa eger ḫaṣma benüm dāmānum
Yine iḥsān [u] kerem senden olur sulṭānum

VII

[Mest olup bāde-i] ġafletle yitirdük özimüz
[Bilmedük düş gibi geçdi gicemüz gündüzümüz]

---

[959] vr. 46[a/h]

[960] nā-ṭāḳ: revāḳ, VD., Mc.'de yazan nā-ṭāḳ kelimesi uygun düşmediği için VD'den düzenlenmiştir.

[961] bana: bize, VD.

Ẕikr ü tesbīḥe ṣarf eyledük ʿömri[müz]
Ḥażret-i Ḥaḳḳa niyāz itmege yokdur yüzümüz

Çehre-fersūde-i ebvāb-ı erāẕil olduḳ
Ḳalmadı ḥażretine varmaġa hergiz yüzümüz

Ten-i ḫākimüzi bir gün götüre ṣarṣar-ı merg
Şöyle ber-bād ide kim görmege kimse tozumuz

Göresüñ iy dil ki[962] neler gelse gerek başımuza
Bilseñ[963] iy[964] dīde[965] neler görse gerekdür[966] gözümüz[967]

Ẕüʾl-celālā baña ol demleri āsān eyle
İşimüz[968] ẕikr-i cemīlüñ işm[969] īmān eyle

VIII

Tevbe yā Rabbi giriftār-ı belā olduġuma
Tevbe yā Rabbi ṭaleb-kār-ı hevā olduġuma

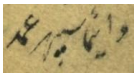
Tevbe yā Rabbi esīr-i mey-i gül-reng olup
Bende-i muġbeçe-i ʿişve-nümā olduġuma

Ārzū-yı ṣanem-i māh-liḳā itdigüme
Mübtelā-yı heves-i mihr [ü] vefā olduġuma

Tevbe yā Rabbi ʿibādet ṣanup itdüklerime
Dām-ālūde-i çirk-āb-ı riyā olduġuma

Pey-r[ev][970] oldum o süḫan-pervere itdüm tevbe
Dāʾimā [rāh-ber][971]-i ʿamd [972][ü] ḫaṭā olduġuma

---

[962] dil ki: dīde, VD.
[963] bilsen: bilesüñ, VD.
[964] iy: el, VD.
[965] dīde: dil ki, VD.
[966] gerekdür: gerek, VD.
[967] gözümüz: özümüz, VD.
[968] işimüz: işimi, VD.
[969] işm: işmüm, VD. Bu kelimede vezin bozulmaktadır.
[970] VD.'den ekleme yapılmıştır.
[971] Mc.de bu şekilde yazılıdır.
[972] siper-i ʿamd: rāh-ber-i ʿamd, VD.

Tevbe ya Rabbi ḫaṭā yolına gitdüklerime[973]
Bilüp itdüklerime bilmeyüp itdüklerime

IX

Yā İlāhī şeref-i Ḥażret-i Peyġamber içün
Siyeh[974]-i māhı iki pāre ḳılan[975] server içün

Şeb-i İsrā'da olan sırr-ı muḳaddes ḥaḳḳı
Leyle-i ḳadrdeki vaḳt-i ṣafā-güster içün

Ḫande-i ḥüsn-i cihān-sūzı-içün Ṣıddīḳuñ
Girye-i [ḥażret-i] Yaʿḳūb-ı belā-perver içün

Nūr-ı Ṣıddīḳ-ı Nebī maʿdelet-i Fārūḳī[976]
Ḥilm-i ʿOsmān [u] kerem-güsteri-i Ḥaydar içün

Ol iki dürr-i dil-efrūz-ı binā-gūş-ı felek
Yaʿnī ol ḳurretī[977]-i ʿaynī-i[978] şeh-i Ḫayber içün

Luṭf idüp eyledügi cürm [ü] günāha[979] baḳma
Veysī-i rū-siyehi[980] nār-ı caḥīme yaḳma

74
[46b/h]

Mevlānā Niẓāmī-i Fermāyed[981]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
Remel - + - - / + + - - / + + - - / + + -

---

[973] vr. 47b/h
[974] siyeh: siper, VD.
[975] ḳılan: iden, VD.
[976]
[977] ḳurretī: ḳurretü'l, VD.
[978] ʿaynī-i: ʿayn-i, VD.
[979] günāha: fesāda VD.
[980] rū-siyehi: rūbehiyi VD.
[981] Bu gazel [43b/h]-[47b/h]'da Veysī'nin İnābet-nāme'si devam ederken [46b/h]'de verilmiştir. Gazel *Karamanlı Nizâmî Divanı'nın Yeni Bir Nüshası (Metin- Nesre Çeviri- Tıpkıbasım)*' da (KND) tespit edilmiştir (Turpcu, 2016:68).

1. İtmedin seyl-i fenā ʿömr diyārın[982] ḫarāb
[Ḫuz min'el-ʿayşi naṣīben ve min'el-ʿömr-i niṣāb]

2. Feṭḥ-i bāb-ı ḥarem-i ʿayş zi-meyḫāne ṭaleb
[Raḥimellāhu limen ʿallemenī feṭḥü'l-bāb]

3. ʿAyş it iy ʿāşıḳ-ı şeydā ki bahār ile yine
[Züyyine'r-ravżatü ke'l-cenneti bi'l-verdi ve ṭāb]

4. Gönüllü[983] bencileyin bir büte vir kim diyeler
[Yesserallahü limen aʿşaḳahü hüṣni meʾāb]

5. Serv-i nāzī ki zi-ruḫsāre-i to rūz şeved
[Lev tecellā leke fi'ẓ-ẓulmeti min ġayrı seḥāb[984]]

6. Ez-ġameş ānçi be-dān-i dil-i men sūhte-est
[Lev vaḍaʿnā eṣeran minhu ʿale'ṣ-ṣaḫri kezzāb]

7. Dile senden ġam u endūh u ʿanā oldı naṣīb
[Ḳısmetī minke belāün ve ʿanāün vü aẕāb]

8. Genc-i sevdā-i to der-künc-i dilem muʿtekif-est
[Meskenü'l-kenzi ve meʾvāun ḫarābun ve yebāb]

9. Miḥnet ü hecre **Niẓāmī** nice [bir][985] eyleye ṣabr
[Sādetī iḫtiraḳ'ül-ḳalbü bi-şevḳ'il-aṣḥāb]

75
[49a/b]
 [müfred]

feiʿlātün feʿilātün feʿilün
Remel + + - - / + + - - / + + -
Olmayam şāhid u meysiz bir ān
Niyetüm çok hele çıḳsın ramażān

---

[982] diyārın: diyārını, KND.. Mc.'de bu kelimede vezin aksamaktadır.
[983] gönüllü: göñlüñi, KND.
[984] seḥāb: hicāb, KND.
[985] KND.'den eklenmiştir (Turpcu, 2016:68).

76
[52a/h]
Murabbaʿāt-ı mūsiḳıyyāt-ı ʿaded hā 100

Rāst
mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Ṣabā ġurbetdeki gül yüzlü yārümden ḫaber var mı
Anuñ hiç bū-yı zülf-i müşk-bārın[986]dan eṯer var mı
Ne gördüñ cūy-bār-ı āyānesinden ṭoġrusın söyle
Benüm gibi o servüñ pāyine yüzler sürer var mı

Rāst[987]

77
[52b/h]
Rāst Penç-gāh

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
Muzārī - - + / - + - + / + - - + / - + -

Devrān beni girdāb-ı belā vü ġama ṣaldı
Fülk-i dil çāh-ı ḳaḫar-ı yem-i mihnete ṭaldı
Yā Rabbi meded eyle ʿināyet saña ḳaldı
Emvāc-ı belā başdan aşup ʿaḳlumı aldı

78
[52b/h]
Rāst Penç-gāh[988]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
Muzārī - - + / - + - + / + - - + / - + -

---

[986] Bu mısrada vezin aksamaktadır.
[987] Mecmuada böyle bir başlık açılmıştır, murabba boş bırakılmıştır.
[988] Bu şiirin 3. ve 4. mısra arasında bu kelime yazılıdır.

Göñlüm ele almaz benüm ol serv-i revānum
Bir dem yüzüme gülmez o gül yüzli cüvānum
Ḳan aġlayayum seyl ideyüm eşk-i revānum
Ben ölür-isem ol güzeliñ boynına ḳānum

79
[53 a/h]
Rāst Penç-gāh

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
Muzārī - - + / - + - + / + - - + / - + -

Ḫandān ol iy göñül ki(m) viṣāl iḥtimāli var
Fürḳat kemāle irdi kemālüñ zevāli var
Allāh'(um) ṣaḳlasun işidenden ıraġ ola
Yārinden ayru düşenüñ ayruḳsı ḥāli var

80
[53 a/h]
Rāst Penç-gāh

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

İy cemālüñ pertev-envār-ı ṣubḥ-ı lem-yezel
Ber-ter olsa menziliñ ḫurşid-i enverden maḥall
Sende göstermiş kemāl-i ṣunʿın üstād[989]-ı ezel
Kudretün iẓhār idüp ḥaḳḳ-ı ḥażret-i ʿazz ve cel
Cümle ḫubān içresün canānı ḳılmış bī-bedel

81
[53b/h]

Rāst Penç-gāh

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿūlün (faʿlün)
Hezec + - + - / + + - - / + - + - / + - -

---

989 Mecmuada bu şekilde yazılıdır.

Senüñle faḫr iderem senden özge yārüm yoḳ
Ġamuñla eglenürüm ġayrılarla kārum yoḳ
Senünleyem gice gündüz düşümde fikrümde
Sen olmayınca benüm bir nefes ḳarārum yoḳ

Zamāne şeyḫī ḳosun ṭāʿnı kim ne dirse disün
Benüm güzelleri sevmekde ihtiyārum yoḳ
Hevā-yı ʿışḳ-ile ney gibi iñlerüm gezerüm
Egerçi vaṣluña irsemde iftiḫārum yoḳ

82
[54 a/h]

Rāst Penç-gāh

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Kimseler dil fülkini ʿummān-ı ʿışḳa ṣalmasun
Kimseler yārından ayru künc-i ġamda ḳalmasun
Ḫayli demdür iştiyāḳum ṭāḳatüm ṭāḳ eyledü
Gül cemālüñ görmeyince cānumı Ḥaḳḳ almasun

83
[54b/h]

Penç-gāh

fāʿilātün mefāʿilün fāʿilātün mefāʿilün[990]
Hafif - + - - /+ - + - / - + - - / + - + -

[Gūş] senüñ ḫaberlerüñ almaġa olsa çāremüz
Kāşki[991] ḳulaġımuz ḳadar eyleselerdi pāremüz (?)
Çeşm-i sitāre gibi biz alçaġa māʾil olmazuz
Himmetimüz bülend-durur alçaġadur neẕāremüz

[990] Baḥr-i ḫafīf: Hafīf-i müsemmen-i sālim-i sadr u mahbūn-ı arūz (Eraslan, 2015:133).

[991] Mecmuada bu şekilde yazılıdır.

Penç-gāh [992]

[55a/h]
Penç-gāh [993]

84
[55a/h]
Nikrīz
mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Bahār oldı benefşe zeyn idüp ṣaḥn-ı gül-sitānı
Bugün reşk-i cihān oldı cihānuñ bāġ u būstanı
Yine cümle nebātāta irişdi feyż-i Rabbāni
Ṣıdı şāh-ı zenistānı gelüp nevrūz-ı sulṭāni

85
[55b/h]

Nikrīz

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

Beni menʿ eyleme zāhid yüri cānānumdan
Göz göre ayrılayum mı varayum cānumdan
Ḫastayam yār benüm derdüme dermānumdur
Hey meded ol dem ayırmañ beni yārānumdan

Nikrīz[994]

86[995]
[56a/h]

---

[992] Mecmuada sadece başlık yazılıdır.
[993] Mecmuada sadece başlık yazılıdır.
[994] Mecmuada sadece başlık yazılıdır.
[995] Bu şiir *Emrî Dîvânı*'nda (ED) tespit edilmiştir (Saraç, 20..)

[Emrī]
Iṣfāhān

feʿilātün mefāʿilün feʿilün
Cedīd + + - - / + - + - / + + -

1. Dil reh-i ġamda cāna ḳatlanmaz
   Cān ten-i nā-tüvāna ḳatlanmaz

2. ʿAḳlı ḳoyup[996] cünūn yolın ṭutdum
   Yol bilen kārbāna ḳatlanmaz

3. Bāġ-ı kūyın hevāsın añduḳca
   Göñül eşk-i revāna ḳatlanmaz

4. Göñlüñ müddet-i medīd ister
   ʿÖmr ise ol zamāna ḳatlanmaz

5. Ölür **Emrī** lebüñde yāre görüp
   Kimseler zaḫm-ı cāna ḳatlanmaz

87
[56$^{b/h}$]
Evc-i ʿıraḳ [997]
mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Dimezsen iy ṣaçı Leylā baña bir kerre Mecnūnum

88
[57$^{a/h}$]
[Kaside-i Rūḥī][998]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
Muzārī - - + / - + - + / + - - + / - + -

---

[996] ḳoyup: ḳodum, ED.
[997] Mürettip bu sayfada, makamın başlığını yazmış, murabbaya başlamış ancak birinci mısradan sonrasını yazmamıştır.
[998] Kaside, *Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin*'de (BRD) tespit edilmiştir (Ak, 2001: 73). Dîvânda bulunan 8. beyit M.'de yoktur. Divandaki 8. beyit:

Kim ḳarşu ṭursa dāʿiresin bilmeyüp saña
Çok sille yer zemāne elinde nite ki def (Ak, 2001: 73).

1. [Yā min ġıddete bi-merḳadihi ravżatüʾn-Necef
Maḳbūletü'l-emākin ve mecmūʿatüʾş-şeref]

2. Devlet anuñ ki merḳadüñe yüz sürüp müdā[m]
Eknāf-ı bā-ṣafā key ide kendü[ye] kenef

3. Sensin zamāne ḫalefi nesl-i ādemüñ
İnkār iden bu ḳavli meger ol[a nā-]ḫalef

4. Emr-eyle dehre kim felegüñ[999] ḳat ḳat [atlasın]
Ferş-i ḥarīm-i merḳadüñ [itsün ṭaraf ṭaraf]

5. Luṭfuñ umup niyāza ṭururlar [melāʿike]
Ravżañda baġlayup giceler ṣubḥ olı[nca ṣaf]

6. [Şevḳ]uñla cūşa gelmedin aġzı köpüklenür[1000]
Seyr eyleyen ṣanur leb-i deryāda anı kef

7. [Baḥr-i] ḥaḳīḳātüñ ḫaberi senden oldı keşf
[Zīrā] ki dāḫil olamaz ol baḥre her keşef

8. [Ḳalmı]ş sücūd-ı ḫāk-i derüñden birāz ġubār[1001]
Ruḫsār-ı māhda ṣanur[1002] anı[1003] göre[n][1004] kelef

9. Endīşe-i günāhdan [olduḳça] dil melūl[1005]
Eyler maḥabbetüñ aña ilḳā ki[1006] lā-taḫaf

10. Mümkin degül maḥabbetüñe dil virilmeye[1007]
Kim bāʿiṣ-i şeġafdur eḥibbāya ol şeġaf

11. Yā ḫud[1008] günāhı olur ise cümleden ṣakīl[1009]
Ḥaml-i ṣevābı olur ise cümled[en] eḫaf

---

[999] felegüñ: felegün, BRD.
[1000] vr. 57[b/h]
[1001] 8. b.: 9. b., BRD.
[1002] sanur: anı, BRD.
[1003] anı: görenler, BRD.
[1004] gören: ṣanur, BRD.
[1005] 9. b.: 10. b., BRD.
[1006] ilḳā ki: ilḳā-yı, BRD.
[1007] vr. 58[a/h] || 10. b.: 11. b., BRD.
[1008] yā ḫud: bār-ı, BRD.
[1009] 11. b.: 12. b., BRD.

12. Ġam çekmesün maḥall-i suʿāl [ü] cevā[bda][1010]
Ol kim ola cenāb-ı şerīfüñde[1011] mün[keşef]

13. Vaṣf-ı cemīlin itmede ḳıldum bu deñlü fikr[1012]
Kim lāyıḫ[1013] oldı ṭabʿıma[1014] bu şiʿr-i [pür]-şaʿaf

14. [Cehd] it kim[1015] ola secdegehüñ Kaʿbe-i Necef[1016]
Ol cāy-ı pāke yüz sürebilseñ[1017] zihī şeref

15. [Mihr-i ʿAl]īden eyleme ḫālī derūnuñı[1018]
[Keş]f ola tā żamīrüñe esrār-ı men [ʿaref]

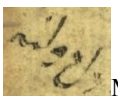
16. [O] l cānibüñ maḥabbetini dilde muḥkem it[1019]
Ḫaṭırdan eyle vāhime-i dehri ber-ṭaraf

17. [Her kim] kemāl-i mihrin anuñ itmeye penāh
[T]īr-i ḥavādiṣine cihānuñ olur hedef

18. Kīşt-i[1020] sipihr ü çeşme-i ḫurşīdden gelür[1021]
Lāzım olınca Düldüline[1022] āb [e]ger ʿalaf

19. Hey[1023] urmasun zemāne saña ġāfil olma hā
ʿÖmr-i ʿazīzi itmeye gör cehl-ile telef

20. Aḥbābına muvāfaḳat it keyf-i mā'ttafaḳ
Aʿdāsına muḫālefet it keyf-i [mā'ḫtelef]

[1010] 12. b.: 13. b., BRD.
[1011] şerīfñde: refīʿüñde, BRD.
[1012] 13. b.: 14. b., BRD.
[1013] lāyıḫ: lāyıḳ, BRD.
[1014] ṭabʿıma: ḫāṭıra, BRD.
[1015] kim: ki, BRD.
[1016] vr. 58[b/h] || 14. b.: 15. b., BRD.
[1017] sürebilseñ: sürebilsen, BRD.
[1018] 15. b.: 16. b., BRD.
[1019] Bu beyit BRD.'de yoktur (Ak, 2001: 73).
[1020] kīşt-i: geşt-i, BRD.
[1021] vr. 67[a/h]: kaside bu sayfada devam etmektedir.
[1022] Mecmuada bu şekilde yazılıdır.
[1023] hey: reng, BRD.

21. Maʿlūm olur maḥall-i saʿādet k[im olduġı][1024]
Yarın ki ḫalḳ ʿarż idüp aḥvāl-i mā-selef

22. [Ḥāṣı]l olur[1025] beşāret-i ḫuld ü saʿīr ile[1026]
Aʿdāsına melāl ü ehibbāsına şaʿaf

23. [Yā Murteżā ʿAlī] sanadur istinādımuz
Yarın[1027] caḥīmde[1028] ki ṭuta kāʾinātı tef

24. [Ḥā]şā ki ḥāṣıl ola eḥibbāña ol zamān
[M]ihr [ü] maḥabbetüñle geçen ʿömrden esef

25. Vay aña kim maḥabbetüñe virmeyüp[1029] göñül
ʿÖmrin cihānda itmiş ola cehl-ile telef

26. Her kef ki mihrünüñ etegine yapışmaya
Rūz-ı cezāda hīzem-i[1030] nīrān[1031] olur[1032] o kef

27. Yā Kaʿbetü'l-maʿārif[1033] eger şāh eger gedā
Devlet anuñ ki luṭfuñ ola kendü[ye] kenef

28. ʿAzm itdi Rūḥi bāb-ı Saʿādet-[meʾābuña]
Medhüñ güherlerinden alup [destine tuḥaf]

29. ʿArżı[1034] ḳabūl-ı luṭfuñ olursa [zihī ṭarab]
Naẓmı pesend-i ṭabʿuñ olursa zihī şeref

30. [Tā kim] cihāna şevḳ vire şeb-çeraġ-ı māh[1035]
[Tā kim] dür-i kevākibe[1036] eflāk ola ṣadef

1024 Mecmuada bu şekilde yazılıdır.
1025 olur: ola, BRD.
1026 vr. 67b/h
1027 yarın: nār-ı, BRD.
1028 caḥīmde: cehīmden, BRD.
1029 virmeyüp: virmeye, BRD.
1030 hīzem-i: hīzem, BRD.
1031 nīrān: olur, BRD.
1032 olur: duzeḫe, BRD.
1033 maʿārif: maʿrif, BRD.
1034 ʿarżı: ʿarż-ı, BRD.
1035 vr. 68b/h
1036 kevākibe: kevākib-i, BRD.

31. [G]evher gibiʿ azīz-i cihān ola dūstūñ
Düşmenlerüñ ayaḳda ḳala nite kim ḫaẕef[1037]

89
[62a/h]

Emrī[1038]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Yatur dil-i ḫaṭṭ-ı şeb-günında zülf-i yāra yaṣdanmış
Ne bilsün dün ḳarañusında miskīn [māra yaṣdanmış]

2. Ḳolın pür-dāġ idüp künc-i belāda [yaṣdanan ʿāşıḳ]
Şeh-i iḳlīm-i ġamdur bāliş-i zer-kāra yaṣdanmış

3. Didiler oldı raḫşān beş hilāl [üstinde bir ḫūrşīd]
Meger kim pençe-i simīn[1039] ol meh-pāre [yaṣdanmış]

4. Ölicek başı altında[1040] bulınur nūr[dan bālin]
Şu kim ḫasta yaturken zānū-yı [dil-dāra] yaṣdanmış

5. Ṣorarsañ[1041] **Emrī**-i dil-ḫaste ḥālin kūşe-i ġamda
Yatur ol nā-tüvān ṭopraḳ[1042] düşmiş [ḫāra yaṣdanmış]

90
[66a/h]

Suʾāl
mefʿūlü mefāʿilün mefāʿīlü feʿūl

[1037] ḫaẕef: ḫazef, BRD.
[1038] Bu gazelde mısra sonlarındaki eksik olan kelimeler *Emrî Divânı*'ndan (ED) tamamlanmıştır (Saraç, 20..).
[1039] simīn: simīnin, ED.
[1040] altında: ucında, ED.
[1041] ṣorarsañ: ṣorarsa, ED.
[1042] ṭopraḳ: ṭopraġa, ED.

mefʿūlü mefāʿīlün mefʿūlün fāʿ
mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūl
mefʿūlü mefāʿilün mefāʿīlü […]

Ahreb - - + / + - + - / + - - + / + -
- - + / + - - - / - - - / -
- - + / + - - + / + - - + / + -
- - + / + - + - / + - - + /

Ger kān-ı leṭafetī vü ger kān-ı seḫā
Der müşkil-i īn ḥadīs şerhī fermā
Gūyend ki Ḫudā būd ve diger hīç ne-būd
Çün hīç ne-būd pes kocā bū[d Ḫudā]

Cevāb-ı Monla Luṭfullah Kāsānī

mefʿūlün mefʿūlü mefāʿīlün fāʿ
mefʿūlün fāʿilün mefāʿīlün fāʿ
mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlün fāʿ
- - - / - - + / + - - - / -
- - - / - + - / + - - - / -
- - + / + - - + / + - - - / -
- - - / - + - / + - - - / -

Ey sāʾil īn mesʾele-i rāh-nümā
Meydān-ı yaḳīn ki lā-mekān-est ḫā[ḳ-rā]
Ḫᵛāhī ki to rā keşf şeved īn maʿnī[-i rāh]
Cān u ten-i to bār kücā dād [rehā]

91
[71$^{b/h}$]

Ġazel-i Sulṭān[1043] Bayezid[1044] bin Sulṭān Süleymān Taḫmīs-i Pertevī

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

[1043] Şehzade Bayezid, mecmuada sultan yazılmıştır.

[1044] Mecmuada *Ġazel-ı Sulṭān Bayezid bin Sulṭān Süleymān Taḫmīs-i Pertevī* başlığı ile verilen, Pertevī'nin taḫmīsini yaptığı Şehzāde Bayezid'in gazeli *Şāhī Divanı (İnceleme-Metin)*'de (ŞD) 5 beyit (Kılıç, 1999:98-99), Tezkiretü'ş-şuʿarā'da (KT) 4 beyit (Sungurhan, 2017b: 161), Künhü'l-Ahbār'ın Tezkire Kısmı'nda (KA) 4 beyit (İsen, 2017:107), Beyānī Tezkiresi'nde (BT) 4 beyit (Sungurhan, 2017a: 19), Gülşen-i Şuʿarā'da (GŞ) 5 beyittir (Solmaz, 2018:49).

Remel + + - - /+ + - - / + + - - /+ + -

I

Her ḳaçan cūşa gelüp ṭaşa bu devlet ersi (?)
Pāye-i rifʿate iltür götürüp ḫār u ḫāsı
Çünki ednā imiş ʿalāda olan mertebesi
N'ideyin żāyiʿ idüp ṭūl-ı emelle nefesi[1045]
Ḳalmadı ẕerre ḳadar dilde bu dünyā hevesi

II

Baġladı dest-i ecel bārını ten maḥmilinüñ
Göçürüp ḳāfilesinden yine cān raḥilinüñ
N'ola seyr eyler-isem şehrini ʿuḳbā ilinüñ
Kārbān-ı reh-i iḳlīm-i ʿadem menzilinüñ[1046]
Ṭoḳınur oldı ḳatı[1047] semʿüme bang-ı ceresi

III

Yaġdırup göz yaşunı dūd-ı dilüñ ebr-eyle
Külḫan-ı fani[y]i ḳo fikrüni gel ḳabr eyle
Virme maḳṣūdını nefsüñe dilā cebr eyle
Iżṭırābı ḳo gel ey murġ-ı revān ṣabr eyle[1048]
Eskiyüp uşta[1049] ḫarāba[1050] varıyor ten ḳafesi

IV

Sāġar-ı ḳalbi mey-i ġuṣṣa ile ṭopṭolu gör
Niçe bir açılasın gül gibi yap yap ṣolugör
Rāstī ṭoġruluḳ it gitme yabana yolu gör
Ġāfil olma gözüñ[1051] aç dīde-i ḥaḳ-bīn olug[ör][1052]
Ḫor görme[1053] ḫas u ḫāşāk-ile mūr u megesi

V

Pertevī irmez-ise ol gül-i gül-zāra ne ġam
ʿAndelib-i dil ü cān yüz ṭuta ger zāra ne ġam
Baş açuḳ ṣıdḳ-ile her kimse ki yalvara ne ġam

[1045] Bu mısra Tezkiretü'ş-şuʿarā'da şu şekildedir: Ben niçe zāyiʿ idem tūl-ı emelle nefesi. KT. (Sungurhan, 2017b:161).
[1046] II. b.: III. b., ŞD.
[1047] ḳatı: dilā, ŞD.|| dilā, KT. || ḳatı, KA. || dilā, BT. || dilā, GŞ.
[1048] III. b.: II. b., ŞD. || III. b., KT. || III. b., KA. || III. b., BT. || III. b., GŞ.
[1049] uşta: işde, ŞD. || işte, KT. || işte, KA. || işte, BT. || işte, GŞ.
[1050] ḫarāba: helāke, ŞD. || ḫarāba, KT. || ḫarāb oluyorur, KA. || ḫarābevārı yürten, BT. || ḫarāba, GŞ.
[1051] gözüñ: gözün, ŞD.
[1052] IV. b.: IV. b., ŞD. || -, KT. || -, KA. || -, BT. || IV. b., GŞ.
[1053] görme: ṭutma, ŞD. || görme, GŞ.

Şāhī-i bī-dil ü ġam-ḫ^{v}ār[1054] [u] günaḫkāra[1055] ne ġam
Sen olursañ[1056] eger iy[1057] yār-ı Ḫudā[1058] dest-resi

92
[72$^{b/h}$]

Ġazel-i Ẓātī[1059] Taḫmīsi-i Ḫişālī

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

I
Kemīn-gāh-ı ḥavādisde şu ġāfil kim oturmışdur
Göñülde refʿ idüp fikr-i ser-encāmı götürmişdür
[Anu]ñ ḥaḳḳında bir beyti diyüp Ẓātī buyurmışdur
Ṣaḳın ṣayyād-ı ʿālemden kemān-ı hīle ḳurmışdur
[Ni]çe[1060] ʿāḳillere[1061] ġaflet kemīninden oḳ urmışdur

II
[Zamā]nuñ āline aldanma ḥaline naẓār eyle
Eger mekrinden istersen ḫalaṣ andan güzer eyle
[…]rdan zūr-bāzu eyle kendüñ şirʾiner eyle
Bu rūbāh-ı zamānuñ fitnesi çoḳdur ḥaẓer eyle
[Nic]e şīr-i nerüñ ol pençesin āl ile burmışdur

III
Cihān virānedür vīrāne maġrur olma iy ḫ^{v}āce
[Bu] müʾmin sicnidür zindāna maġrur olma iy ḫ^{v}āce
Ḳumāş ile ṭolu dükkāna[1062] maġrur olma iy ḫ^{v}āce

[1054] ġam-ḫ^{v}ār: bīmār, ŞD. || bīmār, KT. ||bīmār, KA. || bīmār, BT. || bīmār, BT. || bī-mār, GŞ.
[1055] günaḫkāra: kīne-kāre, GŞ.
[1056] olursañ: olur-isen, KT. || olursan, KA. || olursan, BT. || olur iseñ, GŞ.
[1057] iy: ey, ŞD. || ayā, KT. || ey, KA. || ey, BT. || -, GŞ.
[1058] yār-ı Ḫudā: şāh-ı kerem, ŞD. || lutf-ı Hudā, KT. || bār-i Ḫudā, KA. || bār-ı Ḫudā, BT. || bār-ı Ḫudā, GŞ.
[1059] Gazel, *Zâtî Divanı*'nda tespit edilmiştir (Tarlan, 1967:147).
[1060] Niçe: nice, ZD.
[1061] ʿāḳillere: çābüklere, ZD.
[1062] Bu kelime Mc.'de bu şekilde yazılıdır.

Civārına baḳup ġılmana maġrur olma iy ḫ̬ᵛāce
Ḥazer ḳıl ḫ̬ᵛāce-i devrān metaʿ-ı ʿöm[ri] sürmiş[dür]

IV

İçürmege eger vaʿde iderse āb-ı ḥayvānı
Ṣaḳın aldanma kim almaḳ diler senden dil ü cānı
Niçesin dāstān itdi cihānda mekr-i Destānı
Sikender gibi bir er yoġ iken iy nev-cüvān anı
Ṣuya iltüp bu dehr-i pīrezen-i ṣu[suz] getür[mişdür]

V

ʿAlāyıḳdan tehi eyle **Ḫ̬işālī** beytü'l aḫ̬zānı
Yiter ṣu virmege geh geh kişiye çeşm-i gir[yānı]
Çü tenhālıḳdadur bildüñ ṣafā vü z[evk]-i ruḥānı
Şu deñlü bī-kes olmışdur ki **Ẕātī** ö[licek] anı
[Bulutlar ṣu ḳoyup bārān yuyup yiller götürmişdür][1063]

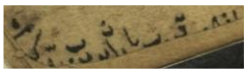
93
[73$^{b/h}$]

Rūḥī[1064]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Saña zāhid eger dirse şarāb-ı dil-güşādan geç
   Şarāb-ı dil-güşādan geçme iy dil sen[1065] riyādan geç

2. Saña ehl-i vefādan geç diyü ibrām iderlerse
   [Sen] uyma sevdügüm aġyār-ı bed-gūya cefādan geç

1063 Mc.'de bu şekilde olduğu için Ẕātī Dīvānı'ndan tamamlanmıştır (Tarlan: 1967:147).

1064 Gazelde okunamayan ve sayfa kenarında eksik olan kelimeler *Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin'den* (BRD) tamamlanmıştır. (Ak, 2001:367).

1065 sen:bu, BRD.

3. [Ḍalā]let bir belādur başda ammā refʿi[1066] mümkindür[1067]
[Gel] iy zāhid mürīd-i pīr-i] ʿışḳ ol belādan geç

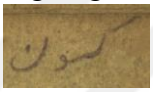
4. [Di]mem elden ṣafā-yı cāme[1068] vü[1069] tesbīḥden el çek
[Ne ẕik]r-i Ḥaḳdan ol fāriġ ne cām-ı pür-ṣafādan[1070] geç

5. [Beḳā bezm]indedür Rūḥī ṣafā-yı bāde-i cennet[1071]
[İrişmek]se ġaraż ol ẕevḳe bu bezm-i fenādan geç

94
[74a/h]
[Nazm/Kıtʿa] (?)

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Meni terk eyleyüp ger olsa yārim özgeler yāri
Görem ʿālemde olsun men gibi ġamlar giriftāri

Kesilsüñ revnāk-ı bāzār-ı ḫarīdāri
Gice güñdüz yüze eşk-i nedāmet eylesün cārī

95[1072]
[74b/h]
[Müfred]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Mene seyr-i ṣafā-yı gül görem sensiz ḥarām olsun

Döküp ḳan yaşı didem iy ḫalḳ ide Ḫāliḳ

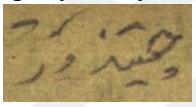
[1066] refʿi: defʿi, BRD.
[1067] mümkindür: āsāndur, BRD.
[1068] cāme: cāmı, BRD.
[1069] vü: ḳo, BRD.
[1070] pür-ṣafādan: dil-güşādan, BRD.
[1071] cennet: vaḥdet, BRD.
[1072] Bu şiir ve bu şiirden sonra gelen iki şiir (96, 97) vezin ve kafiye durumları göz önünde bulundurularak müstakil şiirler (müfred/matla) şeklinde değerlendirilmiştir.

96
[74$^{b/h}$]
[Matla]
mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Ölünce itmezem özge güle neẕẕāre gülşende
Kerem ḳılduñ[1073] yetirdüñ[1074] bülbüli dīdāra gülşende

97
[75$^{a/h}$]
[Müfred]

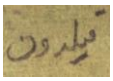
fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - /- + - - / - + - - /- + -

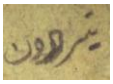
Vaṣlına ger yetmeyem cānā hemīn yanam oda
Çoḫ[1075] tāb idem bu āteş-i hicrānemi

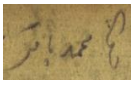
98
[75$^{b/h}$]
[?]
müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün
Recez - - + - / - - + - / - - + - / - - + -

Dūş ān ṣanem bī-gāne-veş be-güzeşt ber-men çün serv
Kerdem selām menī lākin o dāredeş cevāb-ı serserī

Der-câme-i bī-gānegān kerde ze-men ḫod der-emān

[1073] Mc.'de bu şekilde yazılıdır.

[1074] Mc.'de bu şekilde yazılıdır.

[1075] Mc.'de "çoḫ" kelimesinin başında "Mehemmed Bāḳır" yazılıdır. Vezin gereği bu ismin mısaya dahil edilmemesi uygun görülmüştür.

Yaʿni ki men to be-sitem men dīger ü to dīgerān

Güftem çi-rā bī-gānei güftā ki to dīvānei
Men kī-stem to kī-stī der-ḫod i-rā mī-nigerī

Men ez-kücā to ez kücā men pādişāhem to gedā
To ġāribī ez-salṭanat der-faḳr u fāḳa men berī

99
[77$^{b/h}$]
[Nazm/Kıtʿa] (?)
mefʿūlü mefāʿilün feʿilün
Hezec - - + / + - + - / + + -

Ey hestī-i ẕāt-ı to ne ez-keyʾ
Ḥasb-ı to kāʾināt-ı lā-şeyʾ[1076]

Maḥvend der-āfitāb-ı ẕātet
Hem ẓulmet ü hem ẓalām u hem şeyʾ

[1076] Bu mısrada vezin aksamaktadır.

4. İRAN MECLİS KÜTÜPHANESİ 17805 NUMARALI TÜRKÇE ŞİİR MECMUASI'NIN (MECMÛ'Â-İ EŞ'ÂR-I TÜRKÎ) (43^{a}-78^{b} vr.) MESTAP'A GÖRE MUHTEVA TABLOSU

Tablo 4.1. İran Meclis Kütüphanesi 17805 numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nın (43[a]-78[b] vr.) MESTAP'a göre muhteva tablosu

		Yer Nu.: İran Meclis Kütüphanesi 17805 (43a-78b)					
Yp. nu.	**Mahlas**	**Matla' beyti / bendi**	**Makta' beyti / bendi**	**Nazım şekli / birimi**	**Nazım türü**	**Vezin**	**Açıklamalar**
43a	Ḥabībī	Dün gördüm ol cuvānı ṭarab-nāk ü ercümend Kāfūr eliyle destelemiş ʿanberīn kemend Baḳdum şikenci ṭurrasına zār u müstemend Bir şaḫş-ı nā-tüvān oturur gerdeninde bend Kimdür bu miskīn ol ne resendür didüm didi Zülfüm kemendī ṭutduġı cānuñ durur senüñ	Nergis uyandı perçemin vü dāmen cāme-i ḫᵛāb Gül çıḳdı pīrehen yaḳasından açub niḳāb Ol dem ki çıḳdı cübbe-i maşrıḳdan āf-tāb Çep dutdı cāna cümle-i āfāḳı ṭutdı tāb Bir ẕerre gördüm anda dehendür didüm didi Bu söz yaḳīn **Ḥabībī** gümānun durur senüñ	mütekerrir müseddes/6 bent		- - + / - + - + / + - - + / - + -	Ḥabībī Dīvān'ında 7 benttir. Mecmuada olmayan, Dīvān'daki II. Bent: Çekmiş cemāle fer ü dem ü ʿizz ü cāhını ʿAnberle doldurup başa gėymiş külāhını Ebrin yüzinden aldı ve ʿarż ėtdi māhını Gördüm yüzinde dāne -yi ḫāl-i siyāhını Şol müşk lāle üzre nedendür dėdüm dėdi Cānuŋda ʿaks-i dāġ-ı nihānuŋ -durur senüŋ Makta bendi haşiyede yer almaktadır.

43b	Medhī	Bu ben dil-ḫastenüñ derdin dil-efgār olmayan bilmez Gice tā ṣubḥ olınca zār u bī-dār olmayan bilmez Ne ḳanlar yutduġum her demde ġam-ḫᵛār olmayan [bilmez] Ġām-ı hicrān-ı yāre yandugum yār olmayan bilmez Benüm derd-i derūnum ʿāṣıḳ-ı zār olmayan bilmez Maḥabbet bir belādur kim giriftār olmayan bilmez"	Cefā vü cevr ider cān-ı ʿazīze muttaṣıl cānān ʿAceb mi **Medḥi**yā olsam dem-ā-dem nāle vü efġān Maḥabbet nārınā yandı yaḳıldı sīne-i sūzān Görüp ḥālüm baña tāʿn itmesin mi zāhid-i nādān Benüm derd-i derūnum ʿāṣıḳ-ı zār olmayan bilmez Maḥabbet bir belādur kim giriftār olmayan olmaz	mütekerrir müseddes/ 5 bent		+---/ +---/ +---/ +---	II. Bendin IV. mısraı, Medhī Dīvān'ında II. Bendin III. mısraıdır.
43b /h-48a /h	Veysī	Yeter iy dil heves-i zülf-i siyeh-kār yeter Yeter iy cān-ı belā-dīde bu efkār yeter Ceyb-i endīşeye çek başuñı fikr it ḥālüñ Ḫalk-ile eyledügüñ bī-hūde güftār yeter Rişte-i fikr[e] dür-i eşk-i nedāmet naẓm it Ārzū-yı dil içün didügüñ eşʿār yeter Murġ-ı ʿanḳā-per-i ʿazmüñ yetür ol yirlere kim Şāh-bāz-ı naẓar-ı minnet-i ebrār yeter Der-i Mevlāya yüzüñ sür yeter itdüñ kendüñ Bende-i ḫalḳa be-gūş-ı der-i eşrār yeter Yeter oldı bu hevā vü hevesi terk idelüm Yönelüp Ḥaḳḳa reh-i ṣıdḳ-ı ṣafāya gidelüm	Yā İlāhī şeref-i Ḥażret-i Peyġamber içün Siper-i māhı iki pāre ḳılan server içün Şeb-i İsrā'da olan sırr-ı muḳaddes ḥaḳḳı Leyle-i ḳadrdeki vaḳt-i ṣafā-güster içün Ḫande-i ḥüsn-i cihān-sūzı-içün Ṣıddīḳuñ Girye-i [ḥażret-i] Yaʿḳūb-ı belā-perver içün Nūr-ı Ṣıddīḳ-ı Nebī maʿdelet-i Fārūḳī Ḥilm-i ʿOsmān u kerem-güsterī-i Ḥaydar içün Ol iki dürr-i dil-efrūz-ı benā-gūş-ı felek Yaʿnī ol ḳurretü ʾl-ʿayn-i şeh-i Ḫayber içün Luṭf idüp eyledügi cürm ü günāha baḳma **Veysī**-i rū-siyehi nār-ı caḥīme yaḳma	terkib-i bend 9 bent	İnābetname	-+--/ ++--/ ++--/ ++-	Mecmuada İnābetnāme-i Veysī Efendi başlığıyla, 43b-44a-44b-45a-45b-46a-47a-47b-48a aralığında haşiyede olup, 46b/h'de Karamanlı Nizāmī'nin 9 beyitlik gazeli vardır. Veysī Dīvān'ında Terci-i Bend bölümünde Tövbenāme-i Veysi başlığı ile yer almaktadır.
		Bilinmez ṣanup itme ġayrılarla ʿahd u peymānı	Eliñ yüze ṭuṭub açmazdan aġyāra vefā itme			+---/ +---/	

44a	Hāşīmī	Ṭuyulmaz nesne olmaz her ne deñlü olsa pinḥānī Meseldür gözlüye yoḳ gizlü dirler cānımıñ cānı Kerem ḳıl göz göre itme raḳībe gizlü ihsānı Dime aġyāra luṭf itsem niḥānī kim ḍuyar ānı Olur rāz-ı niḥānī ʿāşıḳa ilḥām-ı Rabbānī	El altından ile luṭf u bize cevr ü cefā [itme] Bu yüzden **Hāşīmī**-i zārā sulṭānım ezā [itme] Ṭuyulmaz şanma meylin ġayra yañlışdur ḫaṭā [itme] Dime aġyāra luṭf itsem niḥānī kim ḍuyar ānı Olur rāz-ı niḥānī ʿāşıḳa ilḥām-ı Rabbānī	mütekerrir müseddes/5 bent		+---/ +---	1-Yayımlanmış çalışmalarda rastlanmadı. 2-Redifi oluşturan ‘’itme’’ kelimesi mısra sonlarında mecmuanın şekil olarak düzeninin bozulmaması için mürettip tarafından yazılmamıştır. ‘’[ ]’’ köşeli parantez ile tarafımızdan eklenmiştir.
44b	Cinanī	Şehā her ġarībe cefādan şaḳın Aḳıtma sirişkin gedādan şaḳın Kerem eyle kaḥr-ı ḫudādan şaḳın Meded zaḫm-ı seḥm-i ḳażādan şaḳın Şaḳın nāle-i mübtelādan şaḳın Yigitsin görünmez belādan şaḳın	Dükenmez mi cānā bu cevr ü cefā Tenüm bī-mecāl oldu ḳaddüm dū- tā Ḥaẕer ḳıl esirger ġarīb-i ḫudā h büyük Geçer ʿarş-ı aʿlā[y]ı tīr-i duʿā Şaḳın nāle-i mübtelādan şaḳın Yigitsin görünmez belādan şaḳın	mütekerrir müseddes/ 5 bent		+--/+--/+--/+-	Mecmuada, mürettip tarafından müseddes için yazılan başlıkta "^Kemāl Paşazāde" yazmaktadır. Ancak Cinānī Dīvānı’nda tespit edilmiştir. Bkz. Okuyucu, C. 1993:369.
45a	Sāʿī	Ey benim mülk-i melāḥatda şeḫ-i ḫubānum V’ey benim burc u saʿādetde meh-i tābānum Şevḳ-i mihrüñ-ile āfāḳı ṭūtar efgānum Derd -i hicrüñi ölince çekeyim sulṭānum Cānı teslim ideyim sen leb-i ruḥ-efzāya Bilmeyem nice gelüb gittigümü dünyāya	Niçe ey serv-i ḫırām ol sebebe ʿaḳlım zāʾil Pāyin ṣūyına gönlüm aḳub olur māʾil Seni aġyār kenār ide kim ola ḳāʾil Açub ağlaya **Sāʿī** bir deryā-dil Güher-i maʿrifet-i gūş-ı cāna ʿArż-ı ḥāl itmeye sulṭānına dervişāne	müzdevic müseddes/5 bent		-+--/ ++--/ ++--/ ++- (+-)	Şiirin izini sürdük ancak herhangi bir yayımda rastlayamadık.
45b	Yahyā	Niçe bir mā-cerāmuz dōstāna dāstān olsun Niçe bir nār-ı ʿışḳum dūd-ı āhumdan ʿayān olsun Mekānum ʿayn-ı ʿālemde nihān-ender-nihān olsun Kilāb-ı kūyuña cism-i żaʿīfüm armaġān olsun Ne kūyuñ āh-ile ṭolsun ne ḳapuñda fiġān [olsun] Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun	Maḥabbet ehline yārüñ cefāsı imtiḥānıdur Ölümlü ʿāşıḳa cevr oḳları devlet nişānıdur Baña **Yaḥyā** gibi ölmek ḥayāt-ı cāvidānīdür Beḳā bilme felek āyīnesini cümle fānīdür Begüm ḫayr işi teʾḫīr itme bi’llāhi zamānıdur [Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun]	mütekerrir müseddes/5 bent		+---/ +--- / +---/ +---	Mürettip tarafından redifi oluşturan ‘’olsun’’ kelimesi ile bendin tekrar eden son mısraı yazılmamıştır. Tarafımızdan ‘’[ ]’’ ile eklendi.
		Niçe bir sīnede derd-i ġam-ı ʿāşḳım nihān olsun	İdersin ʿāşıḳa cevri idüp aġyārla ʿālem	tesdis/5 bent		+---/	

46a	Suʾālī	Niçe bir fāş olub esrār-ı nihānım ʿāyān olsun Niçe bir firḳatüñle gözlerümden ḳan revān olsun Niçe bir vādī-i ġammda işim ah u fiġān olsun Niçe bir ʿāleme aḥvāl-i ʿāşkım dāstān olsun	Revān eyler **Suʾālī** gözlerinden nem yerine dem Geçipdür iy kemān-ebrū anuñ cānına tīr-i ġam Dem-ā-dem ḫāṭırına cānib-i Ḥaḳdan olub merhem Oḳur bu mısraı feryād u efġān eyleyüb her dem [Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun]			+- --/ +---/ +---	Son bendin son mısraında zemin şiirin mısraı yazılmamıştır. Tarafımızdan ‘’[]’’ ile eklenmiştir. Tarama yaptığımız kaynaklarda izine rastlamadık.
46b	Sipāhī	Aġyār-ı bed-liḳāʾya ṭaḳıldı ol sehī ḳadd Beni sāye-veş fetādan miskīni eyledi radd Ḳaddüm ḫam itdi ġam-ile aḫir o ḳāş-ı ser-med Dürr eyledü naẓardan idüp cefā-yı bī-hadd Bilmem nedür günāhım baḳmaz yüzüme Aḥmed Yazuḳ degül mi bana hey ümmet-i Muḥammed	ʿAşkına düşdi göñlüm şol dem ki ʿāşıḳ oldı Seyl-i sirişk o demde ḳana bulanıḳ oldı Mānend-i lāle baġrum her ḳūşe yanıḳ oldı İki gözüm **Sipāhī** ʿayn-ı şaḳāyıḳ oldı Bilmem nedür günāhım baḳmaz yüzüme Aḥmed Yazuḳ degül mi bana hey ümmet-i Muḥammed	mütekerrir müseddes/ 5 bent		--+/ -+--/ --+/ -+--	Bu şiire taradığımız kaynaklarda rastlamadık.
46b /h	Nizāmī	İtmedin seyl-i fenā ʿömr diyārını ḫarāb Ḫuz min’el-ʿayşi naşīben ve min’el-ʿömr-i nişāb	Miḥnet ü hecre **Niẓāmī** nice bir eyleye ṣabr Sādetī iḫtiraḳ’ül-ḳalbü bi-şevḳ’il-aşḥāb	gazel/9 beyit		-+--/ ++--/ ++--/ ++-	
47a	Sipāhī	Zāhidā mevtā-yı ehl-i ʿışḳa raḥmet yoḳ mudır Cennet-i kūyında yārıñ istirāhat yoḳ mudır Dūzah-ı firḳat yaḳar mı nūr-ı vuslālet yoḳ mudır Hey zavallı şems-i envār-ı hidāyet yoḳmudır Baña ol gün yüzli Aḥmedden şefāʿat yoḳ mudır Ya şefāʿat olmaġa bende liyāḳat yoḳ mudır	Ka’be ṣandum ol bütüñ kūyını idündüm penāh Döndürüp mihrābdan yüz kaşın itdüm secde-gâh Sehvle kıldum kabul itmez mi dersin ol ilāh Sen kırma iy **Sipāhī** eyleme yok yire āh Baña ol gün yüz[lü] Aḥmedden şefāʿat yoḳ mudır Ya şefāʿat olmaġa bende liyāḳat yoḳ mudır	mütekerrir müseddes / 5 bent		-+--/ -+--/ -+--/ -+-	Bu şiire taradığımız kaynaklarda rastlamadık.
47b	Cinānī	N’ola ġarḳ-āb iderse kāʾinātı çeşm-i giryānum Yaḳarsa ṭāḳ-ı çarḫı sūz-ı āh-ı āteş efşānum Sezā-vār-ı mürüvvet beste-i ġamdur dil ü cānum Maḳarrum ḳalmamışdur cürmümi inkāra dermānum Günāhum bī-nihāyetdür ṣayılmaz cürm ü ʿişyānum Meded ʿafvuñla ḫandān it beni devletlü sulṭānum	Ḫudā kim ḥüsn-i bī-hem-tā-ile miṣlüñ ʿadīm itdi Bi’ḥamdi’llāh kim ol ẕāt ü ṣıfātı hem kerīm itdi **Cinānī** işigüñde gerçi-kim cürm-i ʿaẓīm itdi Ne itdiyse recā-yı ʿafv idüp çoḳ dürlü bīm itdi Günāhum bī-nihāyetdür ṣayılmaz cürm ü ʿişyānum Meded ʿafvuñla ḫandān it beni devletlü sulṭānum	mütekerrir müseddes/5 bent		+---/ +---/ +---/ +---	Bu müseddesin başlığı Cinānī Dīvān’ında Tesdīs-i Cinānī Efendi ser-bendeş Āẕerī Efendi şeklindedir.

48a	Aḥmedī	ʿĀrif ol mürşide ir ẕātuñı insān idegör Baş ḳoyup eşigine cānuñı ḳurbān idegör Ḳaṭresin baḥre ulaş kendüñi ʿummān ide[gör] Ḳul iken özüñi var ʿāleme sultān ide[gör] Ġāfil olma gözüñ aç sen seni insān idegör Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör	**Aḥmedī** ġafleti ḳo kendüñe ʿālī naẓar it Murşīd-i kāmile var kendüñe bir gerçek er it Vāṣıl-ı maʿrifet it olıgör bir hüner it Ḥasb-i ḥālüñi hemān bir söz-ile muḫtaṣar it Ġāfil [olma gözüñ aç sen seni insān idegör] [Hem-dem-i ehl-i dil olup tenüñi cān idegör]	mütekerrir müseddes /8 bent		- + - - / + + - - / + + - - / + + -	Son üç bent haşiyede devam etmektedir. Mürettip tarafından tekrar eden son iki mısra yazılmamıştır. Yazılı olan kelimelerin dışında kalan kelimeler önceki mısralar dikkate alınarak, tekrar eden mısralar tarafımızdan ‘’ []’’ ile eklendi. Başlık ‘’Müseddes-i Aḥmedī’’
48b	Selīkī	Żaʿf-ı hicr-i yār-ile kalmadı tende kuvvetüm Bār-ı mihnet çekmeden iki büküldi ḳāmetüm Yār bī-pervā-durur derdā ki bilmez ḥāletüm Gerçi yoḳ-durur bir nefes nuṭḳa mecāl ü tāḳatüm Söylemek ḳaṣd itdügümce yāre derd ü ḥasretüm Aġlamaḳ ṭutar beni güftāra ḳalmaz ḳudretüm	Ḥālümi bilmez benüm pes nʾeylesün baña ḥabīb Bilmeyince ḫastenüñ derdin ʿilac itmez ṭabīb Yoġ-imiş dermān ezelden derd-imiş baña naṣīb Nice ʿarż idem aña ḥālüm **Selīkī** ben ġarīb Söylemek ḳaṣd itdügümce yāre derd ü ḥasretüm Aġlamaḳ ṭutar beni güftāra ḳalmaz ḳudretüm	tesdis/ 5 bent		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	Mecmuada ‘’Matla’-ı Caʿfer Tesdīs-i Selīkī’’ verilmiştir.
49a	Ḥayretī	Olmadum devrüñde bir dem şād elüñden iy felek Olmadı vīrāne dil ābād elüñden iy felek Oldı ṣabrum ḫırmeni ber-bād elüñden iy felek Ẓulm idüb dād eylemezsin dād elüñden iy felek Bārī öldür olayın āzād elüñden iy felek Āh elüñden iy felek feryād elüñden iy felek	Bozılup iy zāl ḳātı tīz günde çenberüñ Göreyim kim ṭob ola meydān-ı miḥnetde serüñ Ṭutılub māhuñ zevāle ire mihr-i enverüñ Yirlere ola ber-ā-ber **Ḥayretī** gibi yirüñ Kim yirin ḫāk eyledüñ ol bir avuç ḫākisterüñ Dād elüñden iy felek feryād elüñden iy felek	mütekerrir müseddes/ 5 bent		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
49a /h	?	Olmayam şāhid u meysiz bir ān Niyetüm çok hele çıḳsın ramażān		müfred/1 beyit		+ + - - / + + - - / + + -	
49b	?	Bulub gel gevher-i ʿışḳı dilā dürr-i ʿAdenden geç Viṣāli būy-ı cānān it yüri müşk-i Ḫotenden geç Cemālu ʾllāhı gör ʿālemde cānā ġayrısından geç Fenāfi ʾllāh olub vaḥdet meyin iç cām-ı Cemden [geç]	Göñül ġurbet yiter şimden-gerü gel viṣāl-i cānān ol Şarāb-ı ʿışḳı nūş eyle ebed hem mest-i sekrān ol Ciḫānda ġuṣṣa vü ġamdan ḫalāṣ ol şād u ḫandān [ol] Sülūk eyle yüri taḥsīl-i ʿirfān eyle insān [ol] Nuḳūş-ı ʿālemi ʿaynūña alma merd-i merdān ol	mütekerrir müseddes / 5 bent		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Mecmuada sadece ‘’müseddes’’ başlığıyla verilmiş olup mahlas yoktur.

		Beḳābi'llāh olam dirseñ göñül kayd-ı bedenden geç Ebed ʿaşḳıyla vār olmaḳ dilerseñ cümlesinden geç	Mücerred ol mücerred iy göñül bu ḳaḥpe zenden geç				
50a	Tavkī	Yüzine ḫurşid-i ʿālem-tāb beñzer beñzemez ʿAnberīn ḫālüne mişk-tāb beñzer beñzemez Leblerüne gonçe-i seyr-āb beñzer beñzemez Kūşe-i ebrūsına mihrāb beñzer beñzemez La'l-i nāb-ı dilbere ʿunnāb beñzer beñzemez Eşküm içre dīdeme ġarḳ-ı āb beñzer beñzemez	Ol ki var ḥüsn-i melāḥat-kişverinüñ begleri Aña olmışdur müsellem mülk-i nāz-ı dilberi Bir ḳaba zīr-keş ḳulıdur af-tāb-ı ḫāveri Ol ki oldı **Tavkī** mehcūr anuñ ḫāk-ı deri Nūr-ı Ahmeddür cebīni aña nisbet ruḫları İy **Cenābī** ḫaṭṭına Aṣḥāb beñzer beñzemez	tesdis/7 bent		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	Mecmuada ''Ġazel-i Cenābī Tesdīs-i Tavkī'' başlığıyla verilmiştir. Bu şiire ve şaire taradığımız kaynaklarda rastlanmadı. Son 2 bent haşiyede yazılıdır.
50b	Cinānī	Civāna ʿışḳ-ı pāküñ niçe bir dilde zamān olsun Demidür ʿāleme şıdḳ-ı derūnum dāstān olsun Bilinsün müddeʿīnüñ cümle aḥvāli ʿāyān olsun Benüm de imtiyāzum ḫalḳ içinde bī-gümān olsun Gerek dervīş-i dil-rīş vü gerek şāh-ı cihān olsun Saña ʿāşık olan evvel benümle imtiḥān olsun	Ḳapuñda pād-şāhum ḳullaruñ çoḳ gerçi kim ʿāşıḳ **Cinānī**yem ḳanı bir baña beñzer ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ Benüm aḳrān içinde ḫamdüli'llāh ʿışḳ-ile fāik Melāmet tekyesinde pīr-i ʿışḳ oldum disem lāyıḳ Gerek dervīş-i dil-rīş vü gerek şāh-ı cihān olsun Saña ʿāşık olan evvel benümle imtiḥān olsun	mütekerrir müseddes/ 6 bent		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	
51a - 51b	Fużūlī	Menem ki ḳāfile-sālār-ı kār-bān-ı ġamem Müsāfir-i reh-i ṣaḥrā-yı miḥnet ü elemem Ḫaḳīr baḳma baña kimseden saġınma kemem Faḳīr-i pād-şeh āsā gedā ey muḥteşem[em] Sirişk-i taḫt-ı revān pes baña vü āh ʿalem Cefā vü cevr mülāzım belā vü derd ḫaşem	**Fużūlī** eyledügüñ ʿahdüñe vefā ḳılġıl Yiter şikāyet idüp şerḥ-i mā-cerā ḳılġıl Vücūduñı hedef-i nāvek-i belā ḳılġıl Ḳamu cefālara ṣabr eyleyüp duʿā ḳılġıl Kim ola dūst rıżāsı hemīn saña ḫāsıl Rıżā-yı dūstdur aṣl-ı temettuʿiy ġāfil	müzdevic müseddes/9 bent		+ - + - / + + - - / + - + - / + + -	

52a - 54a	Meḥemmed [1077](Monla)	Bahr-i ʿışḳ içre dilā ḳıble yeli gibi esen Fülk-i dil mevc-i belādan alımaz oldı dümen Dūstum düşmene uyup poca gitme benden Çekdürüp firḳatañı bizden ırāġ olduñ sen Baḥr-ı fürḳatde niçe furtunalar çekdüm ben	İy **Mehemmed** yem-i hicrānda mı yoḫsa yürüdüñ Fürḳatüñ firḳatasın fürḳat-ile ṭoldurduñ ḳomayup derd-i seri arturduñ Olsa deryā ḳumı miḳdārı ḳayurmaz derdüñ Sāʿati var geçer iy **Āgehī** ṣabr it ḳatlan	tahmis/ 30 bend		- + - - / + + - - / + + - - / + + -	52a'da ilk olarak ″muḫammesāt-ı fī hezihi mecmuʿat ʿāde 50 ″ başlığı yazılmış, sonrasında ″Ġazel-i Āgehī Taḫmīs-i Meḥemmed″ başlıklı muhammes 4 yaprak devam eder. Monla Mehemmed'in Āgehī'nin Keşṭī Kasidesine yaptığı tahmistir. Bu bent Tietze'in makalesinde Monla Mehemmed'in tahmisinde 31. benttir.
52a /h	?	Ṣabā ġurbetdeki gül yüzlü yārümden ḫaber var mı Anuñ hiç bū-yı zülf-i müşk-bārundan eṣer var mı	Ne gördüñ cūy-bār-ı ayānesinden ḍoġrusın söyle Benüm gibi o servüñ pāyine yüzler sürer var mı	murabba/ 2 beyit		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	52a/d'da ''Murabbaʿāt-ı mūsiḳıyyāt-ı ʿaded hā 100'' başlığı verilip ardından musiki makamları başlık olarak kullanılmıştır. Bu dörtlüğün başlığı''Rāst'' olarak geçer.
52b /h	?	Devrān beni girdāb-ı belā vü ġama ṣaldı Fülk-i dil çāh-ı ḳaḥrum mihnete ṭaldı	Yā Rabbi meded eyle ʿināyet saña ḳaldı Emvāc-ı belā başdan aşup ʿaḳlumı aldı	murabba/ 2 beyit		- - + / - + - + / + - - + / - + -	Rāst-ı penç-gāh
52b /h	?	Gönlüm ele almaz benüm ol serv-i revānum Bir dem yüzüme gülmez o gül yüzli cüvānum	Ḳan aġlayum seyl ideyüm eşk-i revānum Ben ölür-isem ol güzeliñ boynına ḳānum	murabba/ 2 beyit		- - + / - + - + / + - - + / - + -	Rāst-ı penç-gāh

[1077] Bu tahmis Tietze'in XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili Āgehī kasidesi ve tahmisleri adlı makalesinde otuz bir bentten oluşmaktadır. Bazı bentlerin mecmuadaki sıralanışı farklıdır. Mecmuada yer almayan on beşinci benti burada vermeyi uygun gördük. 15. Bent:

Zifoz-ile geliyür dört yañadan bād-i belā
Emr-i taḳdīr-ile çeksem elem-i derd nola
Çünki hātifden erişdi ḳulaġa böyle sadā
Rūzgāruñ ḳarşıḳ oldı, hazer eyle, dilā
Üstine aldurasın tira mola mayna seren

53a /h	?	Ḫandān ol iy göñül kim viṣāl iḥtimāli var Fürḳat-i kemāle irdi kemalüñ zevāli var	Allāh'ım ṣaḳlasun işidenden ırag̈ ola Yāründen ayru düşenüñ ayruḳsı ḥāli var	murabba/ 2 beyit		- - + / - + - + / + - - + / - + -	Rāst-ı penç-gāh
53a /h	?	İy cemālüñ pertev-envār-ı ṣubḥ-ı lem-yezel Ber-ter olsa menziliñ ḥurşid-i envārdan maḥall Sende gösteriş kemāl-i ṣanʿan üstād-ı ezel Kudretün iẓḥār idüp ḥaḳḳ-ı ḥażret-i ʿazz ve cel Cümle ḫubān içresün canānı ḳılmış bī-bedel		murabba/ 5 mısra		- + - - / - + - - / - + - - / - + -	Rāst-ı Penç-gāh
53b /h	?	Senüñle faḫr iderüm senden özge yārim yoḳ Ġamuñla eglenürüm ġayrılarla kārım yoḳ Senünleyim gice gündüz düşümde fikrümde Sen olmayınca benüm bir nefes ḳarārım yoḳ	Zamāne şeyḫī ḳosun ṭāʿnı kim ne dirse disün Benüm güzelleri sevmekde ihtiyārum yoḳ Hevā-yı ʿışḳla ney gibi iñlerüm gezerüm Egerçi viṣāline irişmede iftiḫārım yoḳ	murabba/4 beyit			Rāst-ı Pençgāh
54a	Mānī	ʿAceb ol şāh-ı ẓālim ʿāşıḳuñ ḫūnına ḳanmaz mı Bu deñlü nāle bir gün aña teʾsīr ide ṣanmaz mıı Ḳıyāmet yoḳ mıdur ṣanur yaḫud ḥaşra inanmaz mı Beni cāndan uṣandurdı cefādan yār uṣanmaz mı Felekler yandı āhumdan murādım şemʿi yanmaz mı	Kulun **Mānī** şeker-ḫādur lebüñ vaṣfında gūyādur Ġarīb deşt-peymādur gedā-yı bī-ser ü pādur İşi seyr ü temāşādur ser-i kūyıñda ġavġādur **Fużūlī** rind ü şeydādur hemīşe ḫalḳa rüsvādur Ṣoruñ kim bu ne sevdādur bu sevdādan uṣanmaz mı	tahmis/ 7 bent		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazel-i Fużūlī Taḫmīs-i Mānī
54a /h	?	Kimseler dil fülküni ʿummān-ı ʿışḳa ṣalmasun Kimseler yārından ayru künc-i ġamda ḳalmasun	Ḫayli demdür iştiyāḳım ṭāḳatüm ṭāḳ eyledü Gül cemālüñ görmeyince cānımı Ḥaḳḳ almasun	murabba/2 beyit			Rast-ı Penç-gāh
54b	Uṣūlī	Gir göñül mülkine seyr eyle ulu dergāhı gör Şeş cihāta pertevin ṣalmış durur ol māhı [gör] Ẕerre-i nā-çīzden ḫurşīde varan rāhı gör Her neye kim bakduñ-ise anda sen Allāhı gör Ḳancaru kim ʿazm ḳılsañ ***şemme Vechu'llāhı*** gör	İy **Uṣūlī** *sırr-ı mā evḥā[y]ı* bilmez her leʾīm Hem kelāmu'llāh sözin añlamaz div ü racīm Hoş buyurmışdur sipeh-sālār-ı rāh-ı müstaḳīm ʿİlm-i ḥikmetden bilürseñ gel [berü gel iy] ḥakīm Sen **Nesīmī** manṭıḳından diñle *Faẓlu'llāhı* gör	tahmis/7 bent		- + - - / - + - - / - + - - / - + -	Ġazel-i Nesīmī Taḫmīs-i Uṣūlī ,54b sayfa sonunda başlayıp 55a sayfa sonunda bitmektedir.

54b /h	?	[Güş] senüñ ḫaberlerüñ almaġa olsa çāremüz Kāşki[1078] ḳulaġımuz ḳadar eyleselerdi pāremüz (?) Çeşm-i sitāre gibi biz alçaġa māʾil olmazuz Himmetimüz bülend-durur alçaġadur neẕāremüz		murabba/2 beyit		- + - - / + - + - / - + - - / + - + -	Penç-gāh
55a /h	?	Bahār oldı benefşe zeyn idüp ṣaḥn-ı gül-sitānı Bugün reşk-i cihān oldı cihānuñ bāġ u būstanı Yine cümle nebātāta irişdi feyż-i Rabbāni Ṣıdı şāh-ı zenistānı gelüp nevrūz-ı sulṭāni		murabba/2 beyit		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Nikrīz, 55a haşiyede penç-gāh başlığı verişmiştir ancak şiir yazılmamıştır.
55b	Uṣūlī	Yā ilāhī vādi-i ʿişyānda ḳaldum bī-meded ʿAbd-i ʿāṣiyem ṣuçum bī-ḥadd u cürmüm bī-ʿāded Şimdi *ṣeyʾ liʾllāha* geldüm itme ben dervīşi red Faẕluña bel bağladum yā vāḥid u ferd u eḥad Cümlenüñ maʿbūdı sensin dāʿimā ḥayy u ebed	İy **Uṣūlī** ẕātı dāʾim Ḥaḳdan özge nesne yoḳ Dillere ẕikre mülayim Ḥaḳdan özge nesne yoḳ Ẓāhir u bāṭında ḳāʾim Ḥaḳdan özge [nesne yoḳ] **Seyyid**üñ göñlinde dāʾim Ḥaḳdan özge [nesne yoḳ] Hem dilinde bu faḳīrüñ her dem eydür yā eḥad	tahmis/ 7 bent		- + - - / - + - - / - + - - / - + -	Ġazel-i Nesīmī Taḫmīs-i Uṣūlī
55b /h	?	Beni menʿ eyleme zāhid yüri cānānumdan Göz göre ayrılayım mı varayım cānımdan	Ḫasteyım yār benüm derdüme dermānumdur Hey meded ol dem ayırmañ beni yārānumdan				Nikrīz (sanat müziğinde bir makam adı)
56a	Günāhī	Laf urub bülbül gibi germiyyet-i daʿvāyı ḳo Yan maḥabbet şemʿine pervāne-veş pervāyı ḳo Çārsū-yı ʿaşḳa gel her sūdı yoḳ sevdāyı ḳo Vaḥdet isterseñ cihānda gel hūy-ile hāyı [ḳo] Keşret-i dünyādan el çek iy göñül ġavġāyı ḳo	Sersem iden serv-i bāla-yı bülendüñdür senüñ Pāy-der-gil mübtelā zülf-i kemendündür senüñ Hem **Günāhī** bir faḳir ü müstemendündür senüñ **Ḥayretī** bī-çāre de bir derd-mendündür senüñ Ḳıl naẓar aḥvāline lutf eyle istiġnāyı ḳo	tahmis/7 bent		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	Ġazel-i Ḥayretī Taḫmīs-i Günāhī

[1078] Mecmuada bu şekilde yazılıdır.

56a /h	?	Dil reh-i ġamda cāna ḳatlanmaz Cān ten-i nā-tüvāna ḳatlanmaz Gönül eşk-i revāna ḳatlanmaz Gönlüñ müddet-i medid ister ʿAḳlı ḳoyup cünūn yolın ṭutdum	Yol bilen kār-bāna ḳatlanmaz ʿÖmr ise ol zamāna ḳatlanmaz Ölür emri līkde ? lebüñde yāre görüp Bāġ-ı kūyın hevāsın añdıḳca ? Kimseler zaḫm-ı cāna ḳatlanmaz	murabba/ 5 beyit			Ṣıfāhān (sanat müziğinde bir makam adı)
56b	Raḥmī	Seyr-i gül-zār irdi bülbül oldı gūyā bir yaña Ṣalınup raʿnālanup her serv-i bālā bir yaña Ehl-i diller ḳıldılar gülgeşt-i ṣaḥrā bir yaña Ḫalḳ-ı ʿālem bir yaña bī-çāre tenhā bir yaña Cennet-i kūyıñ ḳomazam olsa dünyā bir yaña	Āh-ı **Raḥmī**den n'ola gerdūn olursa bī-ḳarār Gerd-i mihnet eyledi mirʾāt-ı ḳalbüm pür-ġubār ʿĀrıżından ẓāhir olaldan bu ḫaṭṭ-ı müşg-bār Cānına oldı **Necātī**nüñ ḥavāle ʿışḳ-ı yār İy ecel sen de gelüp itme teḳaża bir yaña	tahmis/ 5 bent		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	Ġazel-i Necātī Taḫmīs-i Raḥmī, Raḥmī'nin tahmisini yaptığı Necātī'nin bu gazeli ND'de dokuz beyittir.
56b /h	?	Dimezsen iy ṣaçı Leylā baña bir kerre Mecnūnum		murabba		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Evc-i ʿırāḳ; mürettip bu sayfada, makamın başlığını yazmış, murabbaya başlamış ancak birinci mısradan sonrasını yazmamıştır.
57a	Faẓlī	Cām-ı meyden mest olanlar kendüyi Cem ṣandılar Cür'asın tīġ-ı ecel zaḫmına merhem ṣandılar Bezm-i ġamda sākī-i devrānı maḥrem ṣandılar Bir dem iken devlet-i dünyāyı bir dem ṣandılar Bu fenā gül-zārınuñ ʿıyşını ʿālem ṣandılar	Bu fenā bezmin felek **Faẓlī**'ye ḳılmışdur maḳām Kāse-i sırden içürdi ṭolular andan müdām Şimdi ḳahr-ile felekden almaġ-içün intiḳām Ṣundılar bir cürʿa kim biñ yıl yaşar içen tamām Ol perī-rūlar **Necātī** bizi ādem ṣandılar	tahmis/ 5 bent		- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Ġazel-i Necātī Taḫmīs-i Faẓlī , Necatī'nin bu gazeli Dīvān'ında 7 beyittir.
57a /h-68b /h	Rūḥī	Yā min ġıddete bi-merḳadihi ravżatüʾn-Necef Maḳbūletü'l-emākinü mecmūʿatüʾş-şeref	[G]evher gibiʿazīz-i cihān ola dūstūñ Düşmenlerüñ ayaḳda ḳala nite kim ḫaẕef	kaside/31 beyit		- - + / - + - + / + - - + / - + -	Kaside 57a/h'de başlayıp, 58b/h'ye kadar ilk 18 beyt, 67a/h-68b/h arasında da 13 beyti devam etmektedir.
57b	Fużūlī	Tā cünūn raḫtın giyüp ṭutdum fenā milkin vaṭan Ehl-i tecrīdem ḳabūl itmem ḳabā vü pīrehen Her ḳabā vü pīrehen geysem miṣāl-i ġonce ben Ger senüñ-çün ḳılmasam çāk iy büt-i nāzük beden Gūrum olsun ol ḳabā egnümde pīrāhen kefen	Ḫʿāh sincāb eylesün ferşin **Fużūlī** ḫʿāh kül Hecr-ile muṭlaḳ yuḳu görmez u eglenmez gönül Yārsuz ʿışḳ ehlinüñ diñlenmegi mümkin degül Nice diñlensün **Ḥabībī** sensüz iy endām-ı gül Kim batar cismine tende her tüy olmış bir diken	tahmis/ 5 bent		- + - - / - + - - / - + / - + -	Ġazel-i Ḥabībī Taḫmīs-i Fużūlī

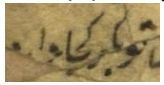
57b	Fużūlī Baġdādī	Vāy yüz biñ vāy kim dil-dārdan ayrılmışam Fitne-çeşm-i sāhir-i ḫūn-ḫᵛārdan ayrılmışam Bülbül-i şūrīdeem gül-zārdan ayrılmışam Kimse bilmez kim ne nisbet yārdan ayrılmışam Bir ḳad[i] şimşād u gül-ruḫsārdan ayrılmışam	Milk-i vaşlı dil-berüñ göñlümde maʿmūr olmadın ʿIşḳ cāmından dil ü cān mest ü maḫmūr olmadın Derd-i bī-dermān-ı hecrinden daḫı dūr olmadın Hem **Fużūlī** ʿışḳ u ʿāşıḳlıġı meşhūr olmadın Bir ḳad[i] şimşād u gül-ruḫsārdan ayrılmışam	muhammes/ 7 bent		-+--/ -+--/ -+-+/- +-	Muḥammes-i Fużūlī-i Baġdādī
58a	Medḥī	ʿİẕāruñ şemʿinün biz ʿāşıḳ-ı giryānıyuz cānā Ṣaçuñ sevdāsınuñ mecnūn-ı ser-gerdānıyuz cānā Ṭarīk-i ʿışḳ-ı pāküñ bī-ser ü sāmānıyuz cānā Maḥabbet şāhınuñ bir bende-i fermānıyuz cānā Gedā-yı kūy-ı ʿışḳuz ʿālemüñ sulṭānıyuz cānā	Bizi zāhid muḳayyeddür ṣanur cām-ı müdām-ile Degül perverde cismüm Ḥaḳ bilür nān-ı ḥarām-ile N'ola **Medḥī** gibi meşhūr olursam nīk-nām-ile **Selīmī**-veş lebüñ vaṣfın idüb şīrīn-kelām- [ile] Zamānuñ himmetüñle Ḫusrev-i devrānıyuz cānā	tahmis/5 bent		+---/ +---/ +---/ +---	Ġazel-i Sulṭān Selīm Şāh Taḫmīs-i Medḥī (Selīmī)
58b	Fużūlī Baġdādī	Ten bozıldı eşk-i çeşm-i ḫūn-feşānumdan benüm Yandı cān göñlümdeki sūz-ı nihānumdan benüm Tā eṣer var cism ü cān-ı nātüvānumdan [benüm] Ġam kem itmez göz ü göñlüm cism ü cānumdan [benüm] Bu başumdan ṣavılup ol gitse yanumdan benüm	İy ḫayālüñ ḫalveti naḳd-i revānum maḫzeni Gözyaşı olur revān her geh ḫayāl itsem seni Luṭf umup senden ser-i kūyuñda ṭutdum meskeni Gel gözüm nūrı **Fużūlī** tek çoḳ aġlatma beni İncimez mi ḫāṭıruñ āh u fiġānumdan benüm	muhammes/ 5 bent		-+--/ -+--/ -+-+/ -+-	Muḥammes-i Fużūlī Baġdādī
59a	Maḥremī	İy güzellik bağı içre tāze serv-i ser-bülend Görmedi ḳaddüñ gibi bir naḫl-i gül hiç naḫl-bend Zülfünüñ her bir ḳılında bağlıdur yüz müstemend Tā muʿanber kākülüñ ḫurşīde ṣalmışdur kemend Bağlamışdur boynumı zencīr-i zülfüñ bend bend	**Maḥremī** ṣad ḫançer-i hicrān-ile ol sīm-ten Ḳaṭʿ iderse başuñı ḳaṭʿa yüzüñ döndürme sen İşit imdi ne dimişdür ol şeh-i mülk-i suḫan Ey **Selīmī** ḫaṭṭ sevdāsundan ānuñ baş çeken Pārelensün tīġ-i mihnetle ḳalem-veş bend bend	tahmis/5 bent		-+--/ -+--/ -+-+/ -+-	Ġazel-i Sulṭān Selīm Şāh Taḫmīs-i Maḥremī, Selīmī'nin bu gazelini M.F. KÖKSAL, Yavuz Sultan Selim'in Türkçe Şiirleri adlı makalesinin ''Yavuz Sultan Selim'e Aidiyeti Şüpheli Olan Şiirler'' başlığında ele almıştır. İstanbul, 2019, s.304. Maḥremī'nin bu şiirine kaynaklarda ulaşmadık.

59b	ʿAşḳī (ʿIşḳī)	Ülfet-i ʿışḳ eyleyen ünsiyyet-i cān istemez İḫtilāt-ı ḫalḳ u teklīfāt-ı insān istemez Terk ider cümle cihān mülkini ʿunvān [istemez] İhtiyār-ı fakr iden dergāh u eyvān istemez Zād-ı ġamdan özge hergiz kendüye nān istemez	**ʿIşḳiyā** cām-ı ezeldür cānı bī-hūş eyleyen Yād ḳılmaz ʿālemi kendin ferāmuş eyleyen Ḳatreye ṣaymaz muḥīt-i ʿışḳ-ıla cūş [eyleyen] İy **Muḥibbī** yār elinden bir ḳadeḥ nūş [eyleyen] Ḫızr elinden ger olursa āb-ı ḥayvān istemez	tahmis/5 bent		- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Ġazel-i Sulṭān Süleymān Taḫmīs-i ʿIşḳī
60a	Bāḳī	Câme-i ṣıḥḥat Ḫudā'dan ḫalḳa bir ḫilʿat gibi Bir libās-ı fāḫir olmaz cisme ol kisvet gibi Var-iken baḫt u saʿādet ḳuvvet ü ḳudret [gibi] Ḫalḳ içinde muʿteber bir nesne yoḳ devlet [gibi] Olmaya devlet cihānda bir nefes ṣıḥḥat gibi	Menzil-i āsāyiş-i ʿuḳbāya isterseñ vuṣūl Ḥubb-i dünyādan ferāġat gibi olmaz ṭoġrı yol Ṣād-mān erbāb-ı ʿuzletdür hemān **Bāḳī** melūl Ger ḥużūr itmek dilerseñ iy **Muḥibbī** fāriġ ol Olmaya vaḥdet maḳāmı gūşe-i ʿuzlet gibi	tahmis/ 5 bent		- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Ġazel-i Sulṭān Süleymān Taḫmīs-i Bāḳī
60b	ʿUbeydī	Her dem elden ḳomayup bir rūḫ-ı gül-nār etegin Ṭutagör āb-ı revān gibi çemen-zār etegin Ṭutma zāhid gibi zühdüñ hele zinhār [etegin] Pend gūş itme dilā alma ele ʿār etegin Ḳo ne dirlerse disünler ṭutagör yār etegin	İy **ʿUbeydī** dil-i pür-ġamda ṣafā ḳalmadı hīç Çekmedügüm bu cihān içre belā ḳalmadı hīç Ol perī itmedügi cevr ü cefā ḳalmadı hīç İy **Muḥibbī** benī-ādemde vefā ḳalmadı hīç Sen de Mecnūn-ṣıfat ṭut yüri ṭaġlar etegin	tahmis/5 bent		- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Ġazel-i Sulṭān Süleymān Taḫmīs-i ʿUbeydī
61a	Bāḳī	İy cemālüñ pertev-i envār-ı ṣubḥ-ı lem-yezel Ber-ter olsa menzīlüñ ḫūrşīd-i enverden maḥal Sende göstermiş kemāl-i ṣun'ın Üstād-ı ezel Ḳudretin iẓhār idüb Ḥak Ḥażreti ʿazze ve cel Cümle ḫūbān içre sen cānānı ḳılmış bī-bedel	**Bāḳī**yā ḳūy-ı ḫarābātı nişīmen ḳılduġum Bezm-i ʿışḳı şemʿi āhumla müzeyyen ḳılduġum Ser-nüviştüm ḫālidür āfāḳa rūşen ḳılduġum İy **Selīm** ebrū diyüp çeşm üzre mesken ḳılduġum Alnuma ʿışḳ-ile yazılan yazulardur ezel	tahmis/ 7 bent		- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Ġazel-i Sulṭān Selīm Taḫmīs-i Bāḳī, bu tahmisin VII. bendinin son mısraı haşiyede yazılıdır.
61b	Bāḳī	Geşt ü güẓār-ı bāġ ne ḫoşdur nigār-ile Bir nev-resīde ġonçe-dehen gülʿiẓar-ile Çün tāzelendi gül-şen-i ʿālem baḥār-ile Ḫoşdur çemende seyr idelüm tāze yār-ile Tā düşmenüñ yüregi yana tāze yarıla	Gül gibi şiʿr-i **Bāḳīye** bir dem ḳulaġuñ [ur] Derd-i derūnı bülbül-i şūrīde-ḥāle şor Gel bir kenāra meclis-i mihr ü vefāyı gör Ṣun laʿl-i cān-fezāyı **Selīme** şehā ki olur Yārüñ ṣafā-yı vuṣlatı būs u kenār-ile	tahmis/ 8 bent		- - + / - + - + / + - - + / - + -	Ġazel-i Sulṭān Selīm Taḫmīs-i Bāḳī, bu tahmisin VII. bent, 3. mısraından sonraki kısım haşiyededir.
62a	Bāḳī	Rāyet-i fitne çeküb ol ḳad-i dil-cū begler Uşdılar başına her şūh-ı cefā-ḫū begler Bir yire geldi nice ġamzesi cādū begler	**Bāḳī**ya gel olalum Kaʿbe-i dil yolına peyk Diyelüm semʿa nidā iricek āḫir Lebbeyk Girelüm rāh-ı Ḫudāya diyüp e's-saʿyü ileyk	tahmis/6 bent		+ + - - / + + - - /	Ġazel-i Necātī Taḫmīs-i Bāḳī

		Bir alay oldı perī şīveli āhū begler Gözi āhūlaruñ alayına yā Hū begler	Ne **Necātī** ne güzeller ne selāmün ne ʿaleyk Fāriġuz eylemezüz kimseye ṭapu begler			+ + - - / + + -	
62a /h	Emrī	Yatur dil-i ḥaṭṭ-ı şeb-günında zülf-i yāra yaşdanmış Ne bilsün dūn ḳara güninde miskīn [māra yaşdanmış]	Ṣorarsañ **Emrī**-i dil-ḫaste ḥālin kūşe-i ġamda Yatur ol nā-tüvān ṭoprak düşmüş [ḫāra yaşdanmış]	gazel/ 5 beyit		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	
62b	ʿAmrī	Taʿalluḳ riştesi şol ṭurra-i ṭarrār yitmez mi O bütler ḳayd-bendi bileñe zünnār yitmez mi Ya deyr-i dilde ṣūret baġlıyan dīdār yitmez mi Göñül yitdi ecel seyr-i rūḫ-ı dil-dār yitmez mi Aġardı mūy-ı ser sevdā-yı zülf-i yār yitmez mi	Egerçi iḳtinā-yı nefs seyr-i rūḥa ḥāʾildür Maḳām-ı ʿışḳa **ʿAmrī** vāṣıl olmaḳ cānā ḳābildür Sülūk ehl-i maḥabbet içredür el-ḳıssa dāḫildür **Fużūlī** dime yitmek menzīl-i maḳṣūda müşkildür Ṭutan dāmān-ı şerʿ - i Aḥmed-i Muḫtār yitmez mi	tahmis/ 7 bent		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazel-i Fużūlī Taḫmīs-i ʿAmrī
63a	?	Ġam-ı ʿışḳuñla ḳoy bu dil zaʿīf ü nā-tüvān olsun Vücūdum varlıġı ʿālemde yoḳ olsun nihān [olsun] İşüm feryād u zār-ıla aşum āh u fiġān olsun Bugün ʿuşşāḳ içinde cümle dünyāya ʿayān [olsun] Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun	Seni görince sevdüm tā ezel rifʿatlü sulṭānum Fedā olsun yolıñda ḫānmānum hem daḫı cānum Bugün luṭf eyleyüp ḳurtar ḥelāl olsun saña ḳānum Günāhum sevdigümden ġayrı ger var-ısa canānum Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun	mütekerrir muhammes/ 5 bent		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Mecmuada başlıksız olarak yazılıdır. Mahlas da yoktur.
63b	ʿAşḳī (ʿIşḳī)	Gāh mirʿāt-ı felek rūy-i saʿādet gösterür Gāh döner reng-i nuḫūsetle felāket gösterür Her nefesde ʿāşıḳa biñ dürlü ḥālet gösterür Evme iy dil ṣabr ḳıl evmek melāmet gösterür Görelüm āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür	Bī-nişān olur ṣalan baḥr-i fenāya ẕātını Ser virendür daʿvī-i ʿışḳıñ ḳılan işbātını Mest-i ʿışḳ ol unudup cān u cihān leẕẕātını **ʿIşḳiyā** pāk ü mücellā ḳıl göñül mirʿātını Görelüm āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür	mütekerrir muhammes/ 5 bent		- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Başlıkta yalnızca ʿIşḳī yazılıdır.
63b	ʿAşḳī (ʿIşḳī)	Gāh felek ḫalḳ-ı cihāna ḫōş ʿadālet gösterür Gāh olur derd ü belā-ile felāket gösterür Günde yüz ṭōna girir biñ dürlü ḥālet [gösterür] Dād u feryād itme iy dil ṣabr u ṭāḳat gösterür Görelüm āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür	Ḳatı dehrüñ zehrini nūş idene ṣad āferīn Yalıñuz birin degül iñler bile rū-yı zemīn **ʿIşḳıya** dāduñ felekden almaġ-içün gel hemīn Güşe-i meyḫānede ol bir zamān güşe-nişīn Görelüm āyīne-i devrān ne ṣūret gösterür	mütekerrir muhammes/ 7 bent		- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Mürettip 63[b]'de muhammes başlığında ʿAşḳī mahlasını verdiği için 63[b]'de başlayan bu muhammes 64[a]'da biter, bu muhammese başlık olarak ''velehū'' yazmıştır sadece.

64b	Kevşerī	Bildüñ mi bu ʿālemde cānā neye ʿışḳ olsun ʿUşşāḳa vefā eyler cānāneye ʿışḳ olsun Āteş gibi gül bitdi kāşāneye ʿışḳ olsun Eyyām-ı baḥār irdi meyḫāneye ʿışḳ olsun Gül gibi güler yüzlü peymāneye ʿışḳ olsun	Bu **Kevşerī**ye her ne dirseñ yiridür Fetḥī Çoḳ bendelerüñ gerçi olda biridür Fetḥī Ḫayr-ile dirülenler ölmez diridür Fetḥī Hep Kaʿbe-i büt-ḫāne vaḥdet yiridür **Fetḥī** Her yirde hużūr-ile her ḫāneye ʿışḳ [olsun]	tahmis/6 bent		- - +/ + - - - / - - + / + - - -	Ġazel-i Fetḥī Taḫmīs-i Kevşerī, bu tahmisi ve gazeli kaynaklarda bulamadık.
65a	Sipāhī	Bülbül gibi cihānı ṭutar zārımuz bizim Gülmez açılmaz ol gül-i bī-ḫārımuz bizim Ṭās-ı felekde oynamadın dārımuz bizim ʿUşşāḳa ʿarż-ı mihr ideli yārimüz bizim Naḳş-ı murād göstereli zārımuz bizim	Biz kim esir-i miḥnet-i ʿışḳ-ı ilāhiyüz Erbāb-ı fażl u maġrifetüñ ḫāk-i rāhıyüz Maʿzūl u nā-murād bir ednā **Sipāhī**yüz **Sāʿī** memālik-i süḫanuñ pādişāhıyuz Ṣaldı cihāna velvele eşʿārımuz bizim	tahmis/5 bent		- -+/ - +- +/ + - - +/ - +-	Ġazel-i Sāʿī Taḫmīs-i Sipāhī
65a	Sāʿī	Çekildi ol gül-i bāġ-ı leṭāfet şehr-i gül-şenden Ṭolındı ol saʿādet āfitābı çeşm-i rūşenden Cihānı eyledüm āzürde-dil feryād u şīvenden Uçurdum murġ-ı cānı āşiyān-ı ʿālem-i tenden Ḫalāṣ oldum ġam-ı hicrān-ile ġavġā-yı düşmen[den]	Alınsa āh-ı ʿāşıḳdan n'ola ol dil-ber-i raʿnā Hevādan olsa pejmürde ʿacep mi ġonçe-i zibā Seni āzurde-dil eyler dimişler **Sāʿī**-i şeydā Bulınmaz bu fenā dünyāda bir gül yüzlü iy **Yaḥyā** Sen andan rāżī ü şākir olasın ol daḫı senden	tahmis/5 bent		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazel-i Yaḥyā Taḫmīs-i Sāʿī, Sāʿī'nin bu tahmisini kaynaklarda tespit edilememiştir.
65b	Ṣādıḳ	Yed-i muʿciz-nümā ki ḫalḳ idince Ḳādir-i muṭlaḳ Sipihr ü nāme vü levḥ ü şebistāne virür revnaḳ Ṭutuşmaz pençe-i fünunda senüñle kimseler el-Ḥaḳḳ Hilāl ü ḫāme vü ṭōmār u şemʿ ü ġonçe [vü] zanbaḳ Nice bir ola pençen-le düz olmaz elde beş barmaḳ	Ne dem kim ***len-terānī***[1079]den dem ursa lāʿl-i şīrīnüñ Ḳoyar Mūsī-ṣıfat raḳṣa dili āvāz-ı rengīnüñ Ne ejderdür ʿaṣā-yı zülfī **Ṣādıḳ** ol büt-i Çīnüñ Ne mihr olur yed-i beyżāsı olmış her şuʿāʿınuñ Ucı bir māh-ı bedr **Emrī** aña beş māh-ı nev mülḥaḳ	tahmis/ 7 bent		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazel-i Emrī Taḫmīs-i Ṣādıḳ
66a	ʿAḥdī	Şehā ḫūnī gözüñde ḳaṣd-ı cān-içün şecāʿat var Leb-i laʿlüñde ḳanım içmege remz u işāret var	İçerseñ cürʿāsın **ʿAḥdī** cihāna pād-şāh eyler Cemʿ ü Keyḫüsrev olsañ birbirine mübtelā eyler	tahmis/5 bent		+ - - - /	Ġazel-i Fużūlī Taḫmīs-i ʿAḥdī

[1079] Aʿrāf Sūresi/143.

		Efendi gözlerüm segrir ḫayra beşāret var Yoluñda cān virem gibi derūnumda ʿalāmet var Şehīd-i tīġ-i ʿışḳ olmaġa göñlümde şehādet var	Dimiş ol kim cihānı mihr-i naẓmı pür-żiyā eyler Gedā-yı ʿāleme sulṭān u sultānı gedā eyler Şarāb-ı ʿışḳ-ı dil-berde **Fużūlī** özge ḥālet var			+ - - - / + - - - / + - - -	
66a /h	?	**Su'āl** Ger kāna leṭafetī vü ger kān-ı seḫā Der müşkil-i īn ḥadīs şerhi fermā Gūyend ki Ḫudā būd ve diger hīç ne būd Çün hīç ne būd pes kocā bū[…]	**Cevāb-ı Monla Lütfullah Kāsānī** Ey sā'il īn mes'ele-i rāh-nümā īn yaḳ īn ki la-mekān-est ḫā[…] Çü ey ki to rā keşf şeved ey maʿnī […] Cān u ten 	rubai/ 1 dörtlük		**Ahreb** **1)**- - + / + - + - / + - - + / + - **2)**- - + / + - - - / - - - / - **3)**- - + / + - - + / + - - + / + - **4)**- - + / + - + - / + - - + /	Bu haşiyede rubai kalıbı yazılı sual ve cevaptan oluşan iki dörtlük vardır. Sualin kime ait olduğu tespit edilememiştir. Cevabın başlığında yazılı Monla Lütfullah Kāsānī kaynaklarda tespit edilememiştir.
66b	Sipāhī	Ṣūfi geçgiz sarḫōşem ṣorma baña ʿuḳbā nedür Kim ḳatı lā-yāʿḳılam bilmem ġam-ı ferdā nedür Añlaman öz kendü ḥālümden ḫaber ḫālā nedür Eyle ser-mestem ki idrāk itmezüm dünyā nedür Men kimüm sāḳī olan kimdür mey [ü] ṣahbā nedür	Başuma üşdi **Sipāhī** dün gice dünya ġamı İr gürüp gūş ḫurūs-ı ʿarşa bāngı nālemi Ḳuşḳulanmış çıḳmaz āvāzı ṭutılmışdur demi Āh u feryādıñ **Fużūlī** incidipdür ʿālemi Ger belā-yı ʿışḳ-ile ḫōşnūd iseñ ġavġā nedür	tahmis/5 bent		- + - - / - + - - / - + - + / - +	Ġazel-i Fużūlī[1080] Taḫmīs-i Sipāhī
67a	Sipāhī	Münevver ḳıldı eflāki yüzüñ iy meh żiyālıḳdan Yaraşur sidre ḳaddüñe dem ursa müntehālıḳdan Ferāġāt eyledi ṣandum seni ben bī-vefālıḳdan Gözüm yaşını baḥr itdüm firāḳuñla cüdālıḳdan	**Sipāhī** gonçeler içre göresin vird-i ḫandānı Göñül virdi n'ola bülbül gibi eylerse efġānı Gözümüñ yaşı ḳān oldı demidür ḳılsañ iḥsānı **Lāṭīfī** yolıña cānā virüpdür ṣıdḳ-ile cānı	tahmis/5 bent		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazel-i Lāṭīfī Taḫmīs-i Sipāhī

[1080] Fużūlī'ninTaḫmīsi yapılan bu gazeli için bkz.: Leylā vü Mecnūn (Ayan, 2016:312).

		Senüñle ḳānı a ẓālim ṣu sızmazdı arālıḳdan	Eger raḥm eyleyüp geçseñ ki sen bu bī-vefālıḳdan				
67b	Nālī	Niçe bir ḳalb ola fikr-i mā-sivādan münkesir Niçe bir olsun bu derd ü ġuṣṣa cānā munḥaṣır Ġayra çeşmüm ḳılmasun her dem naẓar ikide bir Ḳaṣdum oldur kim idem ʿışḳa derūn-ı dilde yir *Rabbi yessir lā tuassir Rabbi temmim bi'l-ḫayr*	Cāhilāne niçe bir ola mā'lik-i māl u cāh İşleyüp her dem günāhı ḳılmayasın bir gün āh Rūz u şeb efkār-ı fāsidle ola ḫālüñ tebāh **Nālī**yā şimdengirü ḥaḳdan yaña eyle nigāh *Rabbi yessir lā tuassir Rabbi temmim bi'l-ḫayr*	mütekerrir muhammes/		-+--/ -+--/ -+-+/ -+-	Muḫammes-i Nālī
68a	Li-Muḥarririhi	İy leṭāfet taḫtınuñ sulṭānı cānānum benüm Vey melāḥat kişverinüñ şāhı sulṭānum benüm Ṭutdı afāḳı meded bu āh u efġānum benüm Nār-ı hicrāna beni yandurma cānānum benüm Şāh-ı ḫūbānum efendüm sevdügüm cānum benüm	Göz görelden gün yüzüñ[1081] eşküm yemi cūş eyledi Yād-ı zevḳ-i vaṣl-ı pā-būsıñ dili ḫōş eyledi Lāʿl-i rengīnüñ ḫayāli bizi medhūş [eyledi] Var u yoġın ʿışḳ-ile bu dil ferāmuş [eyledi] Şāh-ı ḫūbānum efendüm sevdügüm cānum benüm	mütekerrir muhammes/ 5 bent		-+--/ -+--/ -+-+/- +-	Muhammes Li-Muḥarririhi
68b	ʿĀlī (Gelibolulu)	Süzilsün çeşm-i mestüñ devlet-i bī-dārı görsünler Bozılsun bend-i zülfüñ bendeler dīdārı görsünler Çözilsün dügmeler mir'āt-ı pür envārı görsünler Çıḳar pirāhenüñ ta ḳudret-i Settārı görsünler Meded ruḥ-ı muṣavver niçe olur(mış) bārı görsünler	O meh-r[ū] baḫt-ı **ʿĀlī** gibi ġaddār olmaḳ istermiş Kerem semtinden el çekmiş sitem-kār olmaḳ istermiş Ḳırup ʿāşıḳların cellād-ı ḫun-ḫʷār olmaḳ [istermiş] Muḥaṣṣal ẓulme meyl itmiş cefā-kār olmaḳ istermiş Yitişsünler meded üftādeler yalvarı görsünler	tahmis/5 bent		+---/ +---/ +---/ +---	Ġazel-i Kemal Paşazāde Taḫmīs-i ʿĀlī
68b	ʿAbd'ül Ġanizāde (Nadīrī)	Şehā ʿarż-ı cemāl it ḳudret-i settārı görsünler Żıyā vir ʿāleme ol rū-yı pür-envārı görsünler Ḫıram-ı nāz-ile gül-zāra gel didārı görsünler Açıl baġuñ gül [ü] nesrīni ol ruḫsārı görsünler Şalın serv [ü] şanevber şīve-i reftārı görsünler	Miṣāl-i **Nādirī** iy dil ser-ā-ser gezdüm āfāḳı Temāşā eyledüm aḥvāl-i maʿşūḳān u ʿuşşāḳı Cefakār olsa da dil-ber esirger yine müştāḳı Güzeller mihr-bān olmaz dimek yañlışdur iy **Bāḳī** Olur va'llāhi bi'llāhi hemān yalvarı görsünler	tahmis/ 5 bent		+---/ +--- / +---/ +---	Ġazel-i Bāḳī Taḫmīs-i ʿAbd'ül Ġanizāde

[1081] Mecmuada yüzüñe şeklinde yazılıdır ancak vezin gereği yüzüñ yazıldı.

69a	Zihnī	Ḳaṣr-ı vücūd-ı ādemī kim cān açar ḳapar Bir tāb-cāndur ki anı mihmān açar ḳapar Ṣanduḳ-ı ʿömri ḫāzen-ı devrān açar ḳapar Dil-ḫānesin ġam-ı ruḫ-ı cānān açar ḳapar Ḫalvet- sarā-yı ḫāṣını sulṭān açar ḳapar	**Zihnī** revāc vireli sen naẓm-ı fāḫire Kesri cevāhir-ile ziyān irdi tācire Cān virür oldı cevheriyān şiʿr-i şāʿire Naẓmuñ **Maḳālī** ḳomadı raġbet cevāhire Ṣarraf-ı dehr bir ḳurı dükkān açar ḳapar	tahmis/ 5 bent		- - + / - + - + / + - - + / - + -	Ġazel-i Maḳālī[1082] Taḫmīs-i Zihnī
69b	Fiġānī	O ḳadd [ü] ḳāmet-i bālāya o serv-i çemene Verd-i ruḫsāra o gül-nāra o berg-i semene Raḥmet-i ḥaḳḳ sezā ʿāṣıḳ olup cān virene Naẓār-ı pāk-ile her kim baḳa vech-i ḥasene Yazılur nāme-i ʿamaline yüz biñ ḥasene	Tīr-i müjgānuñ-ile cān u göñül çāk durur Fürḳatünden dün ü gün vālih ü ġam-nāk-durur Ḫayr sevmek güzeli ṭayyib-i idrāk-durur İy **Fiġānī** naẓaruñ çünki senüñ pāk-durur Ḥasenat isteriseñ ṭoyma cemāl-i ḥasene	müzdevic muhammes/ 5 bent		+ + - - / + + - - / + + - - / + + -	Muḫammes-i Fiġānī
70a	Ḫayāli	Gözlerümden itmeyüp eksük firāḳundan yemmi Gāh milk-i şādī[y]i gezdüm gehi[1083] kūh-ı ġamı Bu ḥaremde niçe biñ āşiyanuñ oldum mahremi Ser-te-ser geşt eyledüm gerçi cüvānā ʿālemi Bulmadum sencileyin bir dil-beri bir hem-demi	Nār-ı ʿışḳuñda yaḳup göñlümde mihrüñ lemʿasın Ṣaldı āfaḳa **Ḫayālī** berḳ-ı āhı lemʿasın Her nefes ʿöẕr itmeseñ añup raḳībüñ ḫudʿasın Ṣunsañ **İbrāhim** ey gül-i çihre laʿlün cürʿasın Dünyede ṣaġ olduġınca añmaya cām-ı Cemi	tahmis/ 5 bent		- + - - / - + - - / - + - + / - +	Ġazel-i Vezīr İbrahim Paşa Taḫmis-i Ḫayāli
70b	Şehzāde Sulṭān Muṣṭafā	İy saʿādet necmi devlet māhı mihr-i ās-mān Ṣubh dem peyk-i ṣabā virdi selāmuñdan nişān Baḫt-ile yār ol zemīn ṭurduḳca döndükce zamān Muṭṭalīʿdür ġayb u dāna āşkārā vü nihān Ārzū-yı cān u dil mihr-i maḥabbetdür hemān	Ḳaplasa rūy-ı zemīni düşmen-i ẓulmet-şiʿār Pertev-i nūr-ı hidāyet ānı eyler tārumār Ḳonmasun āyīne-i ḳalbe kudūretle ġubār Kimse bilmez **Muṣṭafā** yārın n'olur encām-ı kār Arzū-yı cān u dil mihr-i maḥabbetdür hemān	mütekerrir muhammes/ 5 bent		- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Muḫammes-i Şehzāde Sulṭān Muṣṭafā

[1082] Taḫmīsi yapılan Maḳālī'nin bu gazeli Gülşen-i Şuʿarā'da 6 beyttir. Mecmuada olmayan beyt GŞ'de IV. beyt:
Ben ʿandelibin ol yüzi gül görse nāz ile
Destinde bir kitāb-ı Gülistān açar ḳapar

[1083] Mc.'de bu şekilde yazılıdır.

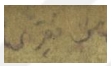
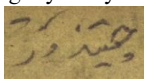
71a	Ḥayretī	Yārüñ ruḫ u zülfinde bil küfr ile īmānı Vechine naẓar ḳıl baḳ gör āyet-i Ḳurʾānı Dil ḫānesini pāk it gör anda o sulṭānı Ey ṭālib olan ʿārif seyr itmege cānānı Diḳḳatle naẓar eyle her gördügüñ insānı	İy **Ḥayretī** yüzüñ sür ḫāk-i der-i cānāna Emr oldı sücūd etmen ol ṣūret-i raḥmāna Rāz-ı dil-i pür-derdi insāna di insāna Esrār sözin **Aḥmed** keşf eyleme nā-dāna Ḥayvāna maḥal görme bu çeşme-i ḥayvānı	tahmis/7 bent		- - + / + - - - / - - + / + - - -	Ġazel-i Aḥmed Paşa Taḫmīs-i Ḥayretī
71b	Fużūlizāde Fażli	Cihān iki durur şāh-ı cihān bir Yedi ṭamu sekiz bāġ-ı cinān bir Yedi ḳat yir ṭoḳuz ḳat ās-mān bir Gelen birdür giden birdür ḳalan bir Hemān birdür hemān birdür hemān bir	Ḳavuşdı birbiriyle cism-ile cān Birikdi bir arada küfr ʿimān Bir oldı **Fażliy**ā kāfir müselmān Gümān refʿ oldı ẓāhir oldı īḳān Hemān birdür hemān birdür hemān bir	mütekerrir muhammes/ 9 bent		+ - - - / + - - - / + - -	Fażl bin Fużūl
71b /h-72a /h	Pertevī	Ḥaṣr-ı ḳaçan cūşa gelüp ṭaşa bu devlet ersi (?) Pāye-i rifʿatü't-tūr getürüp ḫār u ḫāsı Çünki ednā itmiş ʿalāda olan mertebesi N'ideyin żāyiʿ idüp ṭūl-ı emelle nefsi Ḳalmadı zerre ḳadar dilde bu dünyā hevesi	**Pertevī** emr-i firāsi (?) ol gel gül-zāra ne ġam ʿAndelib-i […] cān yüz ṭuta gir zāra ne ġam Baş açuḳ ṣıdḳ-ile herkes ki yalvara ne ġam **Şāhī**-i bī-dil ü ġam-ḫᵛār-ı günaḫkāra ne ġam Sen olursan eger iy bār-ı Ḫudā dest-resi	tahmis/ bent 5		+ + - - / + + - -/ + + - - / + + -	Ġazel-i Sulṭān Bayezid bin Sulṭān Süleymān Taḫmīsī Pertevī
72a	Rāmī	Rāstdur ḳāmetüñde bālālıḳ ʿĀrıżuñda temām temāşālıḳ Dil-rübālıḳ güzellik aʿlālıḳ Sende ḥaddden ziyāde raʿnālıḳ Baña yüz ṭutmasun mı şeydālıḳ	Saña merg-i ecel çeke çün tīġ Āf-tāb-ı ḥayātuña ire mīġ Ölicek **Rāmī** dime ḥayf u dirīġ Ölmez oġul durur kelām-ı bāliġ **Sırrī**yā ancaḳ ola bābālıḳ	tahmis/ bent 5		+ + - - (- + - -) / + - + - / + + - (+ -)	Ġazel-i Sırrī Taḫmīs-i Rāmī
72b	Şerīfī	Ḫān-ḳāh-ı dehre meyl itme dilā ḫanlıḳ budur İʿtibār itme cihāna kim cihān-bānlıḳ budur Devlet-i dünyāya maġrur olma ḫaḳanlıḳ budur Hāy u hūdan fāriġ ol ʿālemde sulṭānlıḳ budur Pendini gūş eylegil mūruñ Süleymānlıḳ budur	Gel ʿalā'iḳdan mücerred ol **Şerīfī** cān-ṣıfat Şāhid maʿnī-i tecelli eyleye cānān-ṣıfat Virdüñ olsun dem-be-dem bu söz şeh-i devrān-ṣıfat Nefs ḥaẓẓın iy **Muḥibbī** virmegil ḥayvān-ṣıfat Żabṭ-ı nefs it ʿārif ol ʿālemde insānlık budur	tahmis/ bent 5		- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Ġazel-i Sulṭān Süleymān Taḫmīs-i Şerīfī
72b /h-73a /h	Ḫişālī	[…]-gāh ḥavādisde şu ġāfil kim oturmışdur Göñülde refʿ idüp fikr-i ser-encāmı getürmişdür […]l ḥaḳḳında bir büti diyüp ẕātī buyurmışdur	ʿAlāyıḳdan […] eyle **Ḫişālī** beytü'l ḥarāmı Yiter ṣavurman […] Çü tenhālıḳdadur bildüñ safā vü […] Şu deñlü bī-kes olmışdur ki **Ẕātī** o […]	tahmis/ bent 5		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazel-i Zātī Taḫmīs-i Ḫişālī Sayfa kenarında kelime başları fotoğrafta çıkmadığı için ve bazı yerlerde mürekkep dağılması olduğu

		Ṣaḳın ṣayyād-ı ʿālemden kemān-ı ḥīle ḳurmışdur […] ʿāḳillere ġafleti kemininden oḳ urmışdur	[…]				için okunamamıştır. Mtinde okunamayan yerler […] ile gösterilmiştir.
73a	Veysī	Ḫānmānı terk idüp bu cism-i virānum gibi Çeşme-i cāndan yuyup al çeşm-i giryānum gibi Terk-i cemiyyet idüp ʿaḳl-ı perīşānum gibi Başum alup ḳanda varam āh u efġānum gibi Bir efendüm vār-iken ʿālemde sulṭānum gibi	**Veysī-i** bī-çāreyem oldum ġamuñla pā-māl Ḫāṭırum maḥzūn u baġrum ḫūn u cismüm bī-mecāl Böyle iken pādişāhum ḥāl-i ḳalb[üm] pür-melāl Eylemem ölsem de ben gerdūn-ı dūna ʿarż-ı ḥāl Bir efendüm vār-iken ʿālemde sulṭānum gibi	mütekerrir muhammes/ 5 bent		- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Başlıkta yalnızca mahlas verilmiş olup nazım şekli yazılı değildir.
73b	Maḳālī	Şikāyet rūzgārumdan ki bir dem olmadı ḫoşnūd Fiġān baḫt-ı siyāhumdan kim ḳılmaz ṭālim mesʾūd talihim Yumıldı ġonca-i baḫtum elümde cām-ı ġam fersūd Bahāristān-ı ʿālemde açılmazsa gül-i maḳṣūd Ne ġam iy bülbül-i cān çünki gül-zār-ı ʿadem mevcūd	**Maḳālī** lāʿl-i dilber vār-iken yāḳūt-ı aḥmerden Yudum al çeşme-i āb-ı ḥayāt-ı cāvidānden Ne_olur cām-ı Cem ü Cemşīd ü mirʾāt-ı Sikenderden Tecellīyi ṣafā-yı ṣayḳal it mirʾāt-ı ḫāverden O māhuñ ʿaḳs-i ḫüsnidür ***Fiġānī*** *mā-hüve'l-maḳṣūd*	tahmis/5 bent		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazel-i Figānī Taḫmīs-i Maḳālī Maḳālī'nin bu tahmisini kaynaklarda bulamadık.
73b /h	Rūḥī	Saña zāhid eger dirse ṣarāb-ı dil-güşādan geç Ṣarāb-ı dil-güşādan geçme iy dil bu riyādan geç	[Beḳā bezmindedür] Rūḥī ṣafā-yı bāde-i vaḥdet [İrişmek]se ġaraż ol ẕevḳa bu bezm-i fenādan geç	gazel/ 5 beyit		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Gazelde okunamayan ve sayfa kenarında eksik olan kelimeler Rūḥī Dīvānı'ndan tamamlanmıştır. Ak, C.(2001), 367
74a	Emrī	Görindi luṭf-ı rūy-ı yār mirʾāt-ı semenlerde Ẓuhūr itdi ḫırām-ı ḳadd-i dilber nārvenlerde Oturma merdüm-i çeşmüm gibi beytü'l-ḥazenlerde Bahār irdi ṣafā kesb idicek demdür çemenlerde Ḫuṣūsā böyle yanuñca ola sīmīn bedenlerde	Çü **Emrī** ol meh-i nā-mihribān bī-ʿahd dilberdür Viṣālin vaʿde eylerse yine hicrān muḳarrerdür Anuñçün dir bu beyti ol ki Ḫusrev aña çākerdür Firāḳuñla **Nişānī** ḫastenüñ ḥāli mükedderdür Viṣālüñ vaʿde itmişdüñ be hey ẓālim geçenlerde	tahmis/5 bent		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazel-i Nişānī Taḫmīs-i Emrī Tahmis Emrī Dīvānı'nda 6 benttir. Mecmuada olmayan dīvandaki 4. bent: Ġamuñdan bād-ı āhumdan ḥarāba vardı ḳasr-ı ten Ġam-ābād-ı firāk ise degüldür kūşe-i meʾmen Cemālüñsüz pür āteşten görinür çeşme-i gülşen

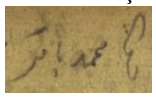
							Siyeh kākülerinden ġayrı yoḳdur gönlüme mesken Ne müşkildür kişi cānā garīb olmak vatanlarda
74a	Yaḥyā	Yā Rabb ḥasret-ile benüm alma cānumı Bir daḫı göreyin ol meh-i nā-mihrübānumı Ol āftāb-ı ʿālemi şūh-ı cihānumı Şāhin bakışlu yārümi rūḥ-ı revānumı Sulṭānumı efendümi şāh-ı cihānumı	Ben nice medḥ idem ki cemālini el bilür Gün gibi bī-naẓīr bilür bī-bedel bilür Bu ʿizzete bu devlete ġāyet maḥal bilür **Yaḥyā** ʿale'l-ḫuṣūṣ ziyāde güzel bilür Sulṭānumı efendümi şāh-ı cihānumı	mütekerrir muhammes/ 5 bent		- - + / - + - + / + - - + / - + -	Yaḥyā Fermāyed
74a /h	?	Meni terk eyleyüp ger adın yarım iderler bāri Geldüñ dirler bāzār-gūn ḥaydārī	Kesilsüñ revnāk-ı bāzār-ı ḥarī dārı Gice güñdüz yüze eşk-i nedāmet eylesün cārī	rubai/ dörtlük		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	
74b	Ḥāfıẓ	İy şabā būy-ı gül ü reyḥānum almaḳ yol mıdur Yā nesīm-i zülf-i müşk-efşānum almaḳ yol mıdur El ṣunup laʿl-i leb-i ḫandānum almaḳ yol mıdur Meclis içre būse-i cānānum almaḳ yol mıdur Öldürüp ben nā-tüvānı cānum almaḳ yol mıdur	Çekmeyince niçe dem ʿāşıḳ belā vü ḥasreti Geçmeyince cānına dehrüñ cefā vü şiddeti **Ḥāfıẓ** il virmez saña yārüñ ṣafā vü vuṣlatı İy kilāb-ı kūy-ı dil-ber n'itdi size **Ḥayretī** Çaġrışup her biriñüz dāmānum almaḳ yol mıdur	tahmis/ 5 bent		- + - - / - + - - / - + - + / - + -	Ġazel-i Ḥayretī Taḫmīs-i Ḥāfıẓ
74b /h	?	Ölünce itmezem özge güle neẕẕāre gülşende Kerem ḳılduñ[1084] yetirdüñ[1085] bülbüli dīdāra gülşende		matla		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	

[1084] Mc.'de bu şekilde yazılıdır.

[1085] Mc.'de bu şekilde yazılıdır.

74b /h	?	*[1086] Mene seyr-i ṣafā-yı gül görem sensiz ḥarām olsun Döküp ḳan yaşı didem iy ḫalḳ ide Ḫāliḳ		müfred		+---/ +---/ +---/ +---	
75a	Faẕlī	Ḳanadum altına ʿanḳā gibi biñ kūh-sār aldum İçinde pençe-i ḳahr-ile kebg-i dil-figār aldum Maḥabbet ḳāfınuñ gerçi şikārın bī-şümār aldum ʿAdū-yı zāġ elinden bir teẕerv-i şīve-kār aldum Daḫı ben şāh-bāz-ı ʿışḳ olaldan bir şikār aldum	Olup **Faẕlī** gibi ser-geştesi bir māh ruḫsāruñ Varup dellāl-ı dil-bāzār-ı kūyına o dil-dāruñ Hezārān cehd-ile iḳrārını aldum o ʿayyāruñ Nuḳūd-ı ṣabrumı virdüm metāʿ-ı vaṣlına yārüñ Görenler **Ẕātīyā** cānlar virür bir yādigār aldum	tahmis/ 5 bent		+---/ +---/ +---/ +---	Kara Faẕlī
75a /h		Vaṣlına ger yetmeyem cānā hemīn yanam oda Çoḫ[1087] tāb idem bu āteş-i hicrānemi		müfred/ 2 mısra		-+--/ -+--/ -+--/ -+-	
75b	Emrī	İy zülfi tāze sünbül v'ey ḳāmeti ṣanevber İy ḫaṭṭı lāle vü gül v'ey aġzı ġonçe-i ter Bāġ-ı cihānda yoḳdur sen gül-ʿizāra beñzer İy ṣaçları şeb-i Ḳadr v'ey yüzi māh-ı enver Dil ṭıflı her gün aġlar ʿīd-ı viṣālün ister	Çoḳdan görinmez oldı gün yüzi yār-ı cānuñ Eflāke irsem **Emrī** ṭañ mı senüñ fiġānuñ Terk eyleyüp bu cismi elden bıraḳdı cānuñ Ṣol deñlü meyli vardur **Bāḳī** lebine cānuñ Gūyā ki teşne-diller āb-ı ẕülāl özler	tahmis/5 bent		--+/ -+--/ --+/ -+--	

[1086] Bu şiir (74[b/h]) ve bu şiirden sonra gelen haşiyedeki iki şiir (74[b/h], 75[a/h]) vezin ve kafiye durumları göz önünde bulundurularak müstakil şiirler (müfred/matla) şeklinde değerlendirilmiştir.

[1087] [Mehemmed Bāḳır]: Mc.'de bu kelimeler mısra başında yer almaktadır. Vezin gereği dipnotta verilmiştir.

75b /h		Dūş ān ṣanem bī-gāne-veş be-güzeşt ber-men çün serv Kerdem selām menī lākin o dāredeş cevāb-ı serseri	Men ez-kücā to ez kücā men pādişāhem to gedā To ġāribī ez-salṭanat der-faḳr u fāḳa men berī	gazel/ 4 beyit			
76a	Ṣubḥī	Cüvānā ʿarıż-ı mehtābıña şems ü ḳamer ʿāşıḳ Nice şems ü ḳamer dünyā olupdur ser-be-ser ʿāşıḳ Cemal-i bā-kemālüñ ḫalḳ-ı dünyāyı ider ʿāşıḳ Ḳabā vü ḳaddüñe ʿar ʿar-ı ruḫuña verd-i ter ʿāşıḳ Ölümlü çeşmüñe nergis lebüñe ġonçeler ʿāşıḳ	Hevā-yı ʿışḳ-ı pāküñle olup ser-geşte-i ʿālem Ṣararmış her yiri bār-ı belā ki çekmede muhkem Gezerler **Ṣubḥī**-i şeydā-ṣıfat āzurde-i pür-ġam Ṭolanurlar ser-i kūyūn dil-i **ʿUlvi** gibi her dem Ḫad-i ruḫsāruña cānā güneş ʿāşıḳ ḳamer ʿāşıḳ	tahmis/ 5 bent		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	
76b	Muḥibbī	Bi’ḥamdi’llāh ne bir fikrüm ne bir bāṭıl ḫayālüm var Ne bir zerrāḳ sālūsum ne fikr ü mekr u ālüm [var] Saʿādet ehliyem Ḥaḳ’dan menüm ferḫunde ḥālüm [var] Ġanīdür ʿışḳ-ile göñlüm ne māl ü ne menālüm var Ne vaṣl-ı yāra ḫandānam ne hicrāndan melālüm var	Perīşān olmadın dil defterinüñ köhne evrāḳı Kesilüp ḫalḳ-ı ʿālemden gel iy dil iste Ḫallāḳ’ı Ser-ā-ser mülküñ olmış ṭut **Muḥibbī** cümle āfāḳı Cihān fānidür iy ***Yaḥyā*** *Hüve’l-Ḥayyu Hüve’l-Bāḳī* Degişmem aṭlas-ı çarḫa benüm bir köhne şālum var	tahmis/5 bent		+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -	Ġazel-i Yaḥyā Taḫmīs-i Sulṭān [Süleymān]
76b	Sirācī	Başum alup gideyin ʿışḳuñla cānā bir yaña Niçeler divāneñ oldı bende şeydā bir yaña ʿIşḳuñı kimseye virmem olsa dünyā bir yaña Ḫalḳ-ı ʿālem bir yaña bī-çāre tenhā bir yaña Cennet -i kūyıñ ḳomazam olsa dünyā bir yaña	Ḥasretā derdā dirīġā ḳalmışam zār u nizār Yile virdi tevbe vü zühd ü ṣalāḥ-ile ḳarār İy **Sirācī** dūd-ı āhuñ olalıdan pür-şerār Cānına oldı **Necātī**nüñ ḥavāle ʿışḳ-ı yār İy ecel sen de gelüp itme teḳāżā bir yaña	tahmis/ 7 bent		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
77a	Ḳıyāsī	İy ādemoġlı hecr-ile geldüñ bu ḫāneye Uyma vişāl-i yāri görüp yok fesāneye Tīr-i murāduñ irmedi çünkim nişāneye	Bir şeb **Ḳıyāsī** eyler-idüm çarḫa bed-duʿā Dirdüm yıḳılsa ṭurmasa bu çarḫ-ı bī-vefā Gökden irişdi gūşıma ol gice bir ṣadā	mütekerrir muhammes/ 5 bent		- -+ /	Ḳıyāsī Fermāyed

		Meyl itme sen de ḫırmen-i ʿālemde dāneye Gördüñ zamāne uymadı sen uy zamāneye	Remz-ile dirdi baña gedā-yı (?) ṣāḥib-i belā Gördüñ zamāne uymadı sen uy zamāneye			-+-+/ +--+/ -+-	
77b	Raḥmī	Bir yaña derd ü firāḳ vü bir yaña zehr ü elem Bir yaña cevr ü cefā vü bir yaña hecr ü elem Ḳıldılar tārāc-ile dil mülkini şehr-i ʿadem Ḫāne-i dilde ider ṣabr-ile daʿvā-i ḳadem Gāh fürḳat gāh miḥnet gāh ḥasret gāh ġam	Vādī-i sīnemde **Raḥmī** leşker-i hicrān olur Gelmesün ṣabrum [ṣaḳın dil ḫānesi virān olur] (?) Cān-ile dil mülki ʿışḳ-ile bugün nālān olur Bir dem içre niçe [ger çekem dil taḫtına sultān olur] Gāh fürḳat gāh miḥnet gāh ḥasret gāh ġam	mütekerrir muhammes/ 5 bent		-+--/ -+--/ -+--/ -+-	Tahmisin 2. bendin 5. mısraından sonrası 78a'da yer almaktadır. Mecmuada 78a'da sayfa yırtık olduğu için makta bendinde 2. ve 4. mısradaki eksiklikler Raḥmī Dīvānı'ndan tamamlandı.
77b /h		Ey hestī-i ẕāt-ı to ne ez-key ʾ Ḫasb-ı to kāʾināt-ı lā-şey Mehvend devr-i āfītāb-ı ẕātet Hem ẓulmet ü hem ẓalām u hem ney ʾ		nazm/kkıt'a		--+/ +-+-/ ++-	
78a	?	Dilā bāḳī degüldür şevket-dārāyı n'eylersin Libās-ı ʿāriyetdür aṭlas-ı dībāyı [n'eylersin] Ġamı ʿazline degmez manṣıb-ı ālāyı n'eylersin Çün āḫir ḳor gidersin devlet-i dünyāyı [n'eylersin] Riyāset ʿadd idüp bu ḫalḳ-ile daʿvāyı n'eylersin	[…]yaz mı ḥaẕret-i ʿizzet Demidür aġla ḥālüñ ġafil olma geçmesün fırṣat […] […]ilen eyleyüp rıḥlet Messīʾü muḥsine taʿyin olınca dūzah u cennet ʿAceb ol demde fevri sen dil-i şeydāyı n'eylersin	tahmis/ 6 bent		+---/ +---/ +---/ +---	Ġazel-i Fevrī Taḫmīs-i […] Mecmuada 78a ve 78b'de kopukluk olduğu için hem başlıkta hem de makta bendinde şairin mahlasını okuyamadık. Okunamayan kısımlar […] ile gösterilmiştir.
78b	Muʿīdī	[Lebüñ ʿak]siyle yāşumı görenler dir ki ḳandur bu Ne ḳan olsun ki hecrüñden helāk oldum nişāndur [bu] [Cihandan el yuyan] ehl-i dile āşūb-ı cāndur bu Hevā deryāsını pür-cūş iden seyl-i revāndur bu Yāḫud cām-ı maḥabbetde şarāb-ı erġavāndur bu	[**Necātī** dōstdan canın dirīġ eyler dimiş düşmen] [Zihī düşmen ki düşmendür bizümle mā-teaddümden] [**Muʿīdī** ḥāliş ü muḫlīş ḳuluñdur ḫod bilürsin sen] [Bu sözler ġayrı vāḳīʿdür inanma iy yüzi gülşen] [Yolında öldüğüm vallāhi billāhi yalandur bu]	tahmis/ 5 bent		+---/ +---/ +---/ +---	[Ġazel-i Necatī] Taḫmīs-i Muʿīdī Bu tahmîsin mahlasında mecmuada Cāmī yazmaktadır. Tahmis İbrahim DİREKLİ'nin DT'de Ġazel-i Necātī Taḫmīs-i Muʿīdī başlığıyla (Musammat Mecmuaları ve Gencîne-i Eş'âr (Milli Ktp. YZ. A1641) İsimli Musammat Mecmuası (Metin-

							İnceleme), (Direkli, 2022: 785), sonrasında da Gülçin TANRIBUYURDU'nun DT'de Taştīr-i Muʿīdī Be-Ġazel-i Necātī (Mu'îdî Dîvân (Metin-Çeviri) (Tanrıbuyurdu, 2012: 430) başlığıyla yer almaktadır. Bu iki kaynaktan yola çıkarak bu tahmise Muʿīdī mahlası eklenilmiştir. Tahmisin sayfa kopukluğundan dolayı eksik olan mısra ve kelimeler [] içinde MUD'dan eklenmiştir.

5. SONUÇ

Mecmualar içinde seçme yazıların olduğu derleme metoduyla oluşturulmuş, şiir antolojisi niteliğindeki defterlerdir. Derlenen şiirler tamamen derlemecinin kişisel zevkine ve eğilimine göre çeşitlilik kazanır. Daha çok şiire ilgisi olan, şiir yazma gayreti gösteren veya şairler tarafından oluşturulanlar da vardır. Kaynaklarda adı geçmeyen pek çok şaire dair bilgileri veya kaynaklarda ismi geçse dahi şiirleri ve şairliği hakkında tezkirelerde yazanlar dışında hakkında fazlaca malumatımızın olmadığı şairlere ve şiirlerine rastlamak mümkündür. Üzerinde çalıştığımız İran Meclis Kütüphanesi 17805 numarada Mecmuâ-i Eş'âr-ı Türkî ismi ile kayıtlı bu mecmuanın tamamı 84 varaktan oluşmaktadır. Başta ve sonda kopukluklar mevcuttur. Mürettip çoğunlukla başlıkları siyah yazmakla birlikte kırmızı yazdığı da görülmektedir. Bazı başlıklarda şairin ismini yazarken yanında nazım şeklinin de ismini vermektedir. Mürettip mecmuada Fazlî'lerin karışmasını önlemek maksadıyla Fuzûlî'nin oğlu olan Fazli'ye ait şiiri verirken başlıkların genelinde kullandığı nazım şeklini kullanmak yerine "Fazl bin Fuzûl" başığı ile yazmıştır. Mecmuada (43^{a}-78^{b} vr.) daha çok 15., 16. ve 17. yüzyılın önde gelen şairleri ve şiirleri bulunmaktadır. Basımı yapılmış divanlarda veya makale, bildiri, yüksek lisans ve doktora tezleri gibi yayınlarda bulamadığımız, mecmuada yer alan şairler ve şiirleri:

Mecmuada şairi belli olan ve yayımlarda tespit edilemeyen toplamda 44 şiir/nazım (31 adet musammat; 4 muhammes, 19 tahmis, 4 tesdis, 1 müseddes ile şairi belli olmayan 1 tesdis, mürettibe ait 1 muhammes, Fevrî'nin gazeline yapılan 1 tahmis, 11 murabba, 3 müfred, 2 nazm/kıtʿa, 1 matla ve 1 mısra) divanlarda ve diğer yayımlarda tespit edilememiştir. Bunların detaylı açıklamaları ve tablosu aşağıda verilmiştir.

- Hâşîmî'nin Ankâ (Şirazi Molla Hüseyin)'nın matla beytine yaptığı tesdis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Suâlî'nin Yahyâ Bey'in müseddesinin "Beni öldür vücudumdan ne nâm u ne nişân olsun" son mısraını tazmin ederek yazdığı tesdis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Sipâhî'ye ait biri; Üsküplü İshak Çelebi'nin "Bilmem nedür günâhum bakmaz yüzüme Ahmed/ Yazuk degül bana hey ümmet-i Muhammed" beytinin

tazminiyle oluşturulan tesdis, diğeri Yahyâ Bey'in "Bana ol gün yüzlü Ahmed'den şefa'at yok mıdur/ Yâ şefa'at olmaya bende liyâkat yok mıdur" matlası üzerine tazmin faaliyetiyle oluşturduğu 2 tesdis ile Sâ'î'nin gazeline, Lâtîfî'nin gazeline ve Fuzûlî'nin gazeline yaptığı 3 tahmis olmak üzere; Sipâhî'ye ait 5 musammat kaynaklarda tespit edilememiştir.

- Sâ'î'nin 1 müzdevic müseddesi ile Yahyâ Bey'in gazeline yaptığı 1 tahmisi kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Tavkî'nin Cenâbî'nin gazeline yaptığı yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir. Tahmise konu olan Cenâbî'nin gazeli mecmuada 7,divanda 5 beyittir. Farklılıkları ve divanda olmayan beyitler dipnotta gösterilmiştir. Ayrıca Tavkî hakkında kaynaklarda bir bilgiye rastlanmamıştır.
- Günâhî'nin Hayretî'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Amrî'nin Fuzûlî'nin gazeline yaptığı tahmis Amrî Divanı'nda yoktur.
- Mecmuada Aşkî'nin, Bâkî'nin "Görelüm âyine-i devrân ne suret gösterür" mısraının tazminiyle oluşturulmuş iki tahmisi vardır. Divanda yalnızca biri mevcuttur. Divanda olmayan tahmis 64ª'da yer alan 39 numaralı şiirdir.
- Kevserî'nin Fethî'nin gazeline yaptığı tahmisin yalnızca I. bendi Latîfî Tezkiresi'nde Kevserî başlığı altında verilmiştir (Canım, R., 2018:456).
- Nâlî'nin 5 bentlik "Rabbi yessir lâ tuassir Rabbi temmim bi'l-hayr" mısraıyla oluşan mütekerrir muhammesi kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Zihnî'nin Makâlî'nin gazeline yaptığı tahmisi kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Figâni'ye ait 5 bentten oluşan müzdevic muhammesi Figâni Dîvânçesi'nde ve diğer yayımlarda tespit edilememiştir.
- Hayâlî'nin Vezir İbrahim Paşa'nın gazeline yaptığı tahmis Hayâlî Bey Dîvânı'nda ve diğer yayımlarda tespit edilememiştir.
- Mecmuada "Muhammes-i Şehzâde Sultan Mustafa" başlığı ile verilen 5 bentlik Şehzâde Mustafa'nın mütekerrir muhammesi tespit edilememiştir.
- Fuzûli-zâde Fazlî'ye ait 9 bentlik mütekerrir muhammes kaynaklarda tespit edilememiştir. Mürettip mecmuada ki diğer Fazlî (Kara Fazlî) ile karışmaması için muhammesin başlığında "Fazl bin Fuzûl" yazmıştır.
- Râmî'nin Sırrî'nin gazeline yaptığı tahmis ve tahmise konu olan gazel kaynaklarda tespit edilememiştir.

- Şerîfî'nin Muhibbî'nin gazeline yaptığı tahmis yayımlarda tespit edilememiştir.
- Makâlî'nin Figânî'nin gazeline yapmış olduğu tahmis tespit edilememiştir.
- Subhî'nin Ulvî'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Sirâcî'nin Necâtî'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Kıyâsî'nin Ebûbekir Kânî'nin "Gördün zamqne uymadı sen uy zamâneye" mısraı üzerine yapılan tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Pertevî'nin Şâhî (Sultan Bayezid)'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Hisalî'nin Zâtî'nin gazeline yaptığı tahmis kaynaklarda tespit edilememiştir.
- Şairi belli olan bu musammatlar dışında 49^{b}'de yer alan 1 müzdevic müseddes, 63^{a}'da yer alan Yahyâ Bey'in "Beni öldür vücudumdan ne nâm u ne nişân olsun" mısraı üzerine yapılan 5 beentlik tahmis, 68^{a}'da mürettibe ait "muhammes-i Li Muharririhi" başlığıyla yer alan mütekerrir muhammes, 78^{a}'da Fevrî'nin gazeline yapılan tahmisin kime ait olduğu tespit edilememiştir.
- Bunların yanı sıra mecmuada şairi belli olmayan 11 murabba, 1 müfred, 1 mısra kaynaklarda tespit edilememiştir.

Mecmuanın bu bölümünde (43^{a}-78^{b} vr.) oldukça fazla sayıda yeni şiirler, kaynaklarda adı geçmeyen ve bilinmeyen bir şair olan Tavkî ve ona ait tahmis de gün yüzüne çıkmıştır. Mecmuanın ilk bölümü (5^{b}-42^{b} vr.) 2019 yılında Ümran AY SAY danışmanlığında, Melis AZİZİ yüksek lisans tezi olarak çalışmıştır (Azizi, 2019). Bu tez çalışması ile İran Meclis Kütüphanesi 17805 Numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nın çeviri yazıya aktarımı tamamlanmıştır. Çalışmamızın amacına ulaştığını düşünerek, alana katkı sağlamasını umut ediyoruz.

KAYNAKLAR

Ak, C. (2001). *Bağdatlı Rûhî Dîvânı Karşılaştırmalı Metin.* Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa, C.1:73 s., 74 s., 367 s.

Aksoyak, İ. H. (2018). *Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 382 s.

Ayan, H. (2014). *Nesîmî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eseleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 227 s., 304 s.

Ayan, H. (2016). *Leylâ vü Mecnûn*. Dergah Yayınları, İstanbul, 312 s.

Azizi, M. (2019). İran Meclis Kütüphanesi 17805 Nolu Türkçe Şiir Mecmuası (vr. 5b-42b) (İnceleme-Metin). *Yüksek Lisans Tezi, MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul.*

Başkanlığı Yayınları, Ankara, 98 s., 99 s.

Bedestani, A. (2018). XVI. Yüzyıl Şairi Ahdî-i Bağdâdî Dîvânı. *Yüksek Lisans Tezi, MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul, 47 s.*

Boysak, N. (2007). Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi 2752,3005 Numaralı Şiir Mecmualarının Tanıtımı ve 2752,3005 Numaralı Mecmuaların Metni. *Yüksek Lisans Tezi, SÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Konya, 160 s.*

Bozyiğit, E. (2021). Taşlıcalı Yahyâ Bey Divanı (İnceleme- Tenkitli Metin- Nesre Çeviri- Sözlük). *Doktora Tezi, MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul, 325 s., 330 s., 425 s.*

Canım, R. (2018). *Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ (Latifî Tezkiresi),* Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 456 s.

Çaldak, S. (2010). *Nâlî Dîvânı*. Kesit Yayınları, İstanbul.

Çelik, B. ve Kılıç, M. (2018). *Derzi-Zâde Ulvî/ Dîvân.* DBY Yayınları, İstanbul, 541 s., 542 s.

Çetin, İ. (1993). Derzî-Zâde Ulvî (Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni). *Yüksek Lisans Tezi, FÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 365 s.*

Devellioğlu, F. (2007). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 240 s., 397 s., 837 s., 858 s., 877 s.

Dilçin, C. (2004). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Direkli, İ. (2022). Musammat Mecmuaları ve Gencîne-i Eş'âr (Milli Ktp. Yz. A 1641) İsimli Musammat Mecmuası (Metin- İnceleme). *Doktora Tezi, İMÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul, 673 s., 674 s., 785 s.*

Eraslan, K. (2015) (hzl.). *Mîzânu'l- Evzân; Alî-Şîr Nevâyî*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 33 s.

Erden, M. (2018). XV. Yüzyıl şairi Habîbî ve Dîvânı. *Yüksek Lisans Tezi, MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, 36 s.*

Erdoğan, M. (2014). *Osmanlı Türkçesinde Benzer Yazılışlı Kelimeler Sözlüğü*. Grafiker Yayınları, Ankara.

Erkan, A.S. (2016). Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi HAKSES Koleksiyonundaki 08802/Hs0753 Numaralı Demirbaş ve T811.21 Yer Numarasına Kayıtlı Mecmu'âtü'l-Eş'âr (1b-249a) (İnceleme-Metin). *Yüksek Lisans Tezi, Ankara YBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ankara, 141 s., 143 s.*

İpekten, H. (2010). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*. Dergah Yayınları, İstanbul.

İsen, M. (2017) (hzl.). *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı,* Gelibolulu Mustafa Âlî. Ankara, 107 s.

İsen, M. ve Işınsu Durmuş, T. (2022). *Sultanı Kul Eder Aşk/ Sultan II. Bayezit ve Şiirleri*. Muhit Kitap, İstanbul.

Kahraman, B. (2010). *Nâlî ve Dîvânı*. Kömen Yayınları, Konya.

Kanar, M. (2015). *Farsça-Türkçe Sözlük*. Say Yayınları, İstanbul.

Karaca, O.S. (1995). Hâşîmî Dîvânı (Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanı'nın Karşılaştırmalı Metni). *Yüksek Lisans Tezi, EÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.*

Karahan, A. (1966). *Kanuni Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figanî ve Divançesi.* İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul, 40 s.

Kartal, A. (2021). *Lügat-i Nâcî*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Kayabaşı, A. (1995). Sârbân Ahmed Dîvânı (İnceleme-Metin). *Yüksek Lisans Tezi, İNÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı, Malatya, 347 s., 348 s.*

Kesik, B. (2012). *Selîmî (II. Selîm) Divançesi*. Vizyon Yayınevi, Ankara, 38 s.

Kesik, B.(2018). *Cenâbî Dîvânı*. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 98 s.

Kılıç, A. (2012). Mecmua Tasnifine Dair. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII-Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı.* Turkuaz: İstanbul, s. 81-96.

Kılıç, F. (1999). *Şâhî Divanı (İnceleme-Metin).* Atatürk Kültür Merkezi

Kılınç, A. (2021). *Fuzûlî Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin*). Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul, 629 s., 687 s., 696 s., 698 s., 799 s.

Köksal, M.F. (2012). Şiir Mecmûalarının Önemi ve 'Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi' (MESTAP). *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII-Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı. haz. Hatice Aynur, Müjgan Çakır, Hanife Koncu, Selim S. Kuru.* Turkuaz Yayınları: İstanbul, s. 409-431.

Köksal, M.F. (2017). *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori.* Kesit Yayınları, İstanbul.

Köksal, M.F. (2019). Yavuz Sultan Selîm'in Türkçe Şiirleri. *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi* 40, İstanbul, 267-326.

Köksal, M.F. (2022). *Savaşta Yavuz Şiirde Selim/Yavuz Sultan Selim ve Şiirleri*. Muhit Kitap, İstanbul.

Kut, G. (1986). Mecmûa. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, c. 6. İstanbul: Dergâh Yayınları. s.170-173.

Küçük, S. (2019). *Bâkî Dîvânı.* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, s.90, s.92-93, s.94-95, s.98-99, s.134.

Külekçi, N. (1985). Gani-Zâde Nâdirî (Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserler: Dîvânı ve Şeh-Nâmesi'nin Tenkitli Metni). *Doktora Tezi, AÜ Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Erzurum, 222 s.*

Levend, A.S. (2008). *Türk Edebiyatı Tarihi.* Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 166 s., 167 s.

Musluoğlu, F. (2021). Hayretî Dîvânı (Tenkitli Metin- Dil İçi Çeviri). *Doktora Tezi, MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul, 45 s., 144 s., 148 s.*

Okuyucu, C. (1994). *Cinânî (Hayatı, Eserleri, Dîvânının Tenkitli Metni).* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, s. 276, s.289, s.369.

Özkat, M.(2005). Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin). *Yüksek Lisans Tezi, MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul, 256 s., 258 s.*

Saraç, M.A.Y. (2021). *Kemâl Paşazâde Dîvân ve Diğer Şiirler*. TDK Yayınları, Ankara.

Saraç, M.A.Y., (20..). *Emrî Dîvânı.* T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 14 s., 15 s., 127 s., 135 s.

Seyhan, N. (2000). Medhî Divanı (İnceleme - Transkripsiyonlu Metin). *Doktora Tezi, MÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul, 197 s., 243 s.*

Solmaz, S. (hzl.) (2005). *Ahdî ve Gülşen-i Şu'arâsı*. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 535 s., 49 s.

Sunal, A. (2014). Sâdık Dîvânı (İnceleme-Metin), *Doktora Tezi, UÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Bursa,* 597 s.

Sungurhan, A. (2017a) (hzl.). *Beyânî Tezkiresi (Tezkiretü'ş-şu'arâ), Mustafa (Cârullahzâde).* Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 18 s., 19 s.

Sungurhan, A. (2017b) (hzl.). *Tezkiretü'ş-şu'arâ, Kınalızâde Hasan Çelebi.* Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 161 s.

Süzen, H. (1994). Dükakinzâde Ahmed Beg Dîvânı (İncelem Tenkidli Metin). *Doktora Tezi, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 387 s.*

Tarlan, A. N. (1967). *Zatî Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı: I. Cild,* İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 147 s.

Tığlı, F. (2006). Bursalı Rahmî Çelebi ve Divânı. *Yüksek Lisans Tezi, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul,* 117 s.

Tietze, A. (1951). XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili (Âgehi Kasidesi ve Tahmisleri), . *Journal of Turkology* , 9: 113-138 .

Top, Y. (2013). Şiirin Ankâ'sı Şirâzî Molla Hüseyin (ö. h.1023-1025/ 1614- 1616)'in Gazelleri. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi,* 11: 237-272.

Toska, Z. (1985). Veysî Divânı (Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği). *Yüksek Lisans Tezi, İÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Bölümü, İstanbul, 163 s., 183 s.*

Turpcu, F. (2016). Karamanlı Nizâmî Divanı'nın Yeni Bir Nüshası (Metin-Nesre Çeviri- Tıpkıbasım). *Yüksek Lisans Tezi, İAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul,* 68 s.

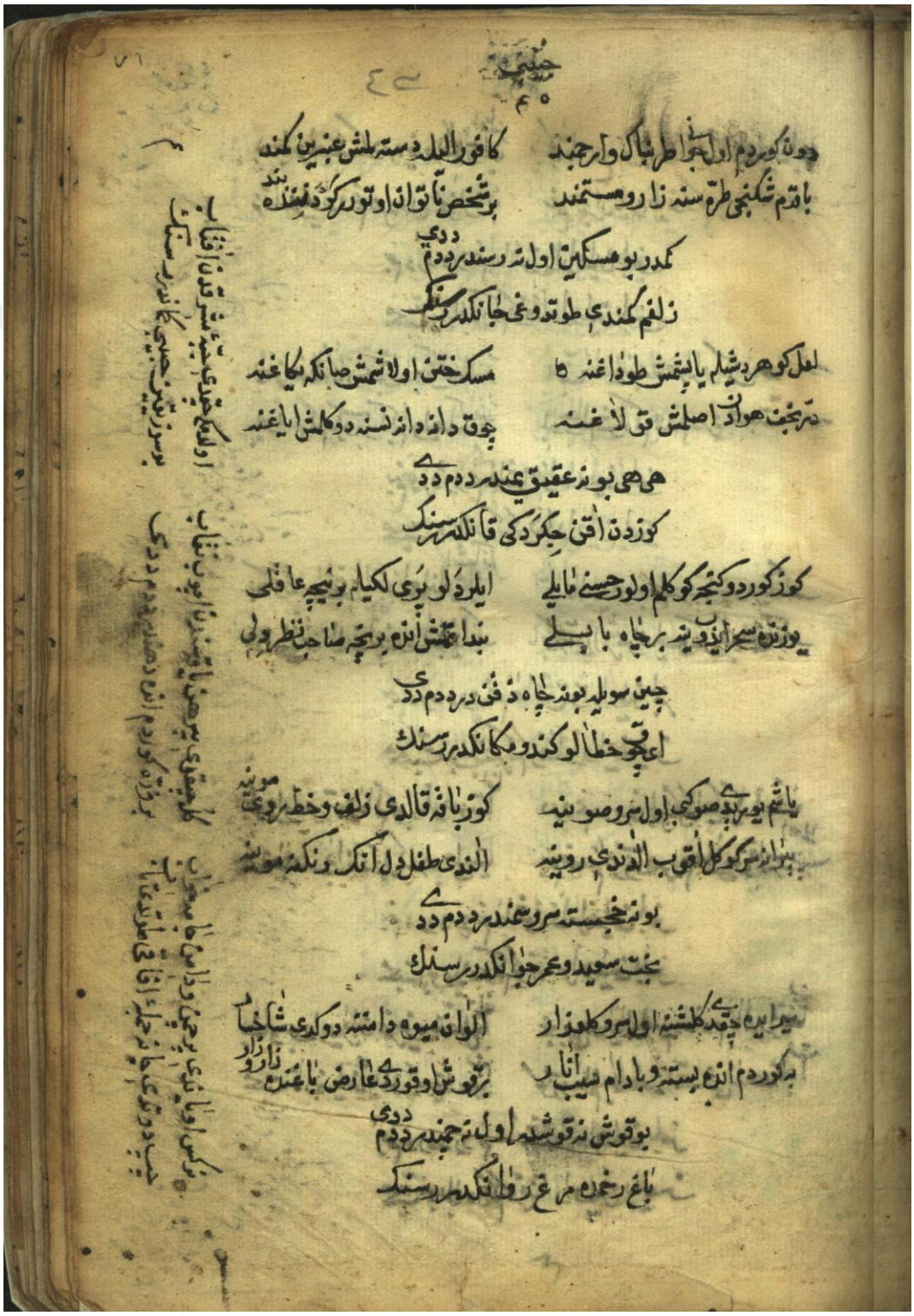
URL-1, (2023). https://kuran.diyanet.gov.tr/Tefsir/

Uzun, M.İ. (2003). Mecmua. *TDV İslâm Ansiklopedisi,* s. 265-268, https://islamansiklopedisi.org.tr/mecmua (15.08.2023).

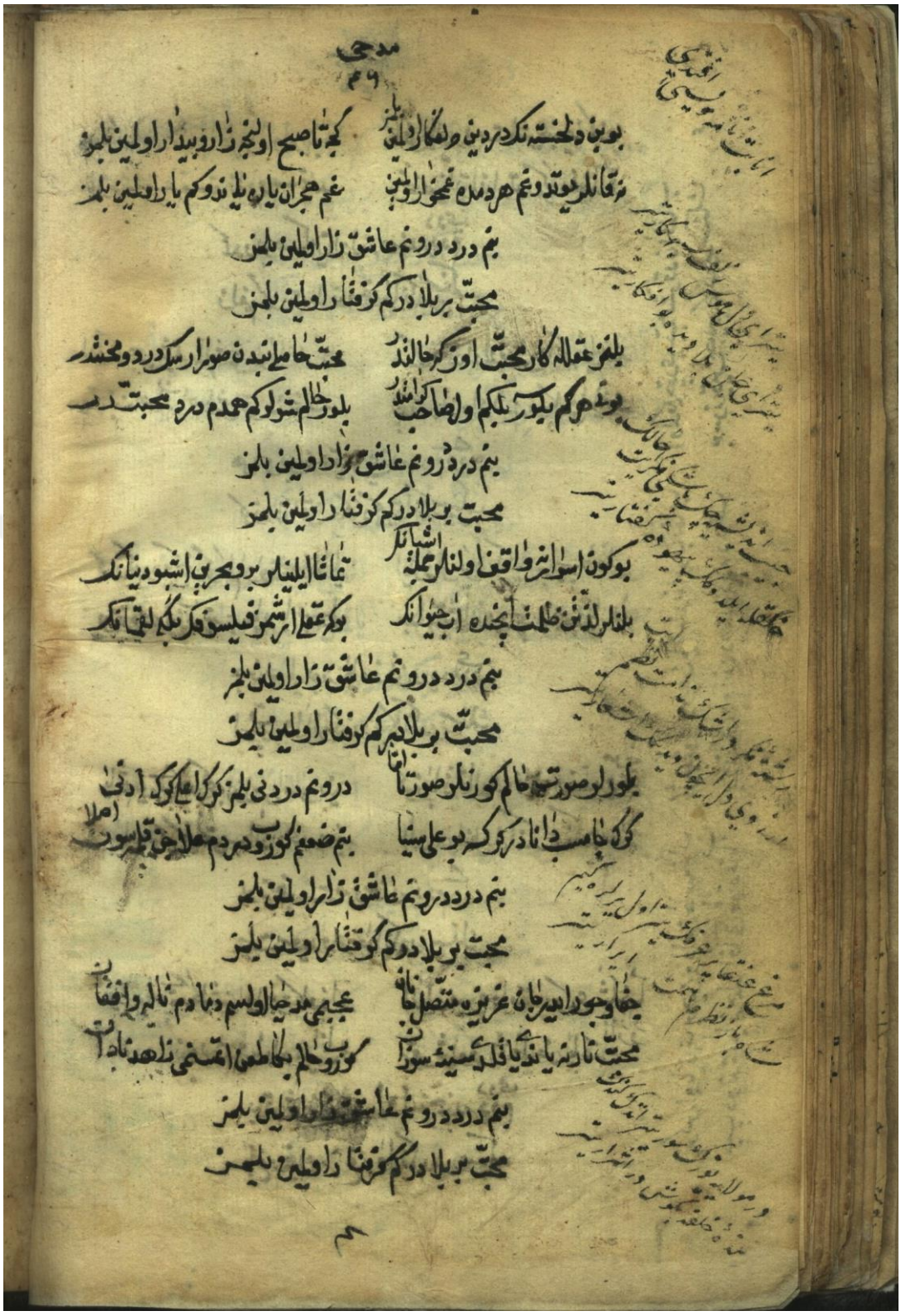
Yavuz, K. ve Yavuz, O. (2016). *Muhibbî Dîvânı Bütün Şiirleri (İnceleme-Tenkitli Metin),* Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara, 82 s. /C. 1, 85 s./ C. 1, 560 s./ C. 1, 1676/ C.2).

EKLER

EK 1: İran Meclis Kütüphanesi 17805 numaralı Türkçe Şiir Mecmuası'nın (43[a]-78[b] vr.) tıpkıbasımı

vr. 43[a]

مدحی

بو بن دلخسته نک درد ینی دلکار اولمین بلمز — کچه تا صبح اولنچه زار و بیدار اولمین بلمز
نه قانلر یوتدی نم هر دمده غمخوار اولمین — غم هجران یاره یاندی کم یار اولمین بلمز

بنم درد درونم عاشق زار اولمین بلمز
محبت بر بلا در کم کرفتار اولمین بلمز

بلمز عقلله کار محبت اوزره خالندر — محبت حامیلر نبدن صور ارسکه درد و محشدر
بو نه هر کم بلور بلکم اولر صاحب کرامتدر — بلور خالم شولر کم همدم درد محبتدر

بنم درد درونم عاشق زار اولمین بلمز
محبت بر بلا در کم کرفتار اولمین بلمز

بو کون اسوانره واقف اولنلر عملنه اشانلر — نه اشانلر یلنلر بر و بحر ینه اشبو دینانلر
بلنلر لذتن ظلمت آچنده آب حیوانلر — بو کم عقلی ارشمز فیلسوفلر بلکه لقمانلر

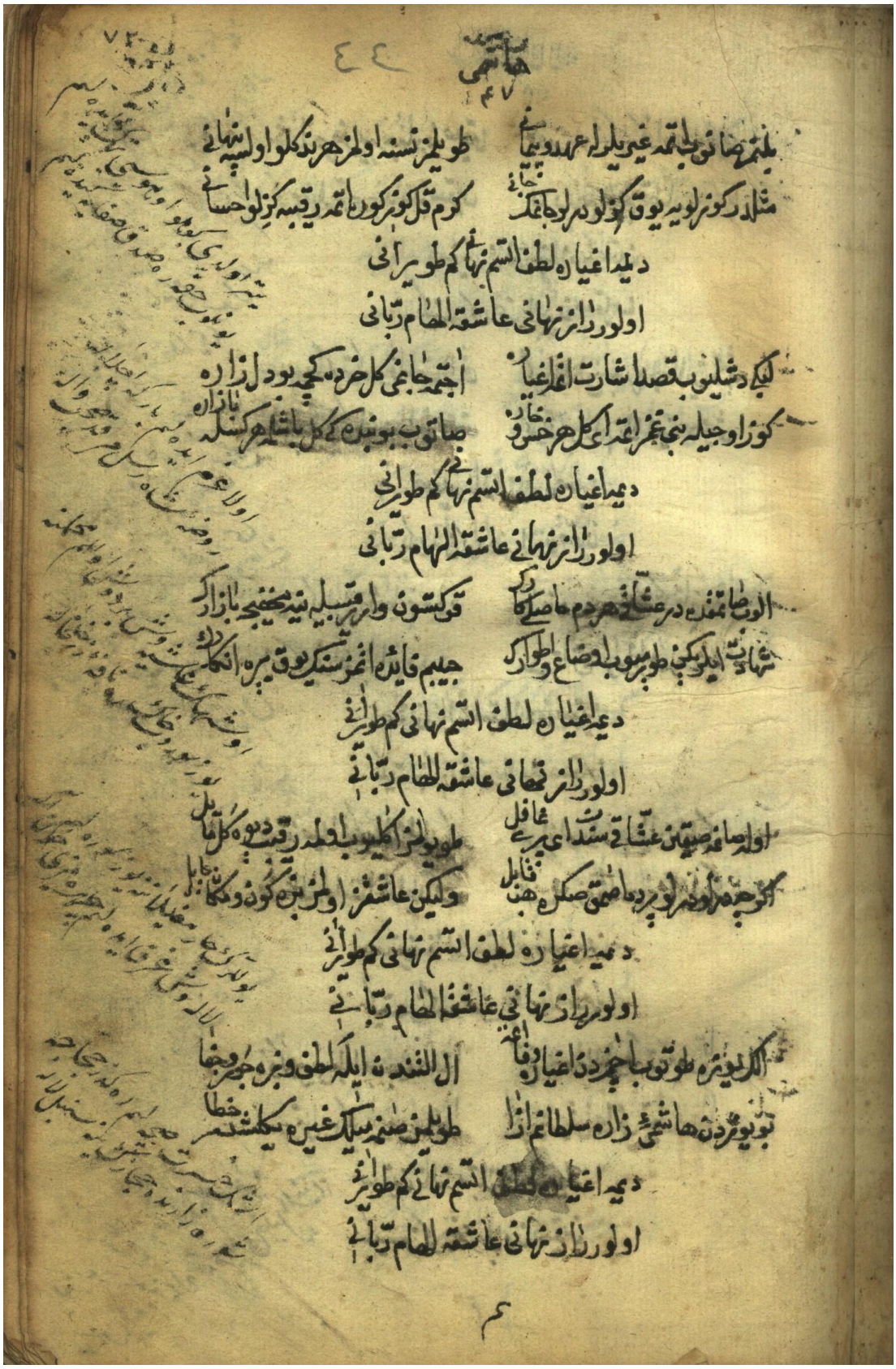
بنم درد درونم عاشق زار اولمین بلمز
محبت بر بلا در کم کرفتار اولمین بلمز

بلور لر صورتی عالم کورنلر صورتا اعمی — درونم درد نی بلمز کورکلی کوکه آدمی
کوکه جالینوس دانادر کوکسه بو علی سینا — بنم ضعیم کوزوب دردم علاجن قلمسون اصلا

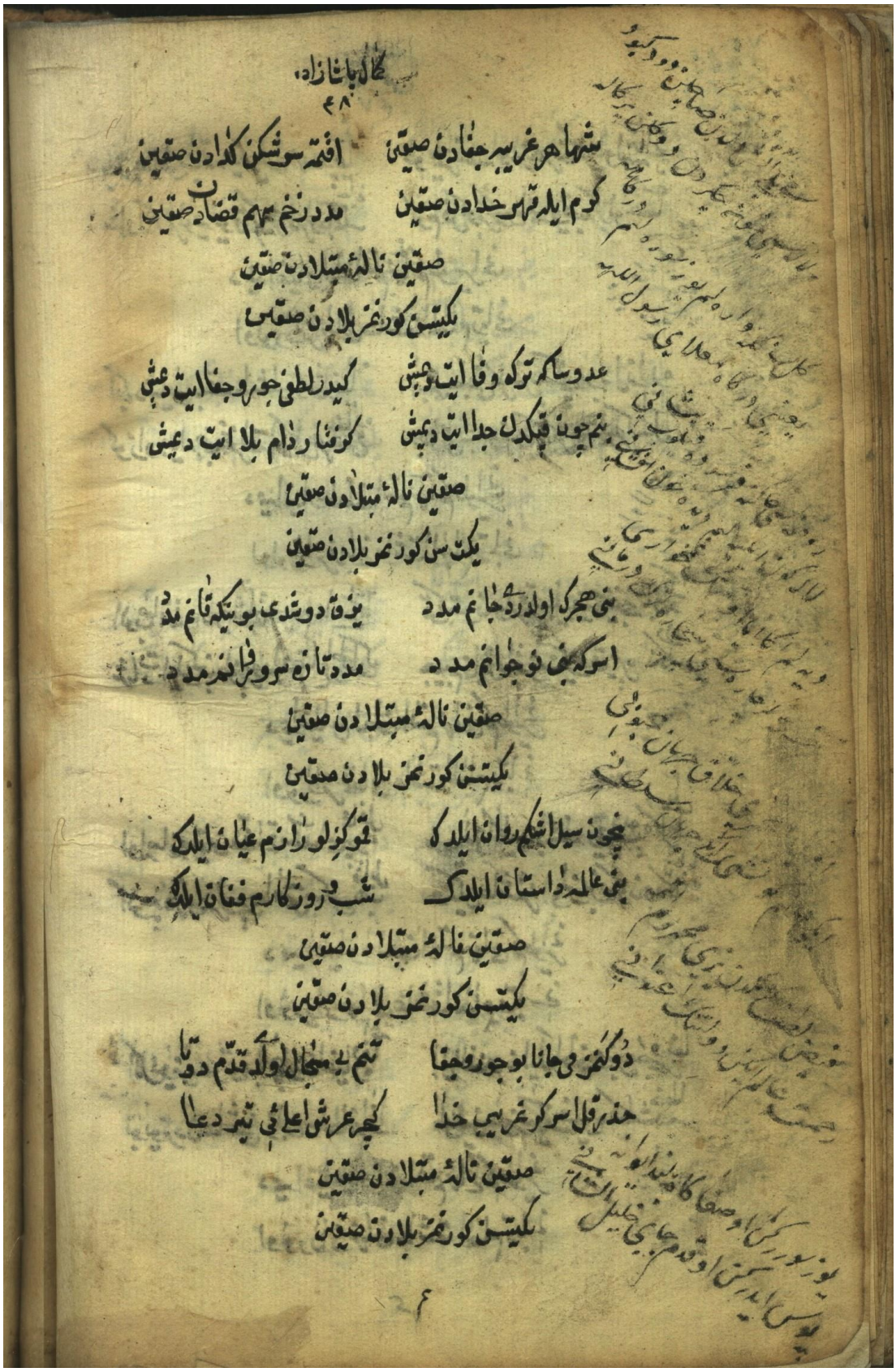
بنم درد درونم عاشق زار اولمین بلمز
محبت بر بلا در کم کرفتار اولمین بلمز

جفا و جور ایدر جانه غریزه متصل جانه — عجبمی مدعیلر اولسم دنا دم نالیه و افغانه
محبت نار ینه یاندی یا قلبی سینه سوزانه — کوزوب خالم بکا طعنی اتمسنی نلهدنادانه

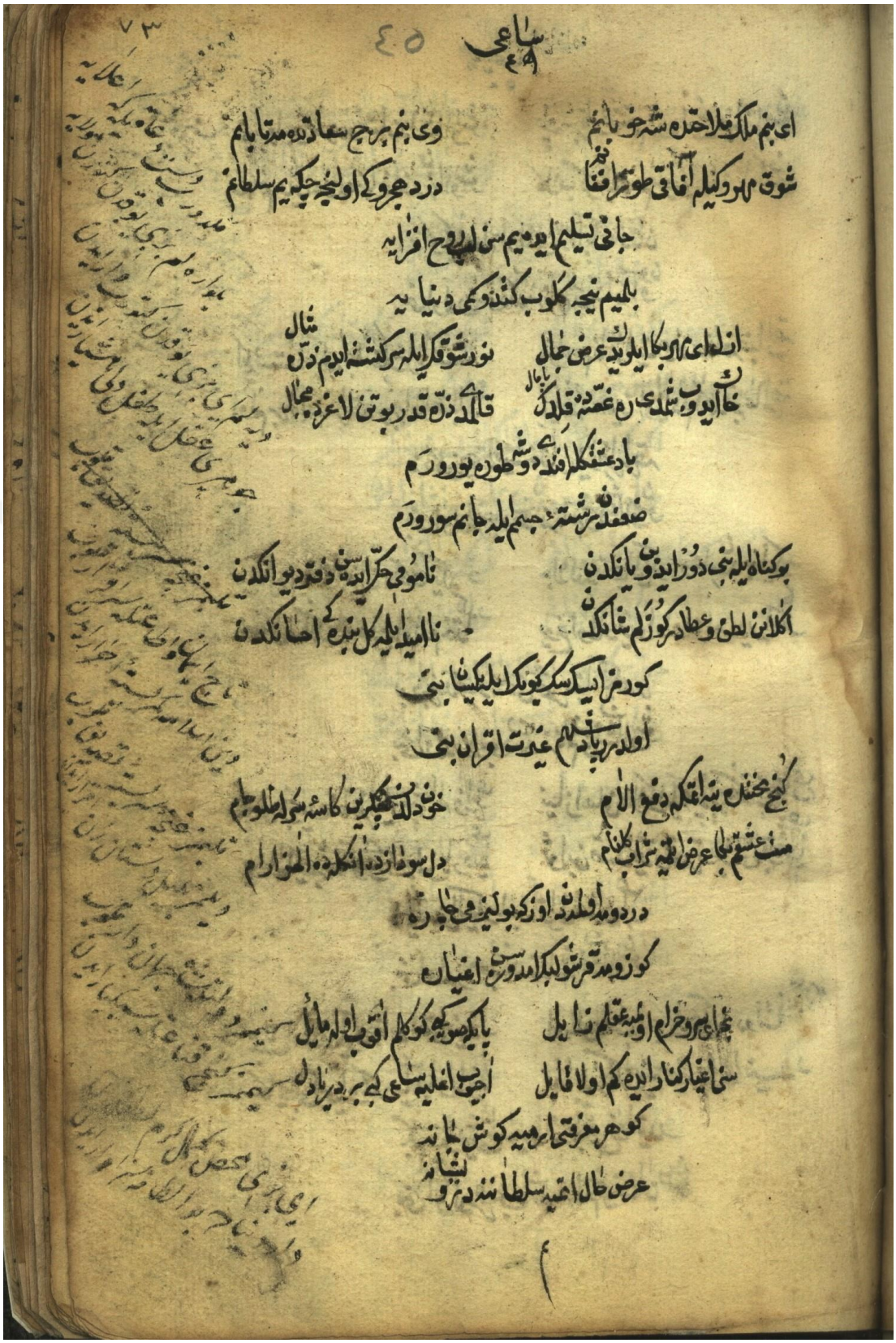
بنم درد درونم عاشق زار اولمین بلمز
محبت بر بلا در کم کرفتار اولمین بلمز

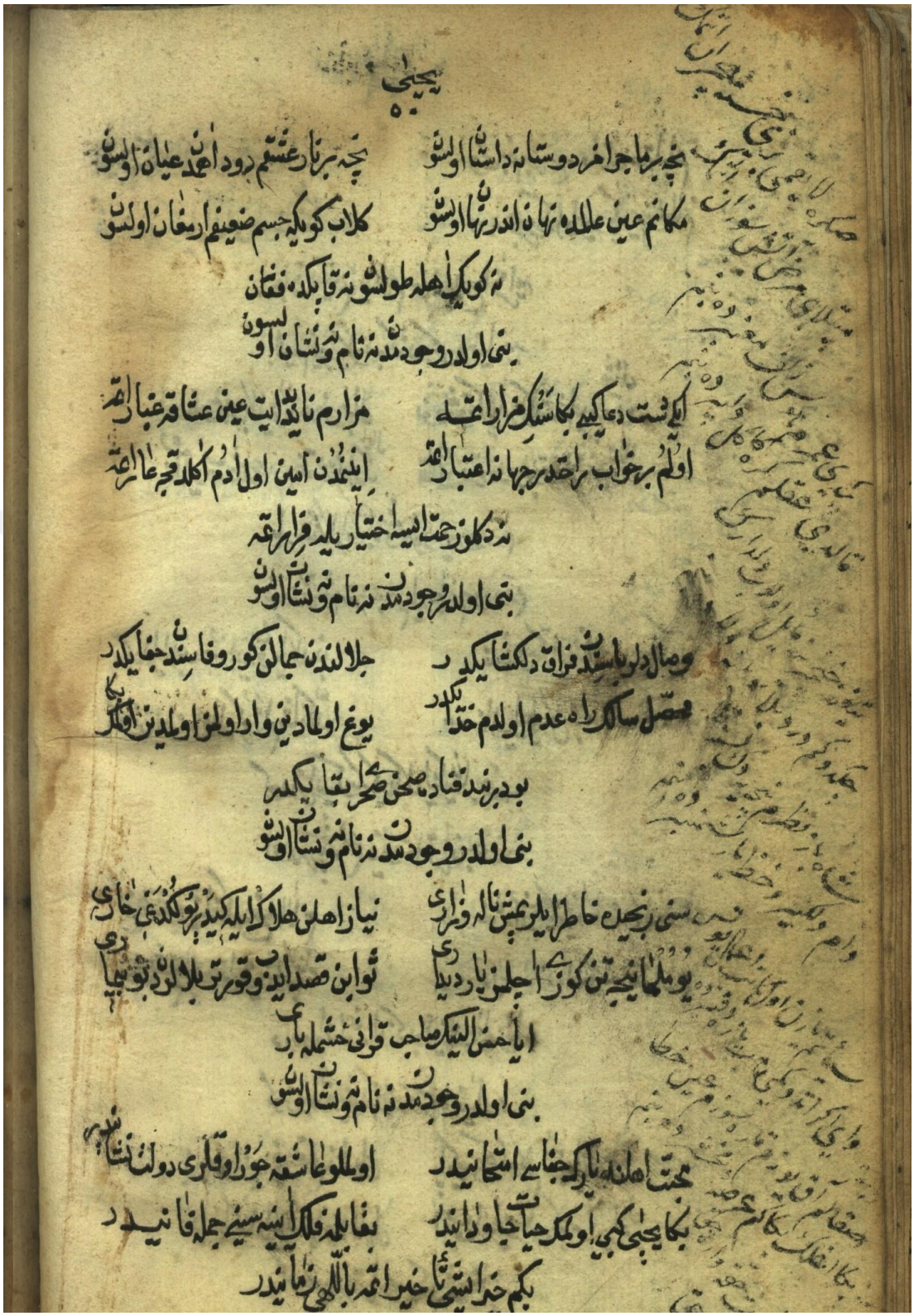
vr. 44[a]

vr. 44[b]

vr. 45[a]

یحیی ۵۰

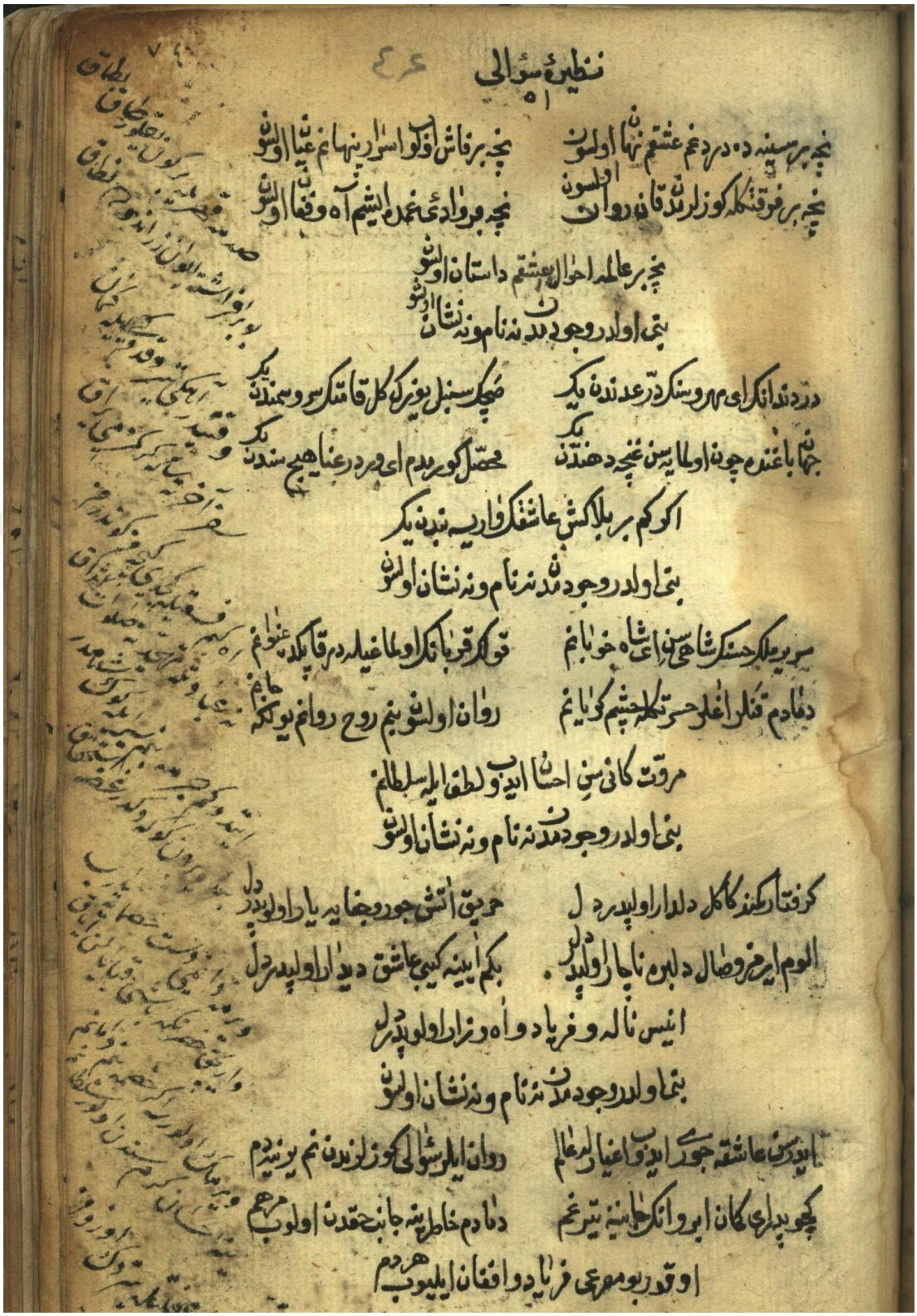
پنجه برما جرا مردوستانه داشتی اولسون — پنجه برنار عشقم دود آهمدن عیان اولسون
مکانم عین عالمده نهان اندر نهان اولسون — کلاب کویکه جسم ضعیفم ارمغان اولسون
نه کویکه اهله طولسون نه قابکده فغان
بنی اولدر وجودمدن نه نام ونه نشان اولسون

ایکشت دعا کیبی بکا شکل مزار اتمه — مزارم نایدیایت عین عشاقه عبار اتمه
اولم برخواب راحتدر جهانه اعتبار اتمه — اینمدن امین اول آدم اکلدقجه عار اتمه
نه دکلوز حمتی ایسه اختیار ایله فرار اتمه
بنی اولدر وجودمدن نه نام ونه نشان اولسون

وصال دلربا سندن فراق دلکشا یکدر — جلا لندن جمالن کور وفا سندن جفا یکدر
محصل سالک راه عدم اولدم خدا یکدر — یوغ اولمادین وار اولمن اولمدین اولمکدن یکدر
بو درسندن فقط صحن صحرا بقا یکدر
بنی اولدر وجودمدن نه نام ونه نشان اولسون

سنی رنجیده خاطر ایلرم پیش ناله وزاری — نیاز اهلن هلاک ایلیه کیدر تو کلدنی خاری
یولمایه تن کوزی اجلمن یار دیدن واری — ثوابن قصد ایدوب قورتر بلالردن تو بیاری
ایا حسن الیناک صاحب قرانی حشمله یارب
بنی اولدر وجودمدن نه نام ونه نشان اولسون

محبت اهلنه یارک جفاسی امتحانیدر — اولملو عاشقه جور او قاری دولت نشانیدر
بکا یحیی کبی اولمک حیات جاودانیدر — بقا بلمه فلک آیینه سینه جمله فانیدر
بکم خدا ایشی تا خیر اتمه بالله زمانیدر

نظیره سوالی

پنجه بر سینه ده درد غم عشقم نهاد اولسون — پنجه برفاش اولوب اسرار پنهانم عیان اولسون
پنجه بر فرق فلک کوزلرندن قانلر روان اولسون — پنجه فریاد ایدوب غمدن ایشم آه و فغان اولسون

پنجه بر عالمه احوال پریشم داستان اولسون
بنم اولدر وجودندن نه نام و نه نشان اولسون

درد دندانکه ای مهر و سنکدر عدد ندن یکه — صحک سنبل بوزر کل قاشکر و سمندن یکه
جهانه باغنده چونه اولمایه سن غنچه دهندن یکه — محصل کورمدم ای مهر درعنا هیچ سندن یکه

اکر کم بر بلاکش عاشقک واریه بندن یکه
بنم اولدر وجودندن نه نام و نه نشان اولسون

سریره ملک حسنک شاهی سن ای شاه خوبانم — قولکم قوبانکم اولمایه لم در قاپکده غلامم
دمادم قانلر اغلر حسرتکله چشم کریانم — روان اولسون بنم روح روانم یوکلکه جانم

مروت کانی سن احسان ایدوب لطف ایله سلطانم
بنم اولدر وجودندن نه نام و نه نشان اولسون

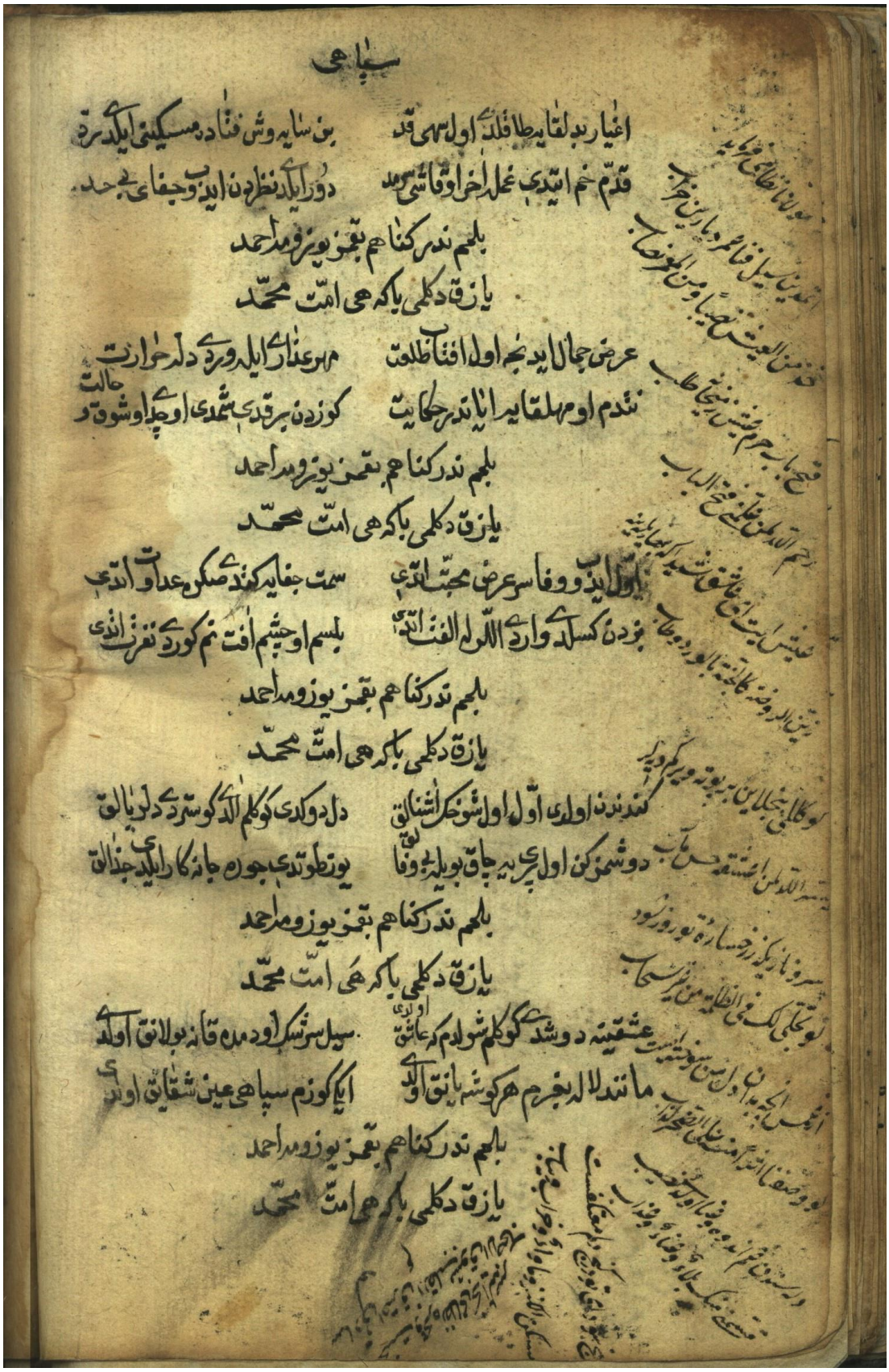
کرفتار کمند کاکل دلدار اولیدم دل — حریق آتش جور و جفایه یار اولیدم دل
الوم ایرمز وصال دلبر ناچار اولیدم دل — بکم آیینه کیبی عاشق دیدار اولیدم دل

انیس ناله و فریاد و آه و زار اولیدم دل
بنم اولدر وجودندن نه نام و نه نشان اولسون

ایدرسن عاشقه جور ایدوب اغیاری اعلم — روان ایلر سوالی کوزلرندن نم یرنیدم
کچوبدرای کمان ابرو انکه جانه تیر مژکم — دمادم خاطرینه جانب حقدن اولوب مرهم

اوقدر بو مهر می فریاد و افغان ایلیوب هردم

vr. 46[a]

سیاهی

اغیار بدلقایه طاقلدی اول سهی قد — بن سایه وش فتاده مسکینی ایلدی رد
قدم خم ایتدی محمل اخراوقاشی سرمد — دور ایلدی نظر دن ایدوب وجفای بی حد

بلحم ندر کناهم بقمز یوزومه احمد
یارزق دکلمی باکه هی امت محمد

عرض جمال ایدنجه اول افتاب طلعت — مهر عذار ایلدوردی دلده حرارت
نشدم اومهلقایه ایاندر حکایت — کوزدن برقدی شمدی اوچلی اوشوده حالت

بلحم ندر کناهم بقمز یوزومه احمد
یارزق دکلمی باکه هی امت محمد

یاول ایدوب وفاسز عرض محبت اندی — سمت جفایه کندی صکره عداوت اندی
بزدن کسلدی وادی الله له الفت اندی — بلسم اوچشم افت نم کوردی نفرت اندی

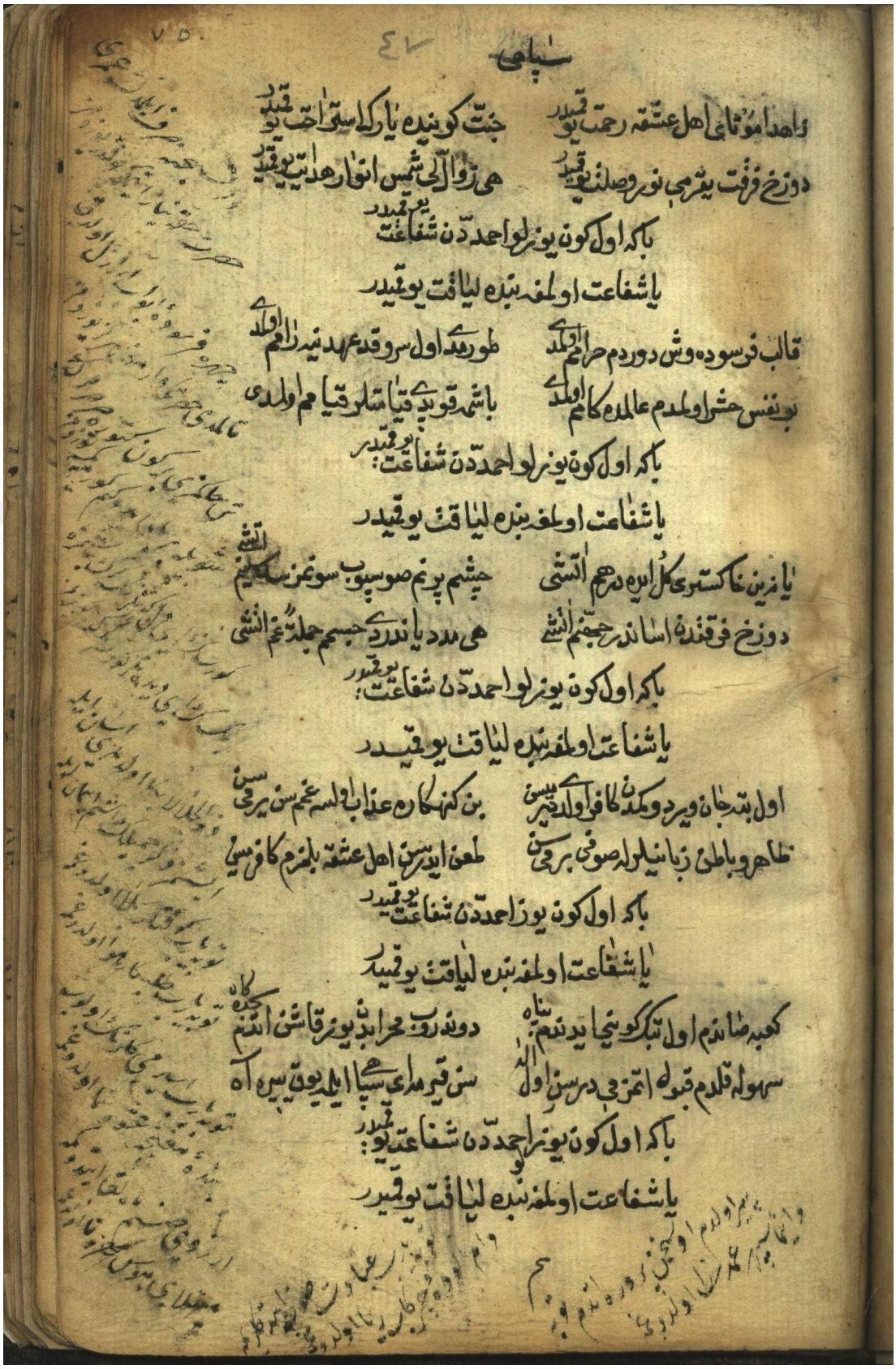
بلحم ندر کناهم بقمز یوزومه احمد
یارزق دکلمی باکه هی امت محمد

کندندن اولدی اول اول شوخ کش اشتیاق — دل دوکدی کوکلم الدی کوستردی دلربا لق
دوشمز کن اول پری یه چاق بویله بی وفا لق — یوز طوتدی جوره جانه کار ایلدی جفا لق

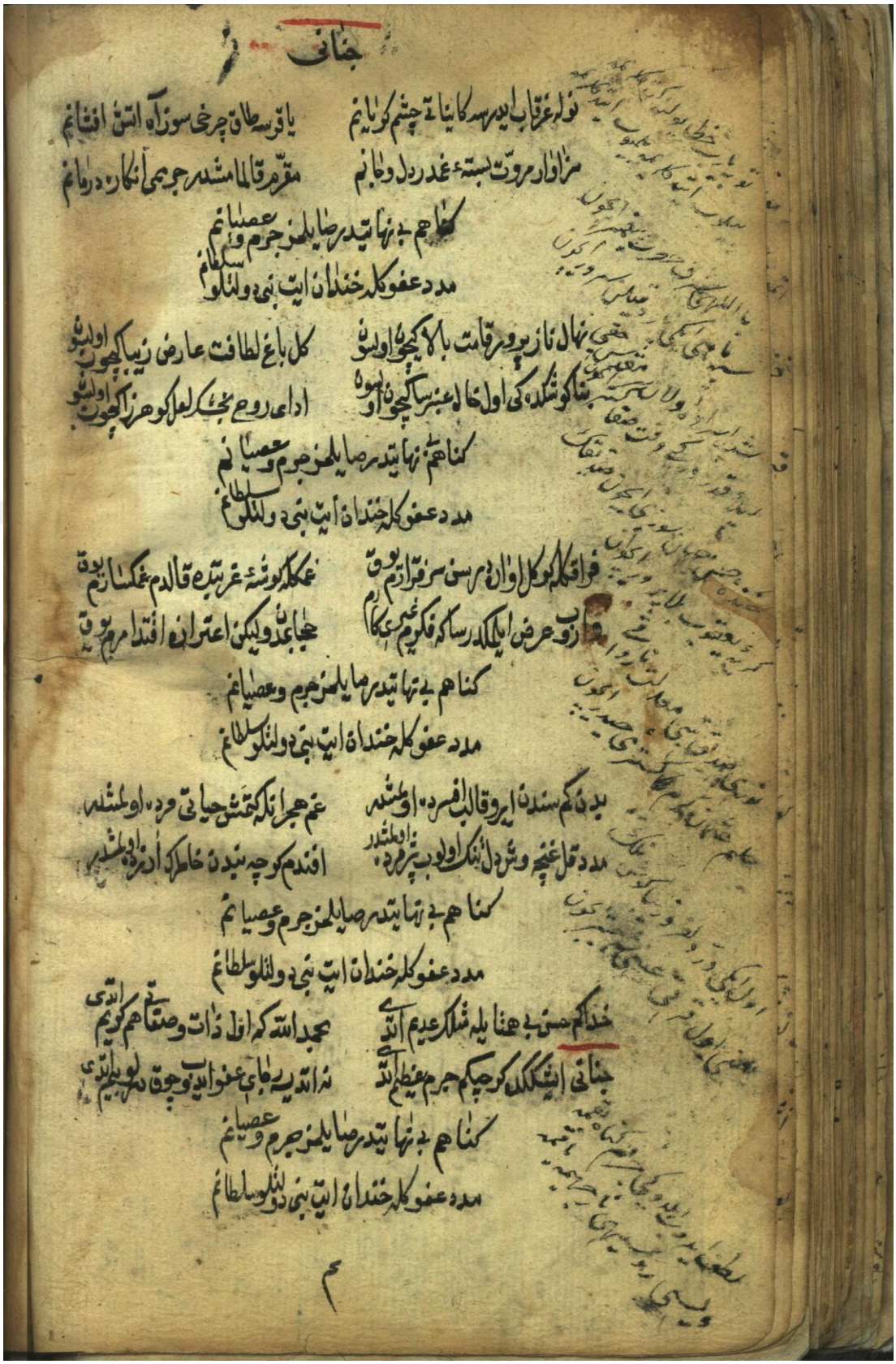
بلحم ندر کناهم بقمز یوزومه احمد
یارزق دکلمی باکه هی امت محمد

عشقیله دوشدی کوکلم شولدم کرعاشق اولدی — سیل سرشک اودمده قانه بولانق اولدی
ماتند لاله بغرم هر کوشه یانق اولدی — ایاکوزم سیاهی عین شقایق اولدی

بلحم ندر کناهم بقمز یوزومه احمد
یارزق دکلمی باکه هی امت محمد

vr. 47[a]

جنانی

نوله غراب ایدرسه کاینات چشم کریانم — یاقوسه طاق چرخ سوزآه اتش افشانم
مزاوار مروت بسته غدر دل وجانم — مقرم قالما مشدر جوبمی انکار ده رمانم

کناهم بی نهایتدر رضایلمز جرم وعصیانم
مدد عفو کلد خنداه ایت بنی دللو سلطانم

نهال نازپرور قامت بالا کبی اولسون — کل باغ لطافت عارض زیبا کبی اولسون
بناکوشکلد کی اول خاه عنبرسا کبی اولسون — اداء روح بخش لعل کوهرزا کبی اولسون

کناهم بی نهایتدر رضایلمز جرم وعصیانم
مدد عفو کلد خنداه ایت بنی دللو سلطانم

فراقکله کوکل اوادی پرسن سر قرارم یوق — غمکله کوشه غربتده قالدم غمکسارم یوق
نیازوعرض ایلکدرسا که فکریم غیری کارم — حجابدن دللو لیکن اعتراضه افتدارم یوق

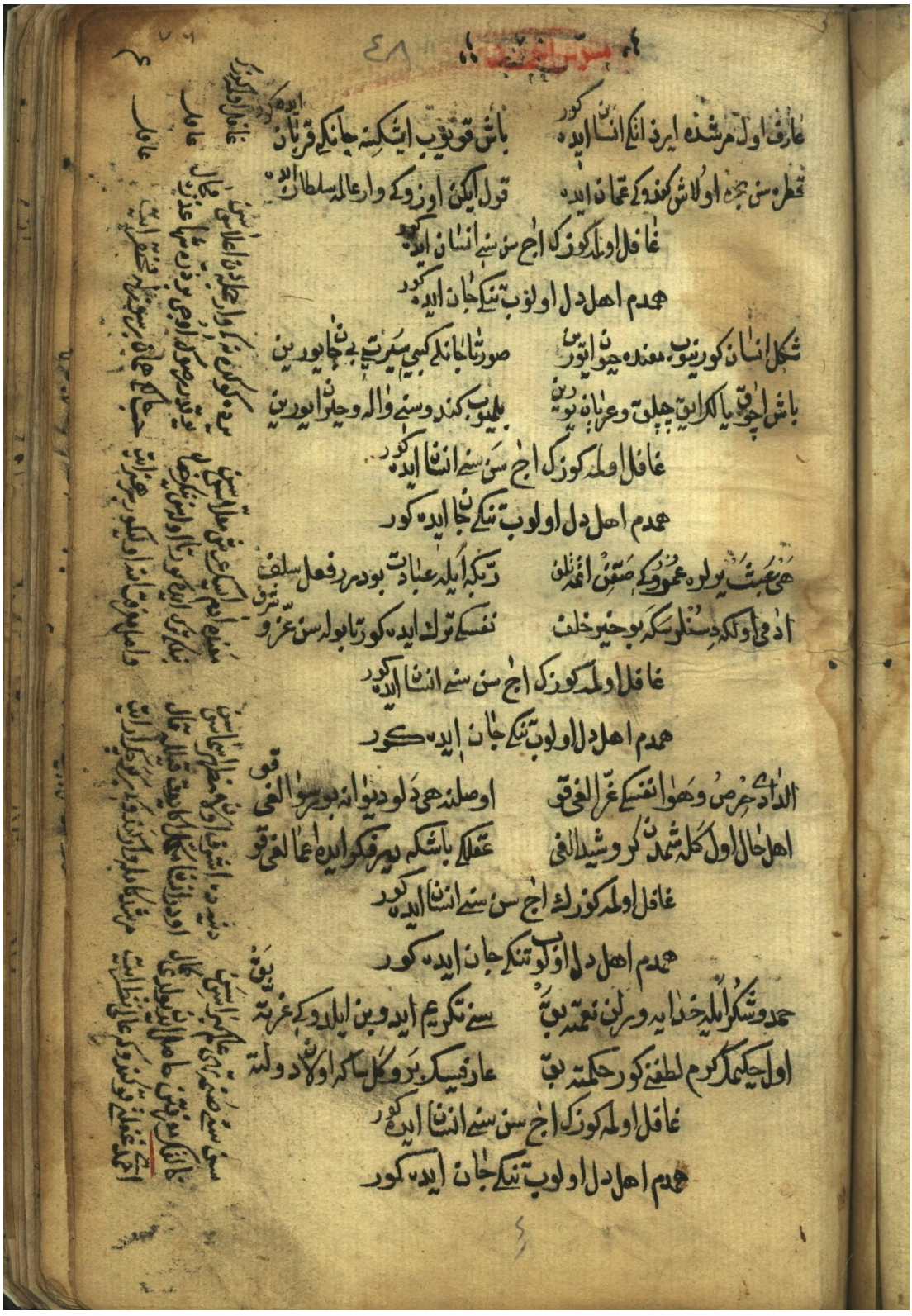
کناهم بی نهایتدر رضایلمز جرم وعصیانم
مدد عفو کلد خنداه ایت بنی دللو سلطانم

بدن کم سندن ایرو قالب افسرده اولمشدر — غم هجرانکله کتمش حیاتی ورده اولمشدر
مدد قل غنچه وش دل اینک اولوب پژمرده اولمشدر — افندم کوچه بندن خاطرکه آزرده اولمشدر

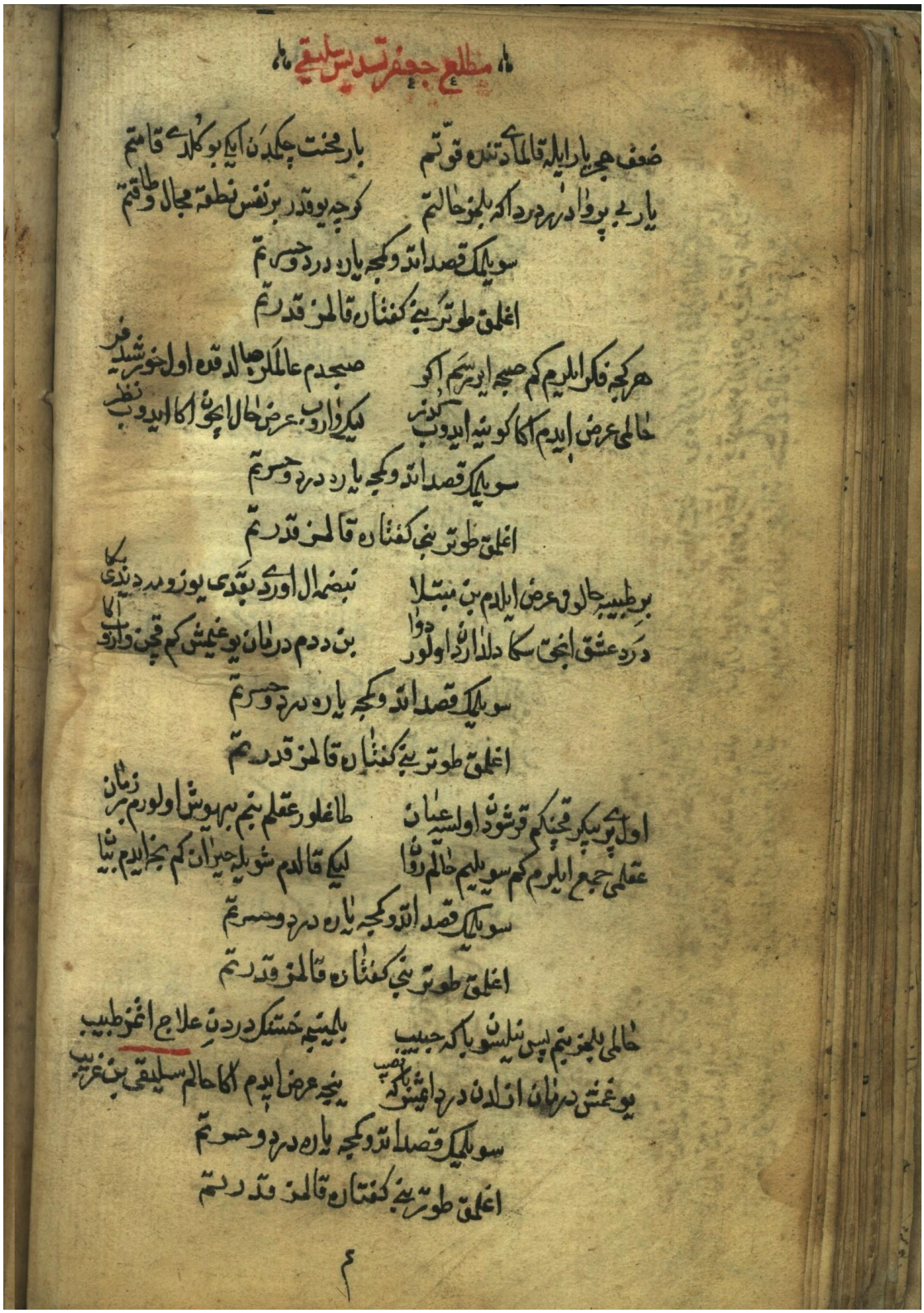
کناهم بی نهایتدر رضایلمز جرم وعصیانم
مدد عفو کلد خنداه ایت بنی دللو سلطانم

خدایکم حسن بی همتایه شکرکه عدیم الندی — بحمدالله که اول ذات وصفاتم کریم الندی
جنانی ایشکلد کرچکم جرم عظیم الندی — نه الدیه رجای عفو ایدوب چوق دهر لو یئیم الندی

کناهم بی نهایتدر رضایلمز جرم وعصیانم
مدد عفو کلد خنداه ایت بنی دللو سلطانم

vr. 48[a]

مطلع جعفر تسدیس سلیقی

ضعف جمع یار ایلهٔ قالمادی تنده قوتم
بار محنت چکمدن آیاق بوکلدی قامتم
یار بی پروا دیر درد اکه بلمز حالتم
کوچه یوقدر برنفس نطقه مجال و طاقتم
سویلیک قصد الله وکمجه یاره درد وحسرتم
اغلمق طوتر بنی کفتاره قالمز قدرتم

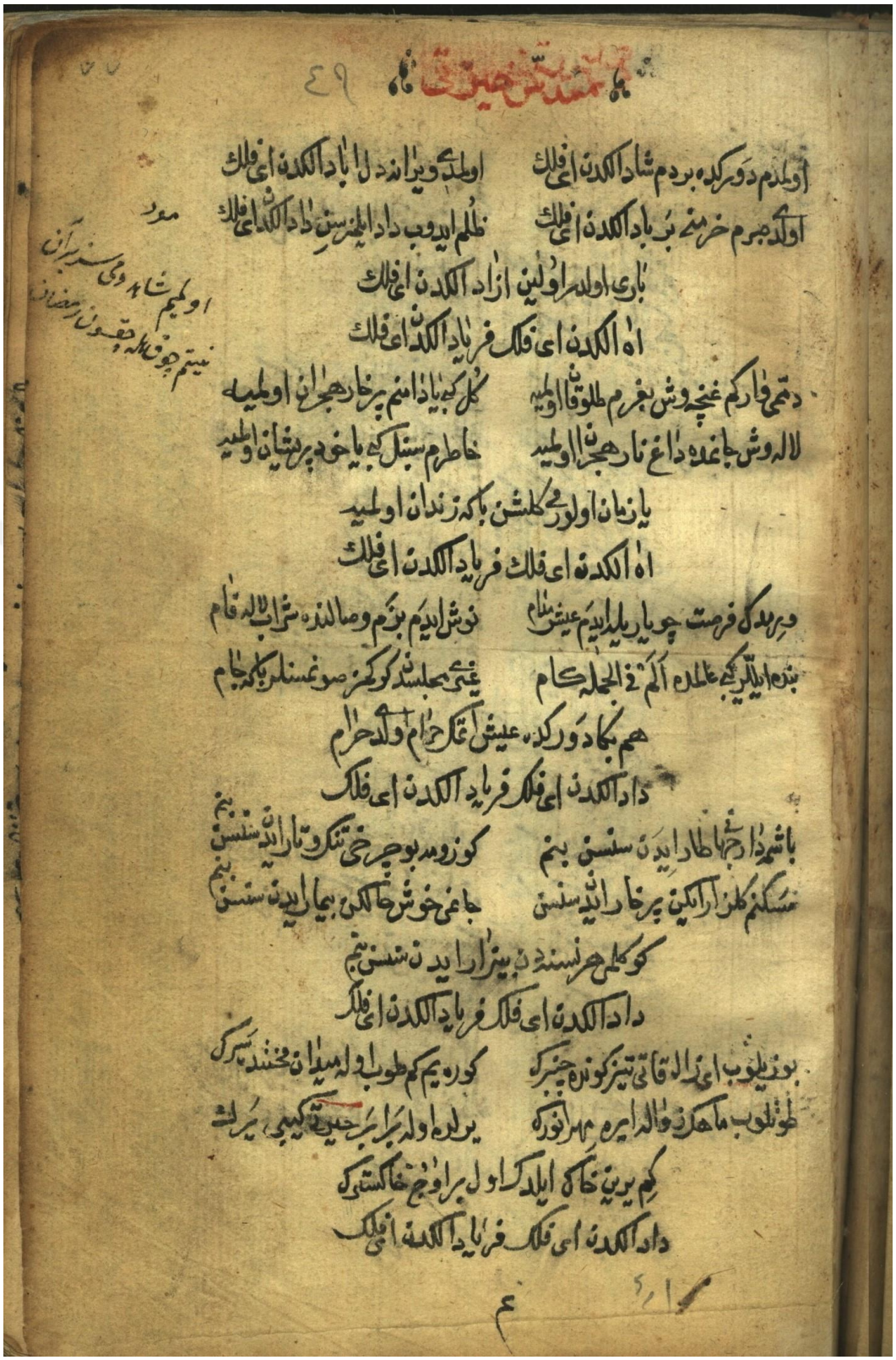
هر کجه فکر ایلیرم کم صبح ایدر سحم اکو
صبحدم عالملر حالدقده اول خورشید فر
حالمی عرض ایدم اکا کوشه ایدوب کدر
لیک واروب عرض حال ایچون اکا ایدوب نظر
سویلیک قصد الله وکمجه یاره درد وحسرتم
اغلمق طوتر بنی کفتاره قالمز قدرتم

بر طبیبه حالمی عرض ایلدم بن مبتلا
نبضمه ال اوردی بقدی یوزومه دیدی بکا
درد عشق انجق سکا دلدار ایدر اولور دوا
بن دیدم درمان یوغیش کم قیمتی وار اکا
سویلیک قصد الله وکمجه یاره درد وحسرتم
اغلمق طوتر بنی کفتاره قالمز قدرتم

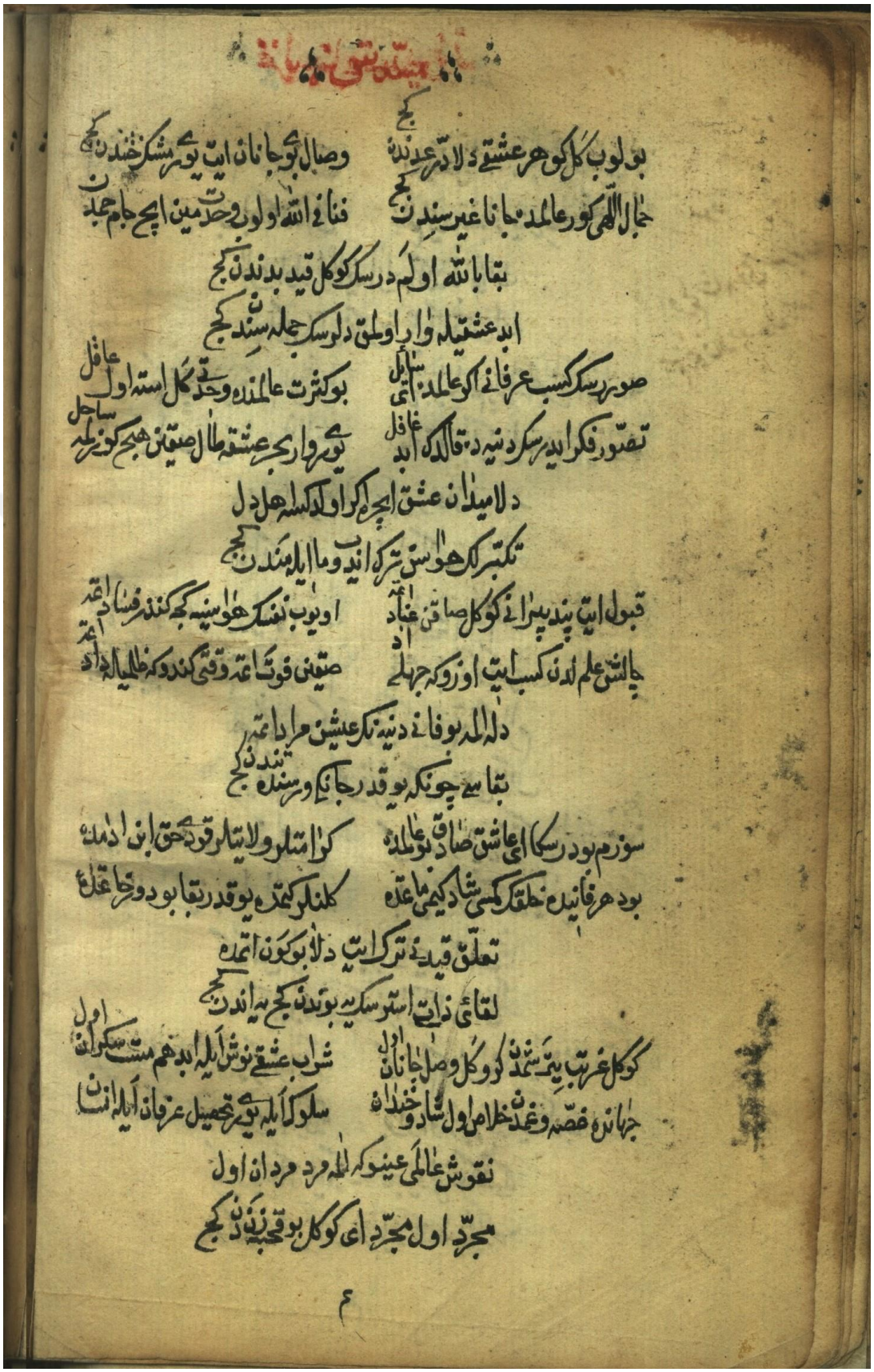
اول پری پیکر قچنکم قوشدی اولسیمان
طاغلور عقلم بنم بیهوش اولورم بر زمان
عقلمی جمع ایلیورم کم سویلیم حالم روا
لیک قالدم شویله حیران کم بنی ایدم بیان
سویلیک قصد الله وکمجه یاره درد وحسرتم
اغلمق طوتر بنی کفتاره قالمز قدرتم

حالمی بلمز بنم پس نیلیسون باکه حبیب
بلمیسه خستک دردنه علاج اغمز طبیب
یوغمش درمان انلرده دردا کیم باکه نصیب
بنجه عرض ایدم اکا حالم سلیقی بن غریب
سویلیک قصد الله وکمجه یاره درد وحسرتم
اغلمق طوتر بنی کفتاره قالمز قدرتم

م

vr. 49[a]

بولوب کل کوهر عشقی دلاده عدندن کج
وصال یوکی جانان ایتیوکی مشک خندن کج

خیال الهی کور عالمده جانا غیر سندن کج
فنای الله اولور وحدتین ایچ جام جمدن

بقا بالله اولم درسک کوکل قید بدندن کج
ابد عشقیله وار اولمق دلوسک جمله سندن کج

صور درسک کسب عرفانی کور عالمده سائل
بو کثرت عالمنده وحدتی کل استه اول عاقل

تصور فکر ایدرسک دنیه دقالدک ابد غافل
یوکی وار بحر عشقه طال صیقین هجر کوزلمه ساحل

دلا میدان عشق ایچره کرار اولدکسه اهل دل
تکبر لک هوا سن ترک ایده وما ایله مندن کج

قبول ایتی پند پیرانی کوکل صادق عباده
او یوب نفسک هوا سنه کج کندن فساد ایتمه

جاهل علم لدن کسب ایتی اوزره جهله
صیقین فوت ایتمه وقتی کندوکه ظلمیله داده

دله الله بو فانی دنیه نک عیشن مراد ایتمه
بقا سی چونکه یوقدر جانا ورسنده تیندن کج

سوزم بودر سکا ای عاشق صادق یولده
کرا متلرو لایتلرو قدر حق ابن ادمده

بو دهر فانیده خلقک کمسی شاد کیمی ماعده
کلنلر کیمسه یوقدر بقا بولدوقجا قالمده

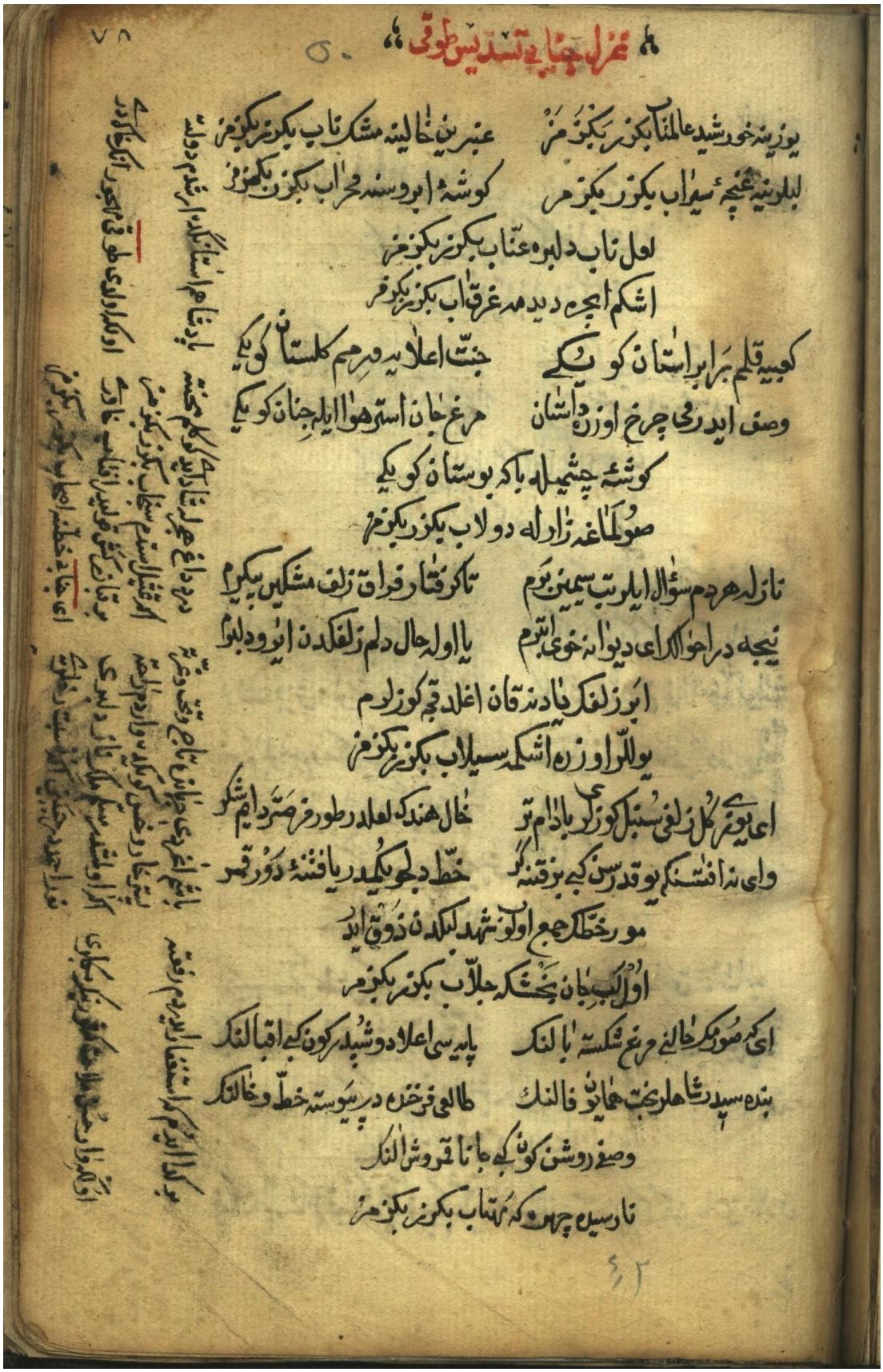
تعلق قیدنی ترک ایتی دلا بوکون ایتمه
لقای ذاتی استرسکه بوندن کج یه اندن کج

کوکل غربت بیتمه شندن کرو کل وصل جانان اول
شراب عشقی نوش ایله ابد هم مست سکران اول

جهاندن غصه وغمدن خلاص اول شاد وخندان اول
سلوکی ایله یوکی تحصیل عرفان ایله انسان اول

نقوش عالمی عینوکه الله مرد مردان اول
مجرد اول مجرد ای کوکل بوقیدن کج

vr. 49b

غزل جناب تسدیس طوقی

یوزینه خورشید عالمتاب یکوز یکوزمز
عنبرین خالینه مشک ناب یکوز یکوزمز

لبلرینه تخمیچه سیراب یکوز یکوزمز
کوشهٔ ابروسنه محراب یکوز یکوزمز

لعل ناب دلبره عناب یکوز یکوزمز
اشکم ایچره دیده مه غرقاب یکوز یکوزمز

کعبیه قلمم برابر استان کویکه
جنت اعلایه قرمم کلستان کویکه

وصف ایدرمی چرخ اوزره داستان
مرغ جان استر هوا ایلم جنان کویکه

کوشهٔ چشمیله باکه بوستان کویکه
صولماغه زار اله دولاب یکوز یکوزمز

نازله هردم سؤال ایلرسه یمین یوزم
تاکه فتار فراق زلف مشکین یکیرم

نیجه دراولکه ای دیوانه خوی اتوزم
یا اوله حال دلم زلفکده ایرو دلبرم

ابرو زلفکه یاد ندقان اغلدقجه کوزلرم
یوللرا وزره اشکمه سیلاب یکوز یکوزمز

ای یوزی کل زلفی سنبل کوزی بادام تر
خال هندوکه لعلدر طوطی صفت دایم شکر

وای نه افتنکه یوقدرسن کبی برفتنه کر
خط دلجویکمه دریافتهٔ دور قمر

مورخطکه جمع اولوب شهد لبکده ذوق ایدر
اول لب جان بخشکه جلاب یکوز یکوزمز

ای که صورتکه خالنی مرغ شکسته بالنک
پایه سی اعلادر و شبدیز کردون کبی اقبالنک

بنده سیدر شاه ملک بخت همایون فالنک
طالعی فرخنده در پیوسته خط و خالنک

وصف روشن کوکبی جانا قروشالنک
نارسین چهره کهربا یکوز یکوزمز

vr. 50[a]

خوانا عشق پاکدینچه بره اده زهاد اولسون دمیدم عاشقه صدق دروغ داستان اولسون
بلنسون بدعتینکر جمله احوالی عیان اولسون بنده ایتسازم خلق ایچنده بی کمان اولسون
کوک درویش دلریش وکوک شاه جهان اولسون
سکا عاشق اولان اول بنمله امتحان اولسون

کمی طالب کچر وصله کمیسی ساده پهلویه غرض سز کمسنه میل ایتمز صوفین سن سوزلویه
قناعت ایلمز ایل خط وخال وچشم وابروییه سوزم مطلوب اعتماد ایتمه واز واعیانه بدخویه
کوک درویش دلریش وکوک شاه جهان اولسون
سکا عاشق اولان اول بنمله امتحان اولسون

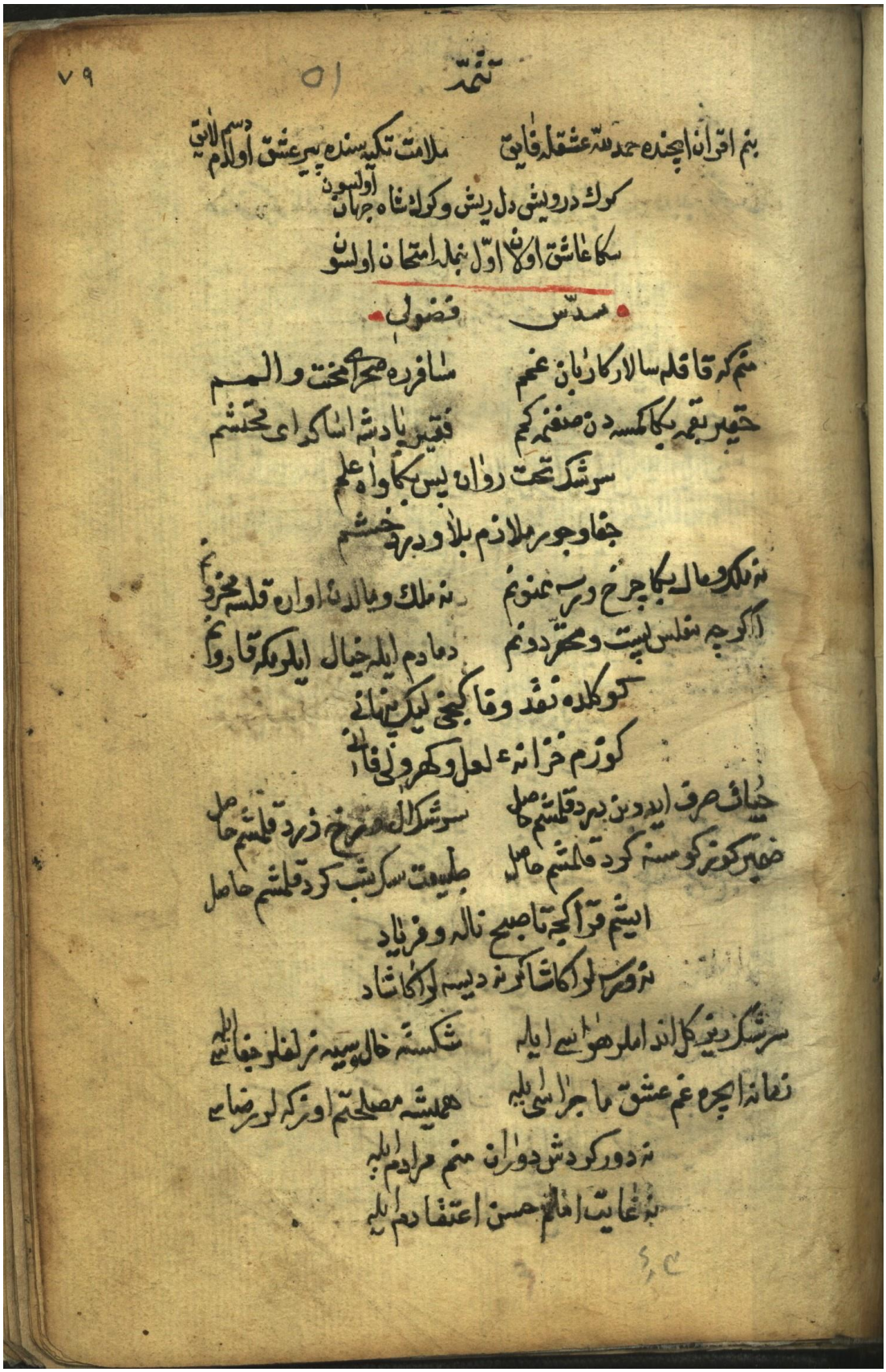
نه سودم دیوکم بذل ایدیسر بولکه مالین ره عشقکده صادق ظن ایدنلر کوشه اقوالین
زمانه خلقنکر چوقدر بلورسین مکر ایله الین اکر بلمکه لرسکز هر کسکز کیفیت حالین
کوک درویش دلریش وکوک شاه جهان اولسون
سکا عاشق اولان اول بنمله امتحان اولسون

شوکم ایلر جبینم وصلکه ایچون ساکر ابوابی حذر قیل ای عاشق صاغه صولکه ایرر اولمز سر بجابی
صوفین صید ایتمکه سن دامکه ایچون قوردکه دانی دل شوریده کیبی پخته صاغه کورده وکاغانی
کوک درویش دلریش وکوک شاه جهان اولسون
سکا عاشق اولان اول بنمله امتحان اولسون

اوتوب دکمز کلمش کیبی سن سرود لاریه صفا قلبله قانعدر رانجق تماشایه
کیزوب سیر ایدر عشقه باشلیوب صد قیل وقالیه دیدم بی باکه اولوب هر عاشق مسکین متلایه
کوک درویش دلریش وکوک شاه جهان اولسون
سکا عاشق اولان اول بنمله امتحان اولسون

قبلکده پادشاهم قولکه چوقدر کوچه کم عاشق جنابدیم قنی بر باکه بکزر عاشق صادق

بنم

تتمه

بنم اقرانه ایچنده حمد لله عشقله فایق ملامت تکیه سنده پیر عشق اولدم دسم لایق
کورك درویشی دل ریش و کوزی شاه جهان اولسون
سکا عاشق اولان اول بنمله امتحان اولسون

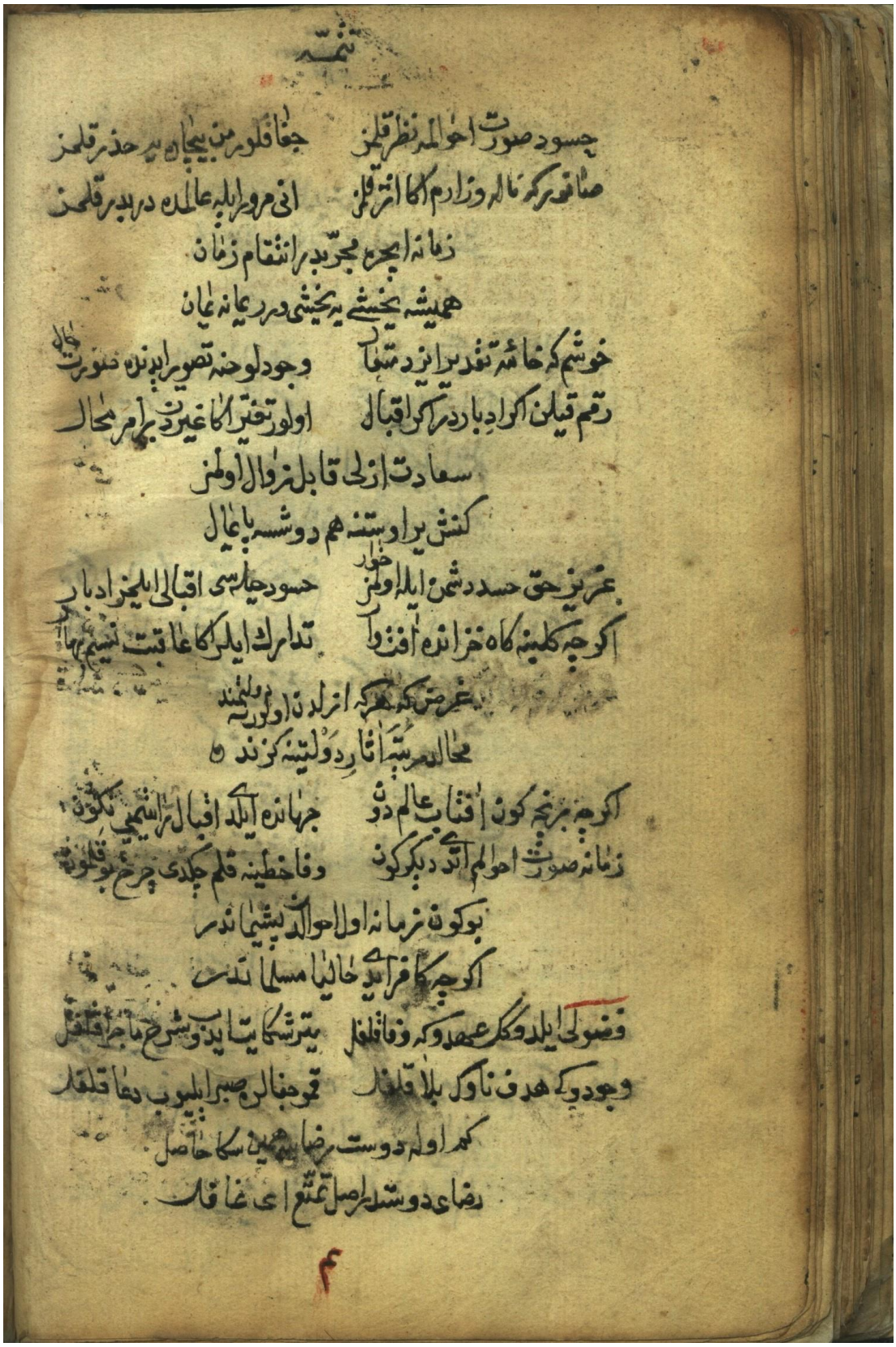
مسدس فضولی

منم که قافله سالار کاروان غمم مسافر صحرای محنت و الم
حقیر بقعه یکا کمسه دن صفه کم فقیر پادشه اسا کدای محتشم
سر شکم تخت روان پس بکا واه علم
جفا و جور ملازم بلا و درد خشم
نه ملك و مال یکا چرخ دون غمنوم نه ملك و مال دنا اوزره قلبم مخزون
اگرچه مفلس بیت و مجرد دونم دمادم ایله خیال ایلر مکه قادرم
کوکلده نقد وفا کنجی لیك ویرانه
کورم خزانه ده لعل و کهر ولی فقرا

خیالی صرف ایدوب بر دقه قلبم حاصل سر شکم اصفر خ زرد قلبم حاصل
خیال کوزکو سنه کرد قلبم حاصل طبیعت سکر شب کرد قلبم حاصل
ایتم فرا کچه تا صبح ناله و فریاد
نه ورد اولا کا شاکر نه دیسه اولا کا شاد

سر شکم دیر کل اندامله رهوا سی ایله شکسته حال پریشان زلف جفا سی ایله
نهانه ایچره غم عشق ماجرا سی ایله همیشه مصلحتم اوزره کی رضا سی ایله
نه دور کردش دوران منم مرادم ایله
نه غایت ام منم حسن اعتقادم ایله

vr. 51[a]

تتمه

چسود صورت احوالمه نظر قلمز جفا قلور من بیچاره یه حذر قلمز
صفا قویه رکه نالهٔ وزارم اکا اثر قلمز انی مرور ایله عالمه دربدر قلمز

زمانه ایچره مجرّب براشتقام زمان
همیشه یخشی یه یخشی در یغانه یمان

خوشم که خاشهٔ تقدیر ایزد متعال وجود لوحنه تصویر ایدنده صورت حال
رقم قیلن اکر ادبار در اکر اقبال اولور تغیر اکا غیر دن برامر محال

سعادت ازلی قابل زوال اولمز
کنش یر اوستنه هم دوشسه پایمال

بمرّ یز حق حسد دشمن ایله اولمز خور حسود حیله سی اقبالی ایلمز ادبار
اکر چه کلبنه کاه خزانده آفت وار تدارك ایلر کا عاقبت نسیم بهار

غرض که هرکه ازلده اولور ولیمند
محالدر مرتبهٔ ثاردولتینه کزند ٥

اکر چه برنجه کون آفتاب عالم دون جهانده ایلدی اقبالنه شبیخی نکون
زمانه صورت احوالم اتدی دیکرکون وفا خطینه قلم چکدی چرخ بوقلمون

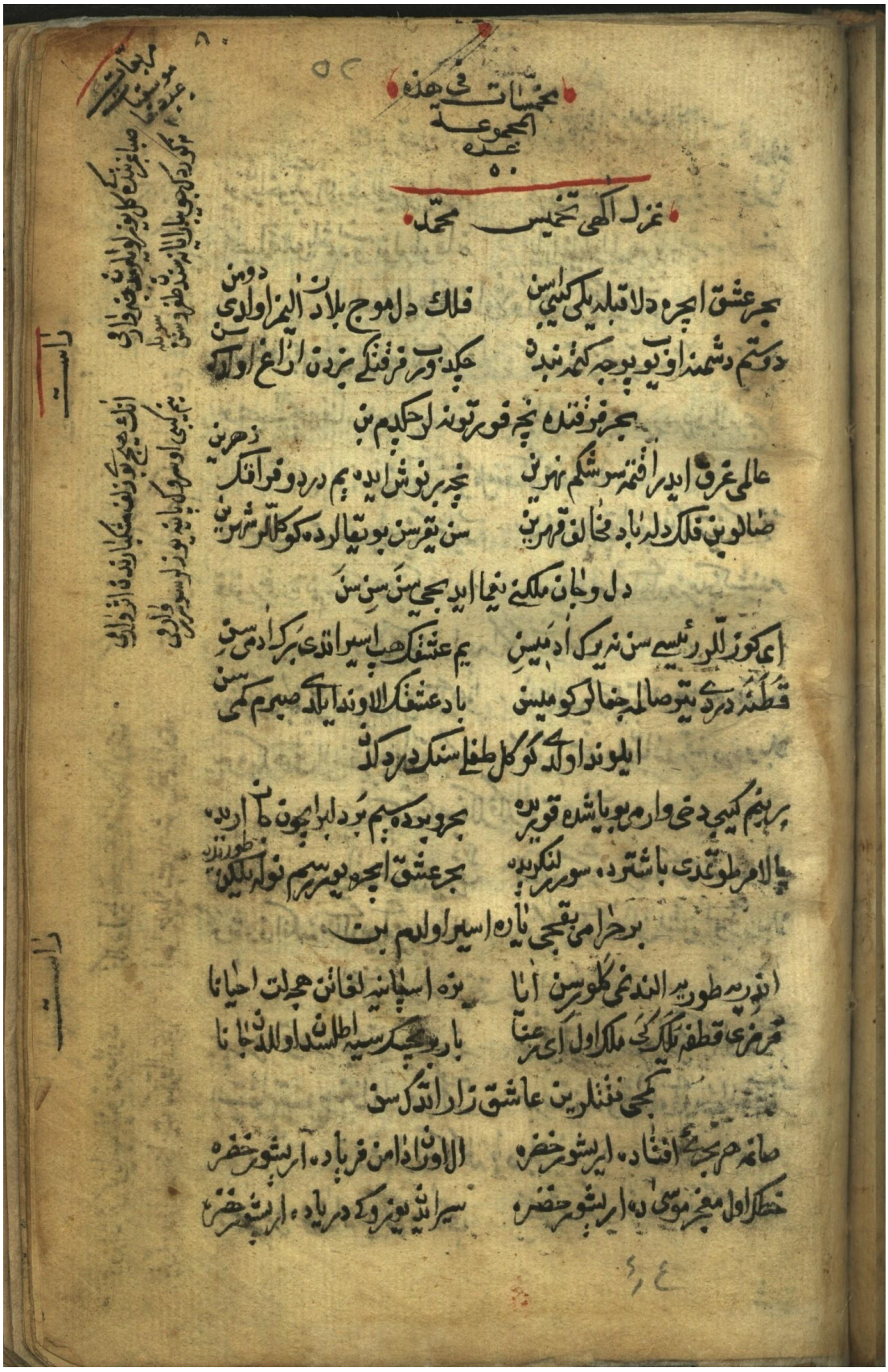
بوکون زمانه اول احوالدن پشیماندر
اکر چه کافر ایدی حالیا مسلماندر

فضولی ایلدوکك عهد و کم وفا قلغل یتر شکایت ایدوب شرح ماجرا قلغل
وجودوکه هدف ناوك بلا قلغل قوجنالر صبر ایلیوب دعا قلغل

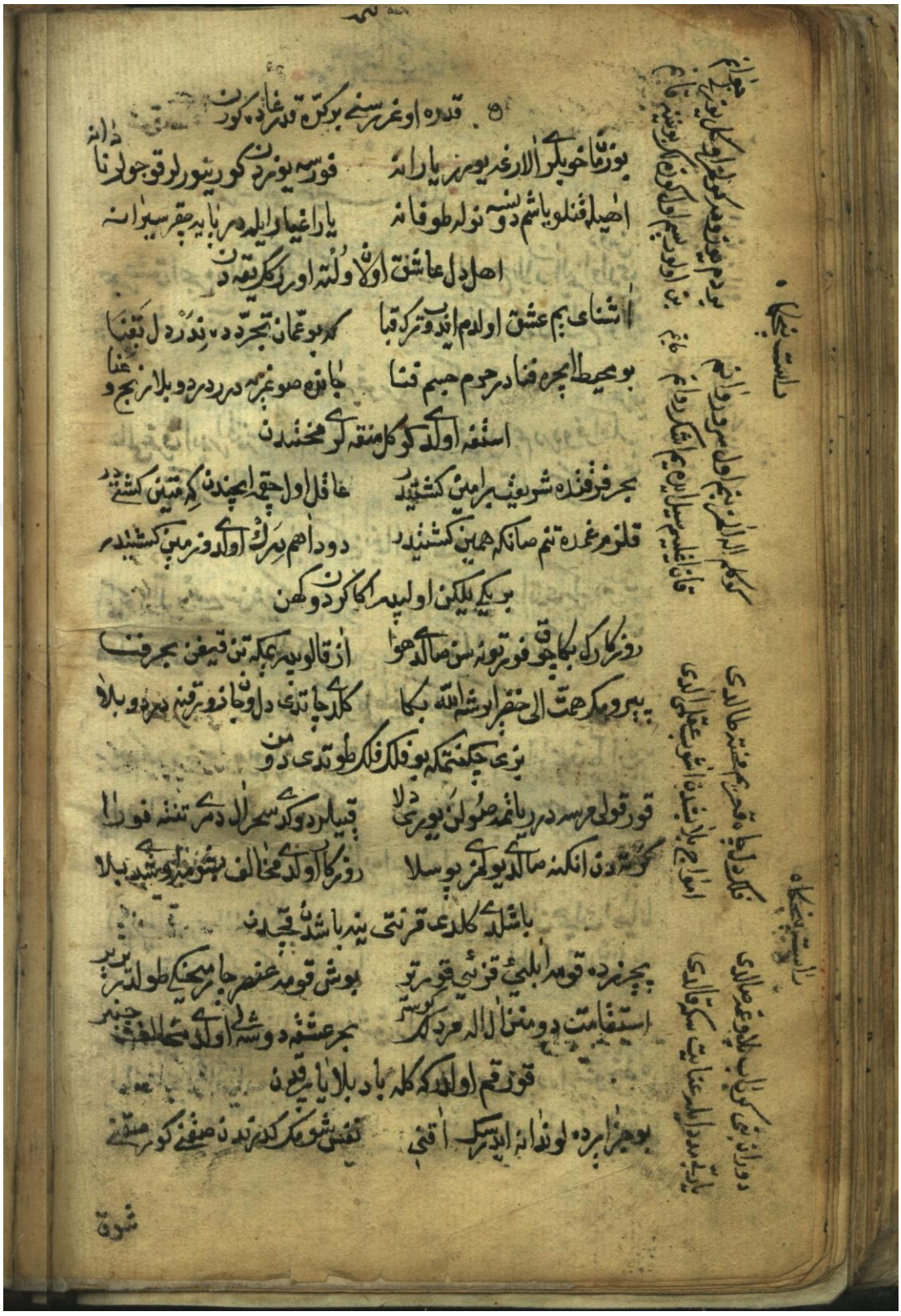
کم اولمه دوست رضا یه همین سکا حاصل
رضای دوست در اصل تمتع ای غافل

۴

vr. 51[b]

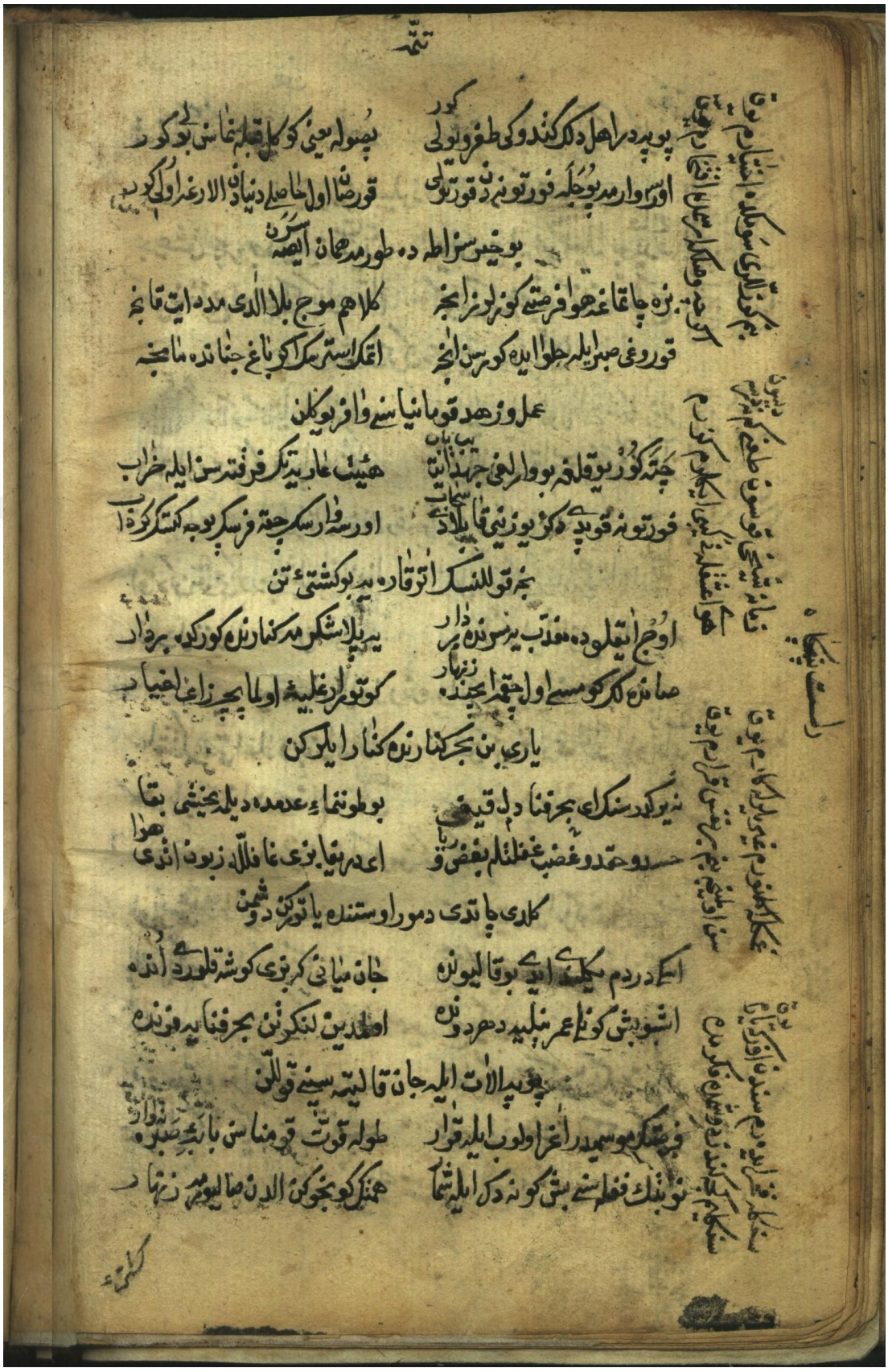
vr. 52[a]

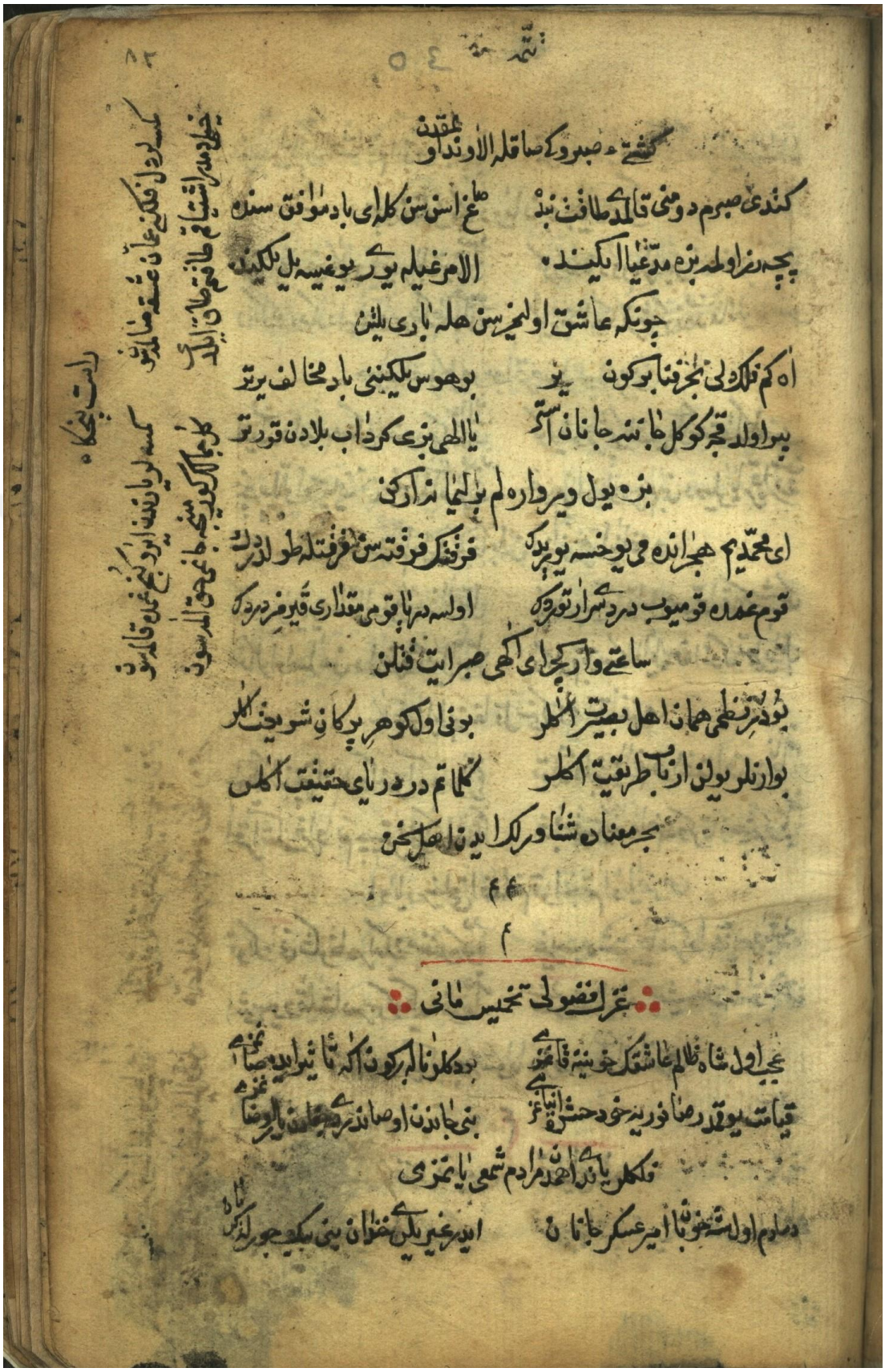
vr. 52[b]

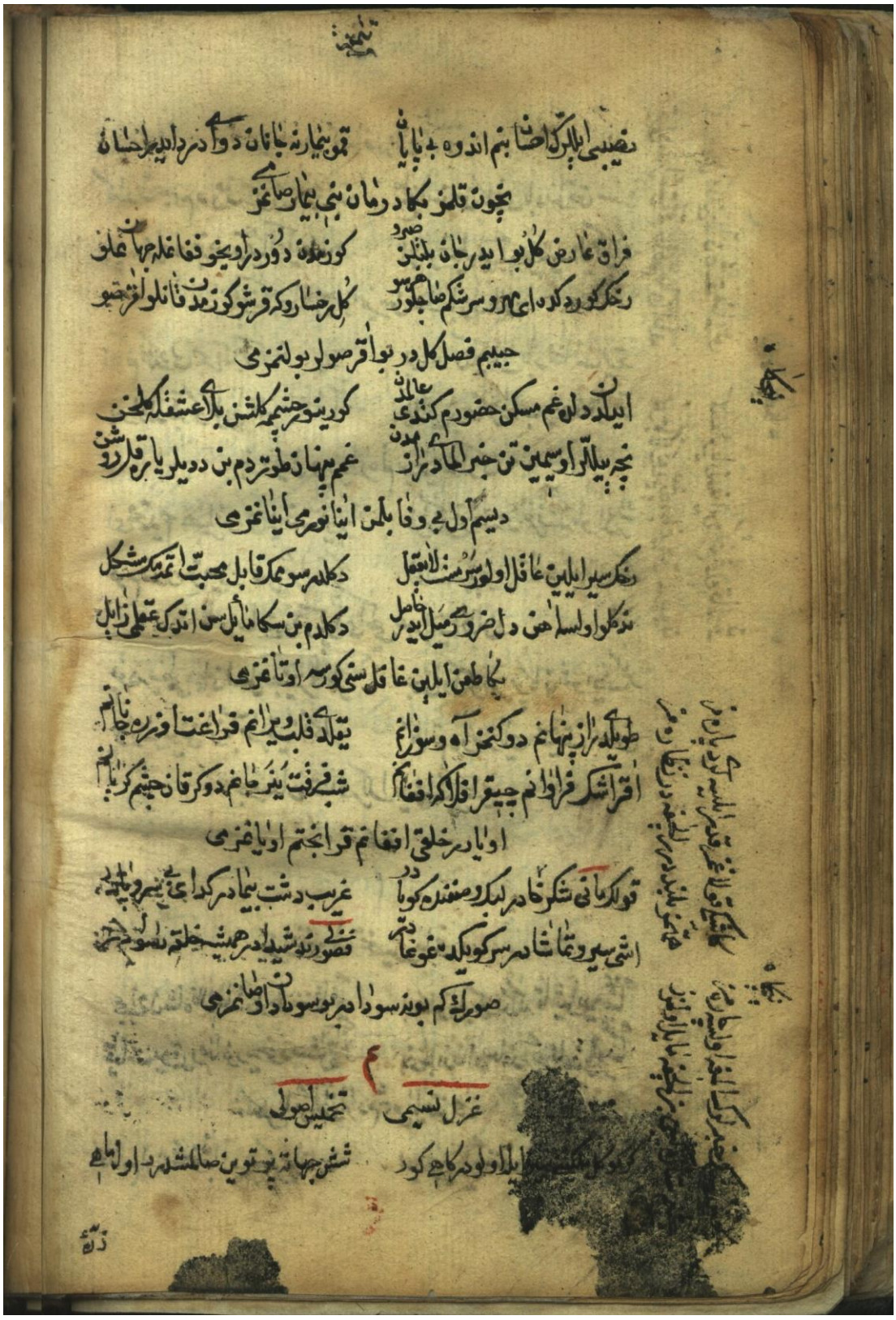
vr. 53[a]

vr. 53[b]

vr. 54[a]

vr. 54[b]

ذرّه ناچیزوند خورشید وار ذرّه راکور هر نبیکم باقد وکسیه اندوسن اللهی کور

قبر وکم غرم قلسک ثمّ وجه اللهی کور

نقش نندر جان جمالینک نقابی رفع قل مهر عالمتاب وبهندهٔ سحابی رفع قل

چشم دلدن غفلتی ترک ایلد خوابی رفع بو ایکی کپرده سندکی حجابی رفع قل

کل بوبر لك دوزتندن باق بوستر اللهی کور

غم دکل اطفال سنکندن دلی دیوانه قل وحدتک شمعینه جان اتکندکی پروانه قل

عشق جاندن دلی لایعقل مستانه کج انانیت سوزیندن ذاتکی ویرانه قل

پنجه سی تیز حکم بولوسن کنت کنزاللهی کور

راضه اول نحن قسمنادهٔ یازیلن قسمکه یوقلوق ارقامینه حکم عالمك اسم وسمکه

تاتحا ایلیه اسم مسمّا اسمکه اولمدین نفسی اولدور سرسکینجه طولاسمکه

نفخهٔ روح القدسدن محضی روح اللهی کور

واجب بالذات اولمش کاینات کاینه بو مظاهردن ظهور ایدن صفاتکی عینه

برنظر قل اکلا وصفکده ذاتکی عینه جان کوزیله بقدوکسیه کاینات کی عینه

اندن ارتوق نسنه وارمی حسبة للهی کور

صورت حقی طواف ایتمکدر سکرور برو صورته باقوب کیرو قالمه قدم بصن ایلرو

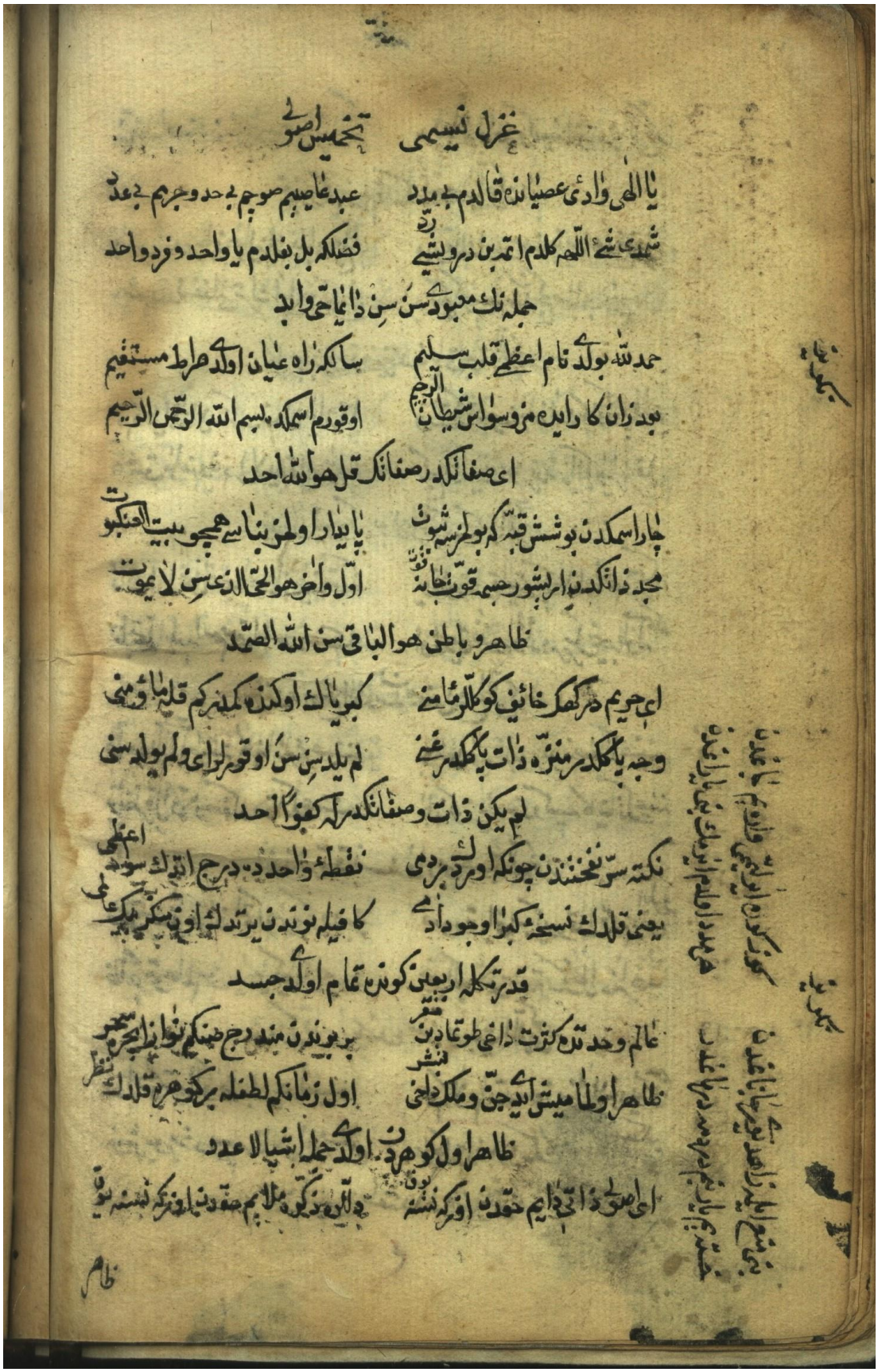
ظاهر قوعالم مخفیه یه کل کیرایچرو حجاب اکبر قلمق استرسکز کل ایمز اخذ ایدرو

مؤمنك قلبی ایچنده سن بوبیت اللهی کور

اعاصوسترما اوحیٔ بلمز هر لئیم هم کلام الله سوزین اکلامز دیو قورقم

خوش بیورمشدر پیر سالار راه مستقیم علم حکمتدن بلورسکز کلام حکیم

سن نسیمی منه طعنندده کلمه فضل اللهی کور

غزل نسیمی تخمیس اصولی

یا الهی وادئ عصیان ده قالدم بی مدد — عبد عاصیم صوچم بی حد و جرم بی عدد
شمدی شئ الله کلدم امتدن در دولتیه — فضلکه بل بغلدم یا واحد و فرد و احد

جمله نك معبودسن سن ذاتیا حی و ابد

حمد لله بولدی تام اعطی قلب سلیم — سالکه راه عیان اولدی صراط مستقیم
بعد ازان کاردین مزوسواس شیطان الرجیم — اوقودم اسمکه بسم الله الرحمن الرحیم

ای صفاتلکدر صفاتك قل هو الله احد

چار اسمکدن بوشش قبه کم بولمز سنه ثبوت — پایدار اولمز بنا سنه همچو بیت العنکبوت
مجد ذاتلکدن ازلیشور جسم قوت جانه قوت — اول و آخر هو الحی الذی لا یموت

ظاهر و باطن هو الباقی سن الله الصمد

ای حریم درکهکه خائف کوکلر مامنی — کبریالك اولدن کمدن کم قلیا و همنی
وجه پاکلکدر منزه ذات پاکلکدر غنی — لم یلد سن سن اوقودم لم یولد سنی

لم یکن ذات و صفاتلکدر له کفوا احد

نکته سر نفخندن چونکه اوردك بردمی — نقطه واحده درج ایتدك سوده اعظمی
یعنی قلدك نسخه کبرا وجودادمی — کافیلم نوندن یرتدك اونی مکرم ایلدك عالمی

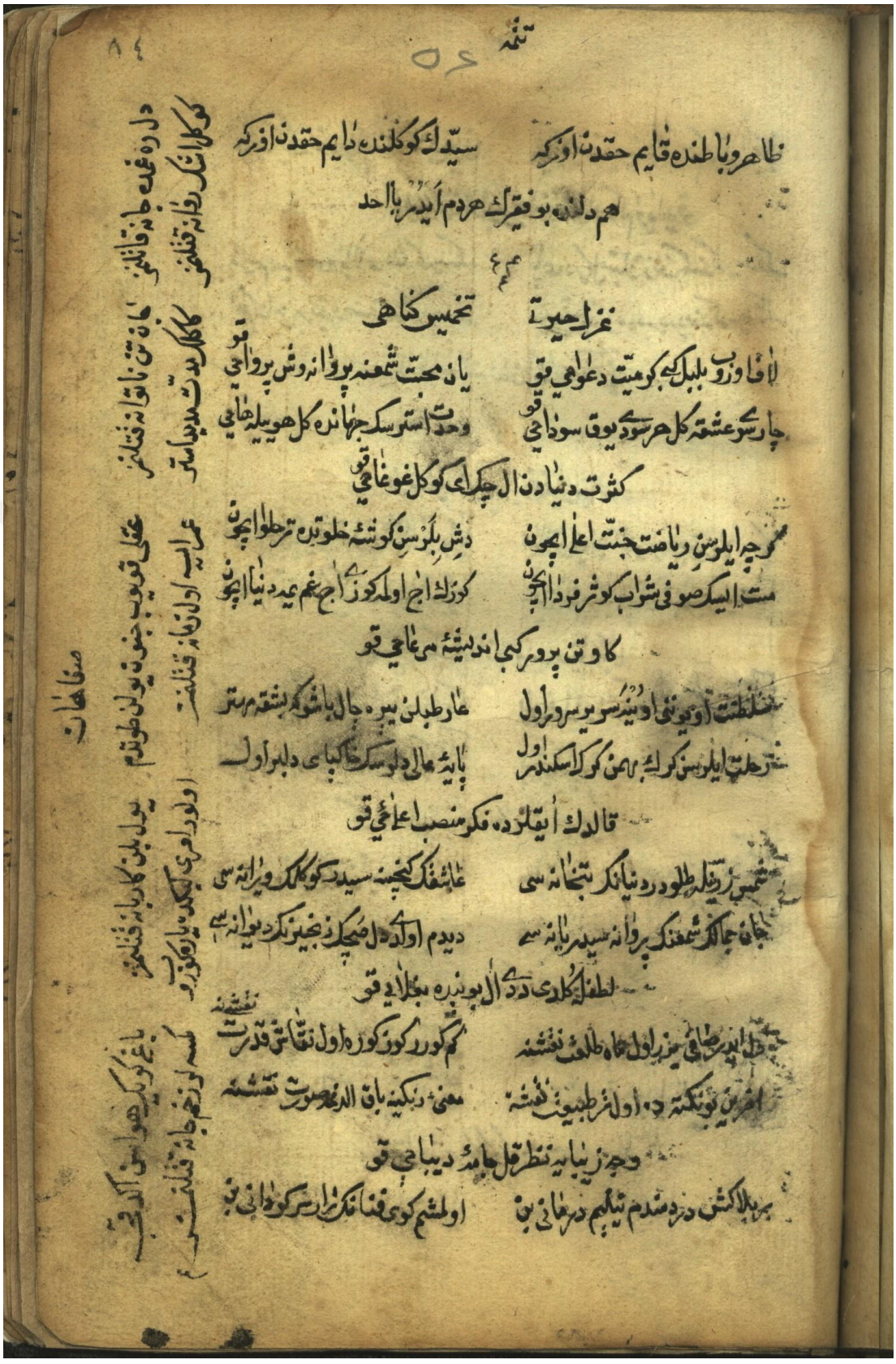
قدر تکله اربعین کوندن تمام اولدی جسد

عالم وحدتده کثرت داغی طوغادن منتشر — بریوندن منبدرج صنکم نوا زایحرم سمر
ظاهر اولما میش ایدی جن و ملك دانی بشر — اول زمانکم لطفله برکوهره قلدك نظر

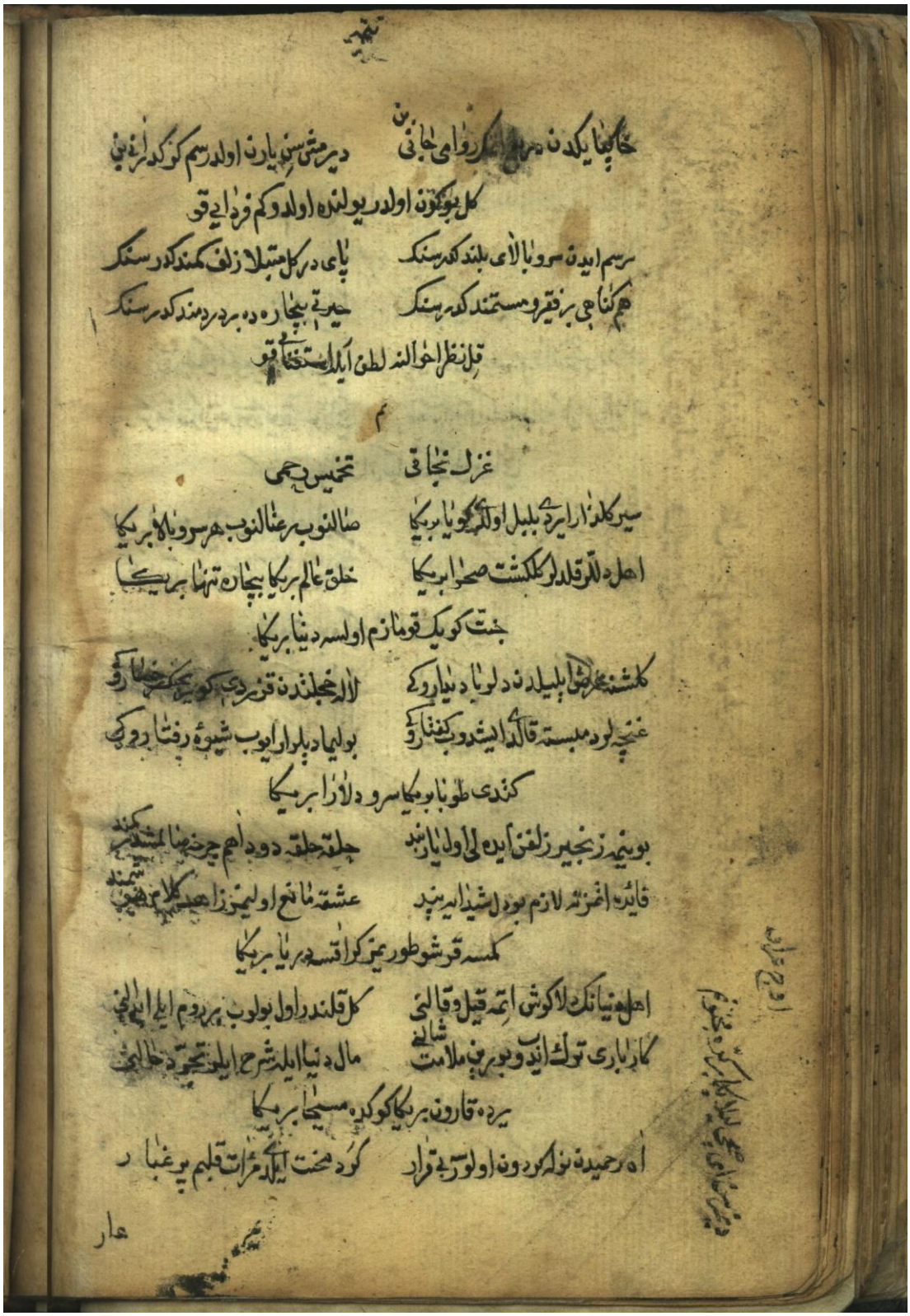
ظاهر اول کوهردن اولدی جمله اشیا لاعدد

ای اصولی ذاتی دایم حمدن اوکه نشئه یوق — دائره ذکره ملایم حمدن اوزکه نشئه یوق

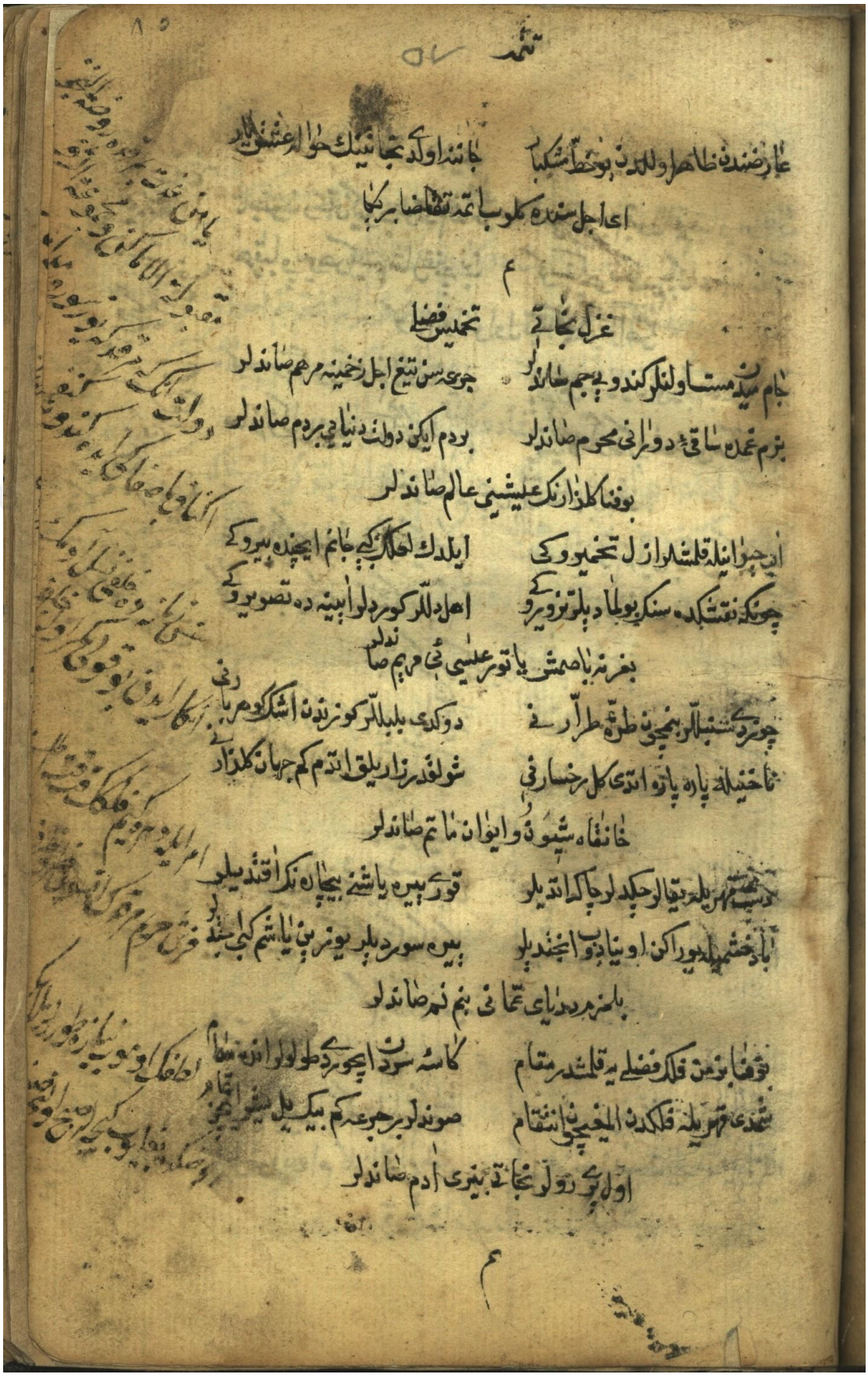
ظاهر

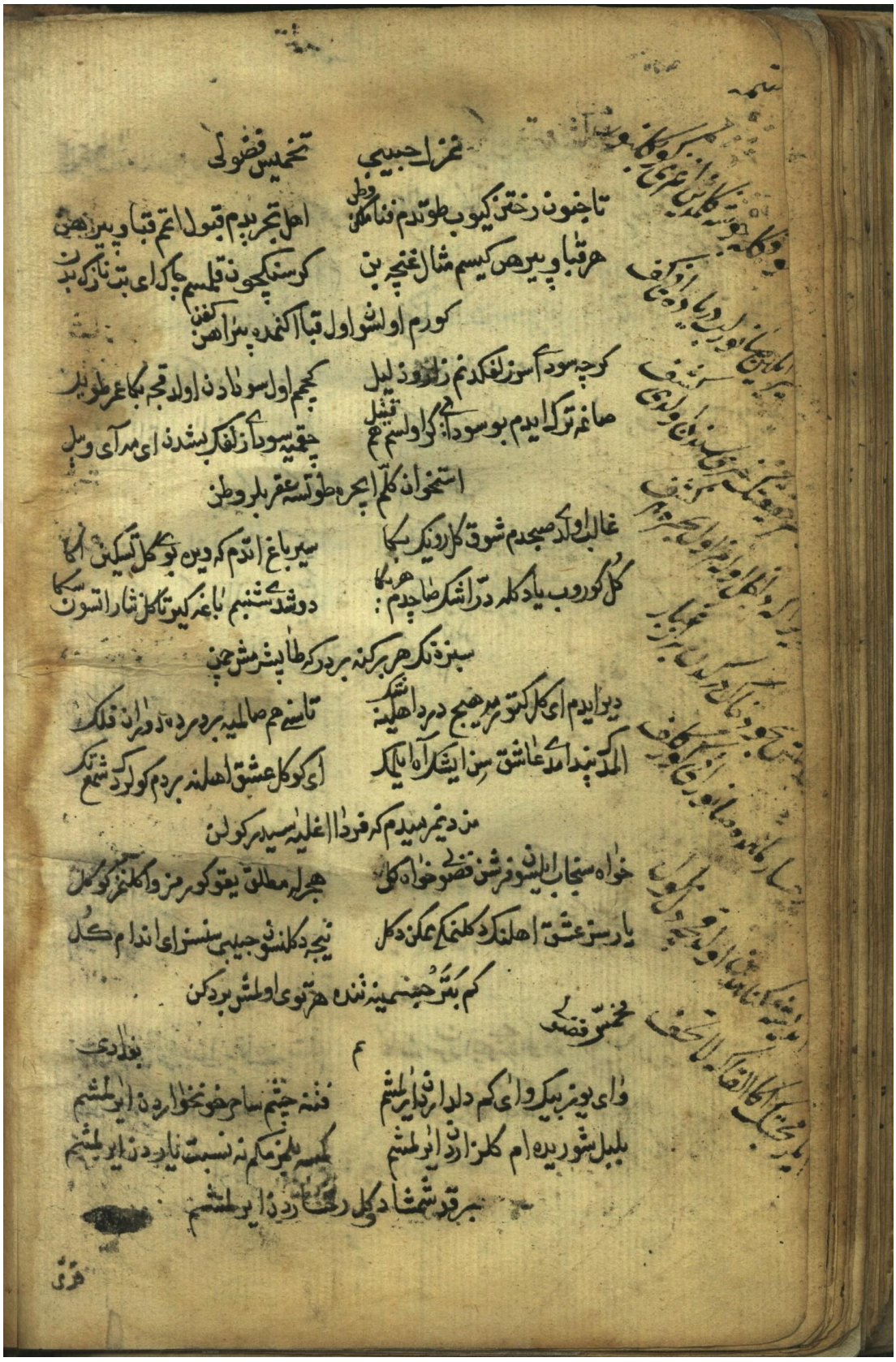
vr. 56[a]

vr. 56[b]

vr. 57[a]

تخمیس فضولی

تا جنون رختن کیوب طوندم فنا مکن وطن
اهل تجریدم قبول ایتم قبا و پیرهن

هر قبا و پیرهن کیسم مثال غنچه بن
کر سنکچون قیلسم چاک ای بت نازک بدن

کردم اولشول قبا اکنمده پیراهن کفن

کر چه سودا سوز لفکدن زار و ذلیل
کچمم اول سودا دن اولدم کچمکا عمر طویل

صانمه ترک ایدم بو سودا یی کر اولسم قتیل
چقمیه سودا زلفکدن بشدن ای مه آی ویل

استخوان کلم ایچره طوتسه عمر بلر وطن

غالب اولدم صبحدم شوق کل رویکا
سیر باغ ایتدم کرو بن بو کل تسکین اکا

کل کوروب یاد کله در اشک صاچدم هر یکا
دوشدی شبنم باغه کیو تا کل نثار ایتسون سکا

سبزه ذکر هر برکنه بردر کر طاپشرمش چمن

دیوانه یم ای کل کتور میهیچ درد اهلینه
تا سنه هم صالمیه بر درد دوران فلکدن

المدد ایمدی عاشق سن ایشکه آه ایلکدن
ای کو کل عشق اهلنه بردم کولرک شمع تکدن

من دیمیر میدم کر فردا اغلیه سیدر کولن

خواه سنجاب ایله شو فرش قصور خواه کل
هجر له مطلق یعقوبه مزه کلمز کولمک

یار سز عشق اهلنک دکلمکه عمکن دکل
نیچه دکلمشدر جیبی سنسز ای اندام کل

کم بتر جسمینه تندن هر تویی اولمش بر دکن

تخمیس قصیدی

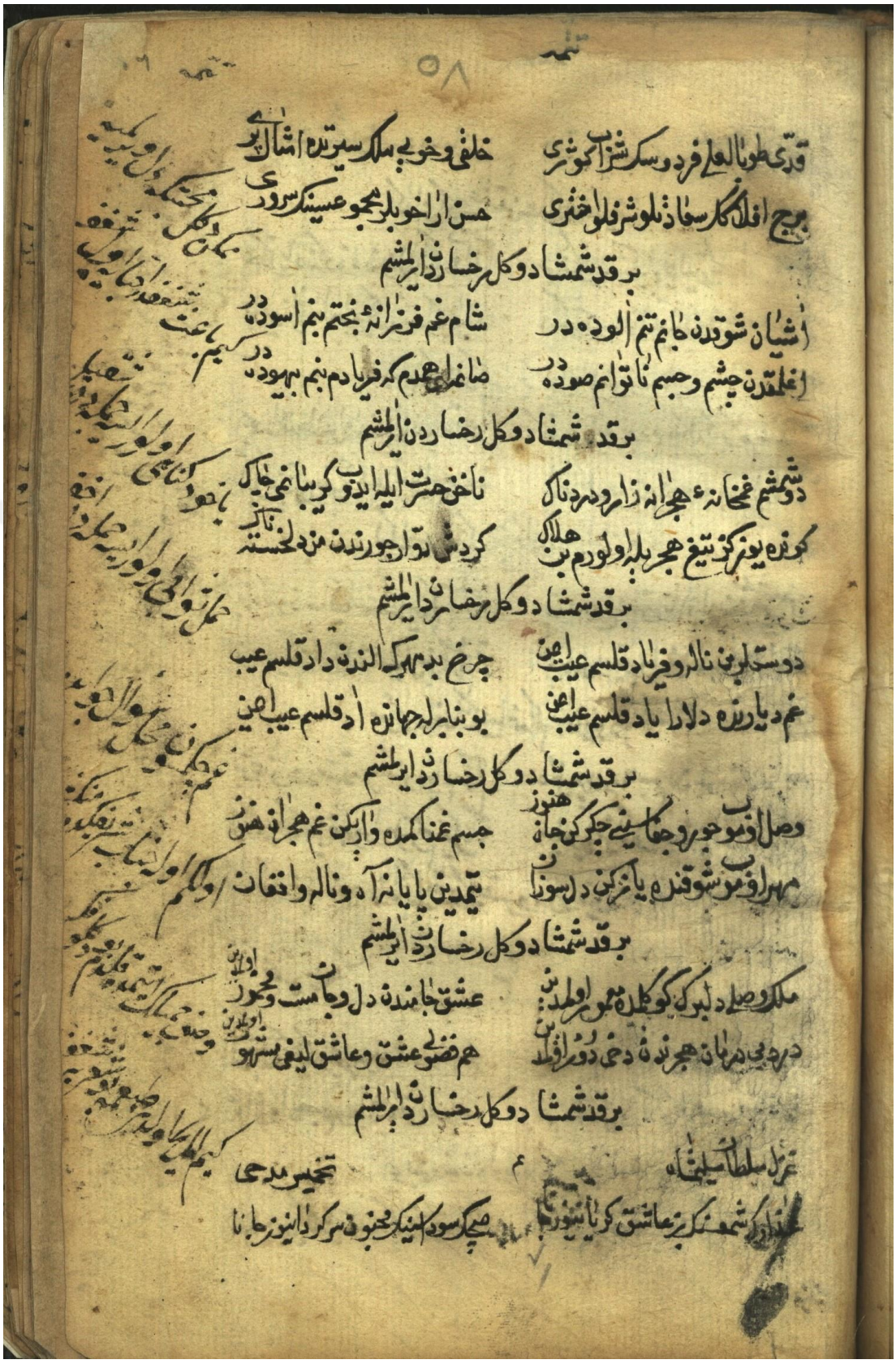
بغدادی

وای یوزیکه وای کم دلدارنه یارلشم
فتنه چشم ساحر خونخوارنه یارلشم

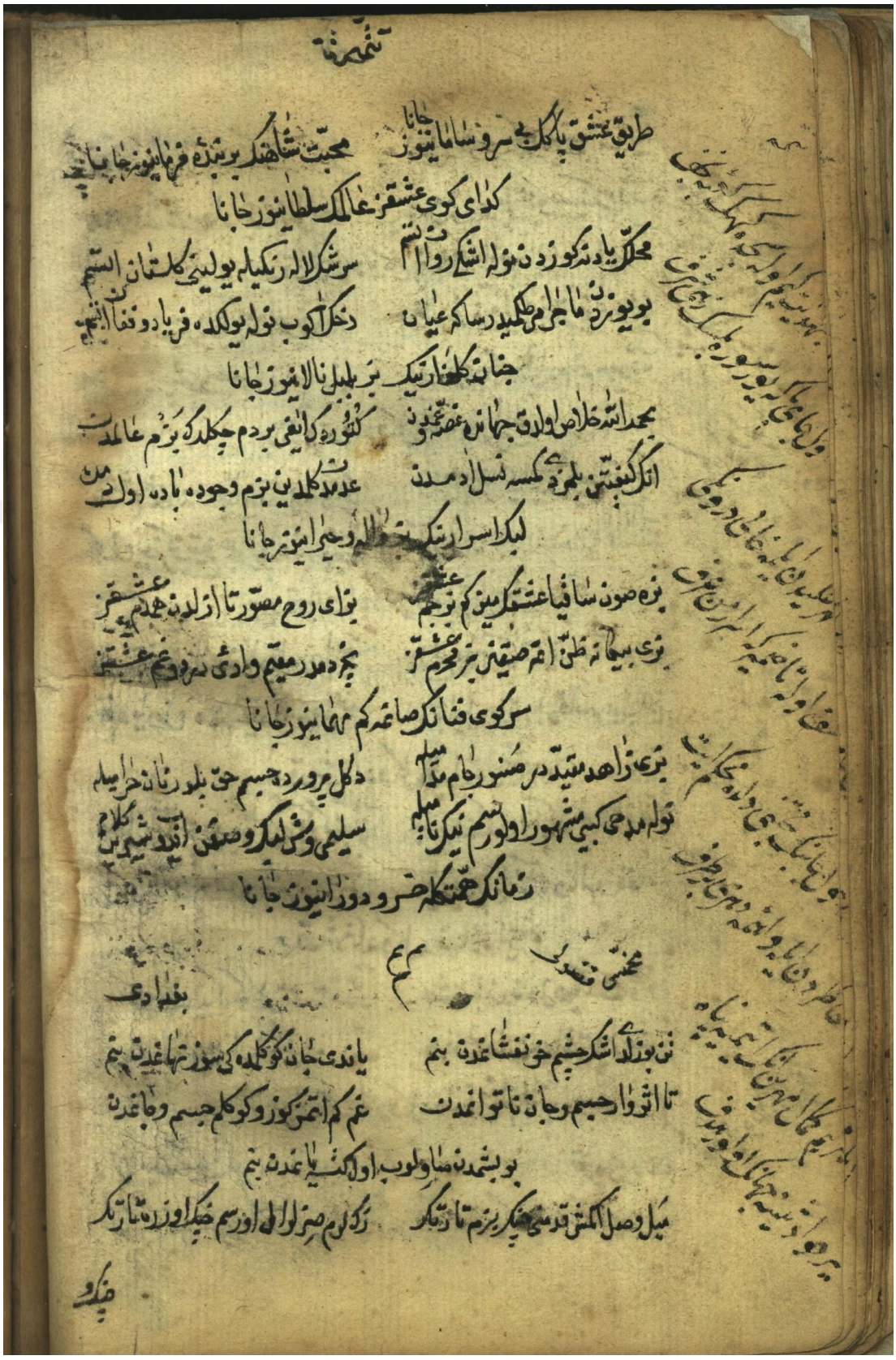
بلبل شوریده ام کلزارنه یارلشم
کلسه بلمز مکم نه نسبت نیاردنه یارلشم

برقد شمشاد کل رخسارنه یارلشم

قری

vr. 58[a]

تشحیذ

طریق عشق پاکباز بی سر و سامانیست جانا — محبت شاهد بی پرده فرمانیست جانا
کدای کوی عشقم نه عالمک سلطانیست جانا

محلک یاد نه کوزه دن نوله اشکم روانستم — سرشکم لاله رنگیدم یولیکی کلستانستم
بویوزدن ماجرامی ملکیدر ساکم عیانستم — دخل آکوب نوله یوکلدم فریاد و فغانستم
جنانه کلخنار تیک بر بلبل نالانیست جانا

بحمد الله خلاص اولدی جهاندن غصه و غمدن — کتوردی کاینی بردم چکلدی بزم عالمدن
انکی کیفیتن بلمزدی کسه نسل آدمدن — عدد مدکلدین بزم وجوده باد اولدمن
لیک اسرار تک بحر الله وحیرانیست جانا

یزه صون ساقیا عشقک مینی کم بوجم عشقم — بنای روح مصور تا ازلدن جدم عشقم
بزی بیخانه طاق اقم صیقین بزمحرم عشقم — بجز دمدر مقیم وادی ده دم عشقم
سر کوی فنا نک صاحبه کم مهمانیست جانا

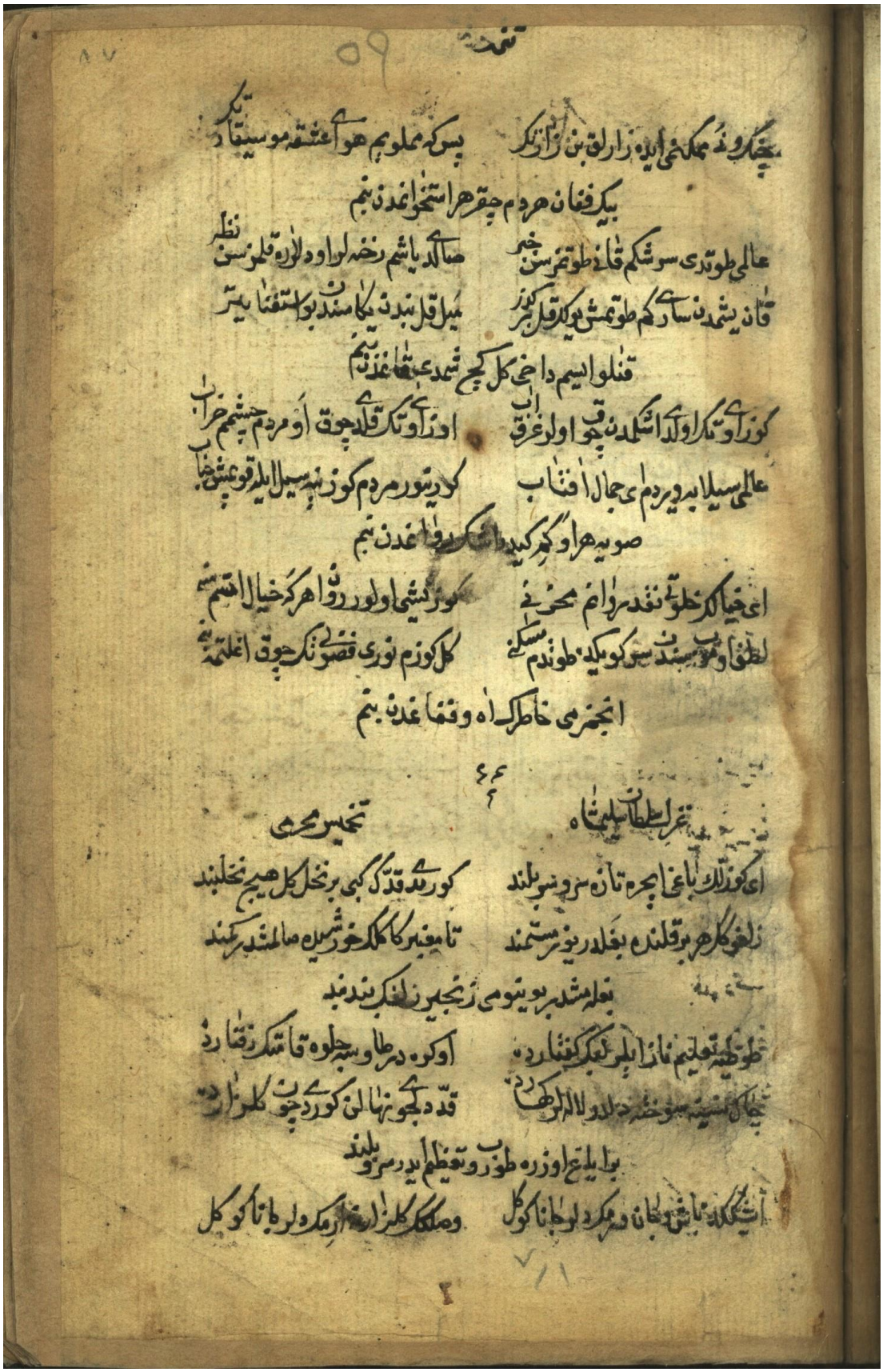
بزی زاهد مقید در صنور جام مدامیله — دکل پروردهٔ جسم حق بلور تا نه حرامیله
توله مدحی کبی مشهور اولور اسم نیک نامیله — سلیمی وش لبک وصفن ایدر شیرین کلامیله
زمانک حضرتکله خسرو دوران یزدانیست جانا

مخمس قصیدهٔ بغدادی

تن بوزلو اشک چشم خونفشانم غمدن بنم — یاندی جانم کوکلمده کی سوزنهانم غمدن بنم
تا اثر وار جسم و جانده تا توانم غمدن بنم — غم کم اتمز کوزو کوکلم جسم و جانم غمدن بنم
بو بشمدن صاولوب اول کنیه یانمدن بنم

میل وصل اکمش قدمی خیکر یزم تا زیر تاک — زکلوم صرلوالی اورسم خیکلو زه تا زیر تاک

خیکلو

vr. 59[a]

لبلرک شفتالوسن درمک دلربا ناکوکل عنبرافشان زلفکم اترمک دلربا ناکو کلم

الله الله نه اوزون سوداید دوشش درد مند

بقوم خوفا یدی فرقت دلی اوارنیک هر برنده برقول ارمتی روالله یارنک
آکلمز من چونکم دردن عاشق بیچارنی زاهد اتبع ائمه عشقدن اول مرسارنک

شویله طولمشدر کوکل کم قالمه مشدر جای بند

سحری صد خنجر هجراله ایلدی اول سیم تن قطع ایدر باشکه قطعا یوزکه دوندرمز سن
ایشت امدی نه دیمشدر اول شه ملک سخن ای سلیمی خط سودا سندن انکه باش چکن

یاره لسون تیغ مخشله قلم وش بند بند

غزل سلطان سلیمان

تخمیس عنصری

الفت عشق ایلین انسیت جانان استمز اختلاط خلق وکلیتا آشنا یان استمز
ترک ایدر جله جهان ملکینی عنوان اختیار فقر ایدن درگاه وایوان استمز

زاد غمدن اوزکه هرکز کندوینان استمز

ایلیلر کوشه فقر وفنایی اختیار تاج خورشید فلک تختنده ایلر لوقرار
ماسوادر عینه المز بوفانی کاروبار شوکه استغنا سریر ینه اوتورمشاه وار

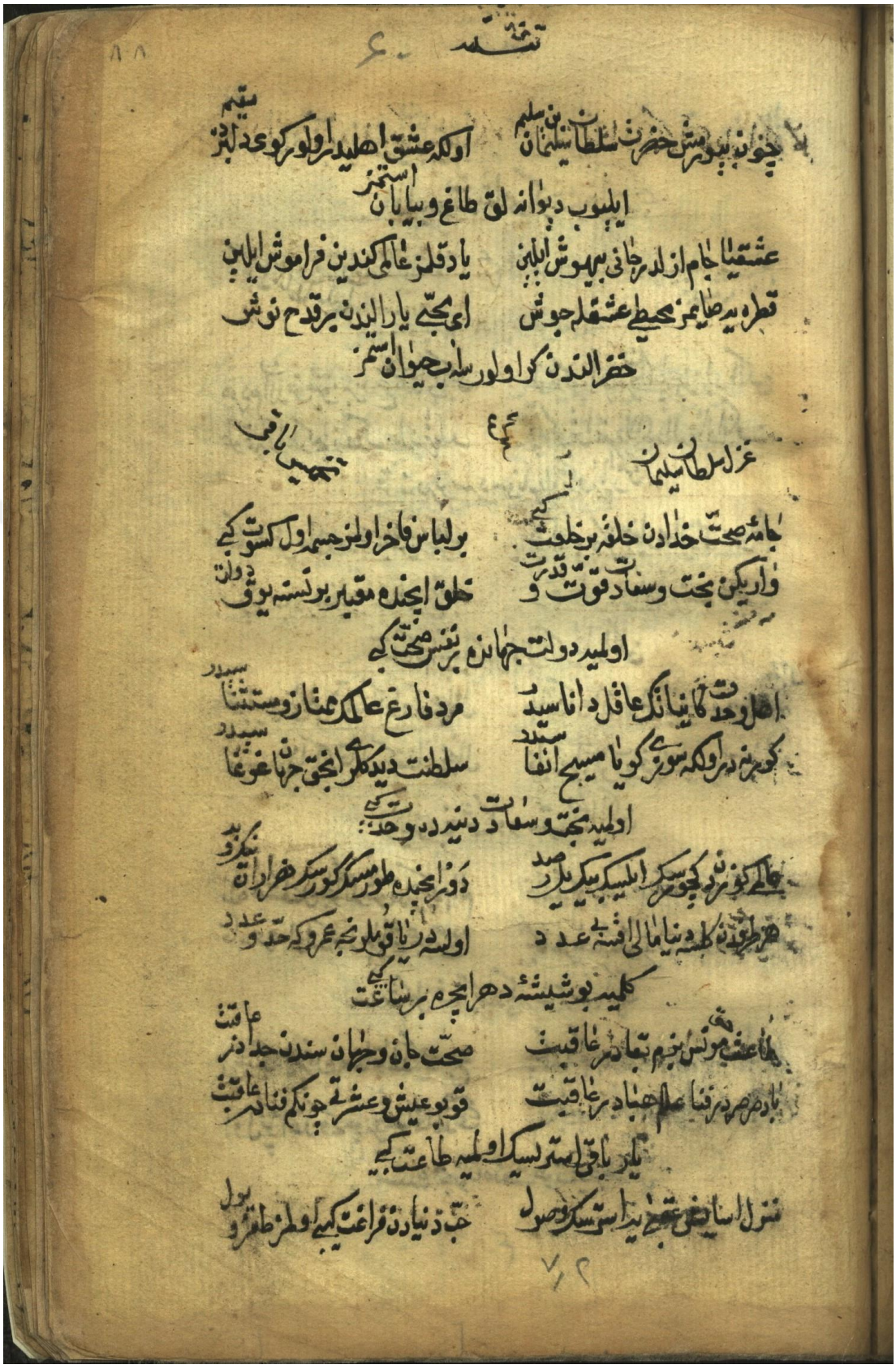
سرتسر اولماغه همت افلیم سلطان استمز

داغلر لاله زاری سیتم اولمش باغ وراغ نجه بابل اشکم اول باغه اچه سولر فاغ
نوله کلزار جنا سیرندنایلرسم فراغ سینه سینه عرکه کبدکل و پاقوت تاراغ

ایلمن باغه نظر سیر کلستانی استمز

قلسه لرکو یکده جانا جسم انکارم دویم ایتکلکدن بری یوقدر کتم سیانه حق علیم

چو

تتمه

چنانچه بپورش حضرت سلطان سلیمان خان بن سلیم — اولکه عشق اهلیدر اولور کوی محبته لایق

ایلیوب دیوانه لق طاغ و بیابان استمز

عشقیله جام از لدر جانی بیهوش ایلین — یاد قلز عالمی کندین فراموش ایلین

قطره یه طالمز محیط عشقله جوش — ای بجنی یار ایلین بر قدح نوش

خضر الدن کرو اولور سله بحیوان اسمز

غزل سلطان سلیمان — تخمیس حافی

جامهٔ صحت خداوندن خلوت برخلوت کیمیه — بر لباس فاخر اولمز جسم اول کسوت کیمیه

وار یکن بخت و سعادت قوت و قدرت و — خلق ایچنده معتبر برتسته یوق دولت کیمیه

اولمیه دولت جهاندن برنفس صحت کیمیه

اهل وحدت کاینات اک عاقل دانا سیدر — مرد فارغ عالمک عیار و مستثنا سیدر

کوهرنه در اولکه سوزی کویا مسیحا انفاسیدر — سلطنت دیدکلری بحق جهانه غوغا سیدر

اولمیه بخت و سعادت دیندده وحدت کیمیه

عالمی کونزن کچورسک ایلسک بیکیدر صد — دور ایچنده طور مسک کور سک هزاران بیکدر

هر طرفده کلمه دنیا مالی افسانه عدد — اولسه دریا قولمز نجه عمر وکه حد و عدد

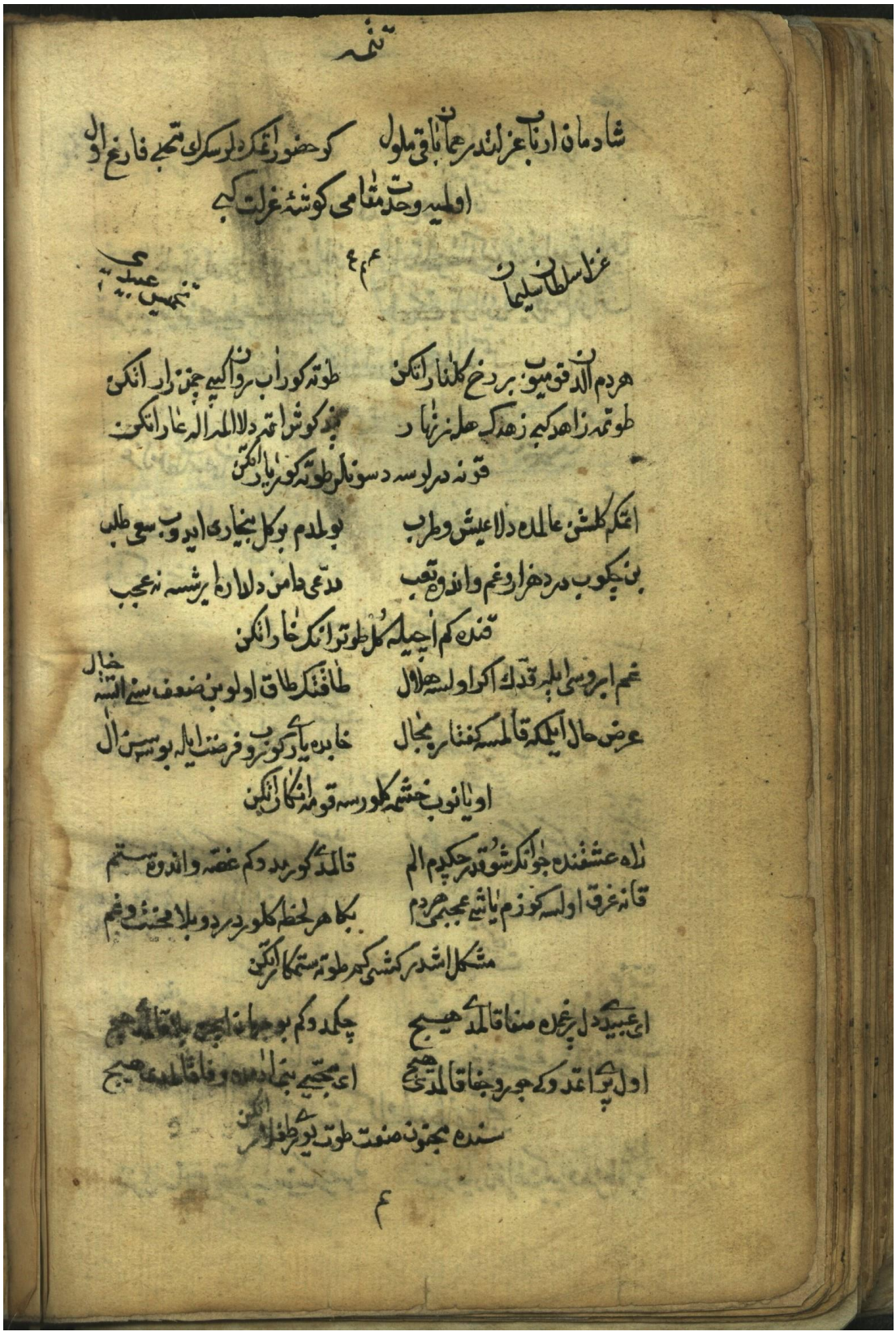
کلمیه بو شیشهٔ دهر ایچره برساعت کیمیه

طاعت مونس بزم تعادر عاقبت — صحت جان و جهاندر سندن جدا در عاقبت

یادمز صرف نفاعلم جهاد در عاقبت — قوت عیش و عشرتی چونکم فنادر عاقبت

یار باقی امتر لسیک اولمیه طاعت کیمیه

نزل اسنایی عجب دیه استرسک وصول — جنت دنیادن قراغت کیمیه اولمز طمع و بول

تتمه

شادمان ارناب عزلندر عمان باقی ملول کو حضور اتمکدر لوسکرك متجه فارغ اول

اولمیه وحدت مقامی کوشهٔ عزلت کبی

غزل سلطان سلیمان عم ٤ تخمیس عبیدی

هردم الدن قومیوب بر دخ گلنار اتکن طوته کوراب سرو اکبی چمن زار اتکن
طوتمه زاهد کبی زهدك حله زرنار بند کوش اتمه دلالله اله عار اتکن
قونه در لوسه دسونلر طوته کور یار اتکن

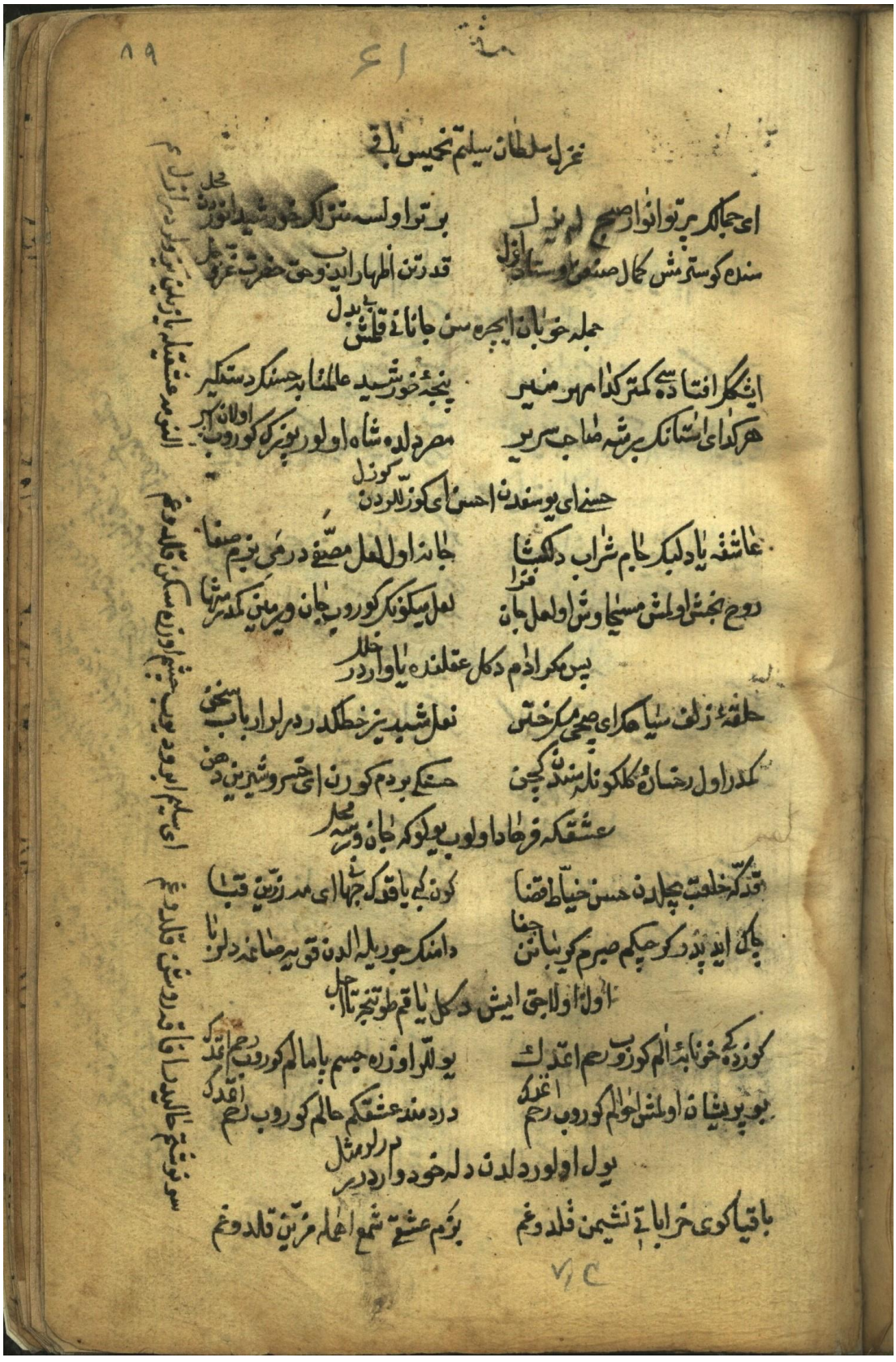
اتمکم گلشن عالمده دلا عیش وطرب بولمدم بوگل بخاری ایدوب سعی طلب
بن بگوب مرد هزار وغم واندوه وتعب مدعی دامن دلدارده ایرشسه نه عجب
قتدن کم اچیله گل طوتر انکن خار اتکن

غم ابروسی ایله قدك اکر اولسه هلال طاقنکر طاق اولوبن ضعف سنه الله خیال
عرض حال ایلمکه قالمسه گفتار مجال خابده یار کوزوب فرصت ایله بوسه سن ال
اویانوب خشمه گلورسه قومه انکار اتکن

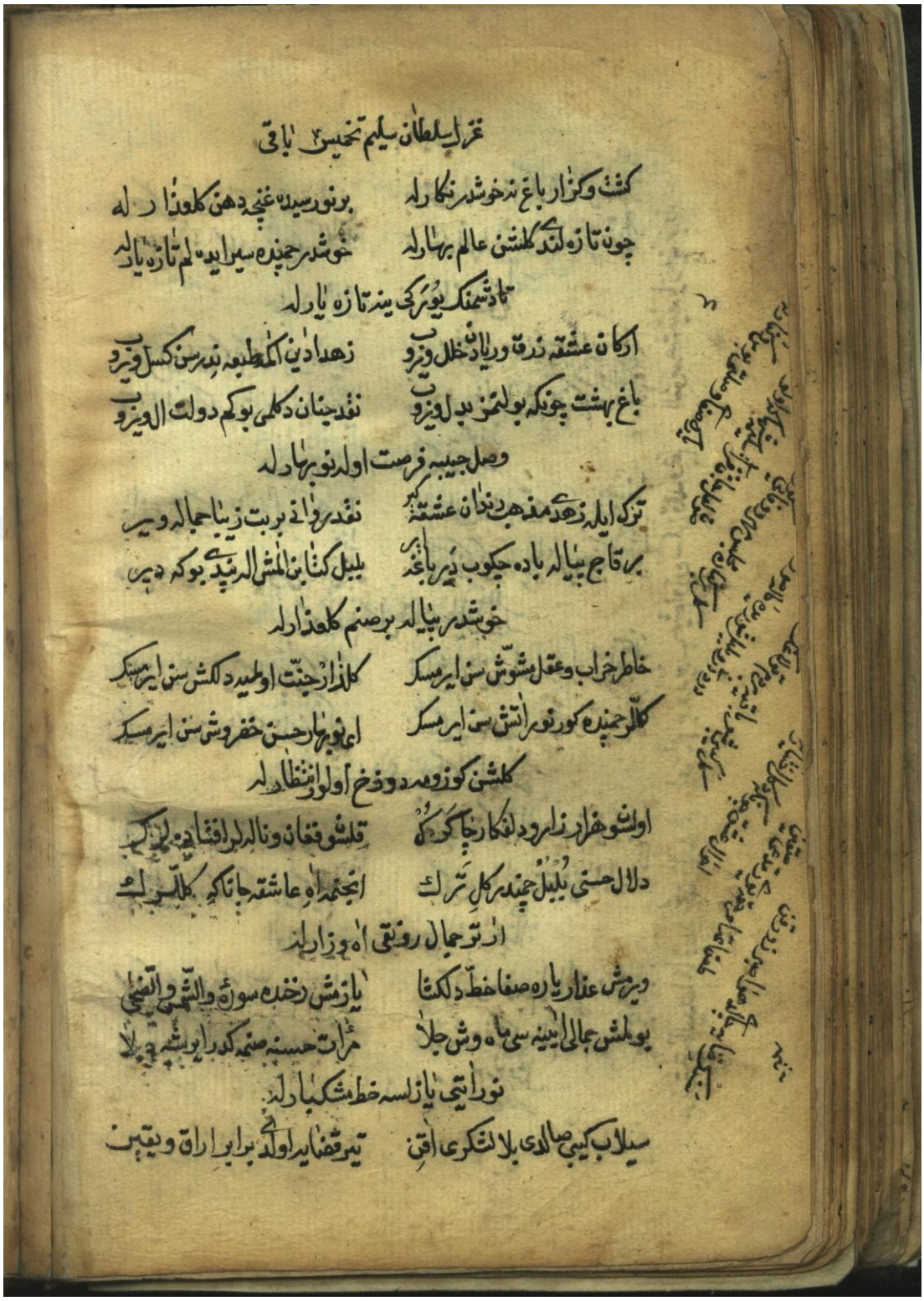
راه عشقنده جوانکر شوقدن چکدم الم قالمدی کوردیکم غصه واندوه وستم
قانه غرق اولسه کوزم یاشی عجب جردم بکا هر لحظه گلور درد وبلا محنت وغم
مشکل اشدر کشی کیم طوته ستمکار اتکن

ای عبیدی دل پرغمده صفا قالمدی هیچ چکدوکم بو جهانده بنه قالمدی هیچ
اول پری اعدوکی جور وجفا قالمدی هیچ ای مجیبی بنی اده وفا قالمدی هیچ
سنده مجنون صفت طوت یوکی طوار اتکن

ع

vr. 61[a]

غزل سلطان سليم تخميس باقی

کشت و گزار باغ نه خوشدر نگار له — برنو رسیده غنچه دهن کلعذار له
چون تازه لذت گلشن عالم بهار له — خوشدر چمنده سیر ایده لم تازه یار له
تا دشمنک یوزرکی سینه تازه یار له

ارکان عشقه زرقه ویریان خلل ویرو — زهداد ین اکمک طبعه ندر سن کسل ویرو
باغ بهشت چونکه بولنمز بدل ویرو — نقد جنان دکلمی بوکم دولک الویرو
وصل حبیبه فرصت اولدر نو بهار له

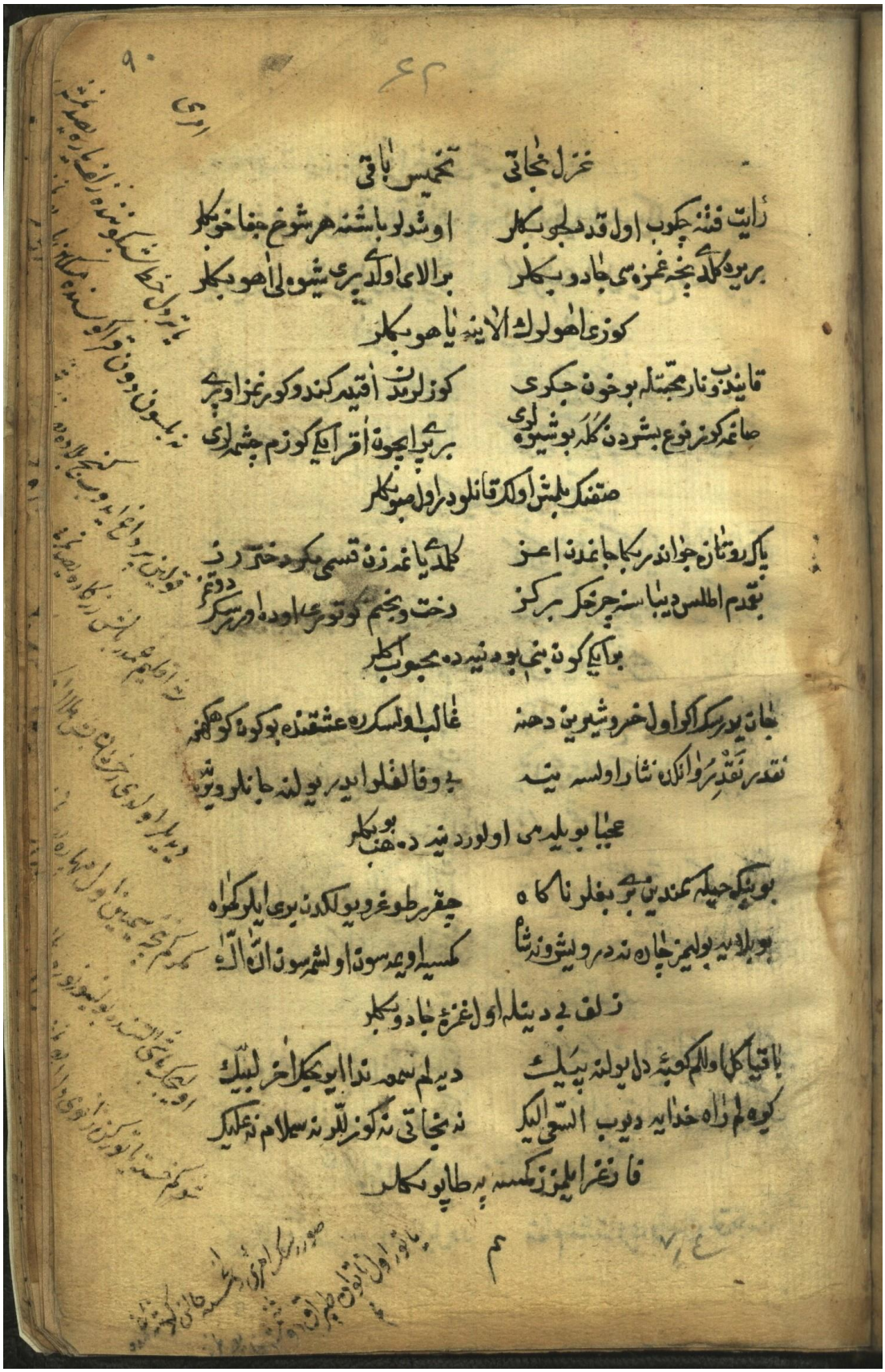
ترک ایله زهد مذهب رندان عشقه گیر — نقد روانی بربت زیبا جماله ویر
برقاچ پیاله باده چکوب دیر باغه گیر — بلبل کتاب المشی الرشدی بوکه دیر
خوشدر پیاله برصنم کلعذار له

خاطر خراب و عقل مشوش سن ایرمسک — کلذار جنت اولمیه دلکش سن ایرمسک
گلزار چمنده کور نوراتش سن ایرمسک — ای نو بهار حسن خفروش سن ایرمسک
گلشن کوزومه دوزخ اولور انتظار له

اولشوخ زار زار و دلفکار چاکر که — قلشو فغان و ناله لر افتاده لرکه
دلال حسنی بلبل چمنده رکل ترک — انجمنه او عاشقه جانکه گل ترک
ارتر جمال رونقی اه و زار له

ویرمش عذار یاره صفا خط دلکشا — یازمش رخنده سورهٔ والشمس والضحی
یولمش جمالی آینه سی ماه وش جلا — مرآت حسنه صیقه کدر ایوشه ق بلا
نورآیتی یازلسه خط مشکبار له

سیلاب کیبی صالدی بلا لشکر عاقن — تیر قضایه اولدی برابر اراق و یقین

غزل نجاتی تخمیس باقی

رأیت فتنه چکوب اول قد دلجو بکلر اوشدلو باشنه هر شوخ جفاخو بکلر
بریوه کلدگ بخه غمزه سی جادو بکلر برالای اولدیری شیوه لی اهو بکلر
کوزی اهو لرك الاینه یاهو بکلر

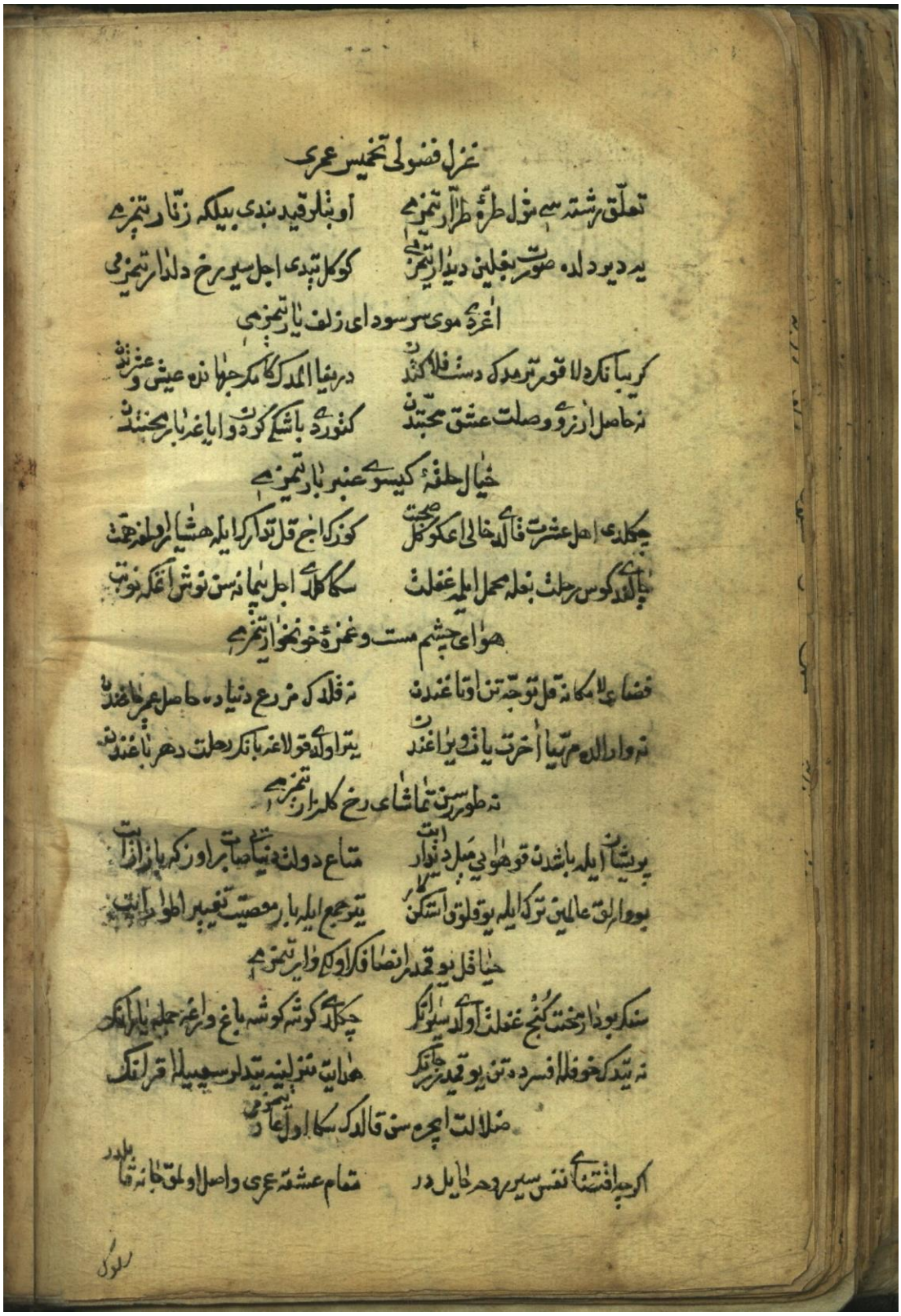
قایندب نار محبتله بوخونه جکوی کوزلرندن اقیه کندو کورنمز اوچوی
جانمه کورنر نوع بشردن کله بوشیوه لری بریی ایچوه اقرایکی کوزم چشمه لری
صنعتك بلبشی اولکر قانلو دراول صوبکلر

یاکر وتان جواندر بکا جانمدن اعز کلمدی یانمه زن قسمی بکا دخترز
بقدم اطلس دیبا سنه چرخ اکر برکز دخت وبخم کوتوری اوده اورسکز
بوایکی کوزنه بخ بوه نیه ده محبوب اکلر

جانه یوز سکز اولی خسرو شیرین دهنه غالب اولسکزده عشقمزه بوکوزه کوهکنه
نقدر نقدر وانکن نثار اولسه نیه بی وفا لقلو ایدر یولنه جانلر ویرنه
عجبا بویله می اولوردنیده دهنب بویکلر

بویله حیله کمندین بوی بغلر ناکاه چقمز طوغرو یولکدن بری ایلر کمراه
بویله دیه یولیمز چاره ندر درویشوندن اشا مکسیله ویمه سوزه اولشمسوزان الله
زلف بی دیله اولغزغه جادو بکلر

باقیا کل اولم کویه دل یولنه بیلك دیملم سمه ندا ایوبکلر اخر لبیك
کیوملم راه خدایه ویوب السعی الیکر نه نجاتی نه کوزللرنه سلام نه علیکر
فا نغر ایلمز زمکسه یه طاپو بکلر

غزل فضولی تخمیس عمری

تعلق رشته سی مشکل طرهٔ طرار تیمزمی — او بنلر قید بندی بیلکه زنار تیمزمی
یه دیو دلده صورت بغلین دیدار تیمزمی — کوکل تیدی اجل سیر رخ دلدار تیمزمی
اغزهٔ موی سر سودای زلف یار تیمزمی

کریبانکه دلا قور تردی دست فلاکندن — درینیا المدک کامکه جهاندن عیش و عشرتدن
نه حاصل ارزوی وصلت عشق محبتدن — کنوردی باشکه کوردی وایا غربار محنتدن
خیال حلقهٔ کیسوی عنبر بار تیمزمی

چکلدی اهل عشرت فالدی خالی اکو کل صحبت — کوزکاچ قل تدارکایله هشیار اولمز همت
یاندی کوس رحلت بغله محمل ایله غفلت — سکا کلدی اجل پیمانه سن نوش ایله نوبت
هوای چشم مست و غمزهٔ خونخوار تیمزمی

فضای لامکانه قل توجه تن اوتاغندن — نه قلدک مزرع دنیاده حاصل عمر ماغندن
نه وار الدم مرینیا اخرت یاندی یراغندن — یتر اولدی قولاغه بانکر رحلت دهر باغندن
نه طور سن تماشای رخ کلزار تیمزمی

پریشان ایله باشدن قوهوایی مبلد دنیادن — متاع دولت دنیا صبا تبراوزکه بازارات
بووالق عالمین ترکایله یوقلوق اشکندن — یتر جمع ایله یارب معصیت تغییر اطوارات
خیال قل یوقمدر انصاف فکر اولکه وار تیمزمی

سنکر بودار بخت کنج غفلت اولدی سیوانکر — چکلدی کوشه کوشه باغ و راغه جمله یارانکر
نه یتدی کوفله افسرده تن یوقمدر جانکر — هدایت تنزلینه یتدلر سبیلا قرانکر
ضلالت ایچره سن قالدک سکا اولماغه وار تیمزمی

اکرچه افتتاحی نفس سیر دهر حایل در — مقام عشرت عمری واصل اولمق جانه قایلدر

تتمّه

سلوک اهل محبت ایچره در القصه داخل قصولی دیمه تیمکدر منزل مقصوده مشکلدر

طوتن دامان شرع احمد مختاری تیمورمی

ع

نیم عشقکله قوی بولدی ضعیف و ناتوان اولدی وجودم وارلغی عالمده یوقدر اولدی نهان

ایشم فریاد و زاریدر ایشم آه و فغان اولدی بوکون عشاق ایچره جمله دنیایه عیان

بنی اولدر وجودمدن نه نام و نه نشان اولسون

افندم سوده وکم بلسندی ایرور احتم یوقدر یانکجه سایه وش صالنمغه هم طاقتم یوقدر

بنم بشدن دخی غیری یه هرگز منتم یوقدر تنم وجانمدن اوزکه ویرمکه هیچ قدرتم

بنی اولدر وجودمدن نه نام و نه نشان اولسون

نکاهتاقه چونکم اقتضا اولدی جفا اتمکر دل اولوب اولدن صکره جور یله ازار اتمکر

شریاین بنده کم اولماز ایسه بنده وفا اتمکر نکا بوندن زیاده یوقدر ذوق و صفا

بنی اولدر وجودمدن نه نام و نه نشان اولسون

کم اولم بن که سن سلطانیله ایلیم صحبت جمالکی کورمکچون چکنم بیکدرلو محنت

بنم عمرم تلو سلطانم قولکه یوقدر رفعت دخی عزت
یتر عشاق ایچره رغبت و دولت

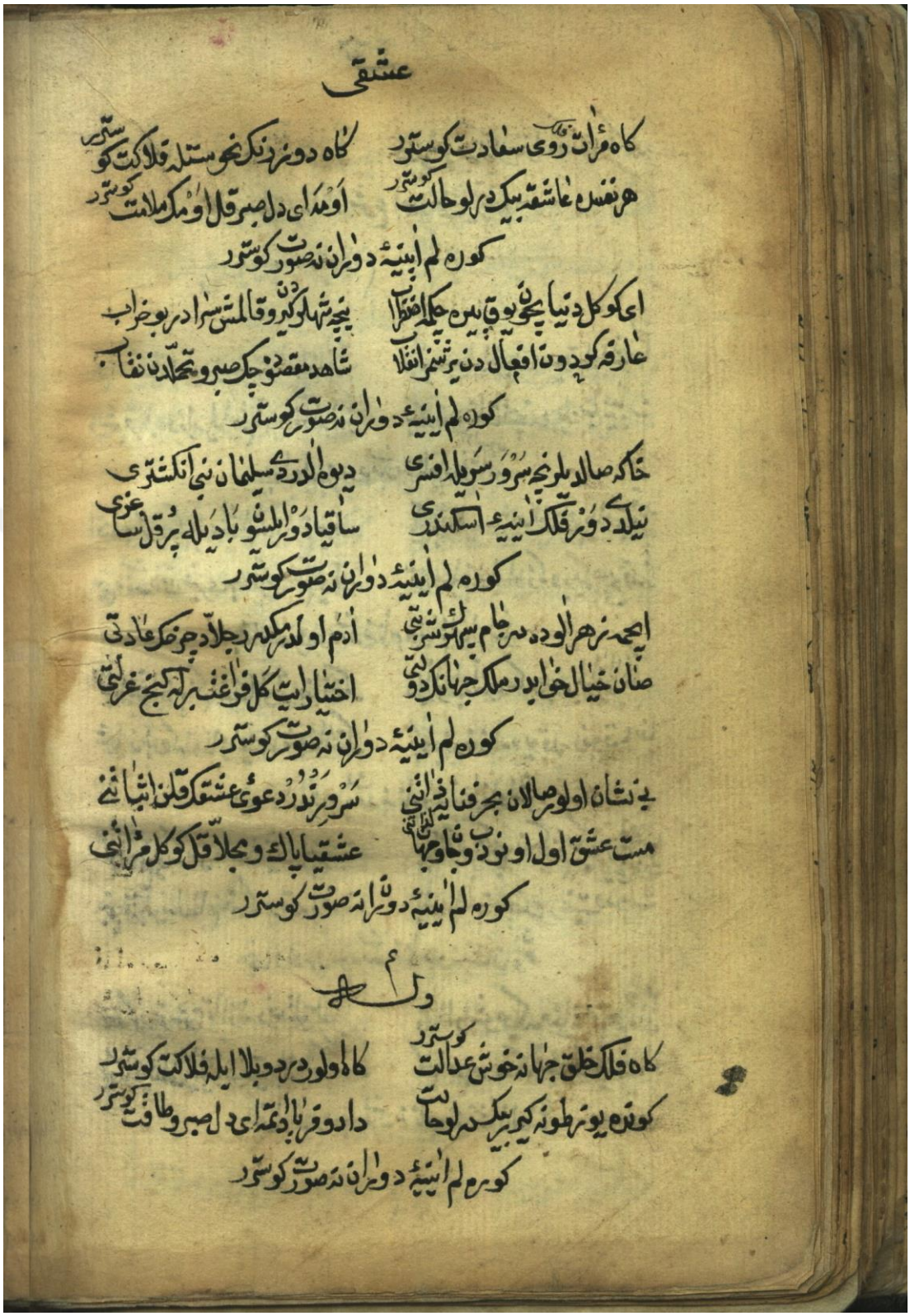
بنی اولدر وجودمدن نه نام و نه نشان اولسون

سنی کورمجه سوم تا ازل رفعتلو سلطانم فدا اولسون یولکده مخلصانم هم دخی جانم

بوکون لطف ایلیوب قوی تر جلال اولسون قائم کناهم سوده وکمدن غیری وارمی جانم

بنی اولدر وجودمدن نه نام و نه نشان اولسون

ع

عشقی

گاه مرآت روی سعادت کوستر — گاه دور زنگ نحوستله فلاکت کوستر
هر نفس عاشقه بیک درلو حالت کوستر — اومدای دل صبر قال اومکملت کوستر

کوره لم اینیه دوران نه صورت کوستر

ای کوکل دنیا بحق یوقی یمین چکمه اقتدار — پنجه شاهکیرن وقالمش سراردیو خراب
عارفه کوردوتا فعال دن یرشمز انقلاب — شاهد مقصدنه چک صبر و تحمدن نقاب

کوره لم اینیه دوران نه صورت کوستر

خاکه صالدیلر پنجه سرور سریله افسری — دیوه الدردی سلیمان نبی انکشتری
نیلدی دور فلک اینیه اسکندری — ساقیا دور ایلیشو بادیله پرقل ساغری

کوره لم اینیه دوران نه صورت کوستر

ایچمه زهر الوده مدام پیمانه شرابتی — آدم اولدر ملکه رجلاد چوخ عادتی
صانه خیال خوابدر ملک جهانکدولتی — اختیار ایت کل فراغتبره کنج غربتی

کوره لم اینیه دوران نه صورت کوستر

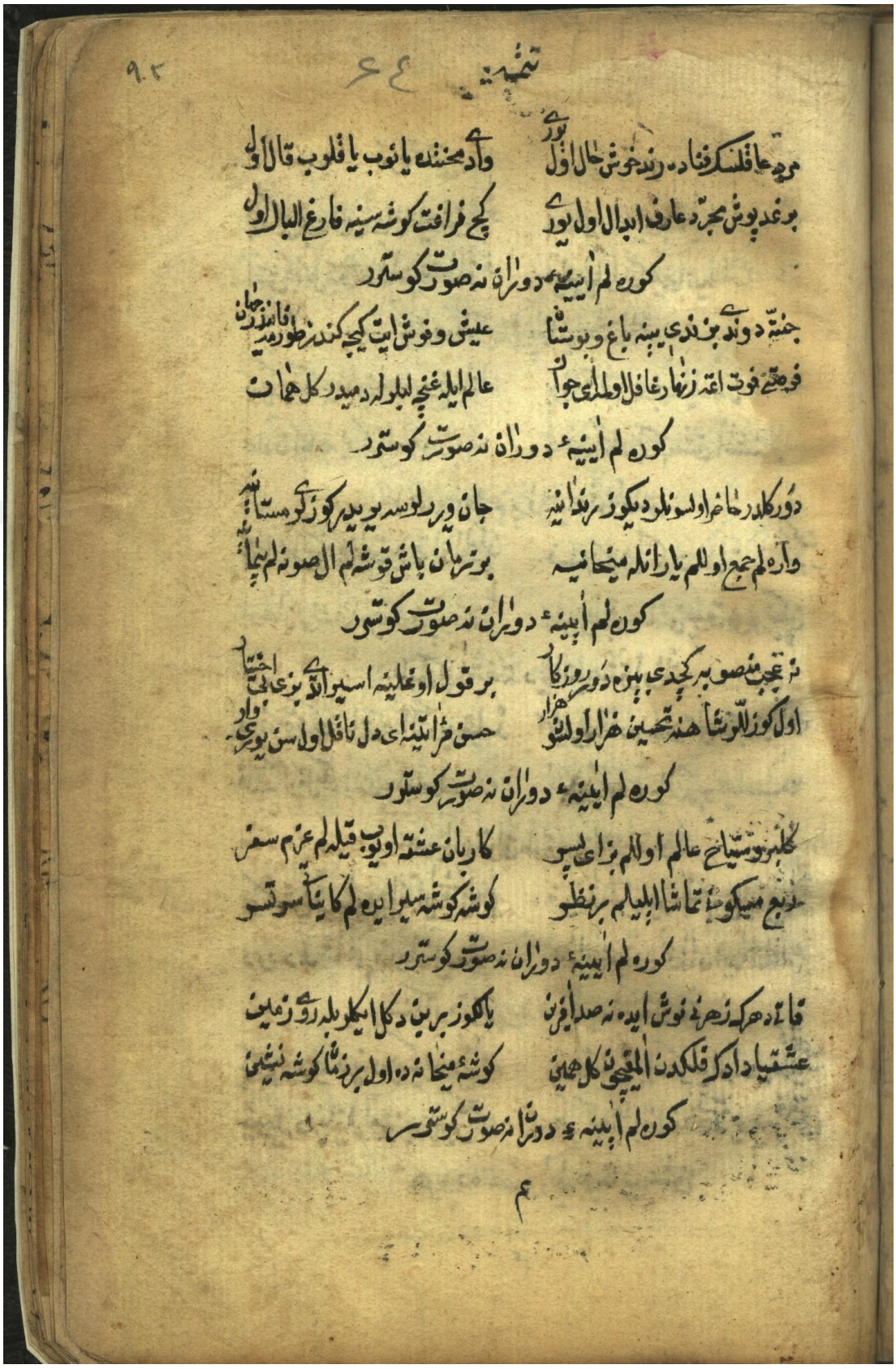
بی نشان اولور صالان بحر فنایه ذاتنی — سر ویرمه دعوی عشقکه قلن اثباتنی
مست عشق اول اونوب وجاوجانه قربتی — عشقیاپاك و بجلا قل کوکل مرآتنی

کوره لم اینیه دوران نه صورت کوستر

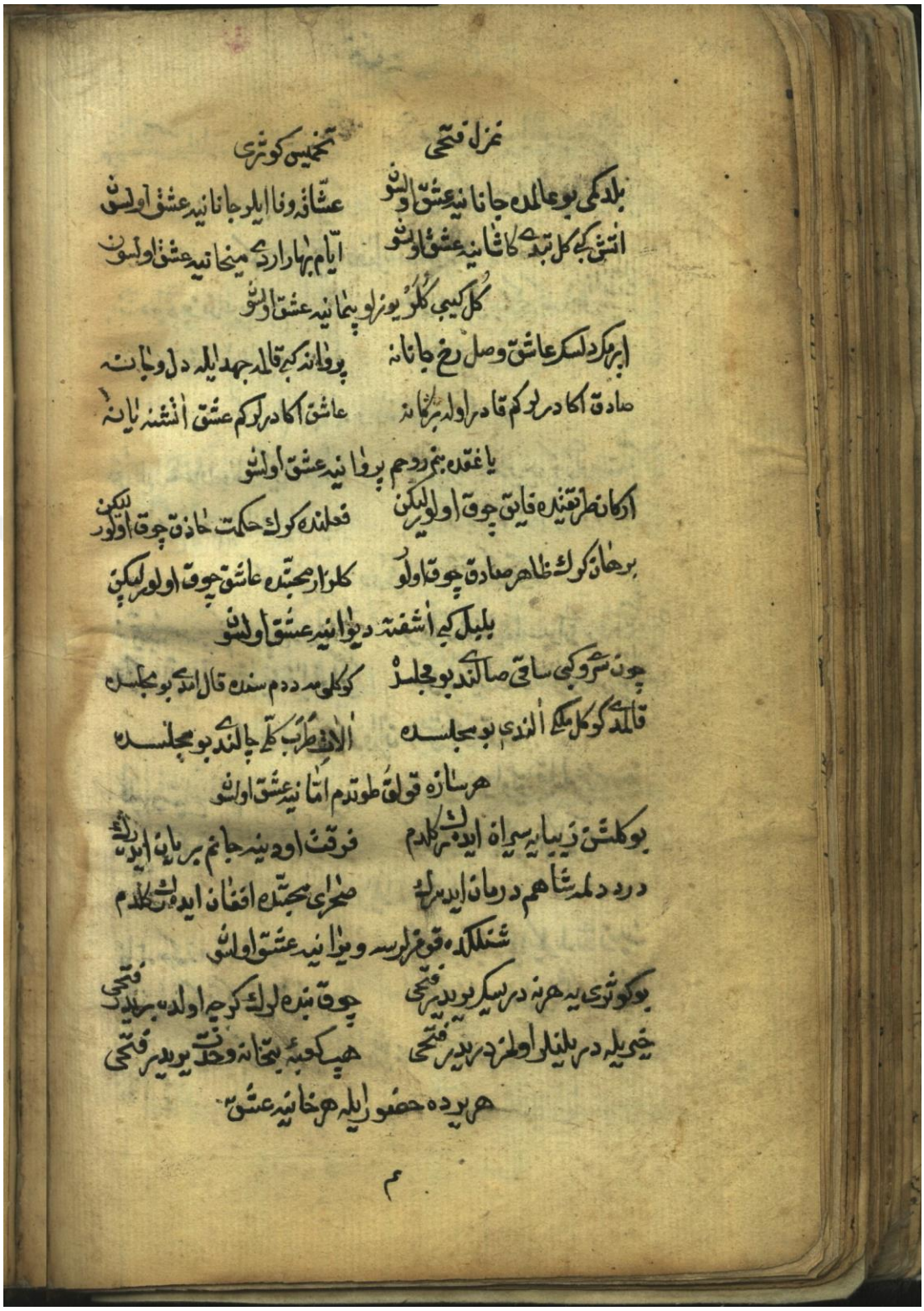
ول

گاه فلک خلق جهانه خوش عدالت کوستر — گاه اولور درد و بلا ایله فلاکت کوستر
کوندوزیونه طونه کیر بیرلیکدر لوحالت — دادو فریاد ایمه ای دل صبر و طاقت کوستر

کوره لم اینیه دوران نه صورت کوستر

vr. 64[a]

نمزل فتحی تخمیس کوثری

بلدکمی بو عالمده جانانه عشق اولشو عشاقه ونا ایلر جانانه عشق اولشو
اتش کبی کل تبده کاشانه عشق اولشو ایام بهاردر میخانه عشق اولشون
کل کیبی کلرو یوزلو پیمانه عشق اولشو

ایرمکدر لسکر عاشق وصل رخ جانانه پروانه کبی قالمه جهد ایله دل وجانانه
صادق اکا درلو کم قادر اولمز برهانه عاشق اکا درلو کم عشق اتشنه یانه
یا غفله بنم ردم پروانه عشق اولشو

ارکان نظر تقنیده فایق چوقاولورلیکن فعلنده کورک حکمت حاذق چوقاولورلیکن
برهان کورک ظاهر صادق چوقاولور کلوار مجتده عاشق چوقاولورلیکن
بلبل کبی اشفته دیوانه عشق اولشو

چون سرو کبی ساقی صالندی بو مجلسه کوکلی مه ددم سنده قالمدی بو مجلسه
قالمدی کوکل ملکی الندی بو مجلسه الاق طرب کلمه چالندی بو مجلسه
هر سازه قولاق طوتدم اتانه عشق اولشو

بو کلشنی زیبا یه سیراه ایدرک کلدم فرقت اوده نیه جانم برباد ایدرک
درد دلمه شاهم درمان ایدرسرک صحرای محبتده افغان ایدرک کلدم
شنلکده قوم اورسه ویرانه عشق اولشو

بو کوثری یه هرنه درسیکر بویدیر فتحی چوقدر بنه لرک کرچه اولده برزیدر فتحی
خیریله دریلیلر اولمز دریدر فتحی هپ کعبه میخانه وحدت بویدیر فتحی
هر یرده حضور ایله هر خانه عشقه

م

غزل ساعی تخمیس سپاهی

بلبل کبی جهانه طوتر زار غمر یوزم گلمز اجلمز اول کل بیخار غمر یوزم
طاس فلکده اویله مدینی دار غمر یوزم عشاقه عرض ایدر ایدی لی یار غمر یوزم
نقش مراد کوستره لی زار غمر یوزم

دوکدی عبر شکر دیه کوهر نثار نی لوح درونه یودی نقش نگار نی
گوزه ن براقدی سیه خط مشکبار نی غفلتله ضایع ایلدی سرجله وار نی
حقا که چشم بخت یرهکار غمر یوزم

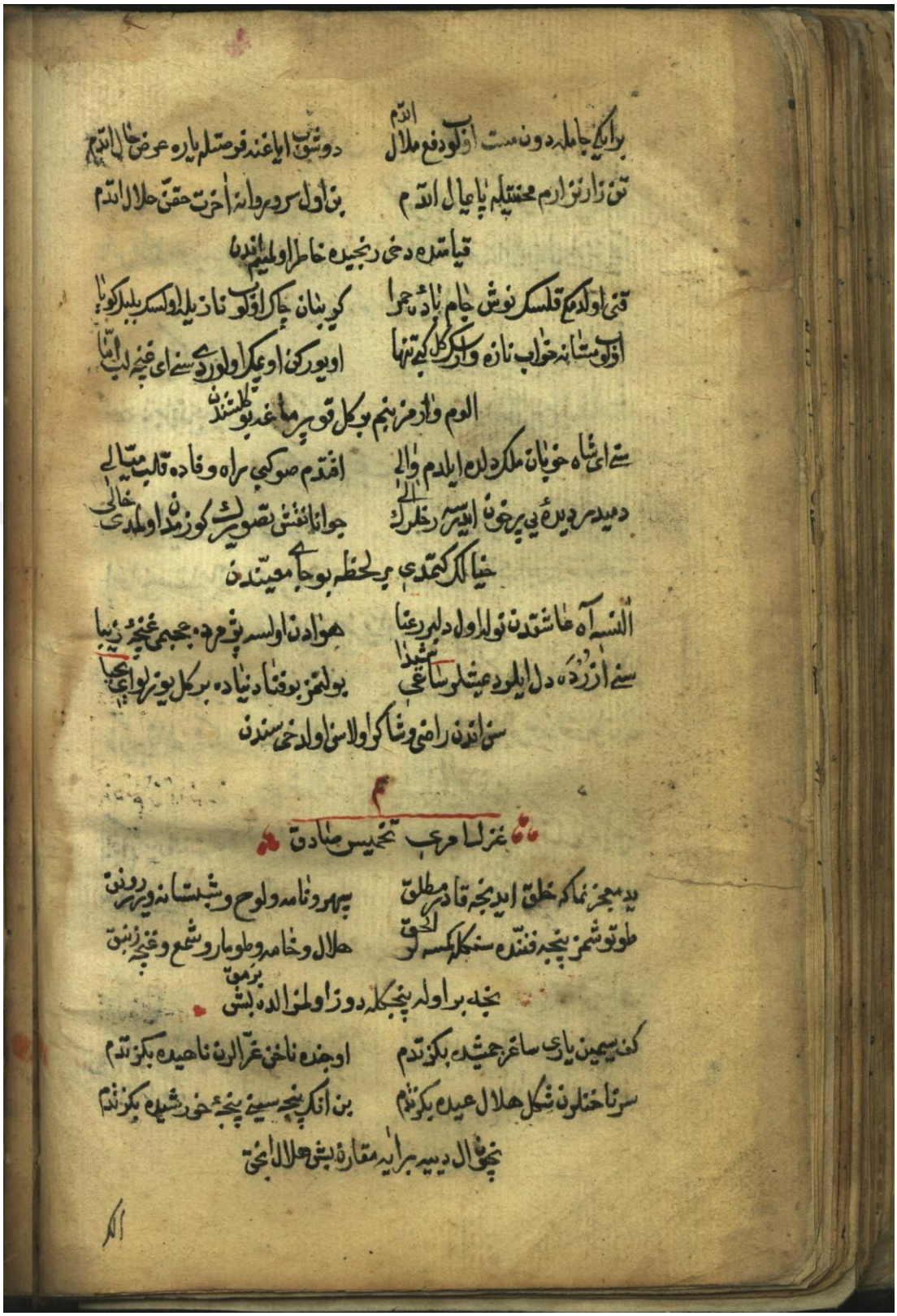
اولدم سکه ایلدی کسفری دار غربته دوندی کالذ یوسف مصر الحسنه
اخوان حسد له صالدی بئری چاه ذلته دوشکرنه غم قضایله زندان محنته
بوکون اولدم غریب اوله دیدار غمر یوزم

اتدی معامله بنجه زیبا جوان ایله یوز سوردی استانه لرینه زمانله
ذر کبی خالص محک امتحان ایله اکسیر عشق طالبی یوز فقد جانله
یوقدر افندی قلیله بازار غمر یوزم

بوزکم اسیر محنت عشق الیصیوز ارباب فضل و معرفتک خاکپاسیوز
مقبول و نامراد برادر ناسپاهی یوز ساعی ممالک سنکدر پادشاهی یوز
صالدی جهانه ولوله اشعار غمر یوزم

تخمیس ساعی

چکلدی اول کل باغ لطافت شهر کلشندن طولندی اول سعادت افتابی چشم روشندن
جهانه ایلدم آزرده دل فریاد و شیوندن اوچردم مرغ جانا شیای عالم تندن
خلاص اولدم غم هجرانله غوغای دشمندن

برایکه جامله دونمست اولدم اوتودفع ملال — دوشوب ایاغنه قوصتلم یاره عوض حال اولدم
تنم زار نزار اولدم محشملم پایمال اولدم — بنی اول سرو روانه اخرت حقی حلال اولدم

قیاسدره دخی رنجیده خاطر اولمیم اندن

قنی اولدم که قلسکز نوش جام باده جم اولا — کیبنان چاکر اولوب ناز یله اولسکز بلبل کویا
اولوب مستانه خواب نازه واریکز کل کبی تنها — اویورکن اوبکر اولوردی سنه ای غنچه لب امّا

الدم واولمزیم بوکل قویمیه غدر بولمشدن

سنه ای شاه خوبان ملک دلده ایلدم والی — افتدم صوکبی راه وفاده قالمیه تالی
دمیدم دیده یی پرخون ایدیه رخلرك الی — جوانانغش تصویرك کوزمدن اولمدی خالی

خیالکز کیمدی بی لحظه بوجایه معیندن

النسه آه عاشقدن تولد اولدی بیرعنا — هوادن اولسه پژمرده عجبمی غنچه زیبا
سنه اژدره دل ایلدی عیشلر ساغی شیدا — بولنمز بوفنا دنیاده برکل بیوزلو ایچون بجا

سن اندن راضی وشاکر اولاسن اولدخی سندن

غزل ماعرب تخمیس مبادن

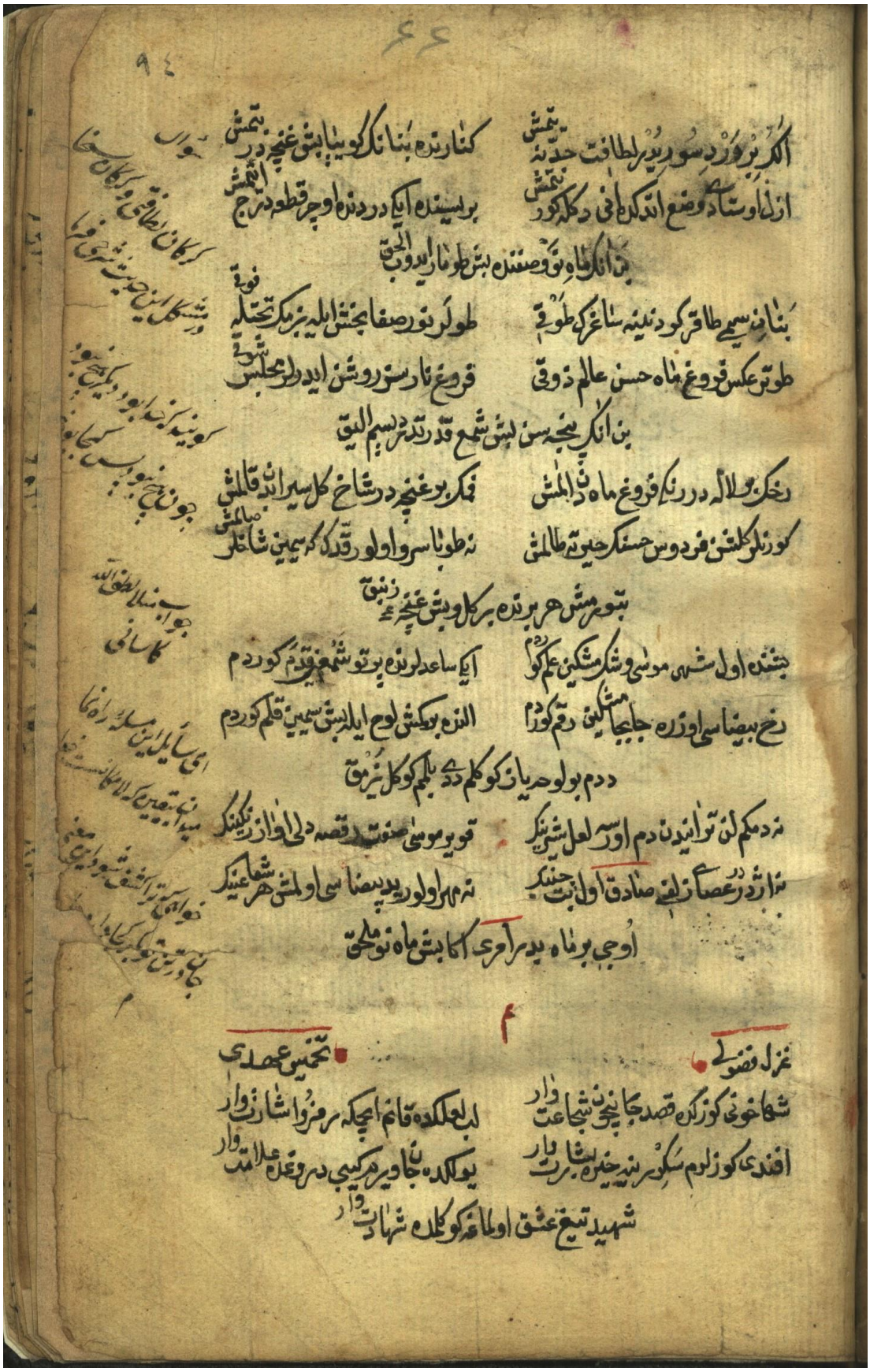
یدمعجز نماکه خلق ایدیجه قادر مطلق — سپهر ونامه ولوح وشبستانه ویرهر دونق
طوتوشمع پنجه فندن سنکله کسه لر الحق — هلال وخامه وطومار وشمع وغنچه زیبق

پنجه براوله پنجکله دوزاولمز الده بشی برمق

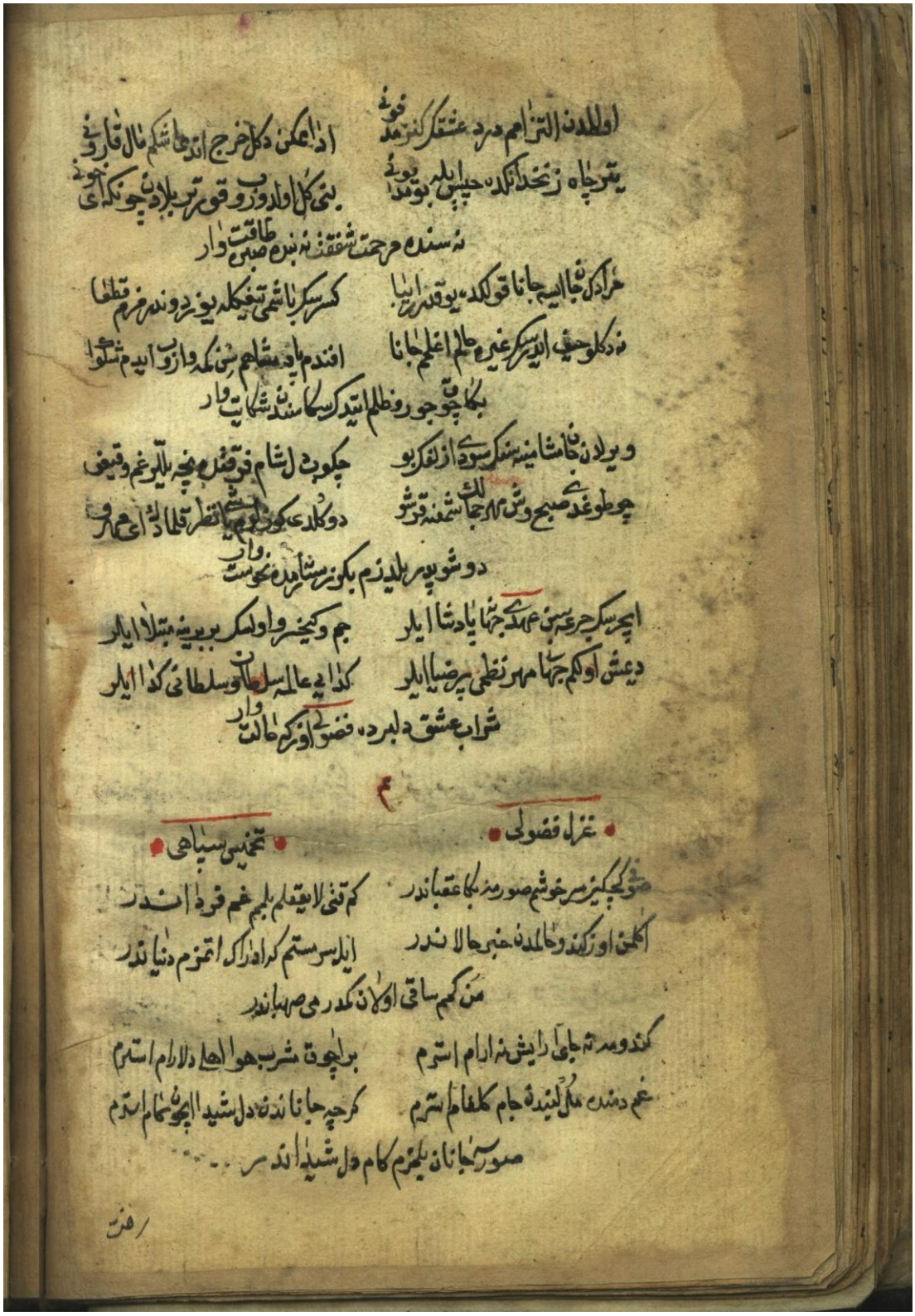
کف یمین یارك ساغر جمشیده بکزتدم — اوجده ناخن غمزالرن ناهیده بکزتدم
سرزلفلرن شکل هلال عیده بکزتدم — بن انکه پنجه سینه پنجه خورشیده بکزتدم

پنجه ال دیسه برایه مقاره بشی هلال ایچی

الکر

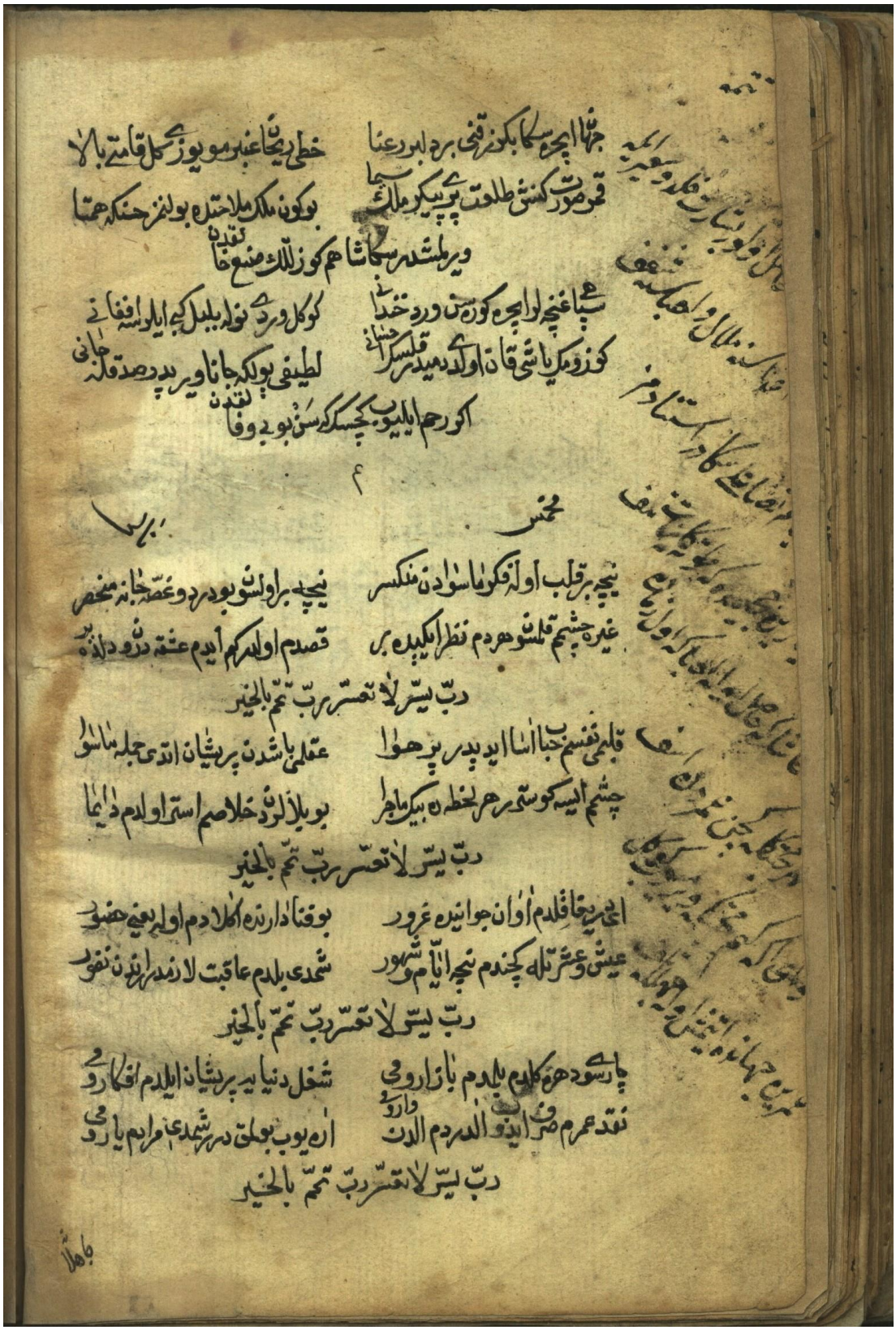
vr. 66[a]

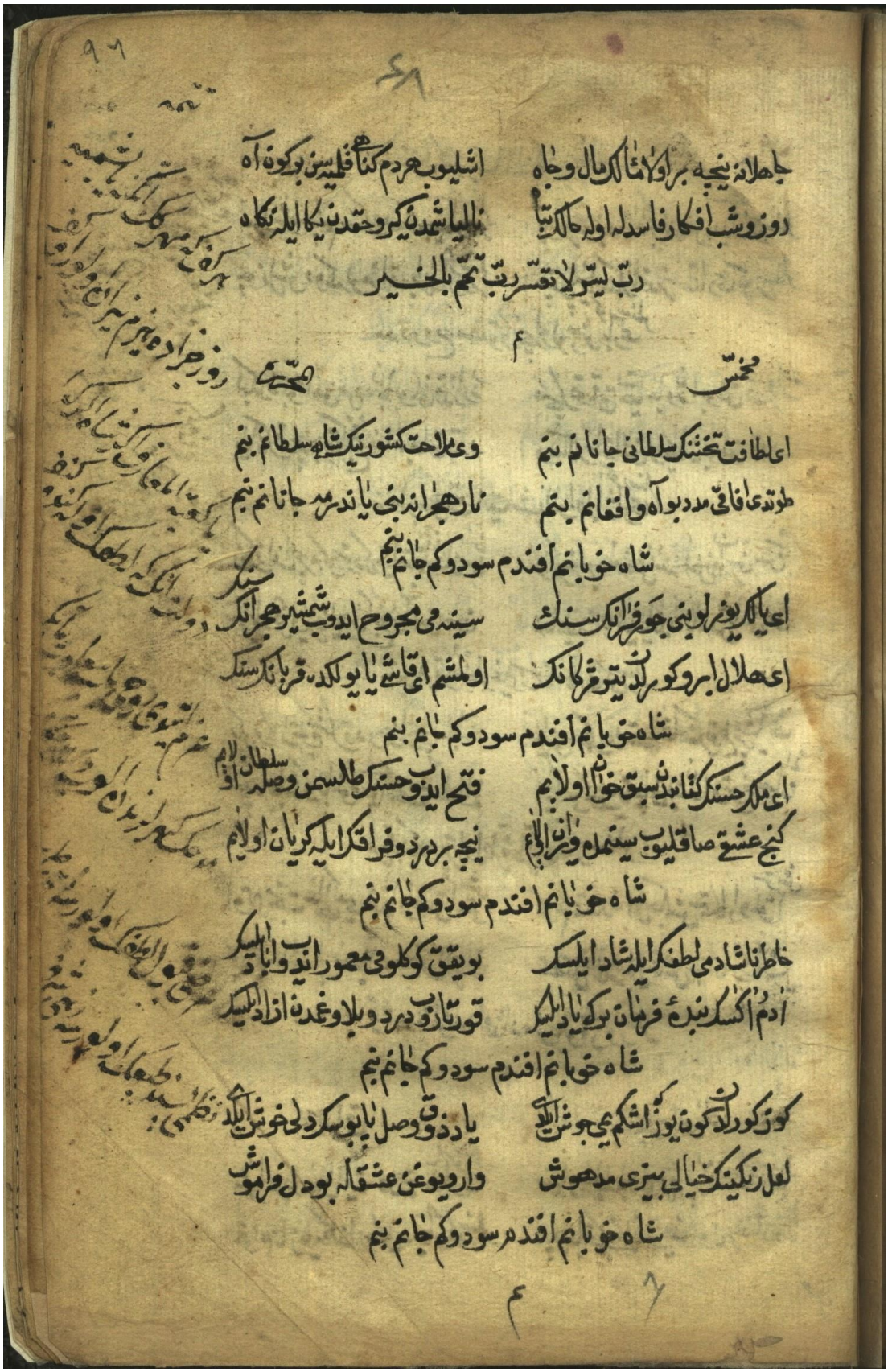
vr. 66[b]

vr. 67[a]

vr. 67[b]

جاهلانه نیچه بر اولامتا کک مال وجاه اشلیوب هردم کناهی فلیه سن برکوزه آه
روز وشب افکار فاسده اوله مالک بتا نالیا شمدیه کیر وحمدن یکا ایله نکاه

رب یسر لا تعسر رب تمم بالخیر

مخمس

ای لطافت تختنک سلطانی جانانم بنم وی ملاحت کشورینک شاهی سلطانم بنم
طوتدی فانی مدد یوآه واقغانم یتم نار هجرانه بنی یاندرمه جانانم بنم

شاه خوبانم افندم سودوکم جانم بنم

ای یاکلیونه لویتی جورفراقنک سنک سینه می مجروح ایدوب شمشیر هجرانک سنک
ای هلال ابروکورلدیتورقاکانک اولمشم ای قاشه یا یوکلدم قربانک سنک

شاه خوبانم افندم سودوکم جانم بنم

ای ملک حسنک کتابنده سبق خوانی اولایم فتح ایدوب حسنک طلسمن وصله سلطان اولایم
کنج عشقه صاقلیوب سیتمه ویرانه ایلایم نیچه بردم دوفراقکه ایله کریان اولایم

شاه خوبانم افندم سودوکم جانم بنم

خاطرنا شادمی لطفکه ایله شاد ایلسکه بویقی کوکلومی معمور ایدوب آباد ایلسکه
آدم اکسکه بنده فرمان برکه یاد ایلسکه قورتارزوب درد وبلاوغمدن آزاد ایلسکه

شاه خوبانم افندم سودوکم جانم بنم

کوزکورلدکونه یوزاشکم یمی جوش ایلدی یاردوقوصل یابوسکه دلی خوش ایلدی
لعل رنکینک خیالی بیزی مدهوش وارویوغن عشقاله بودل فراموش

شاه خوبانم افندم سودوکم جانم بنم

vr. 68[a]

غزل کمال پاشا زاده تخمیس عالی

سوز اشو چشم مستک دولت بیدار کور سنلر — بوز اشو بند زلف کبند لر دیدار کور سنلر
چون زلفنگ دوکمه لرو مژاتب برابر آکور سنلر — چقر پیر اهنگ ناقدرت ستاری کور سنلر

مدد روح مصور نیچه اولورمش بارک سنلر

لبکدن بوسه المق مردمدن بولق قدر وارمی — صحبت رفیق حیات جاودانه بولق قدر وارمی
میانکر قوچه حق کنج زمانه بولق قدر — وصالکر جانه المق رایکان بولق قدر

نه دار رحمت ایت شیدالرا ول اثاری کور سنلر

زنکر زلف اچره کوستردکه قیامتدن نشان سن — کونکر مغربدن طوغمش فتنه آخر زمان سن
سراپا دهری ویران ایلین کنج زمان سن — نه ماهیت سن ایا یاندن نامهربان سن

منجمار قوسنلر غیری سن مکاری کور سنلر

مکر برکاسه ایچره بشکر تودر خوزا ایچوندن جانه — یانوب ملک ملاحت شاهنکدر توغ پریشانی
قوینده باشکه یاخود همای تخت سلطانه — اینانمز کورمین چاق بشنده ای شوخ جهانه

عرقجینکر چقر اول طرهٔ طرار کور سنلر

اولمز بخت عالی کیمی غدار اولق استرمش — کرم ستمندن الچکمش ستمکار اولق استرمش
قیزوب عاشقلرین جلاد خونخوار اولق — محصل ظلمه مبالغه جفاکار اولق

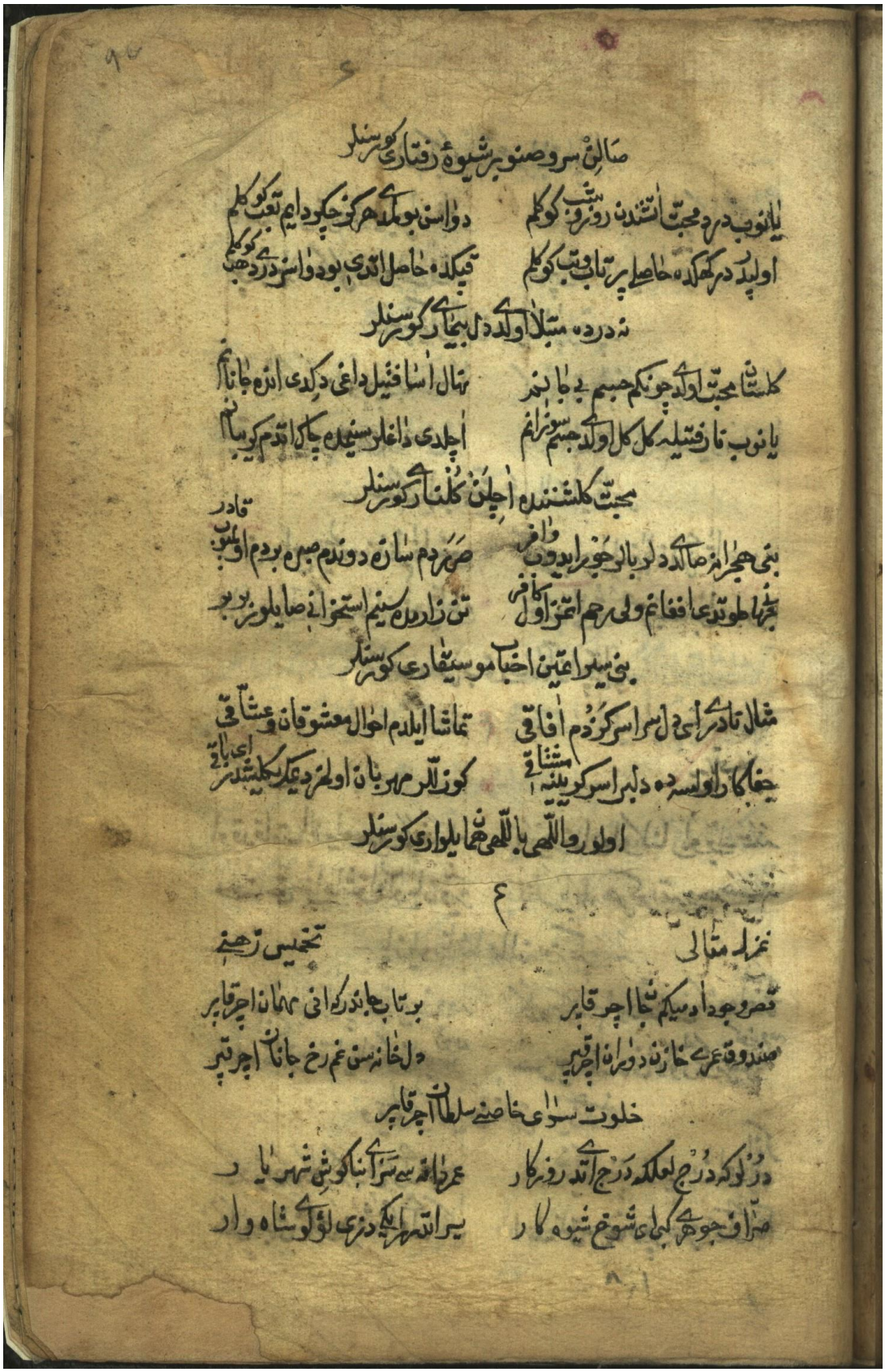
تیشمونلر بده افتاده لو یلو آکور سنلر

م

غزل باقی — تخمیس عبدالغنی زاده

شهاعرض جمال ایت قدرت سحارکور سنلر — ضیاور عالمه اول مهر پرانوارکور سنلر
خرام نازیله کلدزاره کل دیدارکور سنلر — اجل باغمکه کلسون اول رخسارکور سنلر

صالن

صالح سرو صنوبر شیوهٔ رفتار گورسنلر

یانوب درد محبت اشتدن روز و شب کولکم — دوا سن بولمدم هرگز چکردایم تعب کولکم
اولیدر درکهدهٔ حاصل پر تاب و تب کولکم — تیکدم حاصل اتدی بود واسز درد عجب کولکم

نه دردمند مبتلا اولدک دل بیمار گورسنلر

گلستان محبت اولدی چونکم جسم بی جانم — تمال اسا فتیل داغی دکدی اتدم جانانم
یانوب نار فتیله کل کل اولدی جسم سوزانم — اچلدی داغلر سینهٔ چاکم اتدم گریانم

محبت گلشنده اچلن گلنار گورسنلر

قادر
بنی هجراندن صالمدی دلربالر جور ایدوب وافر — صبر دم سازه دوندم صبر بردم اولدی بی صبر
بتلرها طوتوب دعا افغانم ولی رحم اتمز اولکافر — تن زارمدن سینم استخوانی صایلور بر بر

بنی سیر اعین احباب موسیقاری گورسنلر

مثال تادری ای دل سراسر گزدم آفاقی — تماشا ایلدم احوال معشوقان و عشاقی
جفاکار اولسه ده دلبر اسر گورینه مشتاقی — گوزللر مهربان اولمز دیمکدر یکدلی شرطی

اولور والله بالله ثم بالله ایلواری گورسنلر

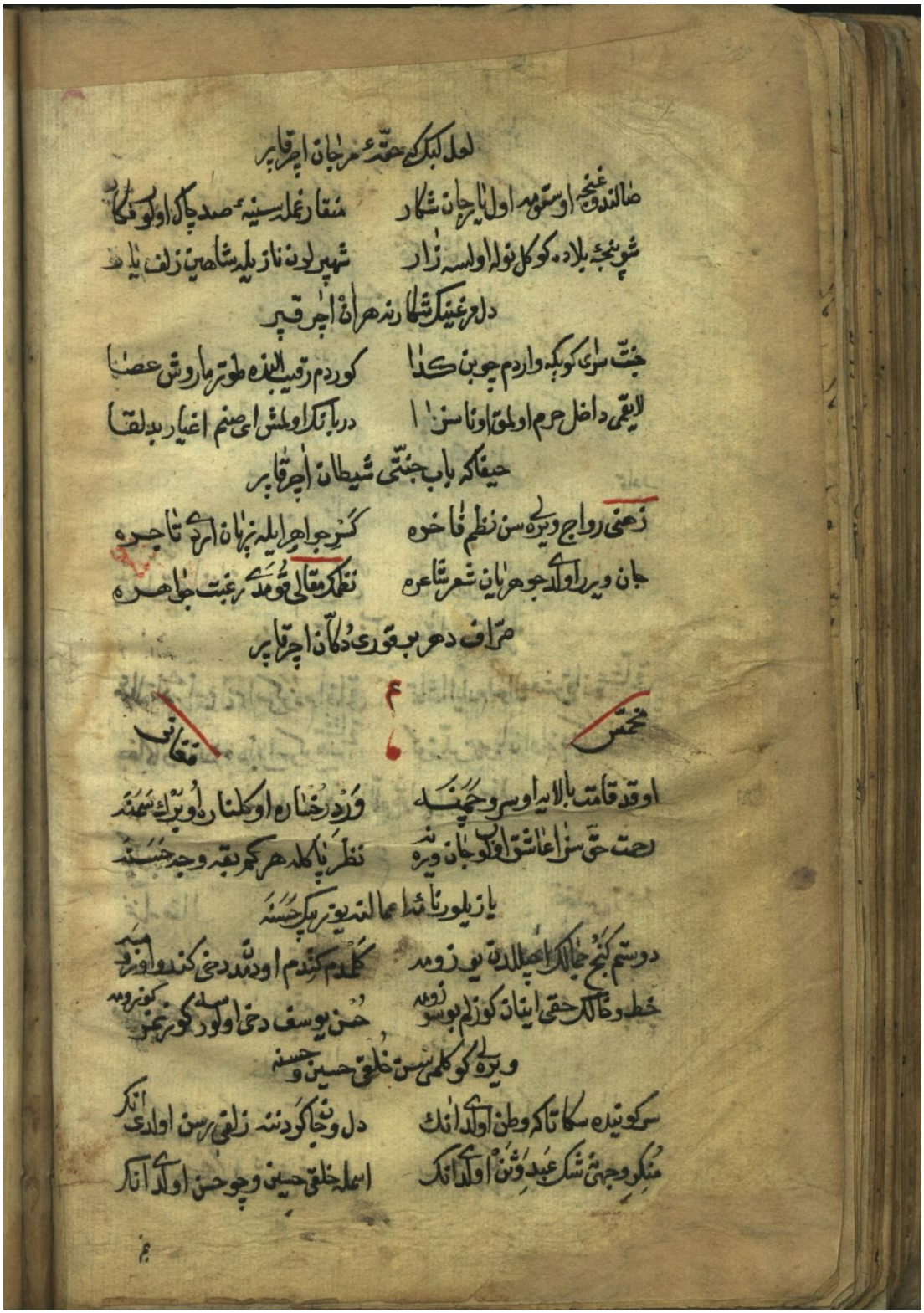
ع

نمرهٔ متعالی — تخمیس زهنی

قصر وجودا دیکلم بنا اچر قابر — بر تاب جاندرکه انی همان اچر قابر
صندوقهٔ عمرمی خازنه دوران اچر قابر — دل خانه سن غم رخ جانان اچر قابر

خلوت سرای خاصهٔ سلطان اچر قابر

در لوکه درج لعلکه درج اتدی روزکار — عمرداغه بیه سرای بنا کوشش شهریار
صراف جوهری کبای شوخ شیوه کار — بیر الله ایکی دنیی لؤلوکه شاه وار

لعل لبک کیه حقه ء مرجان اچر قاپر

صالندی غنچه او سوزه اول یار جان شکار منقار غمله سینه صد چاک اولوب فگار
شونجه بلاده کوکل نوله اولسه زار شهپر لرینه ناز یله شاهین زلف یار

دل رغبتک شکار نه هر ان اچر قپر

جنت سرای کویکه واردم چوبن کدا کوردم رقیب البنده طوتر مار وش عصا
لایقمی داخل حرم اولق اوناسن ا دربانکز اولمش ای صنم اغیار بد لقا

حیفاکه باب جنتی شیطان اچر قاپر

زهنی رواج ویره سن نظم فاخره کنز جواهر ایله پرهان ارمغی تاجره
جان ویرر اولدی جوهریان شعر شاعره نظمک مقالی قومدی رغبت جواهره

صراف دهر بوقوری دکان اچر قاپر

مخمس مقانی

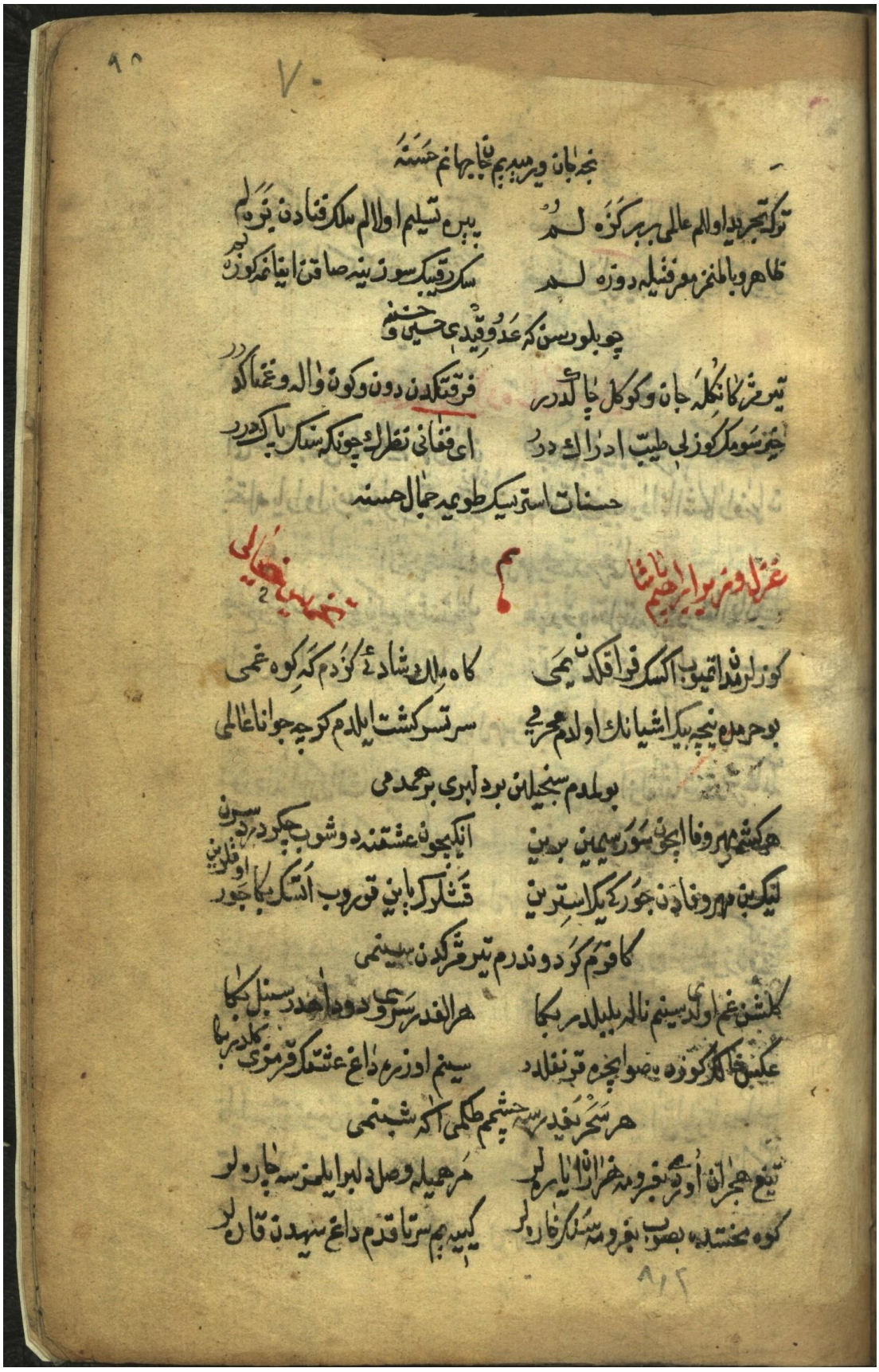
اوقد قامت بالایه اوسر وخرمنه وردی رخساره اوکلناره اوبرگ سمنه
رحمت حق سن اعاشق اولوب جان ویره نظر پاکله هر کم بقه وجه حسنه

یا زیلور ناشدا عما لله یوزر بکچسنه

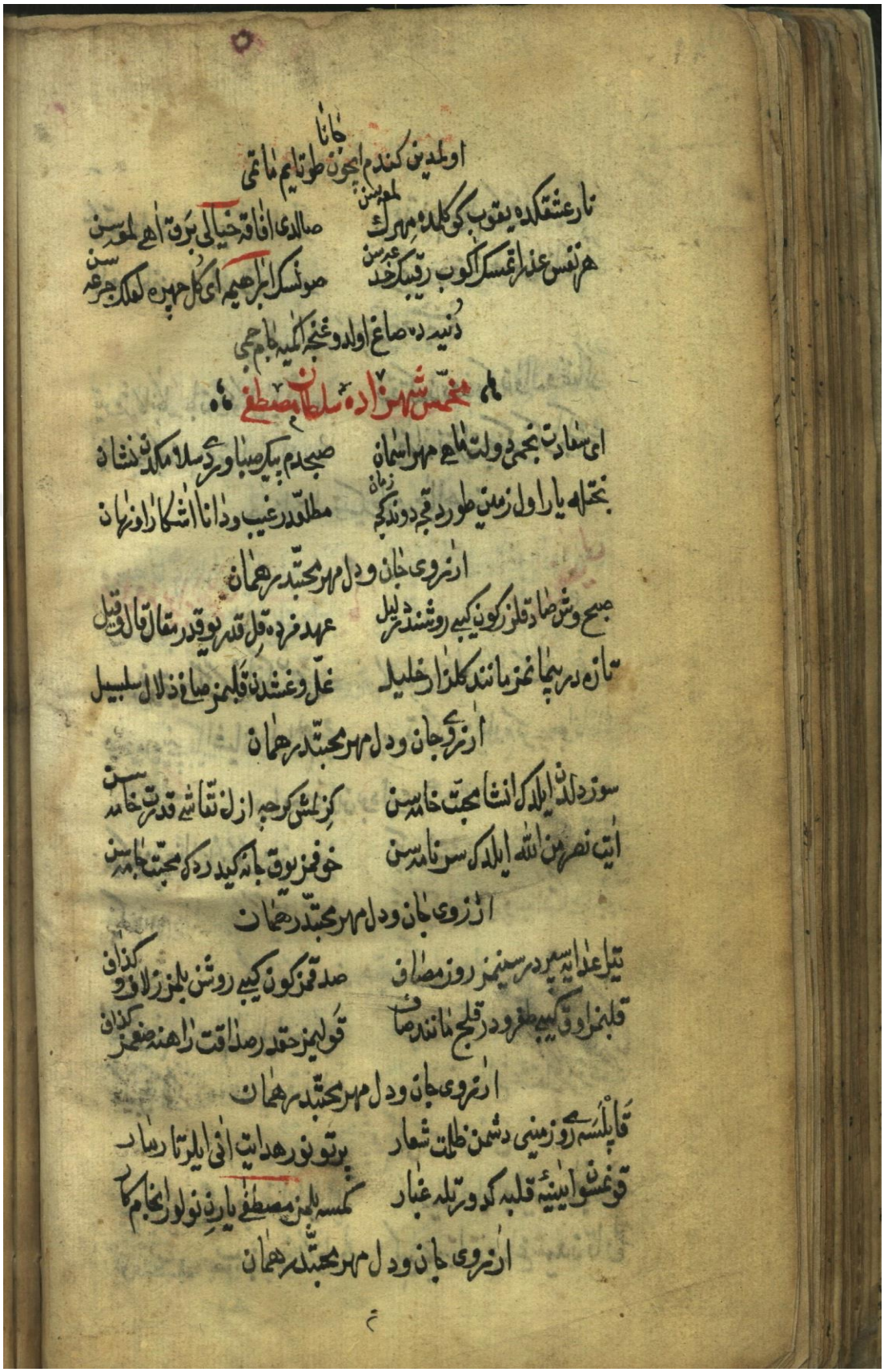
دوستم کنج جمالکه اعطالله یوز ویره کلدم کندم اودللله دخی کندو اوزره
خط وخالکه حقی اینانه کوزلم بوسوزه حسن یوسف دخی اولور سله کوزه بکوزه

ویره لی کوکلمی سن خلق حسین وحسنه

سر کویندن سکا تاکه وطن اولدی انک دل وجانکه دنه زلفی رسن اولدی انکر
منکر وجهنی شک عبد وثن اولدی انک اسمله خلق حسین وچو حسن اولدی انکر

vr. 70[a]

اولدین کندم ایچون طوتایم ماتمی

نار عشقکده یقوب کوکلمده مهرك — صالدی افاقه خیالی برق آهی لمعه سن
هر نفس عذرا عسکر اکوب رقیبك خدعه سن — صونسکز ابراهیم ای کل جرعه سن

دنیده صاغ اولدوغنجه اکمیه جام جمی

مخمس شهزاده سلطان مصطفی

ای سعادت نجمی دولت ماهی مهر اسمان — صبحدم پیك صبا ورد سلامکدن نشان
بختله یار اول زمین طورد قچ دوندکچه زمان — مطلع در غیب ودانا اشکار اولور هان

اولدی جان ودل مهر محبتدر همان

صبح وشن صادق فلزکون کیبی روشندر دلیل — عهد فرده قل قدیم یوقدر متال قال وقیل
تازه در پیمانمز مانند کلزار خلیل — غل وغشدن قلبمز صاف ذلال سلسبیل

اولدی جان ودل مهر محبتدر همان

سوزدلدن ایلدکی انشا محبت نامه سن — کزلمش کرچه از لی تماشه قدرت خامه سن
ایت نصر من الله ایلدکی سن نامه سن — خوفمز یوق جانه کیدرده کی محبت جامه سن

اولدی جان ودل مهر محبتدر همان

تیغ اعدایه سپردر سینمز روز مصاف — صدقمز کون کیبی روشن بلمز لاف وگزاف
قلبمز اوق کیبی طوغرو در قلچ مانند صاف — قولمز حقدر صداقت راهنه ضعف وگذاف

اولدی جان ودل مهر محبتدر همان

قاپلسه روزمینی دشمن ظلمت شعار — پرتو نور هدایت اتی ایلر تا رهنمار
قوغسه ایینه قلبه کدورتله غبار — کمسه یلمز مصطفی یارینه نولور انجام کار

اولدی جان ودل مهر محبتدر همان

vr. 70[b]

غزل احمد پاشا تخميس حيرتي

يارك رخ و زلفنده بل كوز ايله ايمانى وجهنه نظر قلبنه كوراتيت قرآنى
دل خانه سنه پاك ايت كوراندة اولطانى اى طالب اولان عارف سير ايتمكه جانانى
دقتله نظر ايله هر كورد وكل انسانى

اول پيكر جانانى كم صورت رحمانيدر وجهنده اولن خط رهب ايت قرآنيدر
اول مؤمن مرآتى حقدن نسكابر حاندر آينه سنجانى چون صورت انساندر
بو آينه ده كل بوتى كور صورت رحمانى

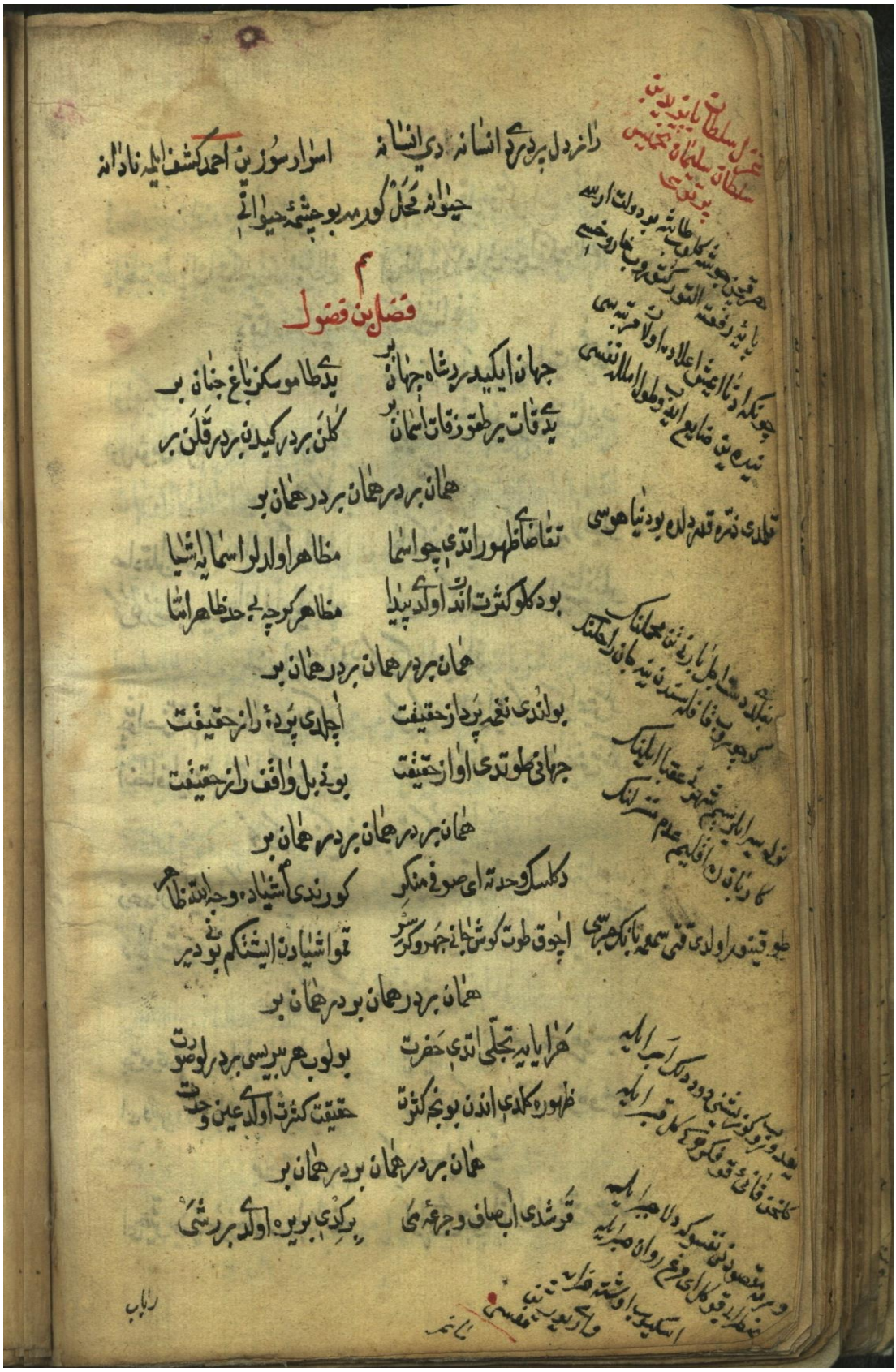
صاد قلبى ايمش ياركه عاشق قلبر صاد قلبر جان كوزنى آچوب يارك انوارنه لا يقلبر
گر كورسه عجب ديدار جانانى اويانقلبر صورتده كورنمز جان درلو سنه قلبر
سن جانه نظر قلبنى كورمكدن جانى

چون احسن تقويمه ناحق دكراعيش منكر گر چكله طعن ايلر كورو كراعيش منكر
انصاف ايده لم بالله اوزكه خراعيش محبوب تماشاسن منع ايلر اعيش منكر
كور كوزلرنيك نورى يوقدر كورمزانى

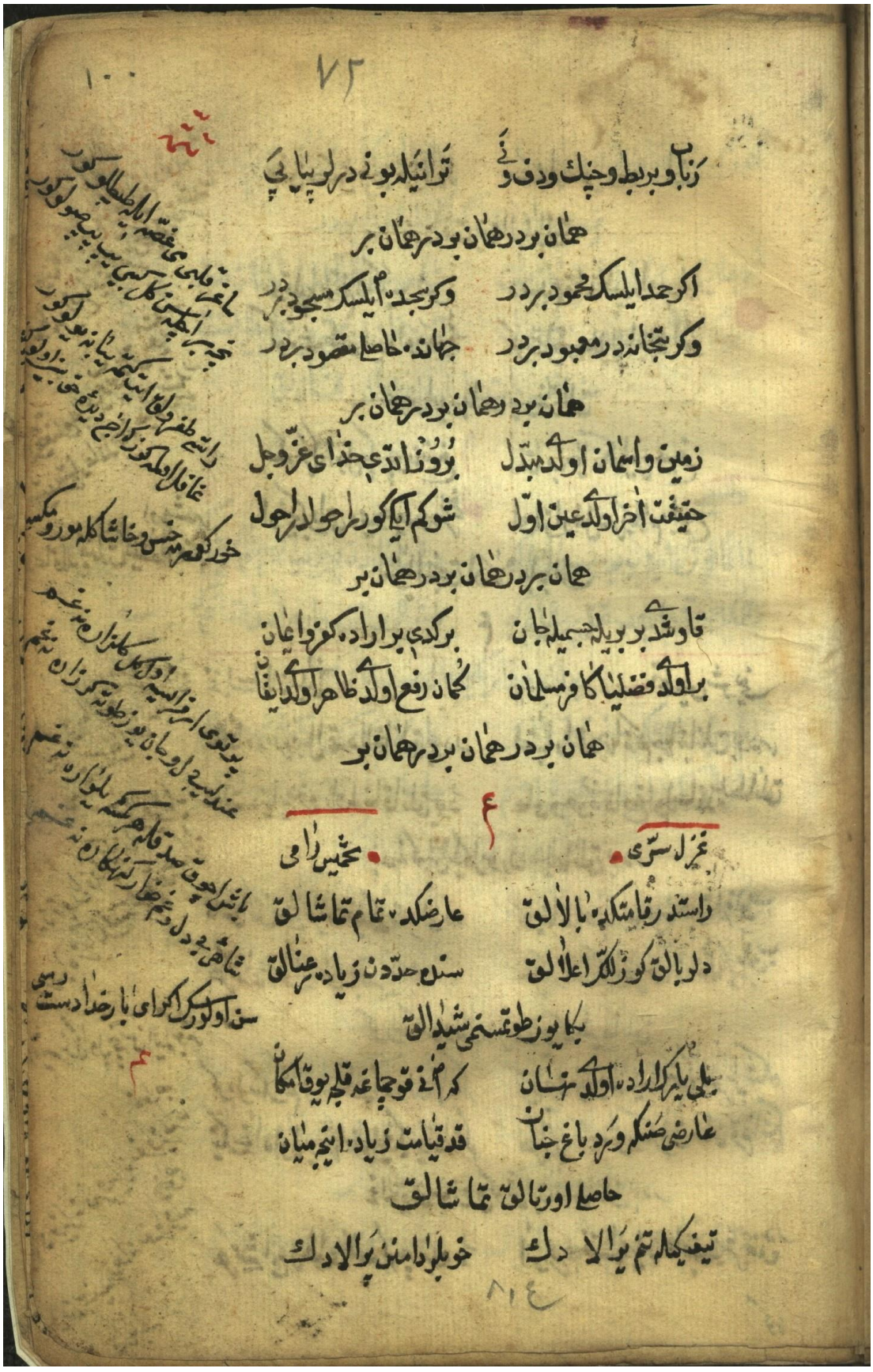
زهد نده ريا اولسه گلمز بويله زاهد صنعه بو عمالرله فردوسه بوله زاهد
ديدار شهودندن بى بهره اوله زاهد سن حسن دلاراندن كونز بويسه نوله زاهد
خفاشه كوزى كورمز خورشيد درخشانى

چون موى ميانكدن جانا برا ترطويسم يا عين عنايتله بن موره نظر طويسم
اى دلبر روحانى جانه سوزنه اكر طويسم بن خاتم لعلكدن بوزده جنبر طويسم
برجبهه المزدم صد ملك سليمانى

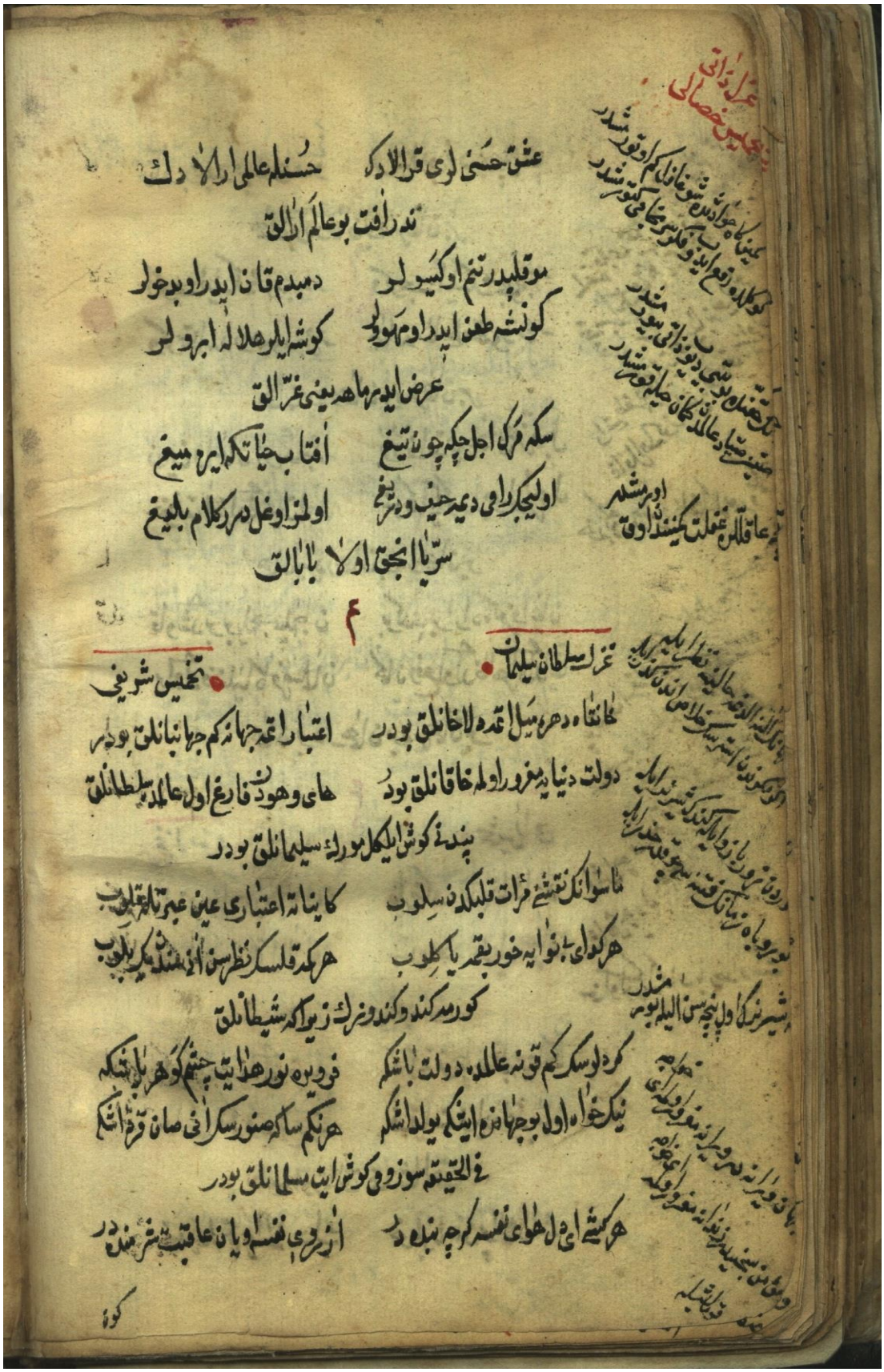
اى حيرتى يوزكه سورخاكه درجانانه اول اولكه سجود ايتمكه اول صورت رحمانه

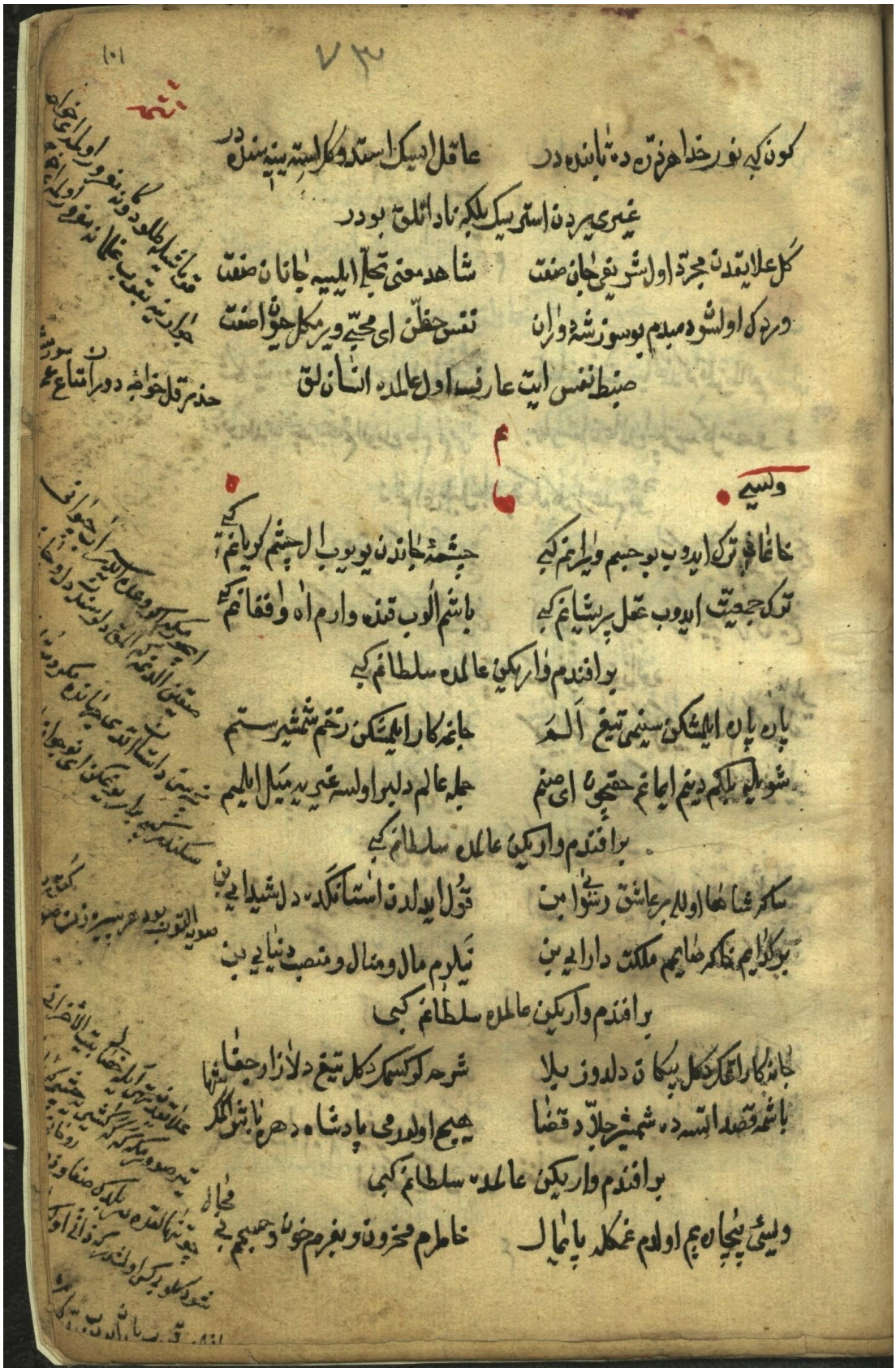
vr. 71[b]

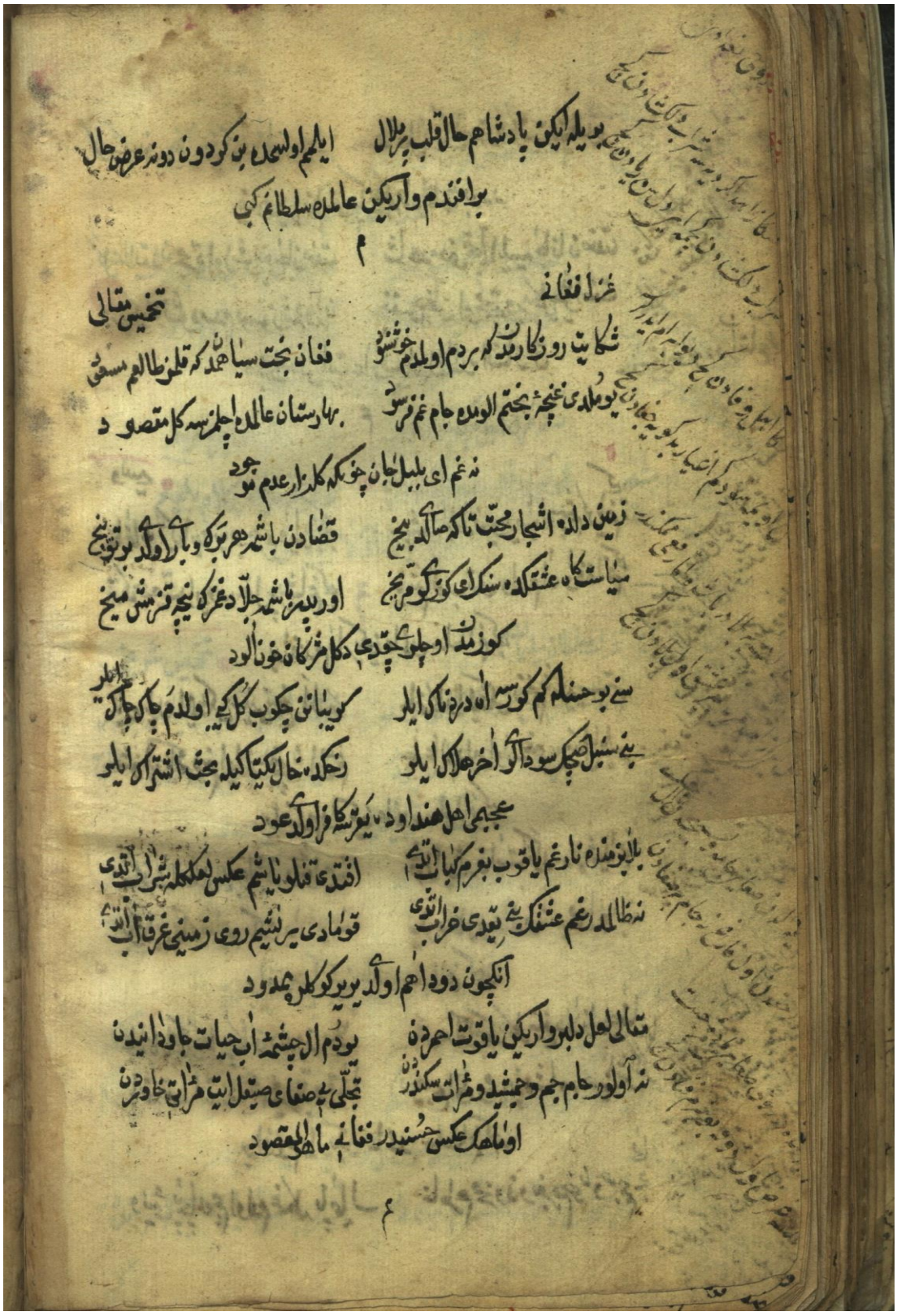
vr. 72[a]

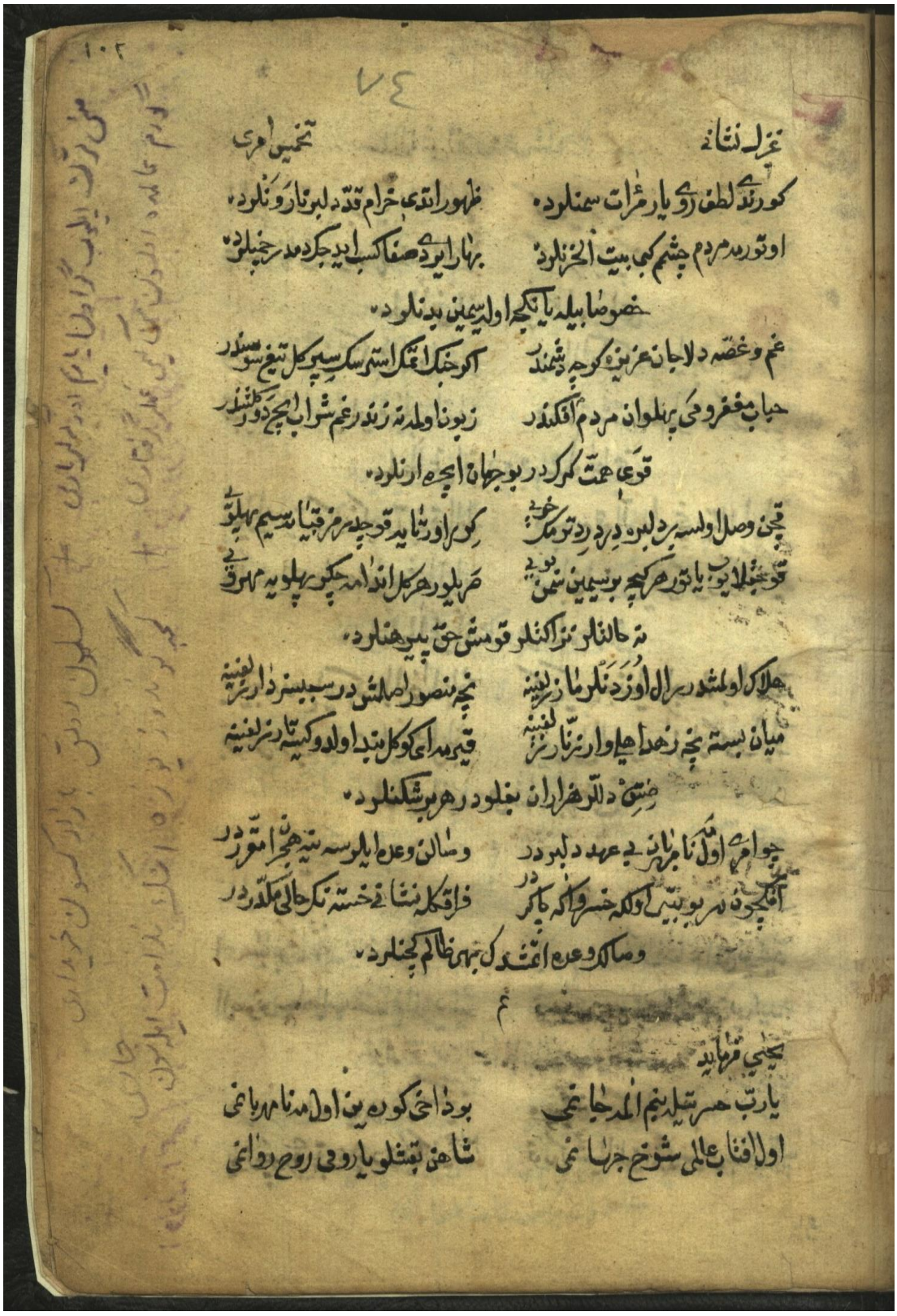
vr. 72[b]

vr. 73[a]

vr. 73[b]

غزل نشانه — تخمیس اولی

کورندگ لطف رویار مرآت سنلرده — ظهور اتدی حرام قدد لبونارونلرده
اوتوردم مردم چشم کبی بیت الحزنلرده — بهار ایردی صفا کسب ایدیجک دمدر چیقلرده
خصوصا بیله یانکیجه اولدیمین بیدنلرده

غم وغصه دلاجان عزیزم کوچه دشمندر — اکر خنجک اغمک استرسک سپوکل تیغ سوسندر
حیات مغفروی پهلوان مردم آفکندر — زبونا ولمه زینهار غم شراب ایچ دور کلشندر
قوی همت کمر کرد ربوجهان ایچره ارنلرده

قچن وصل اولسه بردلبر درد درد تومکرخی — کورر اورتایه قوچه مرقیامت سیم پهلوتی
قوجه لایوب یاتورمرکیچه بوسیمین تنلوبی — صرپلورهرکه اندامه چکوپهلویه مهرویی
نه حالتلر نزاکتلر قوشش حق پیرهنلرده

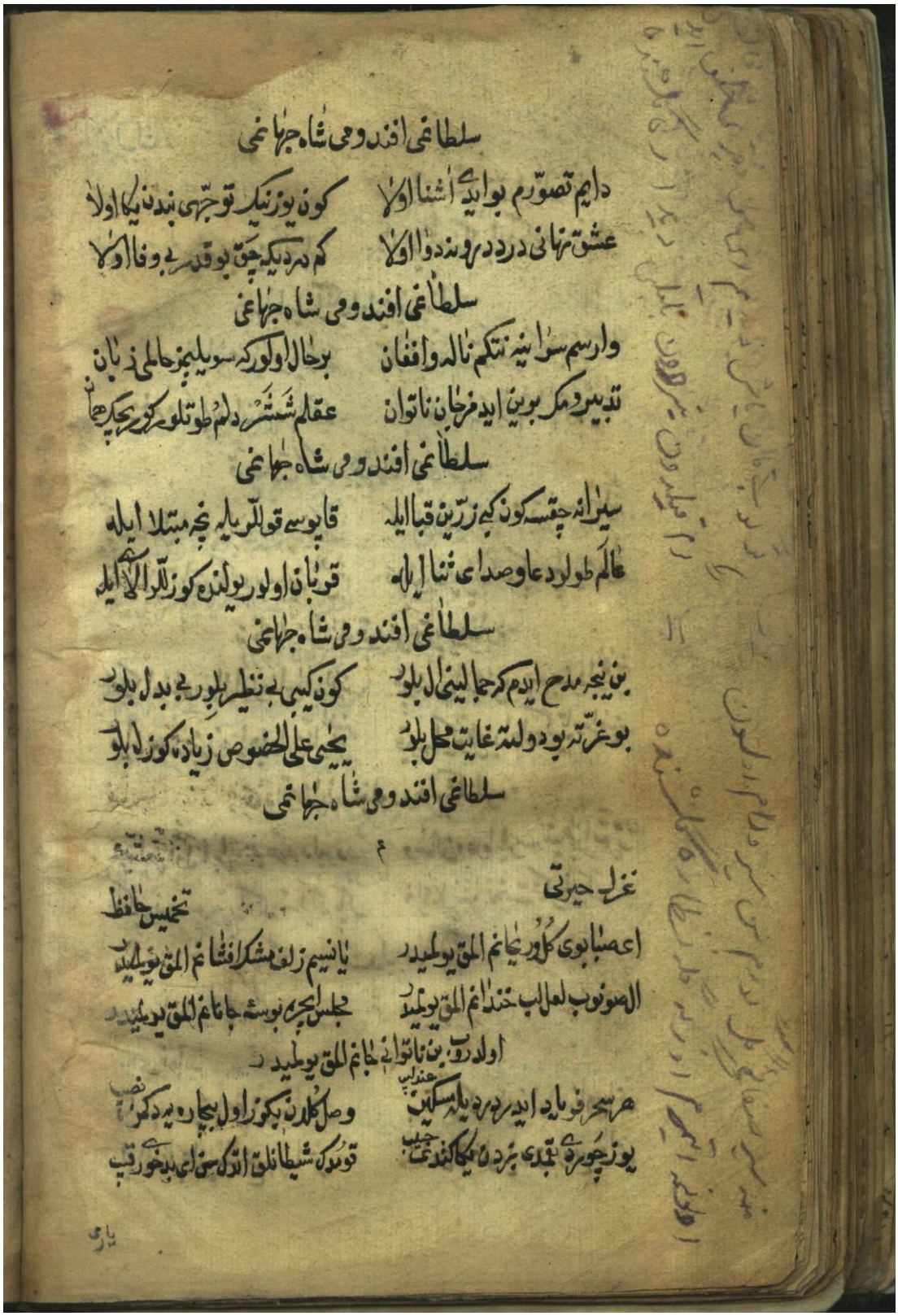
هلاک اولمشدر الاوزره نلرمازرلینه — پنجه منصور اصلشدر سبب سزدار رلینه
میان بسته پنج زهداهیلواررنارزلینه — قیمه مدای کوکل بندا ولدوکیسه تارزلینه
ضمنده الوهزاران بنلودرهربرشکلنلرده

چوامر اولمه نامهربانه بعهد دلبردر — وسالن وعده ایلرسه نیه هجرامقرردر
آنکچون دلربوبتیلر اولکه خسرواکه پاکدر — فراقکله نشانی خسته نکحالی مکدردر
وصالکه وعده اتمه دکل بهی ظالم کچنلرده

غ

یحیی فرماید

یارب حسرتیله نیم الم جانمی — بودا اخی کوزه یین اولامه نامهربانمی
اولافتاب عالمی شوخ جهانمی — شاهن بتمشلو یارومی روح روانمی

سلطانمی افندومی شاه جهانمی

دایم تصوّرم بوایدی آشنا اولا کون یوزنیک توجهی بندنیکا اولا
عشق نهانی دردی دوا اولا کم درد یکه چون بو قدر بی وفا اولا

سلطانمی افندومی شاه جهانمی

وارسم سوایه نتکم ناله وافغان بر حال اولور که سویلیه عالمی زبان
تدبیر و مکر بویله ایدر جان ناتوان عقلم ششدر دلم طوتلور کور بیچاره جان

سلطانمی افندومی شاه جهانمی

سیر ایله چقسه کون کیه زرّین قبا ایله قاپوسه قوللری پنجه مبتلا ایله
عالم طولو درد و عا و صدای ثنا ایله قربان اولور یولنده کوزللرالله ایله

سلطانمی افندومی شاه جهانمی

بن نیجه مدح ایدم کرجمالینی لاابلور کون کیبی بی نظیر بلور بی بدل بلور
بو غرّه تر بو دولته غایت محل بلور یحیی علی الخصوص زیاده کوزل بلور

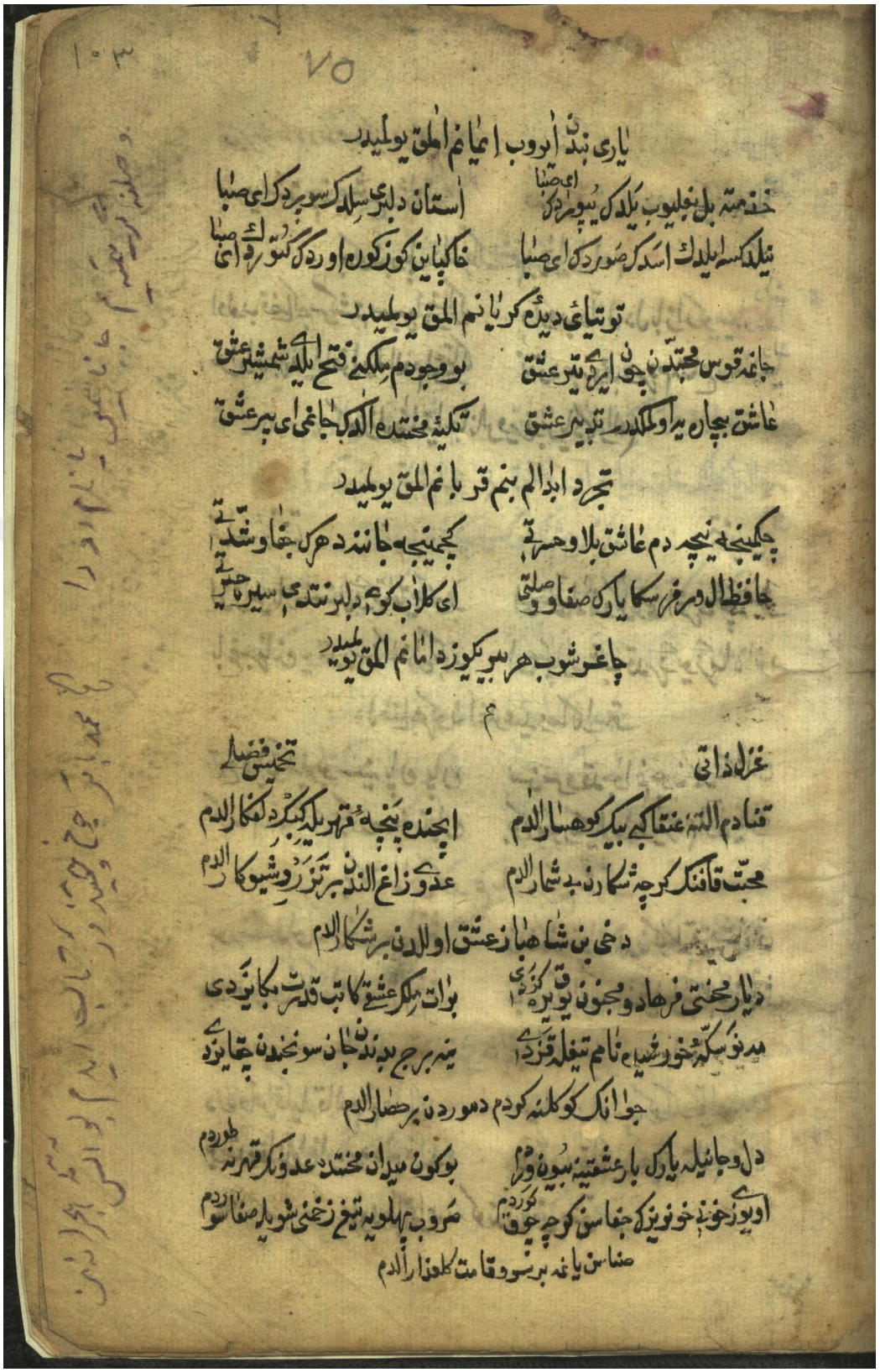
سلطانمی افندومی شاه جهانمی

غزل حیرتی تخمیس حافظ

اعصابوی کلور یانم الله یولیدر یانسیم زلف مشکرافشانم الله یولیدر
الصو نوب لعل لب خندانم الله یولیدر مجلس ایچره بوسه جانانم الله یولیدر
اولدرو بن ناتوانی جانم الله یولیدر

هر سحر فریاد ایدر دردیله مسکین عندلیب وصل گلدن بکزر اول بیچاره یه دکر نصیب
یوز چورمه تیغ بر دن یکا کندی جانیب قودوکه شیطان الدکسنای بدخو رقیب

یارمی

یاری بند اروب ایمانم الملق یولیدر

خنده بل نیلیوب یلدکی یپوردکی ای صبا — استان دلبری سلدکی سویردکی ای صبا
نیلدکسه ایلدك اسدکی صوردکی ای صبا — خاکپای نکوزکوره اوردکی کتوردکی ای صبا

تو تیای دیده کریانم الملق یولیدر

جانه قوس محبتدن یوی ایردکی تیر عشق — بو وجودم ملکنی فتح ایلدکی شمشیر عشق
عاشق بیچاره یه اولمدی تدبیر عشق — تکیه مختده الدکی جانمی ای پیر عشق

تجرد ابدالم بنم قربانم الملق یولیدر

چکمیه جه نیچه دم عاشق بلا و حسرتی — کچمیه جه جانه دهر کی جفا و شدتی
حافظ الدم فرصکا یارکی صفا و صلتی — ای کلاب کوی دلبر تندی سیر ایتی

چاغر شوب هر بیر کوزه انانم الملق یولیدر

غ

غزل ذاتی — تخمیس فضلی

قنادم التنه عنقا کبی بیکر کوهسار الدم — ایکنده پنجه قهر یله کبکر دلفکار الدم
محبت قافنکر چه شکارنده بی شمار الدم — عدوی زاغ الندن بر تزر دشیو کار الدم

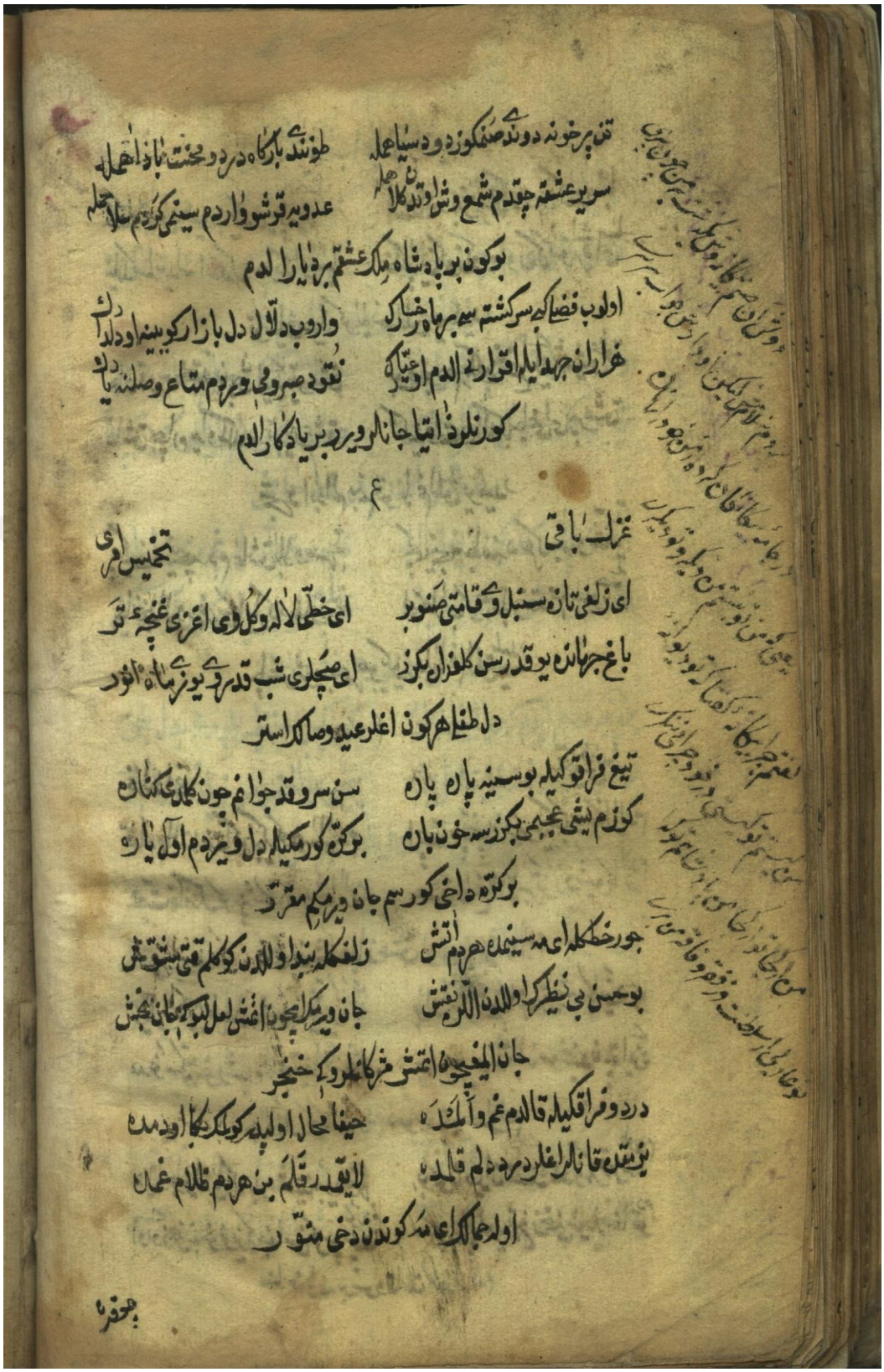
دخی بن شاهباز عشق اولدن بر شکار الدم

دیار محنتی فرهاد و مجنون یوقیدی کوردی — بوات ملکر عشقی کاتب قدرت بکا یزدی
مدنو سکه خوبرویان نام تیغله قزدی — نیه برج بدندن جان سونجدن چا یزدی

جوانک کوکلنه کوردم دمور دن بر حصار الدم

دل و جانیله یارکی بار عشقیه بیوه ردم — بوکون میدان محنتده عدونکر قهرنه طوردم
اویوز خونه خونریز کی جفاسن کوچه چوقدم کوردم — صروب پهلویه تیغ زخمی شویله صفاسوردم

صفاسن یانه بر سرو قامت کلعذار الدم

قد پر خونه دونگ صنکوزه ود سیاهله طونند بارگاه درد و محنت باد اهمله
سریر عشقه چقدم شمع وش اودند کلاهله عدویه قوشو اردم سینمی کوزم سلاهله
بوکون بر پادشاه ملک عشقم برده یارا لدم

اولوب فضا کبه سرکشته سیر ماه رخسارک وارو ب دلال دل بازار کویینه اودلدرک
هزاران جهد ایلم اقرارنه الدم اوعیارک نتوده صبر وطی وبردم متاع وصلنه دیارک
کورنلوذ ایتیا جانالر ویردیر یاد کارالدم

ع

غزل باقی تخمیس امری

ای زلفی تازه سنبل وقامتی صنوبر ای خطی لاله وکل وی اعزی غنچه تر
باغ جهانده یوقدر سن کلعذار بکزر ای صچلری شب قدری یوزی ماه انور
دل طفلها هرکون اغلر عید وصاکلر استر

تیغ فراقکیله بوسینه پاره پاره سن سرو قد جوانم چون کلمز کنارم
کوزم یشی عجبمی بکزر سه خونبار بوکون کورمکیله دل ویردم اول یاره
بوکونده داغی کورسم جان ویرمکم مقرر

جور خطکله ای مه سینمده هردم آتش زلفکله بند اولدن کوکلم قیلمز خلاصش
بوحسن بی نظیرکله اولدن اللرنقش جان ویرمکیچون اغلش لعل لبوکه جانبخش
جان ایلیچون مه اغلش مژکانلروکه خنجر

درد وفراقکیله قالدم غم وآلمده حیفا محال اولیده کوکلمکه اودمده
یوزلرجه قانلر اغلر دره دلم قالمده لایقدر رقلم بن هردم ظلام غمدن
اولمز جاکه ای مه کوندن دخی منور

بحقه

چو قدینه کور غزاولدی کون یوزیازی جانگ — افلاکه ایرسه آمری طلمی سنگ فغانگ
تزکه ایلیوب بوجسم الدن برقده جانگ — شول ده کلوسیله وارده رباقی لبنه جانگ

کویاکه تشنه دللرابه ذلال اولور

ع

غزل علوی — تخمیس صبحی

جوانا عارض مهتابکه شمس و قمر عاشق — بنه شمس و قمر دنیا اولوب پرسر بسر عاشق
جمال باکمالکه خلق دنیایه ایدر عاشق — قباوقدکه عرعر رخکه وردتر عاشق

اولوملوحشیمکه نرگس لبوکه غنچه لر عاشق

جوامی کوزلرکه تیغ مژکله جانمی الدی — کوکللرملکنی یغما و تالاذ ایلدی کللدی
کوروب رخسارویه شمس و قمر حیران اولوب قالدی — زمین و اسمانه صیت عشقکه غلغله صالدی

جیبیم سناکه اولمشدر ملک عاشق بشر عاشق

جفا فینی تحمیل ایلیش استاد کامل سن — ندکلو خاطرک سنکینایسه معقوله قایل سن
نه غم چشمکه کر خونریز ایسه سن لطفه مایل سن — ملاحت کشورنده ای پری پرشاه عادل سن

جفاکور فرسنکدن ورکده برکسه میکر عاشق

قومز عاشقلره کوچه قوت تاب بلا هجرکه — قیومز غیره وصلکه باکمه اولسون جلتن هجرکه
بلایه اوکرنوب مانوس اولورایم چکن — دواسزدرد ایکن عشقکه امرانسز جور اکلین جورکه

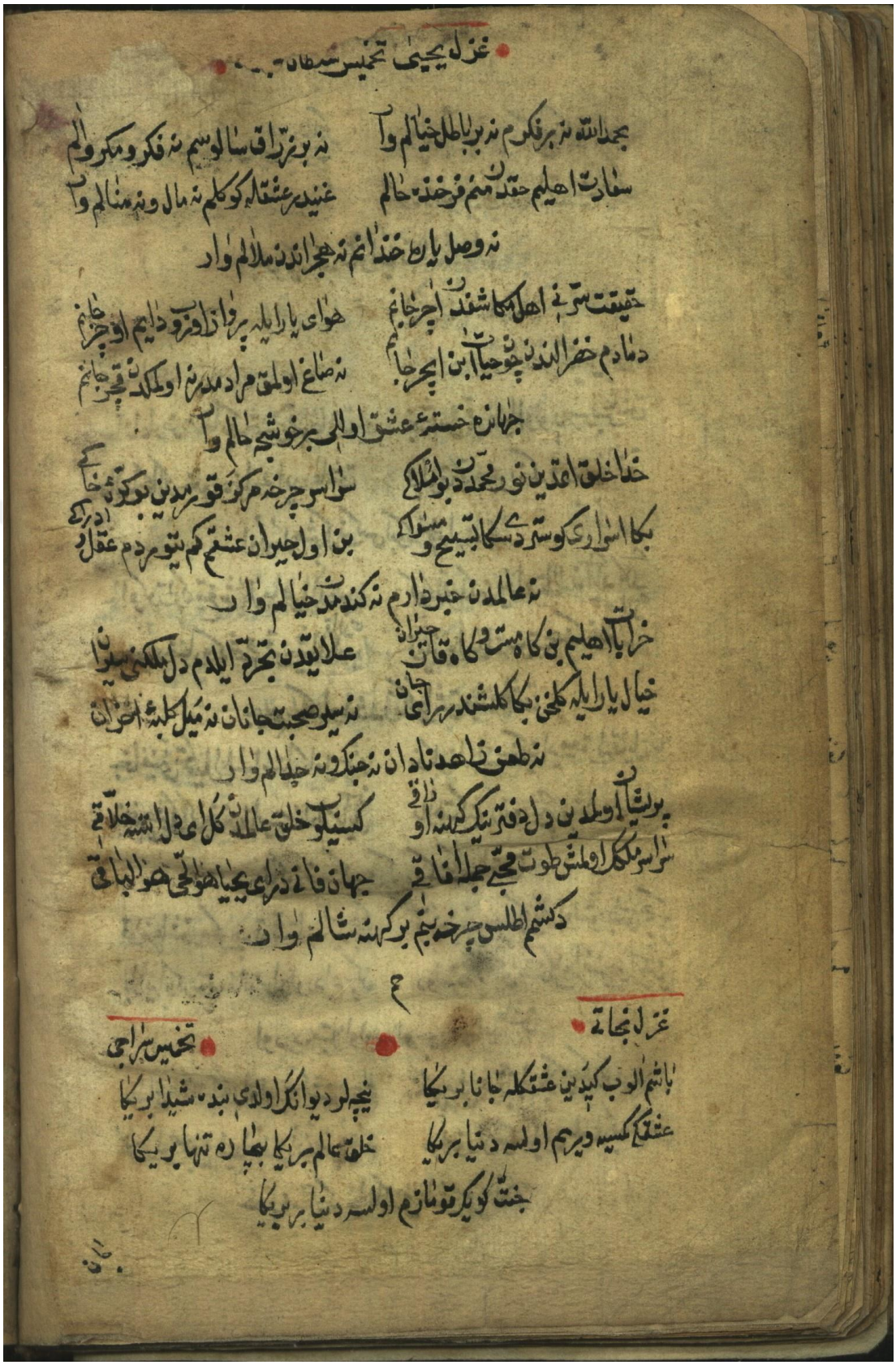
اودرد مبتلا اولوب اوجور صبر ایدر عاشق

هوای عشقه باکمکله اولوب سرکشته عالم — صرمش هربیک بار بلاکی چکمده هردم
کزرلر صبحی شیدا صفت ازرده پرغم — طولانورلر سوکویکدل علوی کبی هردم

خدر محارکه جانا کنش عاشق قمر عاشق

ع

vr. 76[a]

غزل یحیی تخمیس سعادت

بحمدالله نه بر فکرم نه بر باطل خیالم وار — نه بر رزاق سالوسم نه فکر و مکر و دالم
سعادت اهلیم حقدن منم فرخنده حالم — غنیدر عشقاله کوکلم نه مال و نه منالم وار
نه وصل یاردن خندانم نه هجراندن ملالم وار

حقیقت سرّنی اهل کماشندن اچرخانم — هوای یار ایله پرواز اورمزدایم اوچرخانم
دمادم خضر الدن نوش حیات ابن اپچرجانم — نه صانع اولمق مراد مدرنه اولمکدن قچرجانم
جهاندن خسته عشق اولمی برخوشیم حالم وار

خدا خلق اعدین نور محمددن بو املاکی — سوا سرچرخ دم کز قویریدین بوکونه خاکی
بکا اسوار کوسترمز کماتسبیح و مسواکی — بن اولم حیران عشقم کم یتورمز دم عقل ادراکی
نه عالمدن خبردارم نه کندمدن خیالم وار

خرابات اهلیم بن کاه مست و کاه قان حیران — علا ایتدن تجرد ایلدم دل ملکنی سیران
خیال یار ایله کلخنی بکا کلشندهر ایوان — نه سیر صحبت جانان نه میل کلبه احزان
نه طعن زاهد نادان نه جنگ و نه جدالم وار

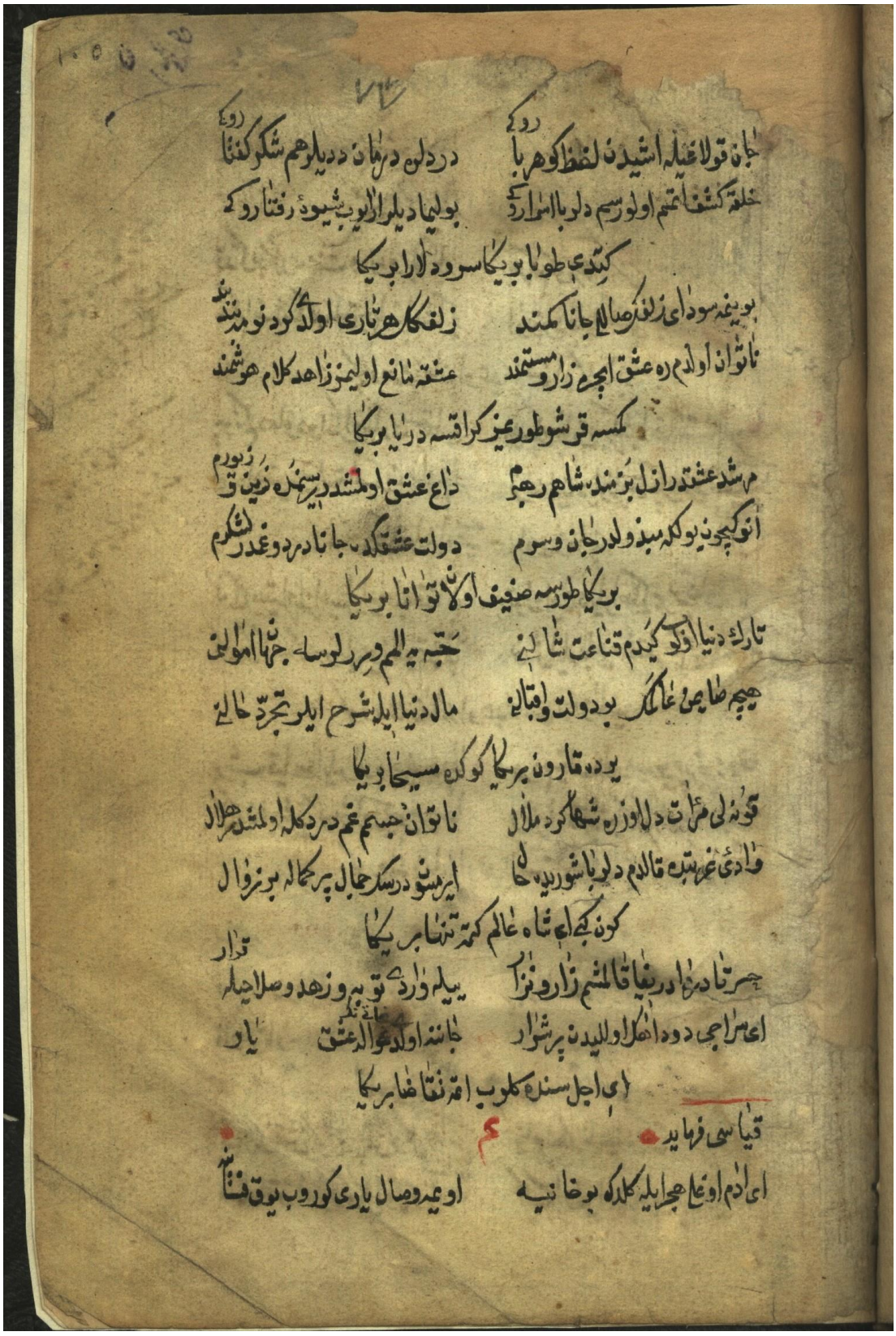
پریشان اولمدین دل دفتر تیک کیمسنه اولماز — کسینلو خلق عالمدن کل ای دل الله خلاقی
سرا سر ملکدر اولمش طوت مجی جمله آفاقی — جهان فانه درای یحیا هو الحی هو الباقی
دکشمم اطلس چرخ دن بوکهنه شالم وار

غ

غزل بنجاتی

تخمیس سراجی

باشم اوب کیدین عشقکله جانا بر یکا — نیچه لر دیوانکر اولدی بنده شیدا بر یکا
عشقکه کسمیه دیرم اولسه دنیا بر یکا — خلق عالم بر یکا بیچاره تنها بر یکا
جنتی کویکر تومازم اولسه دنیا بر یکا

جان قولاغیله اشیدن لفظ اکوهر با روکی — درد لین درمان دیلرهم شکر گفتا روکی
خلقه کشف اتمم اولورسم دلربا اسوارکی — بولیما دیلر ایوب شیوه رفتار روکی

کیدی طوتا بویکا سوده لارا بویکا

بو بیغه سودای زلف صالم جانا کمند — زلفکار هر تاری اولدی گرد نومند
ناتوان اولدم ره عشق ایچره زار و مستمند — عشقه مانع اولیمز زاهد کلام هوشمند

مکسه قرشو طورمیز کرا قسه دریا بویکا

مرشد عشقدر ازل بزمنده شاهم رهبرم — داغ عشق اولمشدر پیرهنم زین و زیورم
انو کیچوز یوکله مبذ ولدر جان وسوم — دولت عشقکدر جانا درد و غمدر لشکرم

بریکا طورسه ضعیف اولان توانا بویکا

تارك دنیا اولوکیدم قناعت شانیله — حجبه یه الم ویرر لوسله جرمها اموالیله
جیم طایوب غاملکر بو دولت و اقبالیله — مال دنیا ایله شرح ایلر تجرد حالیله

یوده قارون بریکا کوکده مسیحا بویکا

قوته لی مرآت دل اولوز شهاکرد ملال — ناتوان جسیم غم درد کله اولمشدر هلال
وادی غربتده قالدم دلربا شوریده حال — ایرمیوب درسکد جمال پر کماله بر زوال

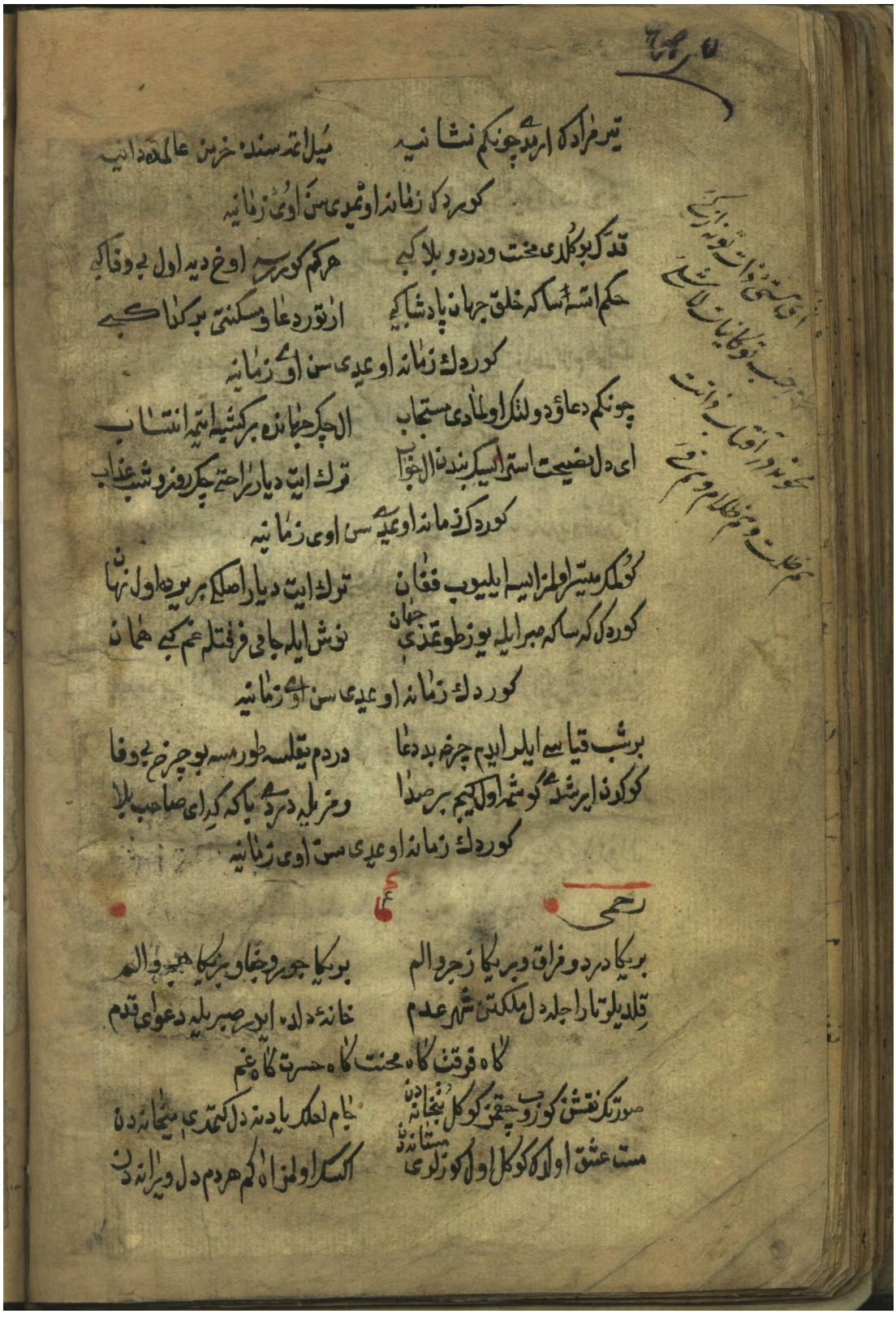
کون کبی ای شاه عالم کرمه تنها بر یکا

چرتا دهر دنیا قالمشم زار و نزار — یبله وردی توبه و زهد و صلاحیله قرار
ای سراجی دود اهل اولیدن پرشوار — جانه اولدی عاشق عالم یار

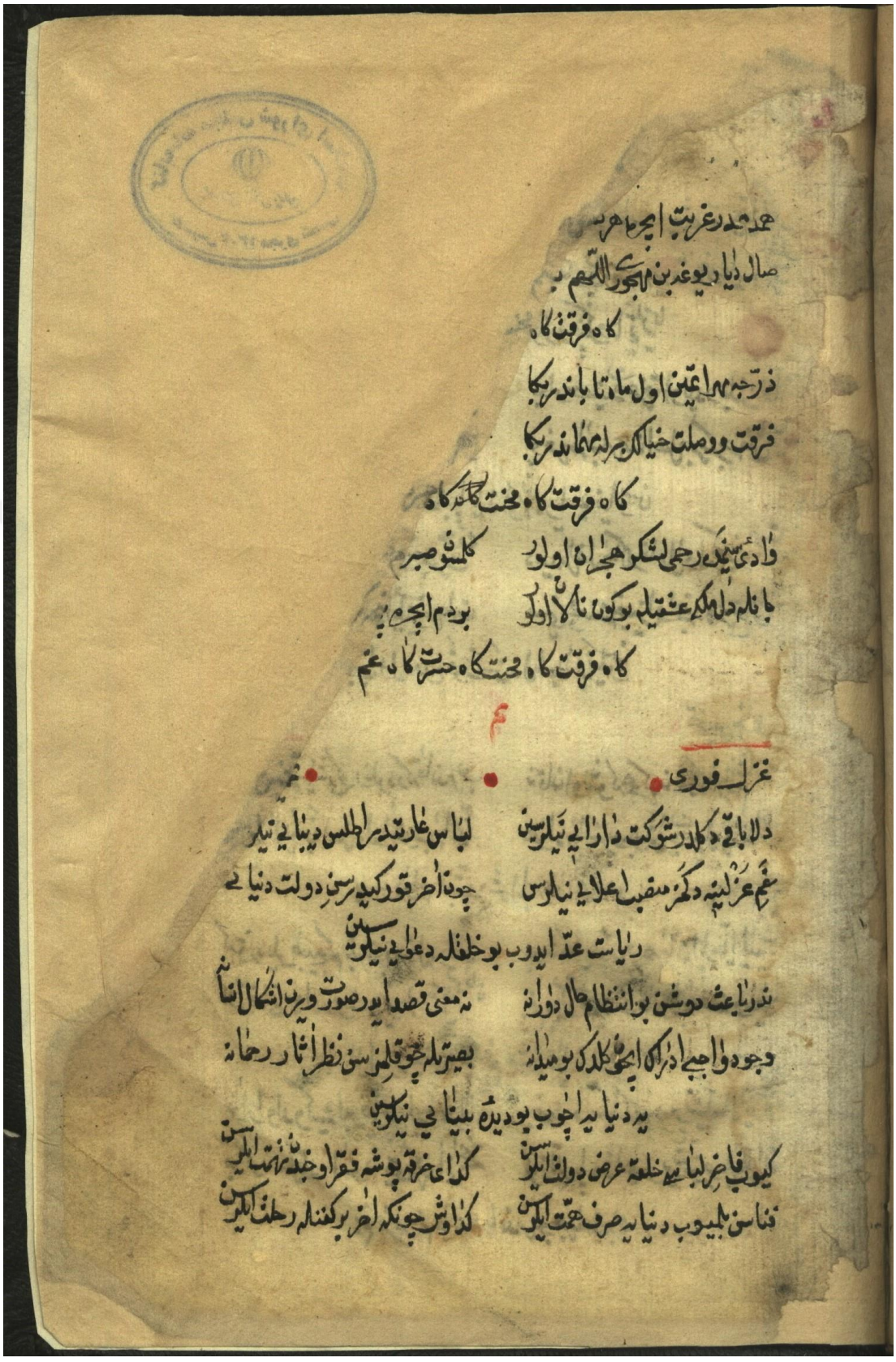
ای اجل سنده کلوب امر نقاضا بریکا

قیاسی فرماید

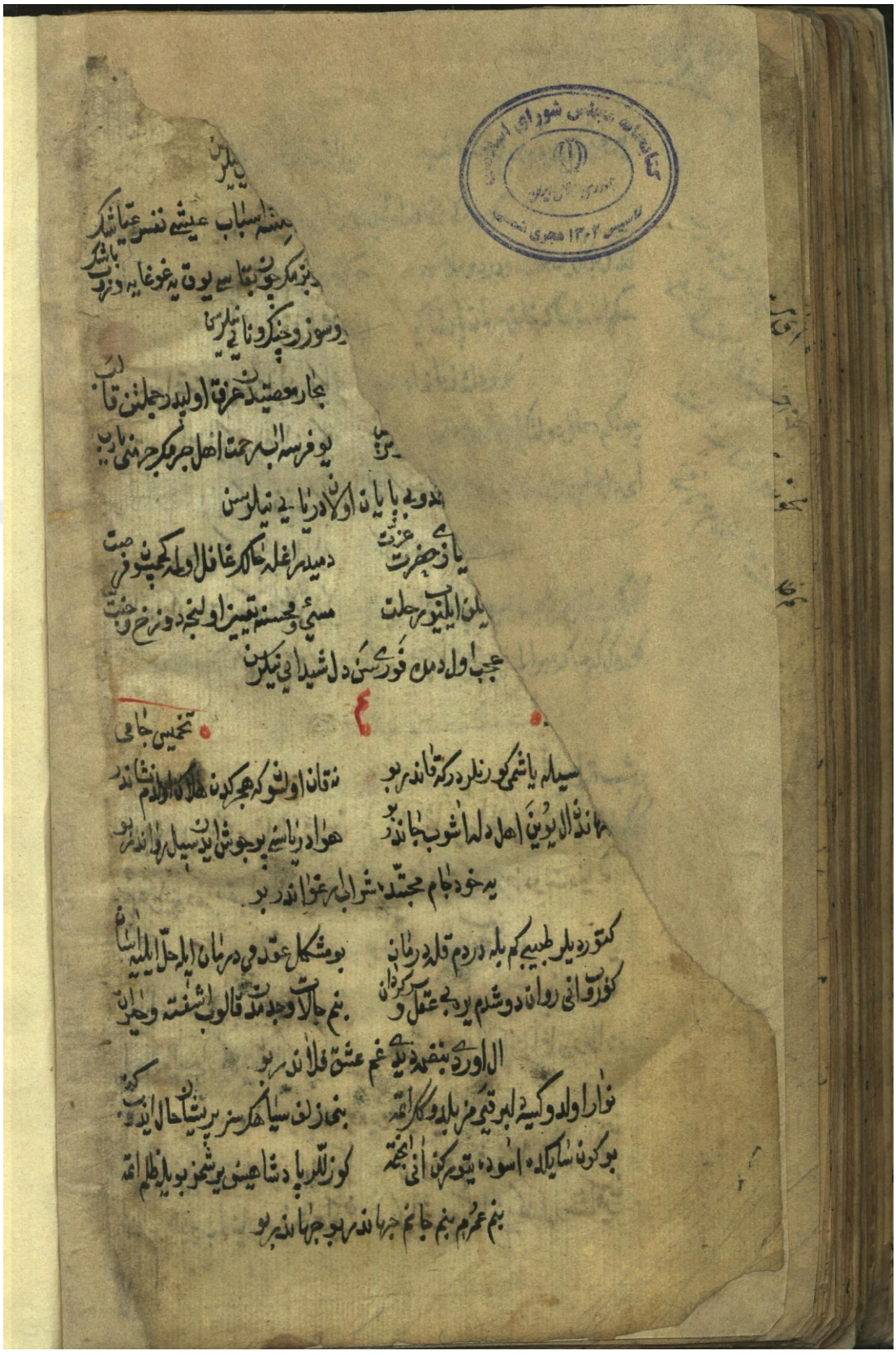
ای آدم اوغلی جهانیله کلدکه بو خانیه — اویمه وصال یاری کوروب یوق فنانیه

vr. 77[b]

vr. 78[a]

vr. 78[b]